

STATSRÅDETS KANSLI

Regeringens årsberättelse 2012

Del 2/4: Ministeriernas resultatredogörelser

Regeringens årsberättelse 2012

Del 2/4: Ministeriernas resultatredogörelser

SNELLMANSGATAN 1, HELSINGFORS

PB 23, 00023 STATSRÅDET

tfn 0295 16001

Internet: www.vnk.fi

Layout: Pirkko Ala-Marttila/FM, informationen

Edita Prima, 2013

Presentationsblad

Utgivare och datum	Statsrådets kansli, 2013	
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet	
Publikationens titel	Del 2/4: Ministeriernas resultatredogörelser	
Publikationens andra versioner	Del 1/4: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna Del 3/4: Bokslutskalkylerna Del 4/4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden Osa 1/4: Valtion vaikuttavuusselvitys Osa 2/4: Ministeriöiden tuloksellisuusselvitykset Osa 3/4: Tilinpäätöslaskelmat Osa 4/4: Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta	
Publikationsserie och nummer	Regeringens publikationsserie 6/2013	
Distribution	Publikationen finns i PDF-format på www.vnk.fi/julkaisut/svenska .	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Edita Prima, 2013	
ISBN 978-952-287-021-6 (tryck) ISBN 978-952-287-022-3 (PDF) ISSN 2323-962X	Sidor 254	Språk Svenska
Sammandrag Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötsel av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen. Berättelsen gäller år 2012. De två separata publikationer som lämnats för tidigare år, statens bokslutsberättelse och berättelsen om regeringens åtgärder, utgör nu en enda publikation i fyra delar. Vid beredningen av den första sammanslagna berättelsen har man av två beredningsförfaranden skapat en gemensam process för regeringen och ministerierna genom att samordna insamlingen av uppgifter, tidtabeller och arbetsmetoder. Samtidigt har man försökt gallra bort överlappningar. Regeringens årsberättelse för 2012 består av fyra delar Del 5: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna Del 6: Ministeriernas resultatredogörelser Del 7: Bokslutskalkylerna Del 8: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden Delarna 1, 2 och 3 i Regeringens årsberättelse innehåller de uppgifter som enligt 17 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) ska tas in i statens bokslutsberättelse. Målsättningen är att berättelsens olika delar ska bilda en helhet som främjar den samhällspolitiska debatten och som kan användas som material vid planeringen av politikåtgärder.		

Innehåll

Förord	9
1 Statsrådets kansli	11
1.1 Statsrådets kanslis resultatredogörelse	13
2 Utrikesministeriet	21
3 Justitieministeriet	29
3.1 Uppnåendet av förvaltningsområdets effektivitetsmål	31
3.2 De grundläggande rättigheterna, det politiska systemet och demokratin	33
3.3 Rättsskydd	33
3.4 Kriminalpolitik	39
3.5 Vardagens rättsförhållanden	45
3.6 Hantering och utveckling av personalresurserna inom förvaltningsområdet	46
3.7 Sametingets berättelse 2012	46
4 Inrikesministeriet	55
4.1 Resultatöversikt för inrikesministeriet	57
4.2 Polisväsendet	58
4.3 Gränsförvaltning och säkerhetsuppdrag till sjöss	59
4.4 Räddningsväsendet	60
4.5 Säkerhetsmyndigheternas kommunikationsnät	62
4.6 Migrationsförvaltningen	62
4.7 Andra centrala iakttagelser inom inrikesministeriets förvaltningsområde	64
5 Försvarsministeriet	65
5.1 Samhällseffekter 2012	67
5.2 Försvarspolitik som främjar Finlands intresse	67
5.3 Ett effektivt försvarssystem	71
5.4 Ett tryggt samhälle	80
5.5 Stärkande av den internationella säkerheten	82
6 Finansministeriet	87
6.1 Effektivitetsmålen för finansministeriets verksamhetsområde 2012	90
6.2 Den ekonomiska politiken	90
6.3 Statens kommunpolitik	91
6.4 Förvaltningspolitik och förvaltningsutveckling	92
6.5 Utvecklingen av statens informationsförvaltning	93
6.6 Genomförandet av SAdE-programmet för elektronisk ärendehantering och demokrati	94
6.7 Förvaltningens säkerhetsnätprojekt TUVE	95

6.8	Statens koncernstyrning och gemensamma tjänster.....	95
6.9	Statens personalpolitik.....	101
6.10	Verkställighet av beskattningen	102
6.11	Tullväsendet	105
6.12	Statistik och forskning.....	107
6.13	Statens finansiering.....	107
6.14	Finansmarknaden och internationella finansinstitut	108
6.15	Finansförvaltningens affärsverk och fonder	109
7	Undervisnings- och kulturministeriet.....	115
7.1	Utbildnings- och forskningspolitiken	120
7.2	Kultur-, idrotts- och ungdomspolitik	130
8	Jord- och skogsbruksministeriet.....	141
8.1	Översikt över politiksektorerna inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde.....	143
9	Kommunikationsministeriet	167
9.1	Utfall av samhälleliga effektmål	169
9.2	Utfall av effektmålen inom trafikområdet	172
9.3	Utveckling av ekonomin och resultaten av verksamheten i statens televisions- och radiofond	177
10	Arbets- och näringsministeriet.....	179
10.1	Uppnåendet av de samhälleliga effektivitetsmålen	181
10.2	Innovationspolitik och företagens internationalisering.....	181
10.3	Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik	187
10.4	Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet	191
10.5	Regionutveckling och strukturfondspolitik.....	194
10.6	Energipolitik.....	196
10.7	Integration.....	199
10.8	Förvaltningsområdets personal	200
10.9	Resultaten för fonderna inom förvaltningsområdet	201
11	Social- och hälsovårdsministeriet.....	205
11.1	Utfall av de strategiska målen i sammandrag.....	207
11.2	En stark grund för välfärden	208
11.3	Alla ska ha möjlighet till välbefinnande	213
11.4	Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten.....	222
12	Miljöministeriet.....	231
12.1	Uppfyllelsen av effektmålen och resursanvändningen.....	234
12.2	Sammanfattning och bedömning av ekonomin och de samhälleliga verkningsarna vid de fonder, affärsverk och bolag som ingår i ministeriets förvaltningsområde	251

Förord

Statsrådet lämnar riksdagen Regeringens årsberättelse som den berättelse enligt 46 § i grundlagen som ska innehålla en redogörelse för regeringens verksamhet, för skötseln av statsfinanserna och hur budgeten har följts samt för regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Årsberättelsen gäller år 2012.

Regeringens årsberättelse för 2012 är den första i sitt slag. De separata bokslutsberättelser och åtgärdsberättelser som regeringen har lämnat för tidigare år har nu sammanförts i en och samma publikation som består av fyra delar. I det första skedet har vi av två beredningsförfaranden skapat en gemensam process för regeringen och ministerierna genom att samordna insamlingen av fakta samt tidsplaner och arbetsmetoder. Samtidigt har vi försökt gallra bort överlappningar och presentera fakta om verksamhet och ekonomi på ett sådant sätt att fokus ligger på genomslaget och resultaten.

Avsikten är att förfarandet vid sammanställningen av årsberättelsen ska vidareutvecklas så, att den information som presenteras ger en klar helhetsbild av statens insatser, deras verkningar och genomslag samt de viktigaste förändringarna i verksamhetsbetingelserna. Den information som sammanställs ska vara användbar vid beredningen av politikåtgärder och diskussionen om dessa. Responsen från riksdagen för denna första årsberättelse för 2012 är viktig för att regeringen ska kunna utveckla sina årsberättelser. Målet är att de olika delarna i årsberättelsen ska bilda en helhet och att den ska främja dialogen mellan riksdagen och statsrådet.

Regeringens årsberättelse för 2012 består av fyra delar

Del 1: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna

Del 2: Ministeriernas resultatredogörelser

Del 3: Bokslutskalkylerna

Del 4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Delarna 1, 2 och 3 i Regeringens årsberättelse innehåller de uppgifter som enligt 17 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) ska tas in i statens bokslutsberättelse.

Till dessa uppgifter hör statsbokslutet och andra nödvändiga uppgifter om skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt uppgifter om de viktigaste omständigheterna med tanke på utvecklingen av de samhälleliga verkningarna av statens verksamhet och resultatet av verksamheten. Dit hör även de viktigaste uppgifterna om utvecklingen av de samhälleliga verkningarna och resultatet av verksamheten inom ministeriernas ansvarsområden.

Regeringens årsberättelse innehåller dessutom resultat- och balansräkningarna för statliga affärsverk samt intäkts- och kostnadskalkylerna eller resultat- och balansräkningarna för statliga fonder utanför budgeten. Den innehåller även uppgifter om de viktigaste omständigheterna med tanke på affärsverkens och fondernas verksamhet, ekonomi och resultat samt utvecklingen av dessa.

Helsingfors den 16 maj 2013

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'JK', representing Jyrki Katainen.

Statsminister Jyrki Katainen

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Olli-Pekka Heinonen', representing Olli-Pekka Heinonen.

Statssekreterare Olli-Pekka Heinonen

1 Statsrådets kansli

Ministrarnas översikt över verksamheten inom ansvarsområdet och de viktigaste omvärldsförändringarna

Den ekonomiska krisen inom EU och skötseln av skuldkrisen i euroområdet samt Finlands utfästelser och ansvarsåtaganden var fortfarande ett viktigt tema 2012. Allt detta syntes på olika sätt även i statsrådets kanslis verksamhet bland annat genom möten för Europeiska rådet och statsöverhuvuden inom EU.

Statsrådets kansli tillsatte i mars ett projekt för att bereda en redogörelse som behandlar framtiden på lång sikt. Temat för framtidsredogörelsen är hållbar tillväxt för Finland och medborgarnas välfärd. Redogörelsen granskar utvecklingen i vårt land i ett globalt perspektiv under de följande 10—20 åren med avseende på ekonomin, välfärden och miljön. I redogörelsen identifieras potentiella utvecklingstrender samt anges mål och strategiska riktlinjer för regeringen. Slutresultatet är en verksamhetsstrategi som i så stor utsträckning som möjligt påverkar beslutsfattandet hos olika aktörer och på olika nivåer i samhället både under den pågående regeringsperioden och senare. Avsikten är att redogörelsen ska överlämnas till riksdagen hösten 2013.

I maj antog statsrådet ett tväradministrativt handlingsprogram för externa ekonomiska relationer. Verkställigheten av det stödjer sysselsättningsutvecklingen i Finland samt särskilt små och medelstora företags internationalisering. I programmet skapas en gemensam strategisk och långsiktig styrning för att främja export och internationalisering med hjälp av en strategisk styrgrupp som leds av statsministern, nätverket Team Finland samt sekretariatet. I anslutning till detta inrättades vid statsrådets kansli en enhet för externa ekonomiska relationer som sköter sekretariatsuppgifterna.

Vid statsrådets kansli bereddes en omorganisering under våren 2012. Syftet med reformen var att göra strukturerna och ansvarsfördelningen klarare, åstadkomma solida sakkomplex som stödjer kansliets arbete samt utveckla och stärka ledningsgruppen. Från och med juni 2012 indelas statsrådets kansli i avdelningen för förvaltning och sakkunnigtjänster, avdelningen för ägarstyrning, beredskapsavdelningen och de två nya avdelningarna för EU-ärenden och kommunikation. Kansliets alla funktioner som gällde Europeiska unionen koncentrerades till avdelningen för EU-ärenden, och alla kansliets kommunikationstjänster till kommunikationsavdelningen. Vid kansliet finns också tre fristående enheter, dvs. sessionsenheten, enheten för politikanalys och från början av september också enheten för

externa ekonomiska relationer. I början av 2013 inleddes också en ny lägesbildsverksamhet vid kansliet utifrån utredaren Rauno Saaris utredningsarbete. Lägesbildsverksamheten är placerad vid beredskapsavdelningen.

I december lämnade statsrådet till riksdagen en redogörelse för Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012. I redogörelsen behandlas särskilt helheter där man kan märka betydande förändringar efter den förra redogörelsen 2009. Redogörelsen grundar sig, på det sätt som förutsätts i regeringsprogrammet, på ett brett säkerhetsbegrepp. Dessutom fattade statsrådet i december ett principbeslut om den övergripande säkerheten. Ett projekt som tas upp i regeringsprogrammet är statsrådets första språkstrategi, som bereddes under statsministerns ledning. Visionen är ett Finland med två livskraftiga nationalspråk, där båda språken syns, hörs och accepteras.

Berättelseförfarandet reviderades och våren 2013 överlämnar regeringen den första kombinerade berättelsen, Regeringens årsberättelse, till riksdagen för kalenderåret 2012. Regeringens årsberättelse motsvarar de tidigare årens berättelse om regeringens åtgärder och statens bokslutsberättelse. Under året trädde en grundlagsändring i kraft med stöd av vilken bland annat regeringens propositioner går direkt från statsrådets allmänna sammanträde till riksdagen utan att de behandlas av republikens president. År 2012 inleddes dessutom ett projekt som gäller en totalreform av statsrådets och statsrådets kanslis webbtjänster, där slutresultatet är nya webbsidor för statsrådets kansli, statsrådet och dess medietjänst. Samtidigt reviderades regeringens strategiska kommunikation. Uppföljningen av regeringsprogrammet fortsatte och samtidigt förbereddes regeringens s.k. halvtidsöversyn i februari 2013.

Jyrki Katainen
Statsminister

Alexander Stubb
Europa- och
utrikeshandelsminister

Heidi Hautala
Utvecklingsminister

TABELL 1. Utvärderingstabell över effektivitetsmålen

Målen	Hur de har uppnåtts
Statsrådets kansli följer de centrala målen och åtgärderna i regeringsprogrammet som en helhet så att regeringen kan besluta om nödvändiga politikåtgärder med bra kunskapsunderlag och i rätt tid.	God
Statsrådets kanslis mål har varit att trygga statsrådets verksamhet samt att säkerställa att statsrådet i samtliga situationer förmår styra samhällets verksamhet i enlighet med sitt uppdrag.	Utmärkt
Statsrådets kanslis mål har varit att säkerställa att Finlands mål inom Europeiska unionen främjas på ett framsynt, aktivt och resultatrikt sätt.	God
Statsrådets kanslis mål är att statens företagsförmögenhet sköts på ett resultatrikt sätt.	God

1.1 Statsrådets kanslis resultatredogörelse

Verksamhetens effektivitet

Statsrådets kansli följer de centrala målen och åtgärderna i regeringsprogrammet som en helhet så att regeringen kan besluta om nödvändiga politikåtgärder med bra kunskapsunderlag och i rätt tid.

Regeringens andra strategisammanträde ordnades i februari 2012. Statsrådets kansli svarade i samarbete med de andra ministerierna för att material producerades för regeringens bruk. En lägesrapport togs fram över hur målen och åtgärderna enligt regeringsprogrammet framskridit. I slutet av 2012 startade regeringens halvtidsstrategiprocess och förberedelserna för regeringens strategisammanträde i februari 2013. Statsrådets kansli tog fram kunskapsunderlag för att regeringen skulle kunna utforma en lägesbild av särskilt tillväxten, konkurrenskraften och sysselsättningen. Kanslichefsmötet samt det nätverk bestående av sakkunnigtjänstemän som representerar de olika ministerierna spelade en central roll för framtagandet av analysmaterial.

Modellen med kanslichefsmöte har utvecklats både innehållsmässigt och tekniskt. Kanslichefsmötet har kopplats närmare till säkerställandet av att regeringsprogrammet verkställs och beredningen av statsrådets gemensamma strategiska frågor. Det har företagits synliga ändringar i mötesplaneringen, föredragningen av ärenden och informationen om mötena. Under 2012 har det hållits 21 kanslichefsmöten och dessutom har det ordnats två halvdags workshoppar.

Beredningen av regeringens framtidsredogörelse, vars tema är hållbar tillväxt och medborgarnas välfärd, och som sträcker sig fram till 2030, började med en framsynsfas som genomförs i samarbete mellan statsrådets kansli samt Sitra, Finlands Akademi och Tekes. På våren ordnades en nätenkät som var öppen för alla, workshoppar och analys av materialet. Utifrån detta arbete valde ministergruppen teman för framsynsfasen, och för att bearbeta dem inbjöds företrädare för forskning, företag och medborgarorganisationer, sammanlagt cirka 80 experter. Dessutom fördes en omfattande medborgardebatt på projektets webbplats www.2030.fi och under evenemang på sju orter i Finland. Framsynsrapporten publiceras i början av 2013 på projektets webbplats och den utgör den centrala utgångspunkten när riktlinjerna i framtidsredogörelsen bereds.

I december lämnade statsrådet till riksdagen en redogörelse för Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012. I redogörelsen behandlas särskilt helheter där man kan märka betydande förändringar efter den förra redogörelsen 2009. Redogörelsen grundar sig, på det sätt som förutsätts i regeringsprogrammet, på ett brett säkerhetsbegrepp. Under statsrådets kanslis ledning bereddes samtidigt ett principbeslut om den övergripande säkerheten, som statsrådet antog i december.

Statsrådets kansli, Sitra, Finlands Akademi och Tekes beställde vintern 2012 ett forskningsprojekt om en finländsk modell för hållbar tillväxt från en internationell forskargrupp. Forskningsprojektets uppgift är att stödja beredningen av statsrådets framtidsredogörelse. Den internationella forskargruppen analyserar i ljuset av exempel förändringen i världsökonomi och lösningar för hållbar tillväxt. När forskningsprojektet kommit halvvägs presenterade forskargruppen sina första slutsatser för Finland som diskussionsunderlag. Under det forum som ordnades i Helsingfors på hösten publicerades dessutom forskningsprojektets extra mellanrapport ”Sininen kirja: Suomen kestävä kasvu malli – Luonnos kansalliseksi tulevaisuushankkeeksi”.

Arbetsgruppen för samordning av statsrådets forsknings-, prognostiserings- och utvärderingsverksamhet är ett samarbetsorgan för ministerierna och ett forum för informationsutbyte. Våren 2012 utarbetade arbetsgruppen en strategisk forsknings- och utvärderingsplan som stödjer verkställigheten av regeringsprogrammet. Vid styrningen av forsknings- och utvärderingsprojekt som inleddes fästes särskilt uppmärksamhet vid möjligheterna att utnyttja forskningsinformation i det politiska beslutsfattandet och försökte man hitta nya lösningar för bättre informationsförmedling. Möjligheterna och utmaningarna när det gäller att utnyttja forskningsinformation diskuterades också tillsammans med Sällskapet Forskare och riksdagsledamöter under ett seminarium som ordnades hösten 2012.

Ekonomiska rådets verksamhet 2012 dominerades av målen inom regeringsprogrammets tredje prioriteringsområde, som är att stärka den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen och konkurrenskraften. Återkommande teman i mötesprogrammet var sådant som hänförde sig till utbudet av arbete och konkurrenskraften. Företagens verksamhetsförutsättningar granskades utifrån de särskilda rapporter som regeringens beställt (investerings- och kapitalmarknadsstrategier). Rådet följde den aktuella utvecklingen i euroområdet med hjälp av inledningsanföranden och dessutom korta lägesöversikter under årets gång. Ekonomiska rådets mötesprogram och de utredningar som beställdes till stöd för det betjänade också beredningen av regeringens framtidsredogörelse. Sekretariatet beställde och gav ut tre utredningsrapporter, som behandlade de globalekonomiska utsikterna, konkurrenskraften samt utbudet av arbete. Nya öppningar när det gäller programmet företrädde granskningen av inkomst- och kostnadsutvecklingen utifrån utredningskommissionens arbete samt det möte som genomfördes i Stockholm i november där man direkt konsulterade svenska experter och beslutsfattare. I november ordnades också ett framtidsforum på bred basis där man pejlade utsikterna att utnyttja IKT i samarbete med Sitra och arbets- och näringsministeriet.

Betydelsen av de externa ekonomiska relationerna har vuxit kraftigt de senaste åren, bland annat genom affärsverksamhetens internationalisering samt de strukturella förändringarna i världsekonomin. För Finlands del är det viktigare än förr att t.ex. påverka företagens verksamhetsomgivning utomlands, att främja export och internationalisering samt att arbeta för att få utländska investeringar till Finland.

Det finns många aktörer på området i Finland, men verksamheten har varit dåligt samordnad och olika myndigheters och offentligt finansierade organisationers verksamhet har saknat gemensamma mål. Även samordningen av Finlands internationella nätverk har varit dålig. Det har därför ansetts nödvändigt att intensifiera samarbetet med tanke på såväl effektiviteten som resursanvändningen.

Den enhet för externa ekonomiska relationer som inrättats vid statsrådets kansli har i uppgift att samordna den verksamhet som gäller Finlands externa ekonomiska relationer. Åtgärden är en del av de mål i regeringsprogrammet som går ut på att effektivisera verksamheten i anslutning till Finlands externa ekonomiska relationer och att förbättra samarbetet mellan offentligt finansierade organisationer som är verksamma utomlands.

Den viktigaste praktiska åtgärden är att det s.k. Team Finland-nätverket inledde sin verksamhet. Team Finland är ett nätverk som främjar Finlands externa ekonomiska relationer, finländska företags internationalisering, Finlandsbilden och utländska investeringar i Finland. Syftet med nätverket är att sammanföra centrala myndigheter och organisationer inom dessa områden, att effektivisera samarbetet mellan dem och att erbjuda kunderna lättare tillgång till en omfattande servicehelhet.

Utomlands hör över 70 lokala team till Team Finland-nätverket, och dessa team ska sammanföra de finländska myndigheter, offentligt finansierade organisationer och andra viktiga Finlandsaktörer som verkar inom respektive region. Kärnan i nätverket utgörs i vårt land av arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och de organisationer inom området som omfattas av dessa ministeriers resultatstyrning. Ett nätverk av regionala kontaktpersoner har även skapats i Finland.

Styrningen av Team Finland-nätverket har koncentrerats till statsrådets kansli. Enheten för externa ekonomiska relationer är sekretariat för projektet, bistår statsministern och styrgruppen för externa ekonomiska relationer, som leds av statsministern, vid styrningen av nätverket.

Statsrådets kanslis mål har varit att trygga statsrådets verksamhet samt att säkerställa att statsrådet i samtliga situationer förmår styra samhällets verksamhet i enlighet med sitt uppdrag.

I början av 2012 inträffade några väsentliga förändringar i statsrådets kanslis tjänstemannaledning. I början av 2012 inledde en ny understatssekreterare och i mars en ny statssekreterare sitt arbete, statsrådets kommunikationsdirektör byttes också ut i början av året. Även lägesbildverksamheten omorganiserades och för verksamheten utsågs en ny chef. I slutet av året byttes avdelningschefen för ägarstyrningen ut. Kansliets organisation sågs över i början av juni 2012 så att sekretariatet för EU-ärenden blev en avdelning på samma sätt som kommunikationsenheten och till dem koncentrerades sådana uppgif-

ter från andra enheter som hänförde sig till enheternas tidigare uppgifter. I början av september inrättades en helt ny verksamhet när enheten för externa ekonomiska relationer inledde sitt arbete. Dess uppgift är att samordna den planering och verksamhet som gäller externa ekonomiska relationer. Den har sina viktigaste samarbetsaktörer vid utrikesministeriet samt arbets- och näringsministeriet. Anslag för den nya verksamheten överfördes från utrikesministeriet. Arbets- och näringsministeriet åter anvisade resurser för kansliets bruk. De viktigaste interna förändringarna gällde att garantera ministrarnas chaufförers kompetens och arbetshälsa. Strävan med alla dessa åtgärder var att säkerställa en effektiv och fungerande service för statsrådets verksamhet och ministrarna.

Genom de arrangemang som gäller statsrådets beslutsfattande känner ministrarna och justitiekanslern i statsrådet på förhand till tidpunkterna och platserna för statsrådets allmänna sammanträden, föredragningarna för republikens president samt regeringens överläggningar och aftonskolans sammankomster samt vilka ärenden som behandlas.

Under 2012 har de ändringar i statsrådets verksamhet och bestämmelserna om den som ändringen av grundlagen förutsätter satts i kraft. Godkännandet och överlämnandet till riksdagen av regeringens propositioner, regeringens berättelser och skrivelser liksom utnämningarna av kanslichefer överfördes från republikens presidents behörighet till statsrådets allmänna sammanträdes behörighet.

Statsrådets kansli har i samarbete med ministerierna och riksdagen förberett en reform av beredningen av statsrådets beslutshandlingar. Målet är att förbättra möjligheterna till gemensam användning av handlingarna särskilt mellan ministeriernas, riksdagens och statsrådets informations- och beslutssystem. Samtidigt utvecklas möjligheterna att publicera och skriva ut handlingarna och på så sätt deras tillgänglighet och användbarhet för medborgarna.

För att utveckla tryggheten av statsrådets verksamhet har man fortsatt att förbättra lokalsäkerheten i statsrådsborgen och andra lokaler så att de börjar motsvara de nationella kraven och kraven enligt EU:s kriterier på lokal- och informationsmaterialsäkerhet. För att utveckla tryggheten har det gjorts en utredning om ministeriernas lokalsäkerhet samt dragits slutsatser för Finlands del av händelserna i Norge sommaren 2011.

Enligt kommittébetänkandet Beredskap och övergripande säkerhet (den s.k. Hallbergs kommitté) skapar tillgång till korrekt information och en tillförlitlig lägesbild förutsättningar för kontroll över situationen och för beslutsfattande. I början av 2013 inleddes lägesbildsverksamheten i reviderad form vid kansliet utifrån utredaren Rauno Saaris utredningsarbete. Lägesbildsverksamheten, som betjänar hela statsrådet, permanentades 2012 i samband med omorganiseringen i statsrådets kansli. Lägescentralen producerar realtida information om händelser och en av de behöriga myndigheternas uppgifter sammanställd lägesbild för statsledningens bruk. Lägescentralen sammanställer den information som erhållits från olika förvaltningsområden och rapporterar utifrån den till statsledningen samt behöriga myndigheter och andra myndigheter. Ett centralt delområde som är föremål för utveckling är att klarlägga rättsgrunden för statsrådets lägescentral och bereda nödvändig lagstiftning, ett arbete som inleddes under 2012.

Statsrådets kanslis mål har varit att snabbt, tillförlitligt och opartiskt svara på mediernas, medborgarnas och andra intressentgruppers behov av kommunikation när det gäller statsministern och regeringen genom att utnyttja olika kommunikationsmetoder på ett mångsidigt och modernt sätt.

Inom reformprojektet för centralförvaltningen och i effektivitets- och resultatprogrammet har effektivisering av kommunikationen på statsrådsnivå varit ett centralt delområde för statsrådets kansli. I våras utredde man inom reformprojektet för centralförvaltningen ministeriernas gemensamma kommunikationsvision under kansliets ledning. Grunden för genomförandet av statsrådets strategiska kommunikation är det dagliga intensiva samarbetet mellan de olika ministeriernas kommunikationer, alltså fortsatt upprätthållande av kommunikationens lägesbild, aktivt informationsutbyte, delning av produktionskompetensen via pooler och team samt utfästelse att skaffa och använda gemensamma och moderna medier. Strävan med samarbetet är att förbättra produktiviteten och trovärdigheten hos statsrådets gemensamma kommunikation samt att kunna erbjuda ministerier, medier och medborgare effektivare kommunikationstjänster med nuvarande eller krympande resurser. I och med nya gemensamma processer, arbetsgrupper och arbetsredskap som används inom hela statsrådet frigörs resurser som ministerierna kan använda även för sin egen externa och intressentgruppskommunikation.

Statsrådets kommunikationsreform är centralt förknippad med reformen av nätkommunikationen. För detta har kansliet tillsatt ett projekt, vars slutresultat blir statsrådets nya nättjänster och webbplatser för de ministerier som är med i den första fasen samt en modell för ministeriernas gemensamma nätpublicering och verksamhetsformer före utgången av 2013. Projektet reviderar modellen för innehållsproduktion för statsrådets nättjänster och intensifierar samarbetet mellan ministerierna särskilt när det gäller aktualitetskommunikationen. Inom projektet skapas gemensamma verksamhetsformer, eftersträvas synergifördelar och utvecklas gemensamma servicehelheter, som i fortsättningen gagnar alla ministerier. I samband med reformen införs en gemensam teknisk nätpubliceringslösning för statsrådet, som förverkligas under finansministeriets ledning i nära samarbete med reformprojektet för nätkommunikationen.

I april tillsatte statsrådets kansli en arbetsgrupp som ska utreda en revidering av anvisningarna om statsförvaltningens kommunikation i krissituationer och under undantagsförhållanden från 2007. Arbetsgruppens uppgift har varit att i sitt arbete beakta bl.a. säkerhetsstrategin för samhället, kommunikationsrekommendationen för statsförvaltningen, revideringen av beredskapslagen och statsrådets principbeslut om den övergripande säkerheten. Under sommaren och hösten hörde arbetsgruppen på ett heltäckande sätt de olika förvaltningsområdena och de centrala intressentgrupperna. Arbetsgruppen har rapporterat om sitt arbete till kansliets ledning samt ministeriernas kanslichefer, kommunikationsdirektörer och beredskapschefer.

I våras färdigställdes en prototyp till ett uppföljnings- och utvärderingssystem för kommunikationen inom statsförvaltningen. I höstas genomfördes på statsrådsnivå (alla ministerier, justitiekanslersämbetet, republikens presidents kansli och riksdagen) en medieundersökning, där kommunikationens funktionsduglighet och effektivitet bedömdes. Slutrapporten blev klar i december och i januari 2013 presenterades de centrala resultaten för kommunikationsdirektörerna från de organisationer som deltagit i undersökningen.

Statsrådets kansli har deltagit aktivt i beredningen av effektivitets- och resultatprogrammet under 2012. Vid kansliet gick man igenom kansliets uppgifter och som resultat av kärnverksamhetsanalysen av effektivitets- och resultatprogrammet koncentrerade sig kansliet även till denna del på att reformera nätkommunikationen inom delområdet för kommunikation.

I undergrupperna till utvecklingsprojektet för centralförvaltningen var kansliet med och beredde visioner. För att få till stånd visioner insamlades information om ministerierna och tjänstemannakåren involverades på tämligen bred front i beredningen. Det allmänna målet för reformprojektet för centralförvaltningen är att harmonisera politik-, lagstiftnings- och resursstyrningen inom statsrådet samt att stödja verkställningen och genomslagningen av regeringens strategiska vision inom den offentliga förvaltningen och samhället på ett effektivare sätt än i nuläget. Ett annat mål är att öka rörligheten hos personalen och de ekonomiska resurserna samt att främja uppkomsten av en enhetlig verksamhetskultur inom statsförvaltningen. Regeringen har ett strategibeslut och en strategiprocess som baserar sig på regeringsprogrammet, med vilkas hjälp man leder verksamheten, ekonomin och författningsspolitiken och som styr statsrådets struktur så att den blir enhetlig.

Tjänstemännen vid statsrådets kansli var med i de undergrupper som beredde även den offentliga förvaltningens nya ICT-strategi som färdigställdes under finansministeriets ledning. Den offentliga förvaltningens ICT granskades också i flera andra grupper, t.ex. sammanförandet av branschneutrale tjänster till en servicecentral (TORI). Till detta hänförde sig beredningen av regeringens proposition om ett säkert datakommunikationsnät (TUVÉ), finansieringen av det och den praktiska verksamheten. Kansliet har deltagit i dessa eftersom de påverkar kansliets ICT-strukturer och anskaffningar samt tillgången till service och serviceutbudet. Kansliets tjänstemän var aktivt med och beredde den första nationella cyberstrategin. Datakommunikationsverksamheten samt de risker och möjligheter som hänför sig till den är också livsviktiga för statsrådets kansli, vars interna verksamhet och i huvudsak även den externa servicen är beroende av fungerande datakommunikationer. Strategin blev klar i slutet av 2012 i den arbetsgrupp som försvarsministeriet tillsatt. Det arbetsgruppsarbete som strävar efter att höja nivån på datasäkerheten i statsrådets kansli framskred under året.

Statsrådets kansli hade berett bestämmelserna om republikens presidents kansli liksom bestämmelserna om republikens presidents arvode i samarbete med republikens presidents kansli och de trädde i kraft när republikens nya president tillträdde sitt ämbete den 1 mars 2012. Under året förbereddes olika nationella evenemang såsom ett seminarium

om krigsskadeståndet tillsammans med Helsingfors universitet, avtäckningen av skulptören Pekka Jylhäns gravmonument över statsrådet Harri Holkeri samt betänkandet av den arbetsgrupp som berett 100-årsjubileet av Finlands självständighet. I slutet av året färdigställdes Nationalspråksstrategin under statsministerns ledning i enlighet med regeringsprogrammet.

Den lagstiftningsplan som hänför sig till regeringsprogrammet drog upp riktlinjer för författningsöversättningen, även om ministerierna inte kunde hålla sig till de konstaterade tidtabellerna eller till den ordning de uppskattat. Översättningssamarbetet mellan ministerierna när det gäller nationalspråken intensifierades ytterligare.

Statsrådets kansli bistod den expertgrupp som tillsatts av forsknings- och innovationsrådet och som beredde ett förslag till en modell för strukturell reform av forskningsinstitutfältet. Det betänkande, ”Tutkimuslaitokset ja tutkimusrahoitus – ehdotus kokonaisuu-distukseksi”, som i september överlämnades till forsknings- och innovationsrådet publicerades i kansliets publikationsserie. Kansliet begärde utlåtanden om betänkandet och sammanställde utlåtandena.

Statsrådets kanslis mål har varit att säkerställa att Finlands mål inom Europeiska unionen främjas på ett framsynt, aktivt och resultatrikt sätt.

Vid sidan av den ekonomiska krisen och finanskrisen präglades 2012 särskilt av förhandlingarna om euroområdet utveckling och unionens fleråriga finansiella ramar.

Finlands centrala mål för EU-inflytandet gällde skötseln av den akuta skuldkrisen och stabilisering av finansmarknaden, euroområdets utveckling, förbättrad konkurrenskraft, EU:s framtida finansiella ramar och trygghet av jord- och skogsbrukets samt regionpolitikens förutsättningar.

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande har Europeiska rådets betydelse framhävts inom beslutsfattandet i EU. Den ekonomiska krisen har stärkt denna utveckling. År 2012 höll Europeiska rådet fyra möten, det ordnades två inofficiella möten för statsöverhuvuden och fyra eurotoppmöten. Finland fick igenom flera initiativ i Europeiska rådet, vilket förutsatte aktiv påverkan i rätt tid på såväl de andra huvudstäderna som EU:s institutioner.

När EU-politiken, som bereds under statsministerns ledning, har ökat i betydelse och antalet ärenden som ska skötas har växt, har det betytt att förberedelserna för EU-ministerutskottets möten och Finlands riktlinjer för verksamheten samt uppföljningen av ärendena har ökat på avdelningen för EU-ärenden. Statsrådets kansli har i samarbete med de olika ministerierna och Finlands permanenta representation på bred front sett till att vår EU-politik varit konsekvent och effektiv.

Under året började statsrådets kansli producera EU-lägesrapporter som nu också delas ut till medlemmarna av statsrådet och centrala tjänstemän som sköter EU-ärenden. Dessutom började kansliet producera informationsstöd i anslutning till besök av statsöverhuvud och avdelningen tog i bruk ett förmedlingssystem för säkerhetsklassificerade (EU Res-treint) dokument.

Statsrådets kanslis mål är att statens företagsförmögenhet sköts på ett resultatrikt sätt.

I slutet av 2012 omfattades 28 bolag av statsrådets kanslis styransvar, av vilka tre var börsbolag (Finnair Oyj, Fortum Oyj, Neste Oil Oyj), 22 icke börsnoterade kommersiella bolag samt tre bolag med särskilda uppgifter (Solidium Oy, Governia Oy, Suomen Erillisverkot Oy). I fråga om dessa bolag nåddes målen för ägarpolitiken bra. Uppgifter om de bolag som omfattas av statsrådets kanslis styransvar rapporteras mera ingående i kapitel 3.1 i Regeringens årsberättelse.

År 2012 fullgjorde statens majoritetsägda icke börsnoterade kommersiella bolag den skyldighet att rapportera om företagsansvaret som ålades dem föregående höst i principbeslutet om ägarpolitiken. Företagsansvarsfrågorna gjordes till en del av verksamhetsformerna för ägarstyrningen, den ekonomiska och strategiska företagsanalysen samt rapporteringen. Efter bolagsstämmorna våren 2012 var andelen kvinnor av alla styrelsemedlemmar i de bolag som omfattas av statens utnämningsrätt i medeltal 46,5 %. Finanspolitiska ministerutskottet beslutade om belöning av ledningen i statsbolag den 13 augusti 2012.

Statsrådets kansli ger ut en årsberättelse där man bolagsspecifikt rapporterar till riksdagen och andra intressentgrupper om utvecklingen av statens kommersiella bolagsportfölj, ägarpolitiken och ägarstyrningsåtgärderna. I enlighet med den fortlöpande informationsskyldigheten informerar statsrådets kanslis avdelning för ägarstyrning om ändringar i anslutning till ägandet. Inom statens ägarstyrning fästs särskild uppmärksamhet vid förutsättningarna och ansvaret för god förvaltning, den ägarstrategiska verksamheten samt olika bolagsspecifika frågor.

2 Utrikesministeriet

Ministrarnas översikt

Redogörelseåret innebar växande utmaningar när det gällde att jämka samman målen för Finlands insatser med de befintliga resurserna. De stora nedskärningarna i den offentliga sektorns ekonomi försämrar utrikesförvaltningens villkor, samtidigt som vår utrikespolitik behöver få allt mer genomslag. Den strukturella förskjutningen inom den globala politiken och ekonomin mot tillväxtländerna får återverkningar i Finland och Europa. Andra påverkande faktorer under året var EU:s interna kris och den samhälleliga brytningstiden och konflikterna i EU:s närområden i Mellanöstern och Nordafrika. Dessutom ökade medborgarnas och företagens förväntningar på den service som utrikesförvaltningen och andra offentligt finansierade aktörer i Finland ger i utlandet, samtidigt som resurserna minskade.

Inom världsekonomin fortsatte den snabba ekonomiska tillväxten att koncentreras, i synnerhet till Asien, samtidigt som det ekonomiska läget och skuldsättningen alltjämt var problematiska i Europa och Finland. Utvecklingen innebar att utrikesförvaltningens verksamhet blev allt viktigare när det gäller att främja Finlands yttre ekonomiska förbindelser. Regeringen gjorde satsningar för att svara mot denna utmaning både i Finland och utomlands.

Prioriteringarna inom utvecklingspolitiken och utvecklingssamarbetet sågs över med hjälp av det utvecklingspolitiska åtgärdsprogram som togs fram under redogörelseåret. Utvecklingssamarbetet effektiviserades bland annat genom målinriktade nationella program och genom bättre inriktad verksamhet.

EU-agendan dominerades dels av den ekonomiska krisen i EU och dess konsekvenser, dels av budgetförhandlingarna samt av försöken att bevara och stärka rättsstatsutvecklingen och att fortsätta med EU-utvidgningen och den institutionella utvecklingen av EU. Finland satsade på att effektivt forma den nationella ståndpunkten i EU-ärenden hemmavid och på att driva de nationella målen genom beskickningsnätet. Dessutom gjordes det satsningar på att EU:s yttre åtgärder skulle få större genomslag – ett område där det fortsatt finns ett stort utvecklingsbehov.

Utrikesministeriet vill reagera på förändringarna i omvärlden och svara på utmaningen som resurserna innebär. I detta syfte godkände ministeriet strategiska prioriteringar för planeringsperioden 2013–2017. De sex prioriteringar som togs fram var 1) närområdena och säkerheten i Europa, 2) ett mer handlingskraftigt EU och en starkare gemensam utri-

kespolitik, 3) global styrning och en starkare multilateral ordning, 4) främjande av handels-ekonomiska intressen, 5) minskad fattigdom och främjande av hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och övergripande säkerhet och 6) flexibel och resurseffektiv verksamhet och service inom utrikesförvaltningen.

Finland främjade bl.a. strävandena i syfte att nå ett globalt fördrag om kontroll av vapenhandel och ordna en konferens om en zon i Mellanöstern som är fri från massförstörelsevapen. Arbetet med dessa båda frågor fortsätter. Nationella politiska riktlinjer drogs under året upp bl.a. i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen. Finland lyckades inte nå sitt mål att bli invalt som icke-permanent medlem av FN:s säkerhetsråd 2013—2014 trots intensiva ansträngningar. Med avseende på hela det internationella samfundets mål kan det noteras att resultatet av FN-konferensen om hållbar utveckling (Rio+20) blev jämförelsevis anspråkslöst.

Erkki Tuomioja
Utrikesminister

Alexander Stubb
Europa- och
utrikeshandelsminister

Heidi Hautala
Utvecklingsminister

TABELL 2. Översikt över arbetet med utrikesministeriets mål för samhällelig påverkan 2012

Skala: utmärkt, god, nöjaktig och försvarlig

Utrikes- och säkerhetspolitik	Resultat
Stärkande av EU:s yttre verksamhet, inbegripet gemensam representation på internationella forum, med hjälp av unionens stora urval av medel och den nya gemensamma tjänsten för yttre förbindelser med utgångspunkt i ett övergripande perspektiv där handels-, klimat-, säkerhets- och utvecklingspolitiken främjas parallellt. Upprätthållande av Finlands påverkningsmöjligheter och främjande av målen i EU-verksamheten.	Nöjaktig
Aktiv finsk påverkan i arbetet för stärkande av FN:s globala resurser och för främjande av reformerna av FN-systemet och de internationella bidragsgivarnas samverkan. Effektivt och konsekvent arbete inom det multilaterala samarbetet och i internationella organisationer och domstolar.	God
Stärkande av de bilaterala förbindelserna, även genom EU:s agerande och multilateralt samarbete. Särskilt fokus läggs på stärkande av de transatlantiska förbindelserna, inbegripet verkställande av Finlands USA-program, uppdatering av handlingsprogrammet för Ryssland, stöd till den nordiska dimensionen, översyn av närområdessamarbetet, verkställande av den arktiska strategin, Östersjösamarbete, nordiskt samarbete, NB-8-samarbete och de s.k. BRIKS-länderna.	God
Främjande av EU-utvidgningen enligt de gemensamt överenskomna medlemskapskriterierna.	God
Utvecklande av den europeiska grannskapspolitiken och det östliga partnerskapet och verkställandet av policystrategin i länderna i Östeuropa, Sydkaukasien och Centralasien.	God
Utvecklande av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken för EU, inbegripet stärkande av EU:s resurser för militär och civil krishantering. Påverkan i debatten om europeiska säkerhetsarrangemang. Utvecklande av samarbetet mellan EU och Nato och deltagande i det Natosamarbete som är öppet inom fredspartnerskapet. Stärkande av det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet.	God
Aktivt deltagande i internationell krishantering inom ramen för FN och EU och i samarbete med Nato och ökning av antalet experter i civila krishanteringsuppdrag. Regionalt fokus på Afghanistan, Libanon, Kosovo och Afrika. Främjande av integrerad krishantering.	God
Stärkande av folkrätten och integrerat främjande av de mänskliga rättigheterna i internationella förbindelser. Främjande av genomförandet av den människorättspolitiska redogörelsen.	God
Deltagande i internationell fredsmedling. Beredning av ett handlingsprogram för fredsmedling för att stärka de finska färdigheterna och det finska deltagandet med hänsyn till möjligheterna till flexibel resursanvändning.	God
Aktiva åtgärder för att främja och stödja genomförandet av de internationella processerna rörande kärnvapnedrustning och förhindrande av spridning av massförstörelsevapen samt för framtagande av ett internationellt fördrag om vapenhandel.	God
Effektivt genomförande av kampanjen för en plats i säkerhetsrådet och förberedelse inför ett eventuellt medlemskap i rådet. Ett framgångsrikt genomförande av kampanjen förutsätter aktiva satsningar av hela statsförvaltningen ända fram till valet som förrättas i FN:s generalförsamling i oktober 2012.	Nöjaktig
Handelspolitik och handelsekonomiska förbindelser	Resultat
Främjande av principerna för öppen handelspolitik i EU och i den handelekonomiska verksamheten i grupperingarna G-8 och G-20. Konsekvent arbete för främjandet av handelspolitiken, den inre marknaden, industri- och innovationspolitiken i samband med genomförandet av strategin EU2020.	Nöjaktig
Arbete för att i enlighet med de finska målen främja WTO:s multilaterala handelsförhandlingar (Doharundan) och av EU:s bilaterala frihandelsförhandlingar. Utvecklande av verksamheten i WTO. Fördjupad integrering av Ryssland i det internationella frihandelssystemet. Förbättrande av finska företags handels- och verksamhetsförutsättningar i Ryssland. Förbättrande av det finsk-ryska innovationssamarbetet.	Nöjaktig
Utarbetande av ett handlingsprogram för Finlands ekonomiska förbindelser med omvärlden. Främjande av finska handelsekonomiska intressen med särskild fokus på de s.k. BRIKS-länderna och andra viktiga växande ekonomier, Cleantech-sektorn, frågor om tillgången på råvaror och komponenter, arbetet med handelshinder, handelsekonomiska dimensioner av det internationella energi-, klimat- och miljöarbetet, främjande av investeringar och framförhållning.	God
Effektivering av samarbetet mellan utrikesförvaltningen och andra centrala aktörer inom främjandet av export och internationalisering, inbegripet Finnnode-samarbetet, med utgångspunkt i Finlandshuskonceptet.	Utmärkt

Utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete	Resultat
Förbättrande av effekterna av utvecklingssamarbetet i enlighet strategierna i regeringens utvecklingspolitiska handlingsprogram. Ökning av insatserna i multilateralt samarbete och i fråga om icke-statliga organisationers andel i utvecklingssamarbetet. Åtgärder för ett mer samlat biståndsarbete och ökad samordning med andra biståndsgivarländer och organisationer.	God
I frågas om anslagen eftersträvas på lång sikt en BNI-nivå på 0,7 %, nivån 2012 blir 0,56 %. Utredning av möjligheter att ta i bruk innovativa utvecklingsfinansieringskällor utreds i syfte att öka finansieringsbasen. Enligt gjorda åtaganden ska 50 % av de ökade anslagen för utvecklingssamarbete riktas till Afrika.	Nöjaktig
Stärkande av Finlands utvecklingspolitiska roll på det finska utvecklingssamarbetets bilaterala, regionala och tematiska tyngdpunktsområden. Ökning av EU:s konsekventa politik för utveckling och inflytande. Främjande av målen för hållbar utveckling i EU-sammanhang.	God
Samordning av klimatpolitik och utvecklingspolitik och stärkande av kontaktytorna, inbegripet preciseringar av klimatfinansiering och utvecklingsfinansiering på lång sikt. Deltagande i den internationella klimatfinansieringen enligt gjorda åtaganden.	God
Mångahanda kontakter med det civila samhället, inbegripet genomförandet av den utvecklingspolitiska strategin för det civila samhället.	Utmärkt
Tjänster för allmänheten	Resultat
Genomförande av strategin för tjänster för allmänheten	God
Revidering av lagen om konsulära tjänster	Verkställdes inte under året
Fördjupat nordiskt samarbete i frågor som gäller immigration. Effektiviserad bekämpning i utgångsländerna av illegal invandring och människohandel.	Nöjaktig
Övriga internationella uppgifter för utrikesförvaltningen	Resultat
Stärkt Finlandsbild genom att rekommendationerna av arbetsgruppen för varumärket Finland genomförs. Långsiktiga och mer målinriktade insatser inom offentlig diplomati i ett allt fastare samarbete med andra aktörer i enlighet med Finlandshuskonceptet.	God
Tyngdpunktsområden för den offentliga diplomatin är följande: Finlands kandidatur till FN:s säkerhetsråd, Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete, Finlands arktiska strategi, World Design Capital Helsinki 2012, utbildning och kreativa energilösningar.	Nöjaktig

Under redogörelseåret hade Finland goda internationella förbindelser och de stärktes ytterligare, vilket är ett av utrikesförvaltningens viktiga mål. Av orsaker som var oberoende av den finska utrikesförvaltningens arbete var framstegen under det aktuella året dock varierande i fråga om det internationella samfundets globala kapacitet och Europeiska unionens yttre förbindelser. Framsteg gjordes inte inom alla de finska målområdena. Utrikesförvaltningens minskade resurser påverkade skötseln av Finlands internationella förbindelser och medborgarservice. Ambassaderna i Islamabad och Manila samt generalkonsulatet i Kanton och konsulaten i Las Palmas och Sydney drogs in.

I enlighet med årets utrikes- och säkerhetspolitiska mål arbetade utrikesförvaltningen för att stärka Finlands bilaterala förbindelser, EU:s yttre åtgärder, och EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inbegripet den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, för att främja utvidgningen av EU, för att utveckla den europeiska grannskapspolitiken, den nordliga dimension och det östliga partnerskapet samt för att stärka FN:s globala handlingsförmåga.

Utrikesförvaltningen deltog i arbetet inom internationell krishantering och för stärkande av folkrätten, främjande av de mänskliga rättigheterna samt i internationell fredsmedling och i processerna för kärnvapennedrustning och i arbetet som avser att förhindra utbredningen av massförstörelsevapen. Utrikesförvaltningen förde en kampanj som syftade till att Finland skulle få en plats som icke-permanent medlem i FN:s säkerhetsråd för tvåårsperioden 2013—2014.

Den allmänna bedömningen ger vid handen att utrikesförvaltningen uppnådde väl de mål som hade ställts upp i budgetförslaget för utrikesförvaltningens arbete på det utrikes- och säkerhetspolitiska området.

Utrikesförvaltningen stärkte Finlands bilaterala och multilaterala förbindelser genom att använda sig av representationsnätet för att driva de finska intressena, samt genom besöksutbyte, påverkan i samband med möten och olika processer och genom annat arbete. I EU arbetade man för att stärka ett mer strategiskt och övergripande tillvägagångssätt. Man arbetade för initiativ som avsåg att stärka den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och gjorde en aktiv insats inom utvecklingssamarbetet, bl.a. i fråga om verkningssgraderna. Man arbetade också effektivt för att fördjupa det nordiska samarbetet på det utrikes- och säkerhetspolitiska området. Det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet mellan de nordiska länderna och de baltiska länderna främjades. Besöksutbytet mellan Finland och Ryssland fortsatte att vara livligt. Arbetet med att uppdatera regeringens handlingsprogram för Ryssland inleddes. Samordningen av Finlands Rysslandspolitik stärktes. Finlands handlingsprogram för Förenta staterna verkställdes och besöksutbytet ökade. Finland deltog aktivt, ända upp på toppmötesnivå, i utvecklandet av Natos partnerskapsarbete.

Utrikesförvaltningen påverkade Finlands aktiva arbete för det internationella främjandet av de mänskliga rättigheterna. Utrikesministeriet inledde arbetet på den finska utrikesförvaltningens strategi för de mänskliga rättigheterna. Läget för de mänskliga rättigheterna i Finland granskades i den globala visstidsrapporten från FN-rådet för mänskliga rättigheter. Utrikesförvaltningen arbetade aktivt för att främja förhandlingarna om EU:s anslutning till den europeiska människorättskonventionen.

Utrikesförvaltningen arbetade för sin del, på ett systematiskt och noggrant sätt, för Finlands deltagande i internationell krishantering. De politiska beslut som fattades i Finland och de resurser som till följd av dem tilldelades utrikesförvaltningen och försvarsförvaltningen möjliggjorde en ökning av det finska deltagandet i den militära krishanteringen, räknat i antalet soldater. Deltagandet i den civila krishanteringen minskade, räknat i antalet experter, men Finland var fortfarande det land i EU som sände ut flest experter i förhållande till sin folkmängd.

Utrikesförvaltningen arbetade effektivt för att man skulle få till stånd ett vapenhandelsfördrag och en internationell konferens om en zon som är fri från massförstörelsevapen i Mellanöstern. Utrikesförvaltningens insatser i fråga om dessa mål fick ett omfattande internationellt erkännande. Även om fördraget inte kunde antas under året och det inte heller var möjligt att ordna konferensen under redogörelseåret, skapade man genom den finska utrikesförvaltningens internationellt sett betydande medverkan goda förutsättningar för att dessa mål ska kunna uppnås under nästa år.

Utrikesförvaltningen påverkade Finlands handelspolitik och Finlands handsekonomiska förbindelser i enlighet med de mål som uppställts på området för ekonomiska yttre förbindelser. Genom utrikesförvaltningens åtgärder främjades principerna för en öppen handelspolitik i EU och i andra sammanhang. I enlighet med de finska målsättningarna påverkade utrikesförvaltningen stävandena att främja WTO:s multilaterala handelsförbindelser, EU:s bilaterala frihandelsförhandlingar och förbättrandet av de finska företagens förutsättningar för handel och verksamhet i utlandet. Utrikesförvaltningen gjorde en stark insats för utarbetandet av ett handlingsprogram för Finlands ekonomiska yttre förbindelser och för en effektivisering av samarbetet mellan de aktörer som främjar finsk export och Finlands internationalisering.

Enligt den allmänna bedömningen uppnådde utrikesförvaltningen väl de mål som hade uppställts i budgetförslaget för utrikesförvaltningens arbete på området för ekonomiska yttre förbindelser. Utrikesförvaltningen gjorde en stark insats i samband med att handlingsprogrammet för Finlands ekonomiska yttre förbindelser kunde färdigställas enligt uppgjord tidsplan och verkställandet av planen fortskred enligt tidsplanen. Utrikesförvaltningens arbete var av avgörande betydelse när Finlands aktörer i utlandet organiserade sig som 73 Team Finland-nät enligt stationeringsland och utarbetade handlingsplaner för 2013. Utrikesförvaltningen arbetade aktivt med arrangemangen för och genomförandet av Finlands exportfrämjande resor. Till följd av utrikesförvaltningens arbete avspeglades de finska intressena väl i EU:s förhandlingsställningstaganden såväl i WTO som i EU:s bilaterala frihandelsavtalsförhandlingar med tredjeländer. Utrikesförvaltningen gjorde en stark insats vad gällde säkerställandet av genomförandet av de ryska åtagandena med anledning av WTO-medlemskapet och i fråga om EU:s goda framsteg med Ryssland i den för det finska näringslivet viktiga frågan om höjning av vissa importtullar. Utrikesförvaltningen gjorde en omfattande utredning om finska företags internationalisering, handels hinder och utvecklingsbehov i samband med detta och vidtog åtgärder för att genomföra resultaten av utredningen.

I enlighet med de mål som uppställts på det utvecklingspolitiska området förbättrade utrikesförvaltningen utvecklingssamarbetets möjligheter att påverka och ökade samordningen av biståndet. Utrikesförvaltningen deltog i strävandena som avser att uppnå en 0,7 %:s BNI-nivå för det finska biståndet på lång sikt. Utrikesförvaltningen agerade för att stärka Finlands utvecklingspolitiska roll på det finska utvecklingssamarbetets bilaterala, regionala och tematiska insatsområden och för att öka EU:s utvecklingspolitiska konsekvens och inflytande. Utrikesförvaltningen arbetade för samordning av klimatpolitiken och utvecklingspolitiken och genomförde olika slag av samverkan med det civila samhället inom det utvecklingspolitiska området.

Enligt den allmänna bedömningen uppnådde utrikesförvaltningen väl de mål som man hade uppställt i budgetförslaget för utrikesförvaltningens verksamhet på utvecklingspolitikens och utvecklingssamarbetets område. Under året gjorde OECD/DAC en bedömning av Finlands utvecklingssamarbete och utvecklingspolitik som i regel ansågs väl skött. Under redogörelseåret tog utrikesförvaltningen fram nya policyråd och linjer i samband med det antagna nya utvecklingspolitiska handlingsprogrammet och framsteg gjordes i genomförandet redan under samma år. Utvecklingssamarbetets resultat förbättrades bl.a. genom att

man tog fram målorienterade länderprogram för de viktigaste partnerskapsländerna och riktade verksamheten bättre än förut. För att förbättra utvecklingssamarbetets resultat och effekter genomförde man ett arbete som kommer att fortgå ända till 2014 och där delområdena gäller datasystem, projektmanualer, länderprogram, arbetet med olika organisationer, kvalitetssäkring, kompetens och resultatsystem på politisk nivå. Utrikesministeriet inledde ett utvärderingsarbete som gäller Finlands multilaterala samarbete med aktörerna inom FN-systemet, internationella finansinstitut och regionala aktörer. Arbetet inom utrikesförvaltningen ledde till framgångsrika finska insatser i förhandlingarna om revidering av EU:s utvecklingspolitik och frågan om hur budgetstöden ska riktas.

Inom sektorn för medborgartjänster fortsatte man att tillhandahålla så snabb och effektiv service som möjligt i fråga om konsulära tjänster och inresetjänster. I detta sammanhang färdigställdes strategin för medborgartjänster 2015 och genomförandet av den inledades. Meningen är att utveckla utbudet av medborgartjänster och arbetsmetoderna så att det blir möjligt att sköta servicen på ett bra sätt också i ett läge där resurserna minskar. Redan under verksamhetsåret ledde stängningen av representationer och personalnedskärningarna till utmaningar i handhavandet av uppgifterna. Arbetet försvårades också av regionala oroligheter.

Trots utmaningarna kunde de mål som ställts upp på sektorn för medborgartjänster uppfyllas rätt väl. Vid de finska ambassaderna gavs konsulär hjälp till finländare i utlandet i ca 40 000 fall. Man tog i bruk en ny tjänst Matkustustiedotus.fi där medborgarna enkelt kan meddela sina kontaktuppgifter i utlandet för händelse av kris. Resemeddelandenas täckning, snabbhet och noggrannhet i fråga om riskbedömningen förbättrades. Användningen av sociala medier i krissituationer lyckades förträffligt, t.ex. under stormen Sandy som drabbade New York-regionen.

I de finska representationerna ordnades förhandsröstning i valet av republikens president.

Representationerna behandlade ca 1,4 miljoner visumansökningar, vilket är ett alla tiders rekord. Under redogörelseåret behandlades 10 % fler visum än under det föregående året. Nästan 95 % av ansökningarna behandlades av representationerna i Ryssland. I enlighet med strategin för medborgartjänster började man effektivera handläggningen av visumärenden bl.a. med hjälp av datateknik. Samtidigt satsade man på bekämpningen av illegala inresor och människohandel, särskilt genom utbildning och samarbete mellan myndigheterna. Samarbetet med de nordiska länderna fördjupades.

I enlighet med den övriga målsättningen stärkte utrikesförvaltningen bl.a. Finlandsbild och utvecklade den offentliga diplomatin.

Enligt den allmänna bedömningen uppnådde man målen i budgetförslaget väl i fråga om denna sektor.

Man förnyade den visuella presentationen på utrikesministeriets webbsidor formin.fi och gjorde också om tidningen Kauppalehti och webbsidorna. Som en del av det visuella skrivbordet inledde man tillsammans med dataförvaltningen arbetet med att förnya den interna kommunikationen. De sociala medierna blev en standarddel i ministeriets organisationskommunikation och som en sista åtgärd öppnades en bloggportal.

Reformen av Europainformationen slutfördes. Informationskontoren i Helsingfors och Rovaniemi finns kvar. Rovaniemikontoret handhar också den arktiska informationen. Europainformationen kommer fortsättningsvis att synas genom bl.a. olika kampanjer i hela Finland och på de båda inhemska språken även om tyngdpunkten i arbetet överförs till webben och man avstått från landskapskontoren, med undantag av kontoret i Rovaniemi. Under året ordnades olika tillställningar i landskapen, man svarade på frågor om EU, samarbetade med lärare och läroanstalter, skapade nya publikationer och uppdaterade gamla tryckalster. Dessutom organiserades utrikesministrarnas säkerhetspolitiska seminarier och statsministrarnas turné Europas framtid i samarbete med statsrådets kansli. Arbetet i slutet av året gällde bl.a. stängningen av landskapskontoren och bevarandet av de fungerande relationerna med aktörerna i landskapen. Ett tätare och mer samordnat samarbete med övriga EU-informationskanaler kan utvecklas ytterligare.

Vad gäller utvecklingsinformationen lyckades man skapa aktiva och fungerande journalistnätverk i både Finland och Afrika. Man använde sig av program för påverkare och journalister och av internationellt mediarbete som en del av den information som stödde arbetet för medlemskap i säkerhetsrådet. Även om en plats i säkerhetsrådet inte kunde nås kan man främja Finlands intressen genom de uppkomna nätverken.

Projektet Öppen data kunde inledas och resultatkommunikationen utvecklas som en del av utvecklandet av hela ministeriets resultatbaserade arbetssätt och den landsspecifika resultatkommunikationen. Detta är dock ett långsiktigsprojekt och i fråga om resultatkommunikationen har man tills vidare inte lyckats få ett heltäckande resultat. Bättre resultatkommunikation blir huvudmålet för utvecklingskommunikationen 2013.

Utrikesförvaltningen gjorde en stark insats vad gällde stärkandet av arbetet för Finlandsbilden samtidigt som detta arbete kopplades till strukturerna kring Team Finland-arbetet. Utrikesministeriet deltog i arrangemangen kring besök av drygt 400 journalister och kulturpåverkare som inbjudits till Finland. Ryssland-informationen utvecklades genom tväradministrativt arbete (utrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och justitieministeriet), särskilt i familjerättsliga frågor. Det sammanlagda besökarantalet på utrikesförvaltningens webbsidor ökade med drygt en miljon till 9,5 miljoner.

Utöver de ovan behandlade frågorna deltog utrikesförvaltningen bl.a. i arbetet som syftar till att stärka folkrätten, inbegripet flera internationella fördragsprocesser. Sakkunskap på området för folkrättsliga och EU-rättsliga statsfördrag lämnades bl.a. i samband med ca 50 fördragsprocesser och vid utarbetandet av mer än 40 regeringspropositioner om internationella förpliktelser. Utrikesministeriets handbok om EU-fördrag och statsfördrag uppdaterades och lades ut på nätet. Arbetet med att nationellt sätta i kraft konventionerna om mänskliga rättigheter har framskridit väl, även om det inte varit möjligt att anvisa sådana resurser och praktiska förutsättningar som riksdagens utrikesutskott förutsatt och som skulle göra det möjligt att ratificera dem utan dröjsmål efter att de bedömts politiskt. Regeringen ingav till riksdagen en proposition om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism och arbetet i arbetsgruppen som behandlade myndighetsansvar i samband med sanktioner gick in i sitt slutskede. Utrikesministeriet representerade Finland i EU-domstolen i 29 skriftliga förfaranden och i 20 muntliga förfaranden.

3 Justitieministeriet

Justitieministerns översikt över verksamheten inom ansvarsområdet och de viktigaste förändringarna i omvärlden

Samhällsutvecklingen har avspeglats sig på justitieministeriets förvaltningsområde så att rättssystemet blivit mångformigare och mera internationellt. Betydelsen av bra lagberedning har ökat vid verkställigheten av regeringens strategi. Detta förutsätter att lagberedningen inom hela statsrådet görs konsekvent och enhetlig. Justitieministeriet har strävat efter att genom bl.a. anvisningar och rådgivning och med hjälp av laggranskningsenhetens laggranskning främja en klar och förståelig lagstiftning. För att utveckla lagberedarnas kompetens bereddes i samarbete mellan ministerierna förslag till reform av lagberedningsutbildningen. Samarbetsgruppen för författningspolitiken har regelbundet behandlat ministeriernas åtgärder för att genomföra regeringens författningspolitik.

I enlighet med den nationella lagstiftningen och internationella fördrag som berör Finland har var och en rätt att utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol. När det gäller rättsskyddsutvecklingen har man fortsatt arbetet för att få de totala rättegångstiderna under kontroll. Domstolarna tar hänsyn till de tidigare behandlingsfaserna, alltså den totala behandlingstiden för ärendena. Exempelvis i de brottmål som avgjorts i hovrätterna tog det i medeltal knappt två år från det att förundersökningen inleddes tills domstolen meddelade sitt avgörande. I dessa ärenden, inklusive hovrättens avgörande, har brottmålet i regel behandlats av fyra olika myndighetsinstanser. Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider är i huvudsak rimliga, och 2012 meddelade Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna inte en enda fällande dom för rättegångens längd. Det fanns emellertid fortfarande cirka 250 ärenden som pågått länge och där den totala behandlingstiden var över fyra år. Även om antalet är bara 4 % av alla brottmål, skulle det inte alls få förekomma såhär långa behandlingstider. I många fall beror det på andra orsaker än domstolen att den totala behandlingstiden förlängs.

Inom utsökningen var målet att främja utsökningssgäldenärernas möjligheter att klara sig. I slutet av 2012 berördes 242 000 gäldenärer av utsökning, vilket är nästan lika många som 2011. För att förhindra ytterligare skuldsättning föreslogs ändringar i lagstiftningen för att sänka räntenivån på snabblån och få ner indrivningskostnaderna. Strävan har också varit att öka handledningen och rådgivningen för gäldenärerna. Kreditförluster förhindrades genom effektiv indrivning.

Situationen beträffande brottsligheten i Finland har förblivit tämligen stabil de senaste åren. I Finland är det totala antalet brott i förhållande till folkmängden lågt i internationell jämförelse. Det är glädjande att 2012 kom klart färre brott mot liv och hälsa till polisens kännedom än de föregående årens medeltal. År 2012 var antalet brott mot liv lägst sedan 1970. Däremot är den negativa utvecklingen i fråga om antalet sexualbrott oroväckande och förutsätter noggrann utredning.

Inom åklagarväsendet försköts tyngdpunkten mot behandling av den grå ekonomin och ekobrottmål med hjälp av de extra satsningar som man beslutade om i regeringsprogrammet. Åtalsprövningstiden för krävande ekobrottmål kunde förkortas. De åtgärder för att anpassa ekonomin som vidtogs samtidigt gjorde dock att antalet ärenden som väntat på åtalsprövning i mer än ett år ökade.

Antalet fångar, antalet som avtjänar samhällspåföljer och den statistikförda brottsligheten är samtliga på väg nedåt i Finland. Den rådande kriminalpolitiska utvecklingen är unik i Europa.

När det gäller utvecklingen av påföljdssystemet satsade man på samhällspåföljderna och på att förbättra den allmänna säkerheten. De första övervakningsstraffen verkställdes i början av 2012. Under året verkställdes sammanlagt 198 övervakningsstraff. Regeringens proposition om övervakad frihet på prov, som innehåller bl.a. bestämmelser om användning av elektronisk övervakning och läkemedelsbehandling för sexualbrottslingar, överlämnades till riksdagen hösten 2012. I slutet av 2012 lades Fredrikshamns fängelse ner.

Det osäkra ekonomiska läget i Finland har inneburit att resurserna stramats åt inom justitieministeriets förvaltningsområde. På basis av uppgifterna för 2012 är justitiäväsendets ekonomiska situation fortfarande tämligen stabil, men utgiftstryck riktar sig mot åtgärderna för att trygga rättsvårdens kvalitet, såsom utbildning och ICT-utveckling samt modernisering av lokalerna. Ministeriet har tillsatt en delegation som har utarbetat ett reformprogram för rättsvården som innehåller ett anpassningsprogram på kort sikt och ett rättsskyddsprogram som regeringsprogrammet förutsätter, alltså åtgärder för att garantera rättssäkerheten. I programmet har man beskrivit den långsiktiga visionen för rättsvården och det innehåller förslag till åtgärder som är i harmoni med detta.

Åtgärder för att anpassa Brottspåföljdsmyndighetens ekonomi började vidtas i enlighet med den anpassningsplan som utarbetats för 2012—2016. Anpassningen av verksamheten till anslagsramarna betydde en minskning på 63 årsverken jämfört med 2011. Trots minskningarna nåddes de centrala resultatmålen.

En målsättning var att stärka medborgarnas möjligheter att delta i och påverka beredningen och beslutsfattandet samt att främja medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar. En elektronisk plattform för medborgarnas delaktighet samt medborgarinitiativ togs i bruk under 2012. Dessa reformer utvidgade medborgarnas möjligheter att delta. En delegation på bred basis för medborgarsamhällspolitiken inrättades i samband med justitieministeriet, och den inledde sin verksamhet under 2012.

Anna-Maja Henriksson
Justitieminister

3.1 Uppnåendet av förvaltningsområdets effektivitetsmål

TABELL 3. Situationen i fråga om de centrala samhälleliga effektivitetsmål som justitieministeriet satt upp på skalan utmärkt, god, nöjaktig och försvarlig

Centrala effektivitetsmål	Betyg
1. Lagstiftningen är klar och förståelig.	Nöjaktig
2. Medborgarnas möjligheter att delta i och påverka beredningen och beslutsfattandet stärks. Medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar främjas.	God
3. Domstolarna och rättshjälpen garanterar att rättsskyddet faktiskt tillgodoses vad gäller serviceförmågan, parternas kostnader samt behandlingstiderna i enlighet med den nationella lagstiftningen och de internationella fördrag som berör Finland.	God
4. Betalningsstörningspolitiken främjar gäldenärernas möjligheter att klara sig.	God
5. Kreditförluster bekämpas genom effektiv indrivning.	Utmärkt
6. Brottsligheten och de negativa följderna av den minskar. Särskilt våldet minskar.	God
7. Återfallsbrottsligheten minskar.	Nöjaktig
8. Säkerheten och känslan av säkerhet förbättras.	Nöjaktig
9. Ett rättvist straffrättsligt ansvar realiseras effektivt och högklassigt med beaktande av de berörda rättsskydd.	God

Grunderna för bedömningen

I tabellen har nuläget i fråga om de samhälleliga effektivitetsmålen bedömts på allmän nivå. Till följd av effektivitetsmålen natur inverkar även lyckade åtgärder som vidtagits under året på samhällsutvecklingen vanligtvis med flera års dröjsmål. Det bör påpekas att justitieministeriet kan påverka flera av effektivitetsmålen endast delvis.

1. Justitieministeriet försöker bl.a. genom anvisningar, rådgivning och med hjälp av laggranskningsenhetens laggranskningsarbete främja en klar och förståelig lagstiftning. Eftersom det konkreta lagberedningsarbetet utförs i de olika ministerierna, kan justitieministeriet påverka målet endast delvis. Som helhet och i genomsnitt kan situationen anses vara nöjaktigt, detta enligt bl.a. den utredning om riksdagsutskottens syn på lagberedningsarbetets kvalitet som Rättspolitiska forskningsinstitutet publicerade 2011 ("Eduskunnan valiokuntien näkemys lainvalmistelutyön laadusta"). I den granskade man utskottsbetänkandena som gällde regeringens propositioner 2009, men situationen torde inte ha förändrats mycket sedan dess.
2. En elektronisk plattform för medborgarnas delaktighet samt medborgarinitiativ togs i bruk under 2012. Dessa reformer utvidgade medborgarnas möjligheter att delta. En delegation på bred basis för medborgarsamhällspolitiken inrättades i samband med justitieministeriet och den inledde sin verksamhet under 2012. Barns och ungas delaktighet gjordes synlig med hjälp av demokratipriset.

3. Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider är i huvudsak skäligen, och 2012 meddelade Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna inte en enda fällande dom för rättegångens längd. Det fanns emellertid fortfarande cirka 250 ärenden där den totala behandlingstiden var över fyra år. I flera fall beror den utdragna totala behandlingstiden på andra orsaker än domstolen. Med hjälp av det heltäckande nätet av rättshjälpsbyråer och rättshjälpsbyråernas yrkesskickliga personal har de klienter som befinner sig i den svagaste ställning fått tillräcklig rättshjälpservice. Kötiderna till rättshjälpen har emellertid förlängts något.
4. Genom effektiv utsökning med tyngdpunkten på initialfasen har gäldenärerna hindrats från att skuldsätta sig ytterligare. Den genomsnittliga behandlingstiden för utsökningsärenden har varit kortare än föregående år men längre än målet till följd av att antalet ärenden ökat och resurserna styrts till bekämpning av den grå ekonomin. Räknat från början av året hade 168 000 gäldenärer klarat av sina skulder. För att förhindra ytterligare skuldsättning föreslogs också lagstiftningsändringar för att sänka räntenivån på snabblån och minska indrivningskostnaderna.
5. Utsökningens indrivningsresultat var utmärkt, 1 009 miljoner euro (941 miljoner euro 2011), även om de penningfordringar som kom in för indrivning minskade med 310 miljoner euro från föregående år. Andelen betalda penningfordringar ökade från föregående år (44 % 2011, 50 % 2012).
6. Den brottslighet som kom till polisens kännedom minskade i fråga om flera typer av brott 2012. Särskilt minskade antalet brott mot liv och misshandelsbrott. Antalet brott var det lägsta sedan 1970.
7. Det åtgärder som Brottspåföljdsmyndigheten vidtar för att minska risken för återfall syns med flera års dröjsmål. I uppföljningen på kort sikt kan man inte se några betydande förändringar. För att återfallsbrottsligheten ska minska förutsätts också att andra myndigheters stödåtgärder effektiviseras och målet borde också sättas för andra förvaltningsområden utöver justitieministeriet.
8. Risken för att bli utsatt för våld tycks åtminstone inte att ha förändrats avsevärt enligt en grov jämförelse med uppgifterna från tidigare undersökningar. Enligt den nationella offerundersökningen¹ som mäter säkerheten och känslan av säkerhet hade var tionde finländarna i åldern 15—74 blivit utsatt för våld under året och var tredje hade varit rädd för att bli offer för våld kvällstid utanför hemmet.
9. Inom åklagarväsendet effektiviserades behandlingen av ekobrott genom att tyngdpunkten försköts till bekämpning av den grå ekonomin och handläggningen av ekobrott, men samtidigt ökade antalet mål som hade väntat på åtalsprövning mer än ett år.

¹ OPTL verkkokatsauksia 28/2013. Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2012. Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. <http://www.optula.om.fi/Etusivu/Julkaisut/1347274025412> Resultaten av enkäten är inte direkt jämförbara med de föregående offerundersökningarna, eftersom både datainnehållet och sättet att samla in uppgifterna avviker från tidigare.

3.2 De grundläggande rättigheterna, det politiska systemet och demokratin

Målet var att utveckla lagberedningen så att lagstiftningen är klar och förståelig. Målet var att utgående från de utredningar och bedömningar som gjorts effektivisera och utveckla statsrådets gemensamma tillvägagångssätt och metoder för att åstadkomma en välfungerande lagstiftning.

Det utarbetades en processhandbok för lagberedningen, vars syfte är att främja statsrådets gemensamma goda tillvägagångssätt vid planeringen, uppföljningen och bedömningen av lagberedningsprojekt. För att utveckla lagberedarnas kompetens bereddes i samarbete mellan ministerierna förslag till en reform av lagberedningsutbildningen. Samarbetsgruppen för författningspolitiken har regelbundet behandlat ministeriernas åtgärder för att genomföra regeringens författningspolitik.

Målet var att stärka medborgarnas möjligheter att delta i och påverka beredningen och beslutsfattandet samt att främja medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar.

Den elektroniska plattformen för medborgarnas delaktighet samt medborgarinitiativet infördes under 2012. Dessa reformer breddade medborgarnas möjligheter att delta. En delegation på bred bas för medborgarsamhället inrättades i samband med justitieministeriet, och den inledde sin verksamhet under 2012. Barns och ungas delaktighet gjordes synlig med hjälp av demokratipriset.

3.3 Rättsskydd

Domstolarna

Målet var att domstolarna och rättshjälpen vad gäller serviceförmågan, kostnaderna för parterna samt behandlingstiderna tryggar att rättsskyddet faktiskt tillgodoses i enlighet med den nationella lagstiftningen och de internationella fördrag som berör Finland.

Målet var att ta ansvar för den totala rättegångstiden i samtliga behandlingsfaser bland annat genom att särskilt följa ärenden som dröjt över ett år i respektive domstolsinstans och genom att främja en snabb behandling av ärendena.

Lagen om gottgörelse för dröjsmål vid rättegång (362/2009) trädde i kraft i början av 2010. De allmänna domstolarna har delgett justitieministeriet de domar som meddelats med stöd av lagen om gottgörelse för dröjsmål. Domarna 2012 gällde 29 ärenden (47 år 2011), varav förkastande dom gavs i 12 ärenden (11 år 2011). Med stöd av den nationella lagstiftningen ersattes dröjsmålen genom domstolarnas beslut med sammanlagt 70 000 euro (160 000 euro i år 2011). I början av juni 2013 blir det också möjligt att gottgöra dröjsmål i förvaltningsdomstolarna.

År 2012 gav Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna 5 avgöranden som gällde Finland (5 år 2011) och där det var fråga om rättegångens längd. Inte ett enda var en fällande dom (år 2011 gavs 2 fällande domar), i 2 fall (2 år 2011) uppnådde parterna förlikning och i 3 fall (1 år 2011) gav regeringen en ensidig förklaring på Finlands vägnar. Ersättning betalades till ett belopp av sammanlagt 23 050 euro (29 184 euro 2011).

TABELL 4. Brottmålen fördelning på intervallerna för total behandlingstid 2012 i ärenden som hovrätterna avgjort och som omfattar förundersökningens begynnelse datum (den sammanlagda tiden för förundersökning, åtalsprövning, tingsrättsbehandling och hovrättsbehandling)

	under 1 mån.	mån. 1—3	mån. 3—6	mån. 6—12	mån. 1—2	år 2—3	år 3—4	över 4 år	Sammanlagt	Genomsnittlig behandlingstid	Ändring jämfört med 2011
	antal	antal	antal	antal	antal	antal	antal	antal	antal	mån.	mån.
Helsingfors hovrätt	26	33	133	406	752	448	191	135	1 890	32	4
Östra Finlands hovrätt	12	16	55	181	326	110	22	9	731	17	1
Kouvola hovrätt	3	16	91	262	238	57	18	12	647	18	2
Rovaniemi hovrätt	3	8	34	110	254	158	38	29	633	22	0
Åbo hovrätt	12	20	122	408	632	245	64	47	1 548	18	1
Vasa hovrätt	10	20	90	215	317	175	43	24	892	19	0
Sammanlagt	66	113	525	1 582	2 521	1 193	376	256	6 341	23	2

I de brottmål som avgjordes i hovrätterna räckte det i medeltal knappt två år från det att förundersökningen inleddes tills domstolen meddelade sitt avgörande. I dessa ärenden, hovrättens avgörande medräknat, har brottmålet i regel behandlats i fyra olika myndighetsinstanser. Den totala behandlingstiden var över fyra år i 256 ärenden. Även om andelen var bara 4 % av alla brottmål skulle det inte alls få förekomma såhär långa totala behandlingstider. I många fall beror det på andra orsaker än domstolen att den totala behandlingstiden förlängs.

Hovrätternas mål var att för ärenden som dröjt sammanlagt över tre år i förundersökningen, åtalsprövningen och tingsrättsfasen skulle behandlingstiden vara högst 12 månader. Målet överträffades i 52 ärenden.

TABELL 5. Andelen ärenden som varit anhängiga över 12 månader av de anhängiga ärendena vid hovrätterna och förvaltningsdomstolarna i slutet av året

	2010 utfall	2011 utfall	2012 budgetmål	2012 utfall	2012 skillnad mellan utfall och budgetmål/uppsk.
Hovrätterna, %	5	5	7	6	-1 %-enhet
Förvaltningsdomstolarna, %	8	9	10	11	1 %-enhet

Andelen ärenden som varit anhängiga länge av alla anhängiga ärenden vid hovrätterna och förvaltningsdomstolarna har hållit sig på samma nivå som tidigare år.

För att rättsskyddet skulle tillgodoses på ett likvärdigt sätt var strävan att minska skillnaderna i behandlingstid så att de regionala skillnaderna i behandlingstid i hovrätterna och förvaltningsdomstolarna är högst tre månader 2012. I fråga om brottmål i tingsrätterna var målet att den genomsnittliga behandlingstiden inte är mer än tre månader längre än landets medeltal i någon tingsrätt.

TABELL 6. Regionala skillnader i behandlingstider vid hovrätterna och förvaltningsdomstolarna, mån

Skillnad mellan längsta och kortaste genomsnittliga behandlingstid	2010 utfall	2011 utfall	2012 budgetmål/ uppsk.	2012 utfall	2012 skillnad mellan utfall och budgetmål/ uppsk.
I hovrätterna	3,5	3,4	3,0	3,2	0,2
I förvaltningsdomstolarna	4,8	5,7	3,0	5,8	2,8

Hovrätterna stannade något från den eftersträlvade skillnaden i behandlingstid, trots att skillnaden mellan den i medeltal längsta och kortaste behandlingstiden minskade något jämfört med föregående år. För förvaltningsdomstolarnas del ökade skillnaden i behandlingstid och målet nåddes inte. Ökningen berodde på att den förvaltningsdomstol som redan tidigare hade den snabbaste behandlingstiden ytterligare förkortade sin genomsnittliga behandlingstid.

Det mål som beskriver tingsrätternas regionala jämlikhet uppnåddes inte helt. Den genomsnittliga behandlingstiden i en liten tingsrätt överskred landets medeltal med 4,1 månader, i övrigt nåddes målet.

TABELL 7. Genomsnittliga behandlingstider för mål och ärenden i domstolarna, mån.

	2010 utfall	2011 utfall	2012 budgetmål/ uppsk.	2012 utfall	2012 Skillnad mellan utfall och budgetmål/ uppsk.
ALLMÄNNA DOMSTOLAR					
Högsta domstolen					
– besvärstillståndsärenden	4,8	5,0	4,0	5,1	1,1
– avgöranden i sak	17,8	18,6	15,0	17,5	2,5
Hovrätterna	6,6	6,3	6,5	6,0	-0,5
Tingsrätterna					
– brottmål	3,5	3,5	3,5	3,6	0,1
– omfattande tvistemål	8,3	8,4	8,3	8,8	0,5
– skuldsaneringsärenden	5,5	5,5	5,5	5,7	0,2
– summariska ärenden	2,5	2,4	2,9	2,4	-0,5
ARBETSDOMSTOLEN	4,5	5,6	5,0	5,6	0,6
FÖRVALTNINGSDOMSTOLARNA					
Högsta förvaltningsdomstolen	11,1	12,2	11,0	12,8	1,8
Förvaltningsdomstolarna	7,3	7,8	7,5	7,7	0,2
Marknadsdomstolen	8,7	8,3	8,0	7,3	-0,7
Försäkringsdomstolen	10,8	11,5	9,0	12,2	3,2

Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider var i huvudsak skäliga. Även om antalet summariska ärenden ökade, förblev tingsrätternas behandlingstid på föregående års nivå, eftersom antalet ärenden som anhängiggjordes på elektronisk väg ökade. I högsta domstolens avgöranden i sak var den genomsnittliga behandlingstiden 17,5 månader, vilket inte är tillfredsställande. Antalet sådana ärenden är emellertid inte stort per år och på grund av sin prejudikatnatur kan de antas ha en förkortande inverkan på den totala behandlingstiden i kommande ärenden. Högsta förvaltningsdomstolens och försäkringsdomstolens genomsnittliga behandlingstid på mer än ett år kan inte betraktas som tillfredsställande. Försäkringsdomstolens genomsnittliga behandlingstid påverkas av att i medicinska ärenden (cirka 4 000 ärenden om året) har det ofta lämnats in tilläggsutredningar. De tilläggsutredningar som parterna lämnar in under processens gång leder till att parterna måste höras på nytt, vilket förlänger processerna.

Bekämpning av den grå ekonomin

Målet var att effektivisera åtgärderna mot ekonomisk brottslighet och den grå ekonomin samt att fästa särskild uppmärksamhet vid handläggningen av ekobrottmål och styra tilläggsresurser till deras behandling. I budgeten anvisades domstolarna ett tilläggsanslag på 1,381 miljoner euro för ändamålet. År 2012 inkom 5 % mer omfattande ekobrottmål till tingsrätterna än 2010. Till tingsrätterna riktades 22 årsverken och till 2 hovrätterna 2 årsverken med den finansiering som reserverats för bekämpning av den grå ekonomin. Trots detta har den genomsnittliga behandlingstiden för omfattande ekobrottmål (7,4 mån. 2012) ökat något. För att effektivisera behandlingen av dessa ärenden har det ordnats utbildning i handläggningen av ekobrottmål för domstolarnas personal.

TABELL 8. Domstolarnas anställda och kostnader

	2010	2011	2012
Anställda, årsverken	3 249	3 201	3 176
Kostnader, mn euro	260,7	255,5	266,3

År 2012 var antalet årsverken vid domstolarna totalt 25 färre än ett år tidigare. Minskningen riktade sig särskilt mot föredragandena. Samtidigt ökade antalet domare med fem och uppgick till 953 årsverken. Övergången till en mera domarbetad personalstruktur har varit i linje med målen att effektivisera arbetet. Sett till de olika typerna av domstolar riktade sig personalminskningen särskilt mot hovrätterna, där antalet ärenden har varit på väg neråt. Ökningen var störst vid högsta förvaltningsdomstolen, där man genom resursökningen eftersträvar att den genomsnittliga behandlingstiden ska förkortas i fortsättningen.

Rättshjälp och allmän intressebevakning

Målet var att kunderna hos rättshjälpen och den allmänna intressebevakningen får den sak-kunniga hjälp de behöver i rätt tid och till skäliga kostnader.

Med hjälp av det heltäckande nätverket av rättshjälpsbyråer och rättshjälpsbyråernas yrkesskickliga personal har de kunder som befinner sig i den svagaste ställningen fått tillräcklig rättshjälpservice. Kötiderna till rättshjälpen har emellertid förlängts något från föregående år och man stannade klart under målet.

TABELL 9. Kötid till rättshjälpen

	2010 utfall	2011 utfall	2012 budgetmål/ uppsk.	2012 utfall	2012 skillnad mellan utfall och budgetmål/ uppsk.
Kötid, dagar	12,9	13,1	10,0	14,0	4,0

TABELL 10. Rättshjälpens och den allmänna intressebevakningens anställda och kostnader

	2010	2011	2012
Anställda, årsverken	946	949	928
Kostnader, mn euro	60,1	60,9	61,2

Till minskningen av antalet anställda har bidragit att upphandlingen av köpta intressebevakningstjänster har varit mera omfattande än tidigare.

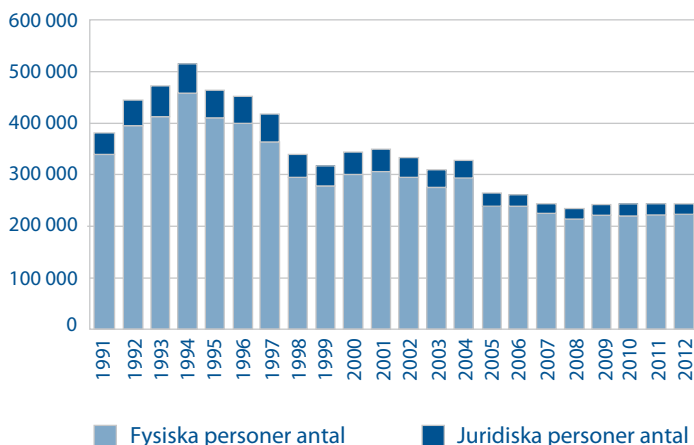
Betalningsstörningspolitik

Målet var att främja utsökningsgäldenärernas möjligheter att klara sig.

I slutet av 2012 berördes 241 972 gäldenärer av utsökning, vilket är nästan samma antal som 2011 (242 097 gäldenärer). Av gäldenärerna var 93 % fysiska personer och 7 % juridiska personer. De senaste åren har gäldenärernas ställning och möjligheter att klara sig underlättats genom flertalet lagstiftningsreformer, till exempel utökningen av antalet betalningsfria månader för låginkomsttagare, befrielsen från utsökningsavgifterna vid långvarig utsökning samt reformen av preskriptionen av skuldansvar. Man har också strävat efter att öka handledningen och rådgivningen för gäldenärer.

Målet var att bekämpa kreditförluster genom effektiv indrivning. Snabb utredning av gäldenärens ekonomiska situation och val av åtgärder förhindrar att skuldproblemen blir värre och tryggar borgenärens fordringar.

FIGUR 1. Utsökningsgäldenärer sedan 1991, situationen i slutet av året

TABELL 11. Målet och resultaten för utsökningsväsendets indrivningsverksamhet

	2010 utfall	2011 utfall	2012 bud- getmål/ uppsk.	2012 utfall	2012 skillnad mellan utfall och budgetmål
Indrivningsresultat, dvs. belopp som redovisats till de sökande, mn euro	836	941	760	1 009	+33 %
Andelen betalda ärenden av det sammanlagda antalet av dessa och dem som konstaterats medellösa, %	45	48	45	49	+4 %-enheter
Andelen betalda penningfordringar av det sammanlagda beloppet av dessa och dem som konstaterats medellösa, %	45	44	40	50	+10 %-enheter
Behandlingstid, mån.	6,4	6,9	6,0	6,8	+0,8 mån.

Utsökningens indrivningsresultat var utmärkt, även om beloppet av de penningfordringar som inkom för indrivning var mindre och antalet inkomna ärenden på samma nivå som 2011. Det goda indrivningsresultatet är en följd av det allmänna ekonomiska läget samt av att man utvecklat de enhetliga utsökningsrutinerna ytterligare, höjt personalens professionella beredskap, förbättrat kvalitetssäkringen och möjligheterna att utnyttja informationssystem samt ökat antalet åtgärder (bl.a. realiseringar) som utsökningsmyndigheterna vidtagit.

Bekämpning av den grå ekonomin

Målet var att genom utsökningens specialindrivning, som utvidgats till hela landet, förbättra indrivningsresultatet i de fall som inte skulle ha identifierats eller kunnat skötas med normala utsökningsmetoder. Dessutom var målet att genom konkursombudsmannens byrås förfarande med offentlig utredning och särskilda granskningar bekämpa den grå ekonomin och ekonomisk brottslighet. I budgeten anvisades ett tilläggsanslag på 1,188 miljoner euro för dessa ändamål.

Med tilläggsanslaget utökades utsökningens specialindrivning med tio årsverken. Specialindrivningens indrivningsresultat 2012 var 16,5 miljoner euro och värdet av den utmätta och beslagtagna egendomen uppgick i slutet av 2012 till cirka 93 miljoner euro. Till annan utsökning, samarbetsmyndigheter eller konkursbon för utmätning, beslagtagning eller andra åtgärder hänvisades egendom till ett värde av 20 miljoner euro. De åtgärder som vidtagits inom specialindrivningen samt de uppdrag som mottagits för utredning och utretts ökade. Exempelvis i de fall där en gäldenär genom konstruerade arrangemang har försökt undvika utsökning, statistikfördes 2012 sammanlagt 90 åtgärder, då antalet åtgärder 2011 var 56. År 2012 var antalet beslut som tangerade konstruerade arrangemang 29, vilket är tio mera än 2011. Penningbeloppet av de fordringar som mottogs för utredning 2012 var sammanlagt 84 miljoner euro. I fråga om det penningbelopp som skulle utredas var ökningen jämfört med föregående år sammanlagt 22 miljoner euro. Konkursombudsmannens byrå ökade både antalet offentliga utredningar och antalet särskilda granskningar jämfört med föregående år.

TABELL 12. Utsökningsväsendets anställda och kostnader

	2010	2011	2012
Anställda, årsverken	1 302	1 285	1 280
Kostnader, mn euro	91,7	94,9	98,3

Antalet anställda påverkades av att på samma sätt som föregående år har tjänster inte tillsatts för antingen en del av eller hela året för att hålla kostnaderna nere samt av att den utökning (10 årsverken) av specialindrivningen som gjordes med tilläggsfinansieringen för bekämpning av den grå ekonomin inte kunde genomföras genast i början av året.

3.4 Kriminalpolitik

Kriminalpolitikens mål var att minska brottsligheten och brottsskadorna samt att förbättra säkerheten och känslan av säkerhet. Detta förutsätter att flera förvaltningsområden har en gemensam målsättning och gemensamma linjer. Ett särskilt mål var att minska återfallsbrottsligheten och våldet.

TABELL 13. Utvecklingen i fråga om vissa brott som kommit till polisens kännedom 2007—2012¹

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stöld	75 751	74 103	75 049	72 200	75 128	67 970
Grov stöld	2 346	2 211	2 790	3 030	3 091	3 254
Snatteri	66 935	70 179	73 815	73 090	72 994	67 633
Rån inkl. grova	1 784	1 696	1 640	1 531	1 634	1 648
Brott mot liv sammanlagt	127	132	114	112	114	91
Misshandel, lindrig misshandel	32 249	32 547	30 789	30 930	37 777	35 973
Grov misshandel	2 385	2 256	2 105	2 006	2 078	1 884
Sexualbrott	2 326	2 906	2 205	2 424	3 008	3 576
Rattfylleri	12 519	12 036	10 943	9 916	10 091	8 815
Grovt rattfylleri	15 025	13 783	12 260	11 246	11 409	10 351
Narkotikabrott	4 206	4 835	5 486	6 467	7 179	7 761
Grovt narkotikabrott	883	789	782	1 071	1 024	1020
Straffbart bruk av narkotika	10 333	9 823	11 119	12 078	12 003	11 228

¹ Statistikcentralen: Brottslighet som kom till polisens kännedom i januari—december 2012. Statistiken görs upp utifrån uppgifter från polisens undersöknings- och handräckningssystem (RIKI) vid inrikesministeriet.

När det gäller brottsligheten i Finland har situationen hållit sig tämligen stabil de senaste åren. I Finland är det totala antalet brott i relation till folkmängden lågt i internationell jämförelse. Den brottslighet som kom till polisens kännedom 2012 var mindre än föregående år.

Antalet brott mot liv och hälsa som kom till polisens kännedom 2012 var klart lägre än medeltalet 2007—2011. Utvecklingen av antalet fall av grov misshandel gick i samma riktning. Det årliga antalet brott mot liv har varit på väg neråt i Finland sedan mitten av 1990-talet. År 2012 var antalet brott mot liv det lägsta sedan 1970. Minskningen förklaras enligt Rättspolitiska forskningsinstitutet med att antalet brott mot liv som begåtts under inflytande av alkohol mellan marginaliserade män som lider av alkoholproblem har minskat. Enligt Rättspolitiska forskningsinstitutets översikt över brott mot liv från 2011 var i 69 % av brotten mot liv mellan vuxna samtliga parter berusade vid tidpunkten för brottet och i 83 % av brotten var åtminstone en part berusad. Dock dödades exceptionellt många barn (12). Antalet barnoffer ökade av de brott med flera offer som inträffade i familjer².

Antalet egendomsbrott sjönk klart jämfört med 2011. I synnerhet antalet brott som riktade sig mot fritidsbostäder, affärer och motorfordon sjönk. Däremot ökade antalet sexual-, narkotika- och bedrägeribrott.

Utvecklingen i fråga om olika typer av brott beror på både faktiska förändringar i brottsligheten och hur aktivt de som fallit offer för brott anmäler brotten till polisen. Antalet uppdagade brott påverkas också av hur effektiv myndigheternas övervakning är och hur den inriktas.

² Henkirikoskatsaus 2013. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen verkkokatsauksia 29/2013.
<http://www.optula.om.fi/Etusivu/Julkaisut/1347274298181>

För att minska brottsligheten och brottsskadorna förutsätts att flera förvaltningsområden har gemensamma målsättningar och riktlinjer för verksamheten. Centrala kriminalpolitiska aktörer är vid sidan av justitieministeriet även inrikesministeriet (polisen), social- och hälsovårdsministeriet (allmän socialpolitik och förebyggande av marginalisering) samt kommunerna (lokalt och regionalt brottsförebyggande arbete). Det är svårt att på ett tillförlitligt sätt bedöma respektive aktörs inverkan på den utveckling som ägt rum i fråga om brottsligheten.

Justitieministeriet stödde brottsförebyggande projekt, vars centrala syfte var att minska våldet. Stöd beviljades även för utvärdering av projekten. Åtgärderna enligt programmet för att minska våldet mot kvinnor fortsatte. Handlingsmodellen MARAK för att minska allvarligt våld i parförhållanden utvidgades med hjälp av tväradministrativ finansiering.

För att främja de offerpolitiska frågorna förberedde man tillsättandet av ett offerpolitiskt projekt. Avsikten är att inom projektet dryfta bland annat organiseringen av brotts-offertjänster och en finansieringsmodell för dem. Under året inleddes projektet Lapsiasaintalo och tillsattes ett tväradministrativt projekt för att bereda en broschyr om barn som offer för brott.

I punkten Verkställighet av straff beskrivs hur målet att minska återfallsbrottsligheten har uppnåtts.

Åklagarväsendet

Åklagarväsendets mål var att se till att det straffrättsliga ansvaret realiserats effektivt och högkvalitativt med hänsyn till parternas rättsskydd och som ett led i behandlingskedjan för brottmål.

År 2012 avgjordes nästan 2 300 fler mål än 2011. För åtalsprövning inkom cirka 2 300 färre mål än föregående år. Tack vare den positiva utvecklingen krympte antalet anhängiga ärenden klart. En relativt sett större del av målen än tidigare var krävande mål.

Målet för genomsnittlig åtalsprövningstid nåddes. Skillnaden i de genomsnittliga åtalsprövningstidernas längd ökade mellan åklagarenheterna jämfört med föregående år, då variationsbredden var 1,29 månader, till 3,4 månader.

TABELL 14. Omfattningen av åklagarväsendets verksamhet, mål och resultat

	2010 utfall	2011 utfall	2012 budget- mål	2012 utfall	2012 skillnad mellan utfall och budgetmål
VERKSAMHETENS OMFATTNING					
Ärenden som inkommit för åtalsprövning, st.	84 399	87 254	—	84 959	—
Ärenden som avgjorts vid åtalsprövning, st.	85 968	84 846	—	87 115	—
SNABBHET					
Genomsnittlig åtalsprövningstid, mån.	1,99	1,93	2,2	2,1	-0,1
Ärenden som väntat på åtalsprövning 6—12 mån., st.	1 839	2 253	1 700	1 958	258
Ärenden som väntat på åtalsprövning över 12 mån., st.	189	146	170	212	42
PRODUKTIVITET					
Avgjorda ärenden/årsv. (hela personalen)	172,3	173,4	171	172,5	1,5
Avgjorda ärenden/årsv. (åklagare)	259,5	256,0	258	251,4	-6,6
LÖNSAMHET					
Omkostnader/avgörande, euro	416,7	431,3	435	439	4

Bekämpning av den grå ekonomin

År 2012 försköts tyngdpunkten i enlighet med regeringens handlingsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Inom åklagarväsendet riktades 2012 en tilläggsinsats på 28 åklagarårsverken till behandlingen av den grå ekonomin och ekobrottmål jämfört med 2010 och en tilläggsinsats på 23 årsverken jämfört med 2011, vilket ökade antalet årsverken inom åklagarväsendet. Åtalsprövningstiden för krävande ekobrottmål förkortades från 190 dagar till 174 dagar och målet (180 dagar) nåddes. Samtidigt ökade dock tyngdpunktsförändringen kännbart antalet mål som väntat på åtalsprövning i mer än ett år. Förundersökningssamarbetet med polisen utvecklades.

TABELL 15. Åklagarväsendets anställda och kostnader

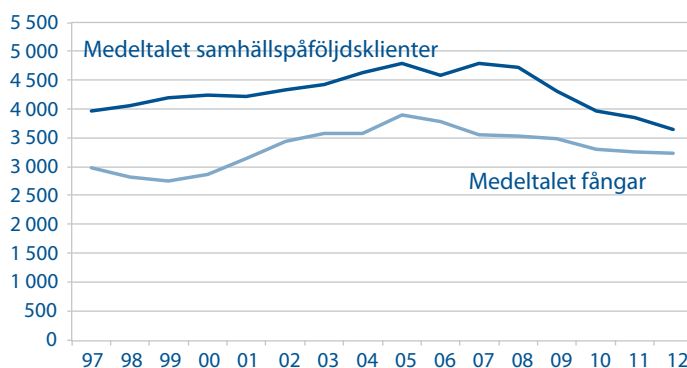
	2010	2011	2012
Anställda, årsv.	536	528	546
Kostnader, mn euro	42,6	42,6	45,2

Verkställighet av straff

Målet för verkställigheten av straff är att minska risken för att de som avtjänar straff ska göra sig skyldiga till nya brott under och efter strafftiden.

Den ökning av antalet fångar som fortsatt under den första hälften av senaste decennium förbyttes i en minskning efter 2005. Det dagliga genomsnittsantalet fångar har minskat med över 650 fångar från 2005 (medeltalet 3 888 år 2005 och 3 236 år 2012). Antalet rannsakningsfångar och livstidsfångar fortsatte att öka. De första övervakningsstraffen verkställdes i början av 2012. Under året verkställdes sammanlagt 198 övervakningsstraff.

FIGUR 2. Medeltalet samhällspåföljdsklienter per dag¹ och genomsnittsantalet fångar 1997—2012

¹ Sättet att räkna medeltalet som avtjänar samhällspåföljder har ändrats 2012, vilket förklarar minskningen av antalet klienter. Enligt uppskattning skulle antalet samhällspåföljdsklienter ha stigit något om beräkningssättet inte hade ändrats.

I följande tabell har återfallsbrottsligheten beskrivits med nyckeltal för hur många personer som efter frigivning från fängelset eller fullgjord samhällstjänst begår ett nytt brott som leder till ett nytt lagakraftvunnet ovillkorligt fängelsestraff eller samhällstjänst inom en uppföljningstid på tre år. Förändringarna i upprepade påföljder mellan 2011 och 2012 förklaras i första hand med ändringen av beräkningstidpunkten. Det kan förväntas att andelen återfallsbrottslingar efter övervakad frigivning växer när övervakad frigivning börjar användas i större utsträckning. I fortsättningen kommer uppgifterna om återfallsbrottslighet också att presenteras inom en uppföljningstid på fem år.

TABELL 16. Upprepade påföljer inom en uppföljningstid på 3 år, %

	Utfall 2010 påföljden upphört 2007	Utfall 2011 påföljden upphört 2008	Utfall 2012 påföljden upphört 2009
Fängelse efter att ha frigivits från fängelse	44,5	43,8	41,7
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha frigivits från fängelse	50,2	49,8	46,2
Fängelse efter att ha fullgjort samhällstjänst	19,2	14,2	14,2
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha fullgjort samhällstjänst	32,0	28,7	27,5
Upprepade påföljder för personer som frigivits genom övervakad frihet på prov; fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff	20,0	18,7	26,6

TABELL 17. Mål och resultat för verkställigheten av straff

Verkställighet av straff	2010 utfall	2011 utfall	2012 budget- mål	2012 utfall	2012 skillnad mel- lan utfall och budgetmål
Fängelsefångar som deltar i verksamhet, medeltal, %	62	63	62	63	1 %-enhet
Fängelsefångar i öppna anstalter, medeltal, %	35	37	36	36	-
Andel som slutfört övervakad frihet på prov, % av dem som började	83	84	84	83	-1 %-enhet
Andel som slutfört samhällstjänst, % av dem som började	83	85	85	82,2	-2,8 %-enheter
Anstalternas förvaringssäkerhet, %	99,3	99,0	99,2	99,2	-
LÖNSAMHET					
Nettoomkostnader/fånge, euro	57 874	59 062	60 872	60 843	0 %
Nettoomkostnader /person som utför samhällstjänst, euro	3 915	4 506	4 222	4 934	17 %
PRODUKTIVITET					
Fångar/årsv.	1,31	1,29	1,28	1,36	6 %
Medeltalet samhällspåföljder per dag/årsv.	16,6	17,1	15,9	13,2	-17 %

Regeringens proposition om övervakad frihet på prov, som innehåller bl.a. bestämmelser om användning av elektronisk övervakning och läkemedelsbehandling för sexualbrottslingar, överlämnades till riksdagen hösten 2012. Den kommission som utrett en totalreform av lagstiftningen om samhällspåföljder överlämnade sitt förslag.

Inom Brottspåföljdsmyndigheten låg tyngdpunkten på att utveckla innehållet i verkställigheten av påföljder, göra de rutiner som berör klienterna mera enhetliga samt att säkerställa att frigivningen går systematiskt och kontrollerat till. I de öppna anstalterna fanns 2012 i medeltal 949 fångar per dag (983 fångar 2011). Belägningsgraden i de öppna anstalterna steg dock jämfört med föregående år eftersom antalet platser i de öppna anstalterna minskade. I två brottspåföljdsområden började man skaffa frigivningsträning från utom-

stående serviceproducenter. Det dagliga medeltalet fångar som omfattas av övervakad frigivning på prov steg till 150 andelen lyckade frigivningar på prov hölls på föregående års nivå trots ökningen. Användningen av elektronisk övervakning i två öppna anstalter och två frigivningsenheter gjorde att något färre avlägsnade sig utan tillstånd.

I slutet av 2012 lades Fredrikshamns fängelse ner. Utredningen om nätverket av utrymmen blev klar. Definitionsfasen av projektet för att utveckla verksamheten och införa ett klientdatasystem fortsatte som eget arbete med stöd från en utomstående konsult.

TABELL 18. Verkställigheten av straff: anställda och kostnader

	2010	2011	2012
Anställda, årsv.	2 961	2 895	2 832
Kostnader, mn euro	238,8	238,6	246,0
Inkomster, mn euro	17,1	17,1	17,2
Nettokostnader, mn euro	221,7	221,6	228,9

Åtgärder för att anpassa Brottsförhållandenmyndighetens ekonomi vidtogs i enlighet med den anpassningsplan som utarbetats för 2012—2016. Anpassningen av verksamheten till anslagsramen innebar en minskning på 63 årsverken jämfört med 2011. Trots minskningarna nåddes de centrala resultatmålen.

3.5 Vardagens rättsförhållanden

Målet var att trygga medborgarnas verksamhets- och valfrihet och på så sätt utöka samhällsaktiviteten och den ekonomiska aktiviteten samt medborgarnas aktivitet och välfärd.

Det föreslogs att lagstiftningen om andelslag skulle revideras (RP 185/2012 rd) i sin helhet så att verksamhet som bedrivs i andelslagsform kan organiseras på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt för alla parter, varvid även samhällsnyttan av verksamheten blir som störst. Målet är detsamma för det pågående reformprojektet för stiftelselagen.

Målet var också att i lagstiftningen se till att den svagare parten skyddas, särskilt inom konsumentskyddet och familjerätten.

Konsumenternas skydd mot osakliga indrivningsåtgärder och överskuldssättning förbättrades genom en reform av indrivningslagen som förhindrar att indrivningskostnaderna blir orimliga (RP 57/2012 rd) och genom att det föreskrivs om ett räntetak för snabbblån (RP 78/2012 rd). Dessutom har det beretts bestämmelser som förbättrar konsumenternas ställning särskild vid distansförsäljning.

En reform av faderskapslagen bereddes för att den bättre ska motsvara de ändringar som inträffat i samhället och regleringsomvärlden.

3.6 Hantering och utveckling av personalresurserna inom förvaltningsområdet

TABELL 19. Personalresurser inom justitieministeriets förvaltningsområde

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall	Ändring jämfört med 2011
Anställda, årsverken	9 507	9 362	9 311	-51
Andelen kvinnor, %	60,2	60,6	61,6	1,0 %-enhet
Andelen visstidsanställda, %	13,7	12,7	14,1	1,4 %-enheter
De anställdas medelålder, år	47	47,7	47,0	-0,7
Andelen över 45 år, %	62,1	63,2	62,2	-1,0 %-enhet
Utbildningsnivåindex, skala 1—8	5,1	5,1	5,1	-
Sjukfrånvaro, arbetsdagar/årsv.	10,8	10,7	10,1	-0,6

3.7 Sametingets berättelse 2012

Sametinget har vid sitt sammanträde den 21 mars 2013 godkänt följande berättelse över betydelsefulla händelser i utvecklingen av de frågor som särskilt angår samerna och överlämnar den till statsrådet i enlighet med 7 § i sametingslagen (974/1995).

1 VISSA AKTUELLA PROJEKT OCH HÄNDELSER

1.1 Nordisk samekonvention

De förhandlingar om den nordiska samekonventionen som inleddes 2011 mellan Finland, Sverige och Norge har fortsatt. Sametinget har tre medlemmar i delegationen.

1.2 Undanröjande av hindren för ratificering av ILO-konvention nr 169 om ursprungsfolk

Målet i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering är att under regeringsperioden ratificera Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder. Under året har justitieministeriet utrett förutsättningarna att ratificera ILO-konvention nr 169 genom att begära yttranden av ministerierna och sametinget om förutsättningarna att ratificera konventionen. I sitt yttrande av den 2 april 2012 ansåg sametinget att det finns goda förutsättningar att ratificera konventionen. Sametinget hördes i regeringens aftonskola den 12 december 2012. Under aftonskolan bekräftade statsrådet sin utfästelse i regeringsprogrammet att förverkliga skrivningarna om samerna. Undanröjandet av ratificeringshindren framskred ändå inte under året.

1.3 Ändring av sametingslagen

Sametinget deltar i justitieministeriets lagstiftningsprojekt, vars uppdrag är att utreda behoven av att ändra sametingslagen och bereda ett förslag till nödvändiga ändringar av lagen. Uppdraget hänför sig till skrivningen i regeringsprogrammet om att utveckla samernas kulturella autonomi och sametingets verksamhetsförutsättningar. Arbetsgruppen, vars mandattid är från den 15 augusti 2012 till den 31 maj 2013, har sju medlemmar varav tre medlemmar och en permanent sakkunnig har utsetts av sametinget.

1.4 Statsrådets principbeslut om Finlands strategi för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden för åren 2012—2020

Statsrådet fattade den 20 december 2012 ett principbeslut om Finlands strategi för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden för åren 2012—2020. Strategin anger också riktlinjer för hur samernas traditionella kunskap ska kopplas till bevarandet av de biologiska mångfalden.

1.5 Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter Nils Muižnieks besök i Finland

Under sitt besök i Finland (den 11—13 juni 2012) träffade kommissionären för mänskliga rättigheter Nils Muižnieks statsledningen, företrädare för olika ministerier och sametingets ordförande. I den rapport som kommissionären upprättade den 25 augusti 2012 på grund av sitt besök (CommDH(2012)27) uppmanar han Finland att ratificera ILO-konvention nr 169 om ursprungsfolkens rättigheter. I rapporten utgår man också ifrån att Finland kommer att garantera samerna representation under ratificeringsprocessen och att Finland kommer att förtydliga samernas rättigheter till mark och vatten.

1.6 Totalreform av fiskelagen

Vid jord- och skogsbruksministeriet bereds en totalreform av fiskelagen. Sametinget har i sitt yttrande av den 20 juni 2012 om ministeriets arbetsgruppspromemoria 2012:13 ansett att arbetsgruppens förslag försämrar samernas kulturella rättigheter till fiske.

1.7 Tillämpning av den nya gruvlagen och den nya vattenlagen

Under året började den nya gruvlagen (621/11) tillämpas och den gruvmyndighet (Tukes) som anges där inledde sin verksamhet. Kravet i 38 § på utredning inom samernas hembygdsområde har inte uppfyllts en enda gång på det sätt som lagen förutsätter, det samarbete som lagen förutsätter mellan Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) och sametinget har inte förekommit. Sametinget har föreslagit att Tukes, sametinget och skoltarnas byastämma skulle ordna ett gemensamt möte om tillvägagångssätten, samarbetet och konsekvensbedömningen i samband med ansökningar som riktar sig mot samernas hembygds-

område. Tillståndsmyndigheten (Tukes) har inte bedömt hindren för beviljande av tillstånd i enlighet med 50 § i gruvlagen. Tukes har fattat tillståndsbeslut utan att höra sametinget på det sätt som lagen förutsätter. Skyddet för samernas grundläggande rättigheter har inte tillgodosetts i samband med verkställigheten av gruvlagen. Maskinell guldgrävning förutsätter miljötillstånd enligt miljöskyddslagen (86/2000), i lagen föreskrivs inte om något förbud mot att försvaga den samiska kulturen. Miljöskyddslagen försvårar tillgodosendandet av samernas grundlagsenliga rättigheter och lagen borde ändras.

Den nya vattenlagen (587/11) trädde i kraft den 1 januari 2012. Enligt 2 kap. 8 § får ett vattenhushållningsprojekt som genomförs inom samernas hembygdsområde eller vars verkningar utsträcker sig till det inte i mer än ringa omfattning försämra samernas möjligheter att som urfolk utöva sina rättigheter att upprätthålla och utveckla sin kultur samt sina traditionella näringar.

1.8 Förslaget från strukturgruppen för kommunförvaltningen

Sametinget överlämnade den 1 april 2012 sitt yttrande om utredningen av strukturgruppen för kommunförvaltningen (5a/2012) till finansministeriets kommun- och regionförvaltningsavdelning. I sitt yttrande konstaterade sametinget bland annat att samernas grundläggande rättigheter (språk och kultur) inte har beaktats i förslaget från strukturgruppen för kommunförvaltningen liksom inte heller inverkan av arbetsgruppens förslag på samernas språkliga och kulturella rättigheter.

1.9 Hävningsansökningar till Högsta förvaltningsdomstolen

Sametingets styrelse har den 7 november 2012 ansökt om att Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) ska häva fyra beslut av HFD som gäller anteckningar i vallängden för sameTINGSVALET. Ansökan om hävning har gjorts för att trygga samernas allmänna intresse och vallängdens tillförlitlighet. Se också bifogade handskrivna bilaga.

2 ALLMÄNT OM SAMETINGETS VERKSAMHET

2.1 Öppnande av sametinget och ibruktagande av det samiska kulturcentret Sajos

Republikens president Sauli Niinistö jämte maka deltog i öppnandet av sametingets valperiod och invigningen av det samiska kulturcentret Sajos i Enare den 3 april 2012. Sajos togs i bruk den 9 januari 2012.

2.2 Sametingets initiativ, framställningar och yttranden till myndigheterna

Sametinget har deltagit i lagstiftningsprojekt genom att yttra sig om propositioner, hörts i riksdagens utskott och fört förhandlingar enligt 9 § i sametingslagen om propositionerna. Under 2012 överlämnade sametinget sammanlagt 68 yttranden, 9 initiativ och framställ-

ningar samt 35 promemorior och ställningstaganden 35, sammanlagt 112. Resursbristen hindrar sametinget från att bedriva en effektiv verksamhet och dess påverkningsmöjligheter.

2.3 Understöd för att främja samiskspråkig kultur och samiska organisationers verksamhet

Sametinget delade ut sammanlagt 182 000 euro i understöd för att främja samiskspråkig kultur och för samiska organisationers verksamhet samt 30 000 euro av anslaget för främjande av samisk konst och kultur för att stödja nordiska sameorganisationer.

Anslaget användes för att bevilja verksamhets- och projektbidrag till samiska föreningar som arbetar på enare-, skolt- och nordsamiska, arbetsstipendier och projektunderstöd till samiska konstnärer och hantverkare samt publikationsunderstöd för utgivning av musik på nordsamiska och en tidning på enaresamiska. Med anslaget har man genomfört flera projekt för att stimulera samiskan 2012, t.ex. språklig och kulturell stimulans för unga samer i städerna. Sametinget anser det oroväckande att anslaget skars ner med 23 000 euro 2012, eftersom det har negativa konsekvenser för upprätthållandet och utvecklingen av den samiska kulturen samt verksamhetsförutsättningarna för samernas organisationsverksamhet.

2.4 Social- och hälsovårdstjänster på samiska

Genom sametinget betalades ett understöd på 600 000 euro till kommunerna inom samernas hembygdsområde för tryggnad av tillgången till social- och hälsovårdstjänster på samiska. För att tillgodose samernas språkliga och kulturella rättigheter inom social- och hälsovården är det viktigt att anslaget administreras av Sametinget och att understödsbeloppet skulle motsvara de samiska serviceanvändarnas behov (1,4 miljoner euro). Arrangemanget vilar fortfarande på osäker grund eftersom anslaget inte har ändrats till ett permanent reservationsanslag, vilket försvårar en långsiktig planering av service på samiska och tillgången till ordinarie utbildad personal samt skadar utvecklingen av samernas kulturella autonomi.

År 2012 fick Sametinget 350 000 euro för att trygga kultur- och språkboverksamheten på enare-, skolt- och nordsamiska och 150 000 euro för annan verksamhet i syfte att stimulera samiska barns och ungas språk inom samernas hembygdsområde. Finansieringen beviljades kommuner och serviceproducenter. För att trygga samernas språkboverksamhet i hela landet skulle det behövas ett reservationsanslag på minst 1,6 miljoner euro.

2.5 Verksamhet för samiska ungdomar

Sametingets ungdomsråd har delat ut information om samiska ungdomar på bland annat ursprungsfolkens filmfestival Skábmagovat och ursprungsfolkens musikfestival Ijahis Idja. Ungdomsrådet deltog i den undersökning om ungdomar som tillhör ursprungsfolken i Norden och deras rätt att delta i beslutsprocessen som gjordes av UNPFII-medlemmen Eva Biaudet. Ungdomsrådet och Suomen saamelaisnuoret ry ordnade i samband med

FN:s permanenta forum för ursprungsfolken (UNPII) i New York den 7–18 maj kringevenemanget Engaging and Empowering Indigenous Youth 8.5.2012. Ungdomsrådet ordnade den 10 oktober ett seminarium om samiska ungdomar i Finland i Helsingfors, i salen Lilla Parlamentet i riksdagen. Dessutom ordnade ungdomsrådet den 11 oktober gatuevenemanget Sápmi Show på Narinken i Helsingfors för att dela ut information om samerna.

3 TILLGODOSEENDE AV SAMERNAS GRUNDLÄGGANDE FRI- OCH RÄTTIGHETER OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

3.1 Samernas rättsliga ställning

Enligt 17 § 3 mom. i grundlagen (GL) har samerna såsom ursprungsfolk rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Bestämmelser om samernas rätt att använda samiska hos myndigheter ingår i samiska språklagen. Enligt GL 121 § 4 mom. har samerna inom sitt hembygdsområde språklig och kulturell autonomi enligt vad som bestäms i lag. Enligt GL 22 § ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Under 2012 har inga betydande framsteg inträffat i fråga om samernas rättsliga ställning sådan den är tryggad i grundlagen.

De frivilliga Akwé:kon-anvisningarna har antagits på det sjunde partsmötet för biodiversitetskonventionen (FördrS 78/1994), och anvisningarna utgör en del av verkställigheten av biodiversitetskonventionen. Konventionen förpliktar parterna att skydda ursprungsfolkens traditionella kunskap, innovationer och sedvänjor i anslutning till biologisk mångfald. I Finland är avsikten att tillämpa Akwé:kon-anvisningarna vid bedömningen av kulturella, miljömässiga och social konsekvenser av sådana projekt på samernas hembygdsområde som kan påverka den samiska kulturen, de samiska näringarna och det samiska kulturarvet. Anvisningarna har testats när skötsel- och användningsplanen för Hammastunturi ödemarksområde utarbetades. Den arbetsgrupp som sametinget tillsatt för att bereda tillämpningen av anvisningarna slutförde sitt arbete och förslaget till skötsel- och användningsplan för Hammastunturi ödemarksområde sändes till miljöministeriet för fastställelse under 2012.

3.2 Samernas språkliga rättigheter och de samiska språkens situation

En stor del av de språkliga rättigheter som garanteras samerna i grundlagen tillgodoses inte. Samtliga samiska språk som talas i Finland hotar att försvinna, men skolt- och enaresamiska befinner sig i den svagaste positionen. Inom samernas hembygdsområde är situationen även för nordsamiska oroväckande särskilt i Enontekis och Sodankylä kommuner, där det behövs effektiva åtgärder för att trygga och stimulera språket. Geografiskt sett befinner sig de samer som bor utanför samernas hembygdsområde i en svag position när det gäller tillgodoseende av de språkliga rättigheterna.

Samernas språkliga rättigheter och principerna för god förvaltningen förutsätter att kommunerna och de statliga myndigheterna inom samernas hembygdsområde har anställda som behärskar samiska. Service på samiska tillhandahålls slumpmässigt och myndighe-

ternas service på samiska sker i stor utsträckning i form av översättningar av dokument och med hjälp av tolkning, trots att avsikten med samiska språklagen är att det ska vara naturligt att kommunicera på samiska och att man inte särskilt ska behöva åberopa rätten till service på samiska.

Enligt sametingets åsikt är ett alternativ för att få yrkesutbildad samiskspråkig personal till kommunerna och motivera den personal som redan finns att studera samiska att det språktillägg som kommunerna betalar höjs kännbart så att man har ekonomisk nytta av att kunna samiska. Det anslag som avses i 31 § i samiska språklagen borde dessutom utökas så att det motsvarar de faktiska behoven.

I Finlands bereds ett program för att stimulera de samiska språken. Den arbetsgrupp som undervisnings- och kulturministeriet tillsatte har blivit klar med sina förslag till åtgärder för att stimulera de samiska språken, och sametinget understödjer att åtgärdsprogrammet jämte preciseringar och tillägg verkställs i brådskande ordning. Centrala åtgärder som ingår i språkstimulansprogrammet gäller småbarnsfostran, undervisnings-, social- och hälsovårdstjänster, kultur och medier samt näringspolitik. Enligt sametingets åsikt är det avgörande för språkstimulansen att de omgivningar där det är naturligt att tala samiska bevaras och att användningen av samiska och servicen på samiska utökas. Sametinget är oroat för att stimulansprogrammet har fördröjts och att inga resurser har anvisats för det i statsbudgeten för 2013.

Sametinget strävar efter att utveckla en enhetlig terminologi på nordsamiska. Det är viktigt att utveckla en enhetlig terminologi för att det samiska språket ska utvecklas enhetligt och läromedlen ska kunna utnyttjas mera även i grannländerna. Sametinget har begärt tilläggsresurser för att effektivisera terminologiarbetet och arbetet med material på enare- och skoltsamiska.

3.3 Undervisning på och i samiska

Det totala antalet elever som får undervisning på och i samiska inom den grundläggande utbildningen och i gymnasiet har ökat med 27 elever från föregående läsår. Ökningen gäller undervisningen på samiska (+19) och ämnesundervisningen i de samiska språken (+13) inom samernas hembygdsområde. Däremot har antalet elever inom undervisningen i samiska i kommunerna utanför samernas hembygdsområde, som även annars är anmärkningsvärt låg, sjunkit ytterligare (-5, och var 39).

Sametingets framställningar om att undervisningen på och i samiska ska utvecklas systematiskt i hela landet samt att den språkliga och kulturella autonomin ska tillgodoses på utbildningsområdet har inte framskridit på önskat sätt i undervisnings- och kulturministeriet. Undervisning på samiska ges fortfarande (2012—2013) endast inom samernas hembygdsområde och undervisningen omfattar sammanlagt 170 (+16) elever inom den grundläggande utbildningen och 3 studerande i gymnasiet (+3). Ämnesundervisning i samiska ges sammanlagt 379 elever inom den grundläggande utbildningen och i gymnasiet. Antalet elever inom undervisningen i och på enaresamiska har ökat något (+2), likaså har antalet elever inom undervisningen i och på skoltsamiska ökat (+3). Antalet elever inom undervisningen på nordsamiska har ökat mest (+21), medan antalet elever som får ämnesun-

dervisning i språket har hållit sig på samma nivå som föregående år (+1). I hela landet får sammanlagt 552 elever inom den grundläggande utbildningen och studerande i gymnasiet undervisning i eller på samiska. Utanför undervisningen står fortfarande minst 50 % av de samiska barnen och ungdomarna.

Sametinget anvisades sammanlagt 290 000 euro i statsunderstöd för framställning av läromedel på samiska. Särskilt arbetet med läromedel på enaresamiska har effektiviserats. Med statsunderstödet på finansierades cirka 40 projekt, som under året ledde till att nio nya läromedel på nordsamiska och fem nya läromedel på enaresamiska blev klara. Dessutom trycktes en ny upplaga av sju verk på nordsamiska och av ett verk på enaresamiska. Bristen på läromedel är störst på enare- och skoltsamiska, inom gymnasie- och yrkesutbildningen samt vuxenutbildningen.

Sametinget anser det viktigt att brådskande åtgärder vidtas för att möjliggöra språkboverksamhet och undervisning i samiska i hela landet. Undervisning i samiska bör göras till en permanent del av vare samisk elevs skolarbete. Med tanke på en stimulans av de samiska språken är småbarnsfostran på samiska och utveckling av undervisningen i en nyckelposition.

Ordförande

Klemetti Näkkäljärvi

Juristsekreterare

Aimo Guttorm

Bifogas protokollet

1.8. Hävningsansökningar till högsta förvaltningsdomstolen

Styrelsen har ansökt om att HFD ska häva fyra beslut som HFD fattat om anteckning i vallängden. Hävning har sökts genom styrelsens beslut.

Som medlem av sametinget anser jag att förfarandet inte tryggar samernas allmänna intresse och vallängdens tillförlitlighet. Sametinget borde inte ha gått till domstol (ansökt om hävning) mot sina egna medborgare och ärendet borde tagits upp på samtingets möte. Förfarandet har försvagat samernas ställning etiskt.

Bryssel den 21 mars 2013

Anu Avaskari

4 Inrikesministeriet

Inrikesministerns översikt över förvaltningsområdets verksamhet och omvärld

Sektorerna inom inrikesministeriets förvaltningsområde uppnådde de uppställda samhälleliga effektmålen för 2012 till de viktigaste delarna. Likaså uppnåddes de operativa resultatmålen antingen fullt ut eller beträffande delmål. Resultatet kan anses vara gott med tanke på att hela förvaltningsområdet för tillfället är statt i kraftig omvandling. Under året dominerades förvaltningsområdet dels av snabba förändringar i omvärlden och rådande ekonomiska villkor, dels av anknytande omstruktureringar för att säkerställa att aktörerna inom förvaltningsområdet också i framtiden har god serviceförmåga och effektiv verksamhet.

För polisens del innebar detta genomgripande utvecklings- och rationaliseringsåtgärder, som var ett sätt att genom resultat- och resursstyrning gardera sig inför de sjunkande ramarna för polisens omkostnader. Den tredje etappen av förvaltningsreformen (PORA) pågick mycket intensivt och arbetet fortsätter fortfarande. Reformerna innebär bland annat att antalet polismän kommer att ligga så högt som möjligt (det tidigare antalet står fast), att trafiksäkerhetsarbetet tryggas och att polisens service fortfarande är tillgänglig för allmänheten.

På grund av förändringarna i omvärlden och de krympande resurserna har också Gränsbevakningsväsendet utarbetat ett anpassningsprogram. De minskande anslagen och ökande kostnaderna har nämligen lett till att Gränsbevakningsväsendet måste genomföra ett omfattande anpassningsprogram 2013—2017. Det innebär att verksamheten allt tydligare fokuseras på säkerheten i kärnområdet för vår gränsövervakning, det vill säga den yttre gränsen i sydost och Finska viken. Detta innebär dock att säkerheten och flexibiliteten i trafiken vid den yttre gränsen kommer att ligga på samma nivå som nu, att den sydöstra landgränsen bevakas heltäckande och säkert, att vi upprätthåller ett tillförlitligt sjöräddningssystem, att vi ingriper i gränsöverskridande brottslighet och att förpliktelserna inom det militära försvaret fullgörs.

Trafiken på de gränsövergångar vid EU:s yttre gräns som bevakas av Gränsbevakningsväsendet uppgick till 16,5 miljoner personer, och det var ungefär 1,8 miljoner fler gränspassage än 2011. Den östra gränsen stod för 12 miljoner resande. Vi har inte kapacitet att möta ytterligare ökningar i gränstrafiken. För att gränstrafiken fortsatt ska vara smidig och säker krävs det, som utvecklingen ser ut nu, att trafiklederna och gränsinfrastrukturen ses över och att gränsmyndigheterna får större resurser.

Nödcentralreformerna från 2011 fortsatte 2012 och arbetet koncentrerades på östra och sydöstra Finland, där södra Savolax, norra Karelen och sydöstra Finlands nödcentraler slogs ihop till Kuopio nödcentral. Dessutom sammanförde östra och mellersta Nylands och Helsingfors nödcentraler sina nödsamtalsköer sommaren 2012. Genom nödcentralreformen effektiviserar Nödcentralverket sin hjälpkedja och verket kan tillförsäkras adekvata resurser för att klara av sitt uppdrag med framgång.

Under ledning av inrikesministeriet utarbetades en invandringsstrategi inom ramen för projektet Migrationens framtid 2020. Det är ett av spetsprojekten i regeringsprogrammet och målen fokuserar på ekonomisk tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft.

Sommaren 2012 fattade statsrådet ett principbeslut om ett program för den inre säkerheten. Bland ämbetsverken inom förvaltningsområdet införde Räddningsinstitutet och Migrationsverket informationssystemet för ekonomi- och personalförvaltning (KIEKU). Näst i tur står inrikesministeriet, Nödcentralverket och Förvaltningens IT-central, som inför systemet i april 2013.

Gott ledarskap och möjligheter för personalen att delta har varit och kommer också i fortsättningen att vara viktiga inslag i verksamheten och omstruktureringsarna inom förvaltningsområdet.

Päivi Räsänen
Inrikesminister

4.1 Resultatöversikt för inrikesministeriet

TABELL 20. Samhälleliga verkningar -sammanfattning

Förvaltningssektor	Betyg
Helhetsbedömning av förvaltningsområdet	God
Polisväsendet	God
Gränsbevakningsväsendet	Utmärkt
Räddningsväsendet	God
Nödcentralsverksamheten	Utmärkt
Migrationsförvaltningen	Nöjaktig
Övriga tillsammans	God

Inom inrikesministeriets förvaltningsområde var det samhälleliga resultatmålet i budgeten att polisväsendet, räddningsväsendet och Gränsbevakningsväsendet ska medverka till att upprätthålla den inre säkerheten, som är så viktig för vår nationella konkurrensförmåga och där målet är att Finland ska vara det säkraste landet i Europa. Vidare var målet att säkerställa att de grundläggande och de mänskliga rättigheterna tillgodoses i invandringspolitik och att förvaltningen fungerar, är rättssäker och följer principerna för god förvaltning.

De viktigaste målen för den inre säkerheten lades fast i strategin för förvaltningsområdet 2012—2015 och i programmet för den inre säkerheten, som bereddes i överensstämmelse med regeringsprogrammet. Den samlade bedömningen av förvaltningsområdet bygger på utfallskalkylen i strategin.

TABELL 21. Totalindex ¹

Indikatorer:	2011	2012
Trafiksäkerhetsindex, värde	100	112,6
Uppklarade brott mot liv och hälsa	100	103,8
Säkerheten vid gränserna	100	100,0
Ökad sjösäkerhet	100	100,0
Nödsamtal besvarade inom 10 sekunder	100	101,1
Antalet dödsfall i bränder	100	98,9
Aktionsberedskapstid vid uttryckningar i kategori A, polisen	100	109,8
Genomsnittlig aktionsberedskapstid vid brådskande uttryckningar, räddning	100	100,6
Behandlingstid för uppehållstillstånd för arbetstagare	100	79,6
Ekonomisk brottslighet, egendom som polisen omhändertagit	100	113,4
Organiserad brottslighet, registrerade anmälningar	100	140,0
Totalt	100,0	105,4

¹ Indikatorerna (och indexen) har nu samlats in första gången som ett led i uppföljningen av koncernstrategin för IM:s förvaltningsområde. Det är alltså första gången uppgifterna presenteras i den här formen, och det finns därför ingen tidigare utfallsinformation. Samtliga delområden väger lika tungt. En del av indikatorerna anger numeriskt utfall (sekunder, minuter, dygn, euro osv.) och andra är samtidigt också index.

Sedan strategin antogs har totalindexet för resultat och effektivitet utvecklats i positiv riktning och man kan utgå från att indikatorerna ger en relativt god samlad bild av vilka resultat verksamheten inom förvaltningsområdet har gett. Dessutom bör det noteras att förvaltningsområdet inte tidigare har tillämpat en samlad bedömning av verksamheten. Bedömningen kommer att kompletteras ytterligare i vår när en kvalitativ utvärdering görs i samband med ställningstagandena till bokslutet.

4.2 Polisväsendet

Inom polisväsendet fokuserades målen för de samhälleliga effekterna på att förebygga och minska brott, ordningsstörningar och olyckor, att bekämpa den svarta sektorn och att säkerställa och förbättra polisens insatsberedskap och serviceförmåga. Dessutom var målet att medverka till ett positivt säkerhetstänkande och bidra till en säker livsmiljö för allmänheten.

Polisväsendet uppnådde sina samhälleliga effektmål och sina operativa resultatmål väl. Här bör det också noteras att ambitionen är att polisen ska kunna ha kvar nuvarande handlingsförmåga i och med reformen av polisens förvaltningsstruktur.

Polisväsendet gjorde således positiva framsteg i de strategiska målen på lång sikt och i de operativa resultatmålen för budgetåret 2012. Bland de viktigaste iakttagelserna kan man lyfta fram bland annat att brotten mot strafflagen sjönk med nästan åtta procent jämfört med 2011 (från 525 725 till 484 411) och att indexet för säkerheten på gatorna förbättrades från 78,7 till 85,8.

Polisen satsade på förebyggande verksamhet och det gav utslag i färre uttryckningar, mindre störande beteende på allmänna platser och en betydande nedgång i våldet mot unga personer.

Operativ effektivitet

Utryckningarna vid familjevåld steg med nästan tio procent. Däremot minskade fallen av grovt äventyrande av trafiken och rattfylleri, och det gav utslag i färre dödsfall i trafiken (jfr totalindexet).

Dessutom kan följande iakttagelser vad gäller operativ effektivitet lyftas fram:

- Arbetsinsatsen för utlänningskontroll håller på att sjunka.
- Något fler fall av brott mot liv och hälsa klaras upp.
- Programmet för ekonomisk brottslighet omsattes inte enligt planerna.
- Fallen av grova narkotikabrott som kommer till polisens kännedom minskar.
- Pass, id-kort och utlänningsstillstånd ökar, medan kör- och vapentillstånd minskar.
- Årsverkena för uttryckningar ökade.

Fler brott mot strafflagen (exkl. trafikbrott) klaras upp. Uppklaringsprocenten steg från 49,7 till 50,4, men den genomsnittliga utredningstiden steg från 86 till 95 dagar.

De allvarliga våldsbrotten minskade och även det totala antalet våldsbrott sjönk.

Under året var de kriminella grupperna inom organiserad brottslig lika många som 2011, men bland de två kategorierna ökade EU-grupperna med nio, medan de övriga grupperna minskade med lika många. I slutet av året hade de organiserade kriminella grupperna 966 medlemmar, vilket är ökning jämfört med 2011, då siffran var 922. Nyckeltalen innefattar bara så kallade säkra medlemmar.

Av de fjorton åtgärderna i strategin för att bekämpa nationell terrorism genomfördes tolv.

De polisanmälda ekobrotten ökade en aning (3 %) och utredningstiden för avslutade ekobrott låg på samma nivå som 2011, nämligen 310 dagar.

4.3 Gränsförvaltning och säkerhetsuppdrag till sjöss

Gränsbevakningsväsendets samhälleliga effektmål var att upprätthålla säkerheten vid gränserna, säkerställa smidig gränstrafik, ge handräckning i glesbebyggda gränstrakter och kustområden, öka säkerheten till sjöss och delta i det militära försvaret. Effektmålen skulle uppfyllas kostnadseffektivt på land, till sjöss och i luften i svåra naturförhållanden, även vid alla störningar och extraordinära förhållanden i samhället.

Gränsbevakningsväsendet förbättrade sin samhälleliga effektivitet 2012. De totala nyckeltalen steg tack vare större kostnadseffektivitet. Relativt sett presterade Gränsbevakningsväsendet mer än vad kostnaderna steg. Också nyckeltalet för effektivitet steg en aning.

TABELL 22. Samhälleliga verkningar

	2010	Utfall 2011	Mål 2012	Utfall 2012
Samhälleliga verkningar, index	103	104	107	106
Resultat, index	98	95	98	96
Kostnadseffektivitet, index	108	113	116	116

Operativ effektivitet

Genom gränsövervakningen kunde Gränsbevakningsväsendet effektivt förebygga olagliga inresor. Gränsövervakningen sköttes med mindre resurser än 2011. Tack vare intensifierade patrulleringar ökade kontrollerna jämfört med 2011. Den tekniska övervakningen fick bättre täckning trots att timmarna var färre. Till sjöss ersattes föråldrad materiel med färre anordningar som dock har större räckvidd. Det förklarar varför timmarna minskade samtidigt som övervakningen blev mer heltäckande.

Gränsbevakningsväsendet ordnade gränsövervakningen kostnadseffektivt och arbetsinsatsen minskade med 74 årsverken. Både produktiviteten och kostnadseffektiviteten förbättrades avsevärt jämfört med 2011. Även om täckningen minskade en aning, minskade

den mindre än arbetsinsatsen och kostnaderna. Följaktligen genererade ett årsverke mer övervakning än 2011. Likaså producerade Gränsbevakningsväsendet mer övervakning per euro än 2011.

Också in- och utresekontrollerna ordnades effektivt. Produktiviteten förbättrades jämfört med 2011. De viktade insatserna ökade betydligt mer än årsverkerna för kontrollerna.

Det totala nyckeltalet för kvalitet och serviceförmåga inom brottsbekämpningen låg kvar på samma nivå som 2011. Uppklaringsprocenten för brott mot strafflagen steg och fler brott klarades upp inom den uppställda tiden.

Inom sjöräddningen låg fokus på storolyckor. Bland de viktigaste utvecklingsåtgärderna märktes att tvärssektoriellt planera beredskapen inför sjöolyckor som berör många verksamhetsområden, att utveckla samarbetet mellan räddningsväsendet och Gränsbevakningsväsendet och att effektivisera verksamhetsmetoderna för de luftfartyg som sätts in vid olyckor.

Gränsbevakningsväsendet uppfyllde till största delen målen för krisberedskapen och det militära försvaret.

4.4 Räddningsväsendet

I budgeten för 2012 var färre olyckor, särskilt bränder och dödsfall i bränder, ett viktigt samhälleligt effektmål inom räddningsväsendet. När det sker olyckor är det räddningsväsendets uppgift att ge snabb och effektiv hjälp och att försöka minimera skadorna.

Bränderna (exkl. markbränder) var färre än det högsta antalet i målet och de minskade med ungefär 1,8 % jämfört med året innan. Däremot var byggnadsbränderna fler än i målet, trots att de minskade med drygt hundra jämfört med 2011.

Under året omkom 80 personer i bränder, enligt förhandsuppgifter från Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland. De flesta av dödsfallen inträffade i lägenheter. På senare år har man försökt förbättra brandsäkerheten i bostäder genom att förbjuda försäljningen av andra än självslocknande cigaretter och genom att i nya hus installera brandlarm kopplade till elnätet. Fler servicehus och vårdinrättningar har fått automatiska släckningssystem, men i vanliga hus är det fortfarande ovanligt med sprinkleranläggning.

Allmänhetens uppfattningar och kunskaper om räddningsväsendet undersöks genom en enkät som inrikesministeriet gör vart tredje år. Nästa gång enkäten görs är 2014.

Operativ effektivitet

Det är kommunerna som finansierar räddningsverken. Än så länge finns det inga nyckeltal för produktivitet och kostnadseffektivitet inom räddningsverksamheten eftersom räddningsverkens ekonomiförvaltningssystem inte tillåter kostnadsspecifikationer till alla delar.

Under året fortsatte samarbetet med andra räddningsmyndigheter för att genomföra åtgärdsprogrammet för brandsäkerheten i bostäder. Programmet behandlar brandsäkerheten bland annat på vårdinrättningar och boendeenheter för grupper med särskilda behov och det utgör en fortsättning på projektet för att utvärdera hur effektiva åtgärderna för att förebygga dödsfall vid bränder är.

För att fullfölja sitt tillsynsuppdrag utarbetade alla räddningsverk tillsynsplaner enligt räddningslagen. Planerna ska uppdateras årligen och ange vilka brandsyner som ska för rättas och vilka andra tillsynsåtgärder som ska vidtas.

Uppdragen av larmkaraktär minskade med cirka 12 % (cirka 13 500 uppdrag) jämfört med 2011. Räddningsverkens uppdrag inom ramen för första insatsen minskade med ungefär 6,5 % jämfört med året innan. Det berodde på att lagstiftningen om akut sjukvård ändrades eftersom det är fler andra organisationer än räddningsväsendet som tillhandahåller första insatsen-verksamhet. Väderförhållandena sommaren 2012 var en starkt bidragande orsak till att markbränderna minskade; sommaren var regnig och markbränderna var betydligt färre än 2011.

Enligt strategin för säkerställandet av samhällets livsviktiga funktioner har räddningsväsendet en hotbedömning för särskilda situationer, som kräver landsomfattande samordning inom räddningsväsendet.

Under året utfärdade inrikesministeriet en ny anvisning om beredskapsplaneringen inom räddningsväsendet.

Räddningsväsendet har kapacitet att tillhandahålla internationell hjälp vid storolyckor. Vår nationella beredskap inom räddningstjänsten anpassades till kraven i EU och FN.

Räddningsinstitutet fullföljde sitt lagstadgade uppdrag genom att ordna grundläggande yrkesutbildning inom räddningstjänst och nödcentralsverksamhet samt utbildning för yrkeshögskoleexamen för befäl i samarbete med yrkeshögskolan Savonia. Institutet har också forsknings- och utvecklingsverksamhet inom räddningsområdet och samordnar forskningsverksamheten. Inrikesministeriet blev som planerat klart med en utredning om olika alternativ för att ordna utbildning, forskning och utveckling inom räddningsområdet. Ministeriet började också planera de fortsatta åtgärder som utredningen föranledde.

Nödcentralsverksamheten

I budgeten för 2012 var det samhälleliga effektmålet för nödcentralsverksamheten att Finland 2015 ska ha ett samordnat, nätverkande och tillförlitligt rikstäckande Nödcentralsverk som är den första länken i kedjan och tillgodoser hjälpbehovet skyndsamt och professionellt. De viktigaste besluten för att uppfylla målet fattades och de gällde bland annat en strategi för nödcentralsverksamheten, kretsindelningen och ett informationssystem. Omstruktureringen av Nödcentralsverket och utvecklingen av informationssystemet avancerar.

Hur snabbt en nödcentral svarar på samtal är ett mått på hur bra resurstilldelningen har lyckats. Nyckeltalet räknas ut med antalet nödsamtal som besvaras inom den utsatta tiden som dividend (10 och 30 sekunder). Divisor är antalet nödsamtal kopplade till systemet minus de samtal där personen lagt på luren innan tio sekunder har gått. Av alla nödsamtal med en svarstid på 10 sekunder besvarades 92 % och av samtal med en svarstid på 30 sekunder besvarades 97 %. Båda nyckeltalen gav bättre resultat än året innan och själva resultatet överskred målet.

Taloustutkimus Oy gjorde en undersökning om kundnöjdheten och intervjuade 1 505 personer den 12—20 december 2012. Resultatet var 4,42 och det var därmed högre än målet (4,40). Dessutom var resultatet bättre än 2011 (4,22). Precis som 2011 var man mycket nöjd med servicen och alla delfaktorer gav avsevärt bättre resultat än 2011. I regionalt hänseende visar resultatet att kundnöjdheten ligger på god nivå beträffande alla nödcentraler.

Under året tog nödcentralerna emot 4 137 000 anmälningar och 3 021 000 var nödsamtal. Anmälningarna minskade med ungefär tre procent jämfört med 2011.

De obehöriga samtalen var på samma nivå som 2011, men de oseriösa samtalen och okynnessamtalen minskade. Under året utgjorde de obehöriga samtalen fortfarande omkring en tredjedel av alla nödsamtal.

Vid ungefär 1 650 000 anmälningar förmedlades uppdragen vidare. De förmedlade uppdragen minskade med en procent jämfört med 2011.

4.5 Säkerhetsmyndigheternas kommunikationsnät

På moment 26.30.43 (Kommunikationsnät för säkerhetsmyndigheterna) beviljades ett anslag på 8,1 miljoner euro (inkl. moms). Beloppet gick till pris- och underskottsstöd till Suomen Erillisverkot Oy i anslutning till myndighetsradionätet. Målet var att trygga verksamheten i myndighetsradionätet. Driftkostnaderna anpassas till de medel som kommer in genom användaravgifter och stöd.

Målet har varit att balansera upp driftsekonomi inom nätet Virve för att intäkter och kostnader ska vara i jämvikt. I slutet av 2012 hade nätet 32 600 abonnemang, vilket var 200 fler än 2011. Kostnadseffektiviteten i tjänsteproduktionen var oförändrad. Kostnaderna för Virve ändrades inte under året och trafiken var så gott som oförändrad. Under året kopplades i snitt 1,05 miljoner gruppsamtal och omkring 32 miljoner sms. Produktionskostnaderna för trafiken var mindre än 1,4 cent/sms eller samtalsminut.

Det femåriga utvecklingsprogrammet för Virve 2008—2012 fortsatte som planerat. Målet är att säkerställa att nätet har serviceförmåga och att det är uppdaterat och användbart över hela linjen i varierande säkerhetssituationer.

4.6 Migrationsförvaltningen

Det samhälleliga effektmålet för migrationsförvaltningen är att verkställa en aktiv och ansvarsfull migrationspolitik genom att i förekommande fall revidera lagstiftningen med hänsyn till behovet av arbetskraft, invandrares varierande utgångspunkter och behov och våra internationella förpliktelser.

Migrationsavdelningen ledde en arbetsgrupp som sammanställde strategin Migrationens framtid 2020. Arbetsgruppen föreslår följande riktlinjer för Finlands migrationspolitik: Finland är öppet och säkert, var och en finner sin plats och mångfald hör till vardagen. Strategin bereddes av en brett sammansatt arbetsgrupp med företrädare för nästan fyrtio myn-

digheter och organisationer. Företrädarna var positivt inställda till beredningsprocessen eftersom den erbjöd ett brett upplagt debattforum för experter på migrationsfrågor. Detta var inte bara till nytta för strategin utan gav också migrationsfrågorna större genomslag.

Migrationsförvaltningen hade satt upp mål för behandlingstiden för de viktigaste migrations- och medborgarskapsansökningarna (total behandlingstid; alla involverade myndigheter: utrikesministeriet, Polisen, Migrationsverket, arbets- och näringsministeriet (arbetstagare, näringsidkare). Under året var den totala behandlingstiden kortare än målet i vissa fall (arbetstagares och studerandes uppehållstillstånd och påskyndat asylförfarande). Däremot nåddes inte målen för normalt asylförfarande och medborgarskapsansökningar. Behandlingstiden för normalt asylförfarande var dock kortare än 2011.

Behandlingstiderna är också beroende av andra förvaltningsområden. Exempelvis vid uppehållstillstånd för arbetstagare är det arbetstillståndsenheten inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde som gör en behovsprövning och Finlands beskickningar inom utrikesministeriets förvaltningsområde som för samtalen i anslutning till tillstånden. Samarbetet mellan förvaltningsområdena har intensifierats via en rad samarbetsmöten.

Ett samhälleligt effektmål för Migrationsverket är att de beslut där fullföljdsdomstolen upphäver Migrationsverkets beslut på grund av att verket gjort ett lagtolknings- eller procedurfel ska vara mindre än 5 % av det totala antalet besvär. Under året uppnåddes målet och i 0,4 % av fallen godkändes besvären.

Ett annat samhälleligt effektmål var att väntetiden på förläggning för att bli placerad i en kommun skulle vara högst två månader. Läget var fortsatt svårt och det fanns inte tillräckligt många kommunplatser för alla kvotflyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd. Målet för väntetiden uppnåddes därför inte. Inrikesministeriet har dessutom begränsade möjligheter att påverka frågan eftersom integrationsfrågor hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde.

Migrationsförvaltningen har genomfört eller genomför för närvarande ett flertal utvecklingsåtgärder för att effektivisera verksamheten och förkorta behandlingstiderna. Bland annat ett effektivitetsprojekt och större samarbete med andra myndigheter skapar bättre möjligheter att förbättra resultaten. Trots utvecklingsåtgärderna minskar fortfarande inte den genomsnittliga behandlingstiden för asylansökningar i den takt som målet anger.

Migrationsverket och Polisstyrelsen intensifierade sitt redan tidigare goda samarbete, och månatliga samarbetsmöten var ett nytt tillskott i samarbetsformerna. Samarbetet spelar en mycket stor roll i synnerhet som det medverkar till att göra asylprocessen smidigare och mer kostnadseffektiv. Förutsättningarna för och möjligheterna med utvidgat samarbete mellan Migrationsverket, polisen och Gränsbevakningsväsendet utreddes i ett särskilt projekt.

I överensstämmelse med programmet för regeringen Katainen svarar inrikesministeriet för inreseärenden och arbets- och näringsministeriet för ledningen av integrationsåtgärder. Vid årets början flyttades integrationen av invandrare över från inrikesministeriet till arbets- och näringsministeriet. Också de ansvariga tjänstemännen flyttade över. I och med ändringen knöts integrationsfrågorna närmare till sysselsättningsfrågorna. De nödvändiga författningsändringarna, tjänsteöverföringarna och förberedelserna gjordes hösten 2011 för att tjänsterna och omorganiseringen skulle kunna träda i kraft den 1 januari 2012.

4.7 Andra centrala iakttagelser inom inrikesministeriets förvaltningsområde

IKT-beredskapsindexet som också är ett mått på samhällslig effektivitet förefaller att sjunka jämfört med 2011. Avbrotten i datatrafiken hösten 2012 bidrog avsevärt till att värdet sjunker. Avbrotten berodde huvudsakligen på att TUVE-nätet inte var helt klart och att detta ledde till vissa störningar.

Inrikesministeriet utvecklade planeringen av likabehandling tillsammans med flera läroanstalter, bland annat Polisyrkeshögskolan och Försvarshögskolan. De utarbetade en handledning som riktade sig till skolor och ordnade workshoppar och kurser som stöd för planeringsprocessen.

Under året väcktes sexton nya klagomål om mänskliga rättigheter på ministeriet; tolv av dem i Europadomstolen och fyra i FN:s kommitté mot tortyr (CAT). I slutet av året fanns det 22 klagomål beträffande mänskliga rättigheter inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Nio gällde polisverksamhet och tretton migrationsmyndigheterna.

I mars 2009 tillsatte inrikesministeriet en delegation för civil krishantering med uppgift att bland annat bevaka hur den nationella strategin verkställs och vara ett debattforum för myndigheter, arbetsmarknadens parter och företrädare för det civila samhället. Mandatperioden går ut den 31 mars 2015.

Ett av målen i strategin för den civila krishanteringen från 2008 var att Finland på årsnivå skulle delta med 150 experter på civil krishantering (eftersträvad nivå för minimiantalet experter). Under året var det i snitt 104 experter. Finland deltar i civil krishantering i uppdrag ledda av EU, FN, OSSE och Nato. Experterna var utsända av Krishanteringscentret och de deltog i ungefär tjugo operationer, varav merparten var EU-operationer. Man har målmedvetet gått in för att engagera fler kvinnor för expertuppdrag och 2012 var nästan 40 % av experterna kvinnor. Bland experterna från alla EU-länder var andelen kvinnor bara 16 %.

Minst hälften av de civila experterna kommer från inrikesministeriets förvaltningsområde och ungefär 15 % är experter från justitieförvaltningen. Finland har också satsat på uppdrag för mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Ministeriets enhet för internationella frågor är nationell myndighet med ansvar för Europeiska flyktingfonden, Europeiska integrationsfonden, Europeiska återvändandefonden och Europeiska fonden för de yttre gränserna som ingår i EU:s allmänna program för solidaritet och hantering av migrationsströmmar. Under året bereddes EU:s fleråriga finansieringsram för 2014—2020 i fråga om inrikes frågor.

Dessa så kallade SOLID-fonder finansierar projekt som genomför målen med fonderna. En del av finansieringen är nationell, en del av medlen kommer från projektpartnerna (25—50 %) och en del är fondmedel från EU (50—75 %). Projekten genomförs huvudsakligen av nationella och regionala myndigheter, kommuner och organisationer. År 2012 genomfördes fondernas årliga program 2010—2012, som innefattade ett flertal medfinansierade projekt, och utarbetades programutkast för 2013. Det ordnades extra ansökningar för de årliga programmen 2011 och ordinarie ansökningar för de årliga programmen 2012 för att välja ut medfinansierade program.

5 Försvarsministeriet

Försvarsministerns översikt

År 2012 var i många avseenden krävande ur försvarsministeriets synvinkel. I februari offentliggjordes försvarsmaktens förslag till försvarsreform. Det är försvarsmaktens största reform under fredstid och den berör de flesta som arbetar inom försvarsmakten. Reformens mål är välbekanta: avsikten är att se till att försvarsmaktens uppgifter och resurser förblir i balans. Reformen behövdes eftersom årsklasserna blir mindre, eftersom priset på försvarsmateriel ständigt stiger och eftersom Finland blir föremål för nya typer av hot som vi inte kan bemöta med gamla redskap.

I försvarsreformen ingår också smärtsamma men nödvändiga lösningar. När årsklasserna blir mindre måste nätverket av garnisoner skäras ner. Nedskärningarna görs om möjligt så att de inte inverkar skadligt på vårt lands försvarsförmåga. Också personalmängden inom försvarsmakten minskar som en följd av reformen. Lyckligtvis verkar det som att vi inte behöver tillgripa storskaliga uppsägningar; en mycket stor del av dem som vill kan placeras i nya uppgifter.

Reformen ska inte förändra de fundamentala strukturerna i vårt försvarssystem. Vi stödjer oss också framdeles på allmän värnplikt, vi försvarar hela landet och vi förblir militärt alliansfria. Utvecklingen av värnpliktssystemet ägnas särskild uppmärksamhet. Det är angeläget med tanke på framtiden att unga finländare kan uppleva det nuvarande systemet som nyttigt, och att de är redo att engagera sig för det.

Försvarsförvaltningen bidrar till att finna metoder för att avvärja nya hot mot Finland. Vi har fortfarande en viktig roll i att ge andra myndigheter handräckning i förekommande fall. Vi ser det som särskilt väsentligt att vi kan uppbåda beredskap för att bekämpa olika slags cyberhot, vilka utgör en större utmaning för varje år som går. Försvarsförvaltningen vill också i framtiden medverka i att bekämpa olika hot mot säkerheten i samhället inom ramen för sina uppgifter och resurser.

Den nationella cyberstrategin bereddes hela fjolåret i säkerhets- och försvarskommittén. Den nya strategin fokuserade på ett viktigt delområde i vår nationella säkerhet, vars skötsel kräver ett tätare samarbete än förr mellan myndigheterna och näringslivet. Målet att Finland ska vara en internationell föregångare i cybersäkerhet senast 2016 är ambitiöst men fullt nåbart.

I december färdigställdes statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse. Den präglas av kontinuitet. Jag vill också i detta sammanhang lyfta fram någonting som har fått ökad vikt, nämligen det nordiska försvarssamarbetet. Finland kan på många sätt dra

nytta av ett förtätat samarbete med de övriga nordiska länderna. Det kan gälla t.ex. gemensamma materielanskaffningar, övningar eller krishanteringsoperationer. Finland kan bara vinna på detta slag av samarbete.

Finland fortsatte 2012 sitt deltagande i ISAF-operationen i Afghanistan. Vi har också förbundit oss att stödja Afghanistan efter 2014 då säkerhetsansvaret i sin helhet ska övergå till landets egna myndigheter. Finland återvände också i föl till södra Libanon där vi verkar i UNIFIL-bataljonen tillsammans med Irland. Jäsningen i Mellanöstern kan också i övrigt öka behovet av internationell krishantering i området. Beslut om ett eventuellt finländskt deltagande fattas senare i behörig ordning.

Carl Haglund
Försvarsminister

5.1 Samhällseffekter 2012

Uppnåendet av de samhälleliga effektmålen har enligt finansministeriets anvisningar bedömts som självvärdering på skalan ”utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig”.

TABELL 23. Samhällseffekter

Mål	Betyg
Försvarspolitik som främjar Finlands intresse	God
Ett effektivt försvarssystem	Nöjaktig
Ett tryggt samhälle	God
Stärkande av den internationella säkerheten	God

Tidsperspektivet för effektmålen är i själva verket ytterst långt. Den aktuella utvärderingen baserar sig på utfallet 2012 för enskilda ministerier, ämbetsverk och inrättningar.

TABELL 24. Utgifter inom försvarsministeriets huvudtitel i anslutning till effektmålen, mn euro¹

	2010	2011	2012
Försvarspolitik som främjar Finlands intresse	7	9	11
Ett effektivt försvarssystem	2 213	2 179	2 356
Ett tryggt samhälle	48	70	76
Stärkande av den internationella säkerheten	56	65	58
SAMMANLAGT	2 324	2 322	2 501

¹ Utfall enligt kassaprinzipen. Inkluderar inte utgifter utanför ramen (främst momsutgifter) eller i UM:s huvudtitel budgeterade utgifter för upprätthållande av finska krishanteringsstyrkor, 2012 ca 36,4 miljoner euro. I utgifter som hänför sig till målet för samhällssäkerhet ingick 2012 sammanlagt 70,2 miljoner euro utgifter under moment 27.01.23. som förorsakades olika förvaltningsområden av TUVE-projektet.

5.2 Försvarspolitik som främjar Finlands intresse

Försvarspolitiken styr upprätthållandet, utvecklandet och användningen av försvarsförmågan. Med försvarspolitiken främjas statens och befolkningens säkerhet, stöds statsledningens beslutsfattande samt delas i det internationella beslutsfattandet och samarbetet. Försvarspolitiken stöder de utrikes- och säkerhetspolitiska målen. De främsta uppgifterna för en försvarspolitik som främjar Finlands intresse är att trygga landets självständighet, territoriella integritet och grundläggande värden, att främja befolkningens säkerhet och välfärd och att garantera ett fungerande samhälle. Målet för den försvarspolitiska planeringen och beredningen är att producera grunderna för att upprätthålla, utveckla och använda en försvarsförmåga som är anpassad till omvärlden och de tillgängliga resur-

serna. Att upprätthålla och utveckla Finlands försvarsförmåga är baserat på djupgående och mångsidiga nationella och internationella nätverk. Genom försvarspolitikerna säkerställs att utvecklingen i omvärlden beaktas vid beslutsprocesser som gäller försvarsförmågan och att uppgifterna samt de förmågor och resurser som uppgifterna kräver utgör en balanserad helhet.

TABELL 25. Utfall för operativa resultatmål som främjar uppnåendet av effektmålen

Mål	På skalan 1—5	
	Mål	Utfall
Försvarspolitik som främjar Finlands intresse		
Verkställigheten av riktlinjerna i regeringsprogrammet säkerställs inom försvarsförvaltningen och genomförandet av reformen styrs i syfte att uppnå en försvarsförmåga som omvärlden förutsätter.	4	4
Försvarsförvaltningen deltar aktivt i att utveckla redogörelseförfarandet och förbereder sig för att delta i utarbetandet av en ny redogörelse.	4	4
Omstrukturerings lokala verkningar utreds, men reformen utgår från behovet av att utveckla försvarsförmågan.	4	4
Vid förnyandet av fredstida strukturer och verksamhet tryggas att en tillräcklig kontaktyta består till det omgivande samhället.	4	4
Försvarsministeriets lednings- och styrsystem har utvecklats. Särskilt ledningsgruppsarbetet och övervakningen av förvaltningsområdets verksamhet och ekonomi har skärpts.	4	4

Uppnåendet av målen bedöms enligt statens gemensamma bedömningsskala 1—5, 1 = Målet har slopats, 2 = Målet har inte realiserats, 3 = Målet har delvis realiserats, 4 = Målet har realiserats och 5 = Målet har överskridits

Försvarsreformens styrning

Försvarsministeriet lämnade på grundval av riktlinjerna av regeringens utrikes- och försvarspolitiska ministerutskott grunderna för fortsatt planering av försvarsreformen till försvarsmakten i februari 2012. Utifrån försvarsmaktens framställningar fattade försvarsministeriet i juni 2012 de administrativa besluten i fråga om verkställandet av försvarsreformen om de nyarrangemang som inte förutsätter lagändringar. Genom besluten nedlades och sammanslogs truppförband samt genomfördes andra strukturella reformer. Försvarsministeriet lämnade samtidigt ett styrdokument om fortsatt verkställande av försvarsreformen.

Försvarsministeriet bekräftade också kriterierna för regionala verkningar av försvarsreformen och gav försvarsmakten övrig behövlig styrning för utredning av de regionala verkningarna i anslutning till de administrativa besluten. Koordineringsgruppen för regionalisering behandlade försvarsreformens regionala verkningar på framställning av försvarsministeriet och tillstyrkte omställningarna i anslutning till försvarsreformen i maj 2012.

De författningsprojekt som gäller utveckling av värnplikten och försvarsreformen fortskred som planerat. Den arbetsgrupp som försvarsministeriet tillsatt för att reda ut de lagändringar som krävs för försvarsreformen överlämnade sitt betänkande i oktober. Betänkandet sändes på remissrunda.

Statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse 2012

Statsrådets kansli hade koordineringsansvaret för utarbetandet av den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen. Riksdagens parlamentariska kontaktgrupp följde tätt upp arbetets fortskridande. Försvarsministeriets mål var att producera försvarspolitiska grunder i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen och samtidigt säkerställa att riktlinjerna i redogörelsen ger möjligheter till den utveckling av försvarsförmågan som behövs på 2020-talet. I redogörelsen inskrevs de mest betydande andelarna av försvarsförvaltningens omvärldsanalys och försvarsförvaltningens syn på de ekonomiska resurser som krävs för den försvarsförmåga som behövs på 2020-talet. Enligt redogörelsen blir det nästa regerings uppgift att bedöma möjligheterna att svara på det behov av extra resurser som försvarsförvaltningen har framställt, och verkningarna på möjligheten att hålla fast vid den valda försvarslösningen. I redogörelsen inskrevs de utvecklingspunkter för den övergripande säkerheten, som ska samordnas i fråga om genomförandet i Säkerhetskommittén, som fortsätter Säkerhets- och försvarskommitténs arbete.

Multinationellt försvarssamarbete

Genom det multinationella försvarssamarbetet förstärktes försvarsförmågan och tryggades utvecklingen av de militära kapaciteterna. Genom aktivt försvarssamarbete förbättrades Finlands förmåga till förebyggande insatser. Ett tätare samarbete innebär inte militära allianser och erbjuder inga militära säkerhetsgarantier, men det är nödvändigt för att trygga försvarsförmågan och försvarsmaktens kapaciteter. Samarbetet främjar tillgången till politiskt stöd och militär och annan hjälp i situationer där Finlands resurser kan visa sig vara otillräckliga.

Centrala teman i Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik var utveckling av kapaciteterna och den operativa verksamheten. Fokusområden i det nordiska försvarssamarbetet var utveckling av krishanteringskapaciteterna i Östafrika, samarbetet i de arktiska områdena samt gemensam utveckling och användning av kapaciteterna. Försvarsförvaltningen fortsatte sitt aktiva deltagande i samarbete som är öppet för Natos partnerskapsländer samt i utvecklingen av partnerskaps- och samarbetsprogrammen. Tack vare internationellt försvarspolitiskt inflytande och samarbete blev förvaltningsområdets nätverk djupare och mångsidigare. Finland har profilerat sig med specialkompetens på hög nivå i fråga om skyddsförsvaret (CBRN) i det internationella samfundet. CBRN-försvarets kapaciteter utvecklades också inom det multinationella försvarssamarbetet. Särskilt deltagandet i Natos snabbinsatsstyrkor (NRF) gav det övriga samarbetet en god grund.¹

¹ En översikt över det internationella försvarspolitiska samarbetet ingår i den utrikes- och säkerhetspolitiska översikten i Regeringens årsberättelse.

Politiken för vapenexport

Politiken för vapenexport och exportövervakningen hanterades enligt regeringsprogrammet och god förvaltningspraxis. Finland har i fråga om export av försvarsutrustning iakttagit Europeiska unionens gemensamma ståndpunkt för vapenexport.

Effektivitets- och resultatprogrammet (VATU)

För försvarsministeriets förvaltningsområde utgör effektivitets- och resultatprogrammet (VATU) den modul som gäller verkställandet. Samtliga utvecklingsåtgärder som uppställs i programmet befinner sig i skedet för verkställande. Utvecklingsåtgärdernas ekonomiska effekter ingår i statsrådets gällande rambeslut. Som spetsprojekt i effektivitets- och resultatprogrammet utsågs inom försvarsministeriets förvaltningsområde försvarsreformen och utvecklingen av den övergripande säkerheten samt som underprojekt inrättandet av ett logistikverk och den nationella cybersäkerhetsstrategin.

Utveckling av försvarsförvaltningens byggverk

Ett särskilt fokusområde för verksamheten inom Försvarsförvaltningens byggverk var att i enlighet med försvarsministeriets styrning delta i försvarsreformen. Byggverket utarbetade utgående från detta en egen verksamhetsplan som belyser reformens verkningar på verkets organisation, verksamhet och personal. Särskilt indragningen av garnisoner och inrättandet av försvarsmaktens logistikverk medför behov av omläggningar i byggverkets organisation och verksamhet. I utvecklingen av byggverket ingår också en helhetsöversyn av lokalhanteringen, som inleddes 2012.

Försvarsministeriets lednings- och styrsystem

Försvarsministeriet förnyade sin organisation och arbetsordning i syfte att skapa ett effektivare ministerium som kan styra förnyandet av försvarsförvaltningens verksamhet och strukturer med framgång. Det undersöktes hur väl förvaltningsområdets gemensamma ledningsgrupper fungerar i dagsläget och gavs behövliga rekommendationer för utveckling. Under berättelseåret bereddes nya instruktioner för den materielpolitiska ledningsgruppen och den kommersiella ledningsgruppen. Inom försvarsministeriet inrättades en controllerfunktion för försvarsförvaltningen. Den gav stöd för den högsta ledningens medvetenhet om det ekonomiska läget bl.a. i fråga om försvarsreformens ekonomiska konsekvenser.

TABELL 26. Utgifter för försvarspolitik och förvaltning, mn euro¹

	2010	2011	2012
Mervärdesskatteutgifter inom försvarsministeriets förvaltningsområde	277,6	291,8	317,7
Främjande av nätsäkerheten inom den offentliga förvaltningen	44,6	65,2	70,2
Försvarsministeriets omkostnader	18,1	18,9	19,6
Aktieförvärv			1,6
Produktivitetsanslag för försvarsministeriets förvaltningsområde		0,2	0,8
SAMMANLAGT	340,3	376,2	409,9

¹ Utfall enligt kassaprinipen. I främjande av nätsäkerheten inom den offentliga förvaltningen ingår användning av anslaget under moment 27.01.23 av vilket försvarsförvaltningens andel 2010 var ca 40,3 miljoner euro, 2011 ca 42,3 miljoner euro och 2012 ca 34,7 miljoner euro.

Utgifterna i kapitel 27.01. i budgeten (Försvarspolitik och förvaltning) har ökat under de senaste åren främst i fråga om mervärdesskatteutgifter inom försvarsministeriets förvaltningsområde samt på grund av projektet för nätsäkerheten inom den offentliga förvaltningen.

5.3 Ett effektivt försvarssystem

Försvarssystemet är en helhet vars främsta delar är styrsystemet, underrättelse- och övervakningssystemet, logistiksystemet samt stridssystemet som består av arméns, marinens och flygvapnets trupper och system. Systemet för produktion av trupper samt systemet för verksamhetsstyrning stöder planeringen, uppbyggnaden och upprätthållandet samt användningen av försvarssystemets kapaciteter. Ett effektivt försvarssystem kräver säkerställande av personal- och materielresurserna samt infrastrukturen och en stark försvarsvilja bland folket. Värnpliktssystemet och försvarssystemet utgör en central del av upprätthållandet och utvecklingen av ett effektivt försvarssystem. Den allmänna värnplikten producerar utöver sitt huvudsyfte färdigheter för individer och samhället att verka som en del av samhället i olika slags krissituationer. Försvarsviljan har också i framtiden en stor betydelse för upprätthållandet av försvarsviljan. Utbildningen av värnpliktiga håller en hög kvalitet också under omställningen. Medan försvarsreformen verkställs kan nivån på verksamheten tillfälligt sänkas. Målet är att uppdragen och kapaciteterna, som är anpassade till säkerhetsmiljön, ska bilda en balanserad helhet med beaktande av tillgängliga resurser.

TABELL 27. Utfall för resultatmål som främjar uppfyllandet av effektmålen

Mål	På skalan 1—5	
	Mål	Utfall
Ett effektivt försvarssystem		
Försvarsmakten har en militärstrategisk lägesbild som ger en tillfredsställande förvarning.	4	4
Försvarsmakten övervakar den territoriella integriteten samt förebygger och vid behov avvärjer territoriekränkningar.	4	4
Försvarsmakten har beredskap att avvärja användning eller hot om användning av militära maktmedel i hela landet.	4	4
Avsikten är att avstå från områden och lokaler som inte längre behövs på ett kostnadseffektivt sätt.	4	4
Under planeringsskedet av reformen inom försvarsmakten håller man sig till att upprätthålla den materiella kapaciteten och endast utföra återhållsamma moderniseringar av den materiella kapaciteten genom att sörja för gällande förbindelser.	4	4
När det gäller att utveckla försvarsförmågan beaktar man de möjligheter som sam användning och samägande på ett multinationellt plan erbjuder.	4	4
Anvisningarna för försvarsmaktens utvecklingsprogram förnyas. En gemensam verksamhetsmodell skapas för försvarsministeriet och försvarsmakten med vilken man säkerställer en effektiv och ekonomisk beredning av utvecklingsprogrammen så att även alla andra väsentliga konsekvenser beaktas. Målet är att projektstyrningen vid försvarsministeriet inleds i det skede då projekten skapas inom ramen för utvecklingsprogrammen.	4	4
Försvarsmaktens personalsystem utvecklas kostnadseffektivt i enlighet med den personalpolitiska strategin för att motsvara de krav som kompetensen och den åldrande befolkningen ställer på arbetsmarknaden. I samband med reformen inom försvarsmakten ser man över försvarsmaktens uppgiftsstruktur och personalens kompetens. Personalstrukturen och personalresurserna anpassas genom naturlig avgång, åtgärder inom försvarsförvaltningen samt med de medel som statliga arbetsgivare har till förfogande.	4	4
Hantering av miljöolägenheter när det gäller skjut- och övningsverksamhet är systematisk och här tillämpas den bästa tekniken och de bästa lösningarna. (inkl. minskning och bekämpning).	4	4
Under planeringsskedet av försvarsmaktsreformen riktas nya fastighetsinvesteringar endast på underhåll och återhållsam modernisering, exkl. hälsorelaterade fastighetsinvesteringar. Pågående projekt förverkligas i enlighet med planerna.	4	4
Försvarsmakten säkerställer förverkligandet av riktlinjerna i regeringsprogrammet och den politiska styrningen i övrigt vid planeringen av reformen av försvarsförvaltningens verksamhet och struktur och genomför reformen inom tidtabellen.	4	4
Försvarsmakten genomför åtgärder i anslutning till sprängämnesupplagring och sprängämnessäkerhet enligt ministeriets styrning.	4	4
Vid uthyrningen av personalbostäder fästs särskild uppmärksamhet vid kostnadseffektiviteten så att tomma bostäder föranleder kostnader på högst 0,5 miljoner euro per år.	4	2
Försvarsförvaltningens byggverk ska ha förmåga att stöda försvarsmakten genom att producera och skaffa fastighets-, miljö- och byggentreprenadtjänster i alla säkerhetssituationer.	3	3

Uppnåendet av målen bedöms enligt statens gemensamma bedömnings skala 1—5, 1 = Målet har slopats, 2 = Målet har inte realiserats, 3 = Målet har delvis realiserats, 4 = Målet har realiserats och 5 = Målet har överskridits.

Verkställandet av försvarsreformen

Försvarsreformens syfte är att åstadkomma sådana strukturer för försvarsmakten under krigs- och fredstid att den fredstida organisationen har förutsättningar för att producera trupper för krigstid på ett kostnadseffektivt sätt. Det verkställande skedet inleddes i juni 2012 på grundval av försvarsministeriets administrativa beslut och styrbrev om verkställandet av reformen. Försvarsmaktens kommendör fattade de administrativa besluten om omställningarna för försvarsreformen inom sitt behörighetsområde och fastställde de olika organisationernas sammansättning samt ett utkast till försvarsmaktens personalsammansättning för 2015.

Förfaranden för en god arbetsgivare och en god arbetsplats tillämpades vid omläggningen av ämbetsverken inom förvaltningsområdet och vid planeringen av förändringssituationerna. Den första fasen av personalplaneringen inom försvarsreformen slutfördes i oktober, och de relevanta förändringssamtalen fördes inom olika förvaltningsenheter. Varje truppförband har en utnämnd och utbildad personalkoordinator och personalstödperson. Personalplaneringens andra fas inleddes i november. Omläggningarna av förvaltningsstrukturen genomförs 2013–2014. Försvarsmaktens nya organisation och arbetssätt tas i sin helhet i bruk i början av 2015.

Försvarsreformen har hållit tidtabellen. När Försvarsmaktens servicecentral och Försvarsmaktens logistikverk byggs upp kan utmaningar i anslutning till sammanslagningen av servicefunktioner och datasystem utgöra en risk vid genomförandet.

Anpassning av verksamheten till finansramarna

För att nå utgiftsbesparingarna enligt regeringsprogrammet, dämpa utgiftstrycket och finansiera verkställandet av försvarsreformen tvingades försvarsmakten sänka nivån på nästan all sin verksamhet jämfört med föregående år, med undantag för upprätthållande av lägesbilden, territorialövervakningen och beredskapen för att trygga den territoriella integriteten. Den sänkta nivån på verksamheten märktes i praktiken på en minskning av mängden terrängövningar, fartygs- och flygverksamhet samt repetitionsövningar. Verksamhetens nivå var otillräcklig för att bygga och upprätthålla truppers kapacitet. Målet är likväl att återställa den nivå som krävs för en tillräcklig verksamhet av god kvalitet från 2015. År 2012 uppställdes målnivåerna för verksamheten så att eventuella sparade anslag kunde avdelas för utbildning av beväringar.

TABELL 28. Nyckeltal som beskriver försvarsmaktens verksamhet

	2010 Utfall	2011 Utfall	2012 Mål	2012 Utfall
Utbildade vid repetitionsövningar	22 881	27 061	minst 2 000	4 321
Terrängdygn för beväringar	27	30	minst 23	25
Flygtimmar för Hornet-jaktplan	8 870	8 904	högst 8 000	8 071
Flygtimmar för Hawk-övningsplan	3 519	4 360	högst 4 400	4 306
Flygtimmar för NH-90-helikoptrar	717	946	högst 1 650	1 414
Fartygsdygn för stridsfartyg (1 A)	1 254	1 164	högst 1 100	1 003

Som anpassande åtgärd förkortades beväringarnas tjänstgöringstider med 15 dygn från den 1 februari 2013. Dessutom inleddes verkställandeskedet för projektet för livscykelhantering av ammunition och sprängämnen (ELKAKOP) genom att lägga ner Sprängämnesanstalten och Provskjutningsanstalten och inrätta Försvarsmaktens sprängämnescentral. År 2012 inleddes också en fortsatt utredning om att utveckla underhållet av materiel som faller inom arméns och marinens systemansvar. Utredningen genomförs som en del av utvecklingen av logistiksystemet inom försvarsreformen. Beslut om omorganisering av musikkårerna fattades som en del av försvarsreformen. Försvarsministeriet godkände försvarsmaktens plan för en utveckling av beklädnadsvården. Som alternativ utreds att utveckla egen verksamhet och att ingå partnerskap.

Försvarsförvaltningen har också gått vidare med åtgärderna enligt statsrådets principbeslut av den 4 februari 2010 för att nå bestående verksamhetsbesparingar. I principbeslutet uppställdes ett konkret mål för att sänka resekostnaderna (-8 % från 2008 års nivå). Resekostnaderna för försvarsmaktens anställda personal var 2012 ca 27 miljoner euro, vilket var 10,6 % mindre än 2008.

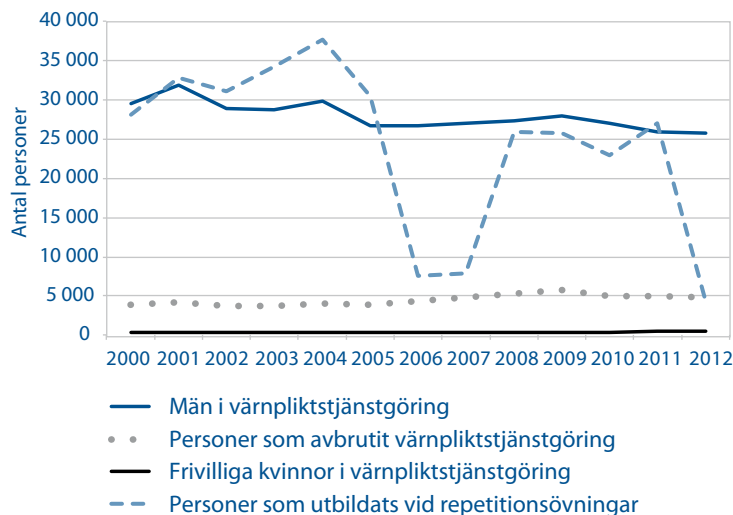
Utbildning av värnpliktiga och utveckling av värnplikten

Tyngdpunkten för produktionen av trupper lades vid de operativa trupperna. Utbildningsnivån för de utbildade trupperna på bastruppsnivå var i genomsnitt god. I fråga om kapacitet och systemkompetens på minst truppenhetsnivå nåddes högst nöjaktig nivå eftersom armén av sparskäl inte genomförde samövningar och regionala stridsövningar. Arméns stridssätt är föremål för förnyelse. Att implementera det förnyade stridssättet är en betydande faktor i anslutning till arméns framtida kapacitet. Utbildningen i det nya stridssättet inleddes i vissa av arméns truppenheter.

Anpassningen av verksamheten till de tillgängliga anslagen minskade särskilt antalet repetitionsövningar. Anslag för repetitionsövningar kunde dock avdelas så att antalet utbildade vid repetitionsövningar (4 321 reservister) överskred målnivån för 2012 (2 000 reservister). Försvarsmakten utnyttjade dessutom andra former av reservistutbildning. Vid försvarsmaktens frivilliga övningar utbildades ca 3 000 reservister. Utöver det beställde försvarsmakten ca 20 500 utbildningsdygn för ca 9 300 reservister hos Försvarsutbildning rf.

Under berättelseåret inledde ca 26 300 personer sin värnplikt (år 2011 ca 26 500). Värnplikten slutfördes av ca 83 % av dem som inledde tjänsten. På grundval av värnpliktslagen är 30 år fyllda manliga finländska medborgare inte längre uppbådspliktiga. Av manliga medborgare födda 1982 utfördes värnpliktstjänstgöringen av 77,6 %. Försvarsmakten har aktivt strävat efter att färre personer ska avbryta värnpliktstjänstgöringen bl.a. genom att utveckla utbildningen, påverka tjänstemotiveringen genom en adekvat utbildnings och ledarskapskultur samt genom att utnyttja återkopplingen från slutenkäten för beväringarna. Eventuella negativa verkningar av anpassningen av försvarsmaktens verksamhet på beväringarnas åsikt om sin värnpliktstjänstgöring har gått att avvärja. På grundval av beväringarnas synpunkter i slutenkäten utvecklas utbildningskulturen och utbildningsklimatet fortsättningsvis i en positiv riktning.

FIGUR 3. Utbildning av värnpliktiga

Den minskade mängden stridsövningsbaserade terrängdygn har medfört att färdighetsnivån för enskilda trupper har sjunkit, samverkan mellan vapenslagen uppvisar brister och individernas funktionssäkerhet är svagare. Minskningen av beväringarnas stridsövningsdygn inverkar särskilt på vapen- och skjututbildningen, stridsutbildningen samt vapenslagsutbildningen, vilka är kärnfunktioner då den operativa kapaciteten utvecklas.

Den allmänna värnplikten och truppproduktionssystemets funktion utvecklades enligt rapporten *Suomalainen asevelvollisuus* (Den finländska värnplikten), och säkerställandet av den allmänna värnpliktens funktion gjordes till en del av försvarsreformen. Utvecklingen av de värnpliktigas sociala och ekonomiska ställning fortsatte i ett förvaltningsövergripande samarbetsforum genom avtal om tyngdpunkter för utvecklingen av förmåner samt genom beredning av en höjning av beväringarnas dagpenning, som genomfördes den 1 februari 2013. Reservistlönerna höjdes 2012.

De omedelbara utgifterna för de värnpliktigas utbildning och underhåll (måltider, hälsovård och kläder) var ca 307,1 miljoner euro (2011 ca 329,4 miljoner euro). Minskningen jämfört med fjolåret beror främst på en minskning av antalet terrängdygn för beväringar och antalet repetitionsövningar.

Lägesbild, trygghet av territoriell integritet och beredskap

Försvarsmakten upprätthöll lägesbilden på en nivå som möjliggjorde en strategisk och operativ förhandsvarning, försvarsplanering samt beslutsfattande i rätt tid med framförhållning.

Kapaciteten för att övervaka och trygga den territoriella integriteten upprätthölls i enlighet med beredskapskraven. Den territoriella övervakningens tidsmässiga och territoriella täckning hölls på beordrad nivå. De avvikelser som iaktogs inom den territoriella övervakningen låg på normal nivå. De planerade vindkraftsprojekten kan få stora och omfattande verkningar på den territoriella övervakningen.

Försvarsmakten har beredskap att inrätta trupper flexibelt och att använda trupper och kapaciteter. Försvarsmaktens beredskap, förmåga att höja beredskapen och kapacitet upprätthölls genom den beredskap för övervakning, ledning, planering och verkställande som situationen krävde samt genom övningsverksamhet.

Försvarsmaktens personal

Det första utkastet till försvarsmaktens personalplan 2015 utarbetades, och utgående från planen fastställdes den personal som är föremål för reformen. Cirka 11 900 personer avdelades för uppgifter inom den nya organisationen. Av dem blir 865 föremål för omställning i första fasen. Bland försvarsmaktens personal anordnades en villighetsenkät om uppgifter 2015. Enkäten besvarades av ca 90 % av personalen. Resultatet beaktades vid beredningen av personalplanen.

I anslutning till personalminskningarna vid försvarsreformen fördes samarbetsförhandlingar med personalorganisationerna. Vidare bereddes normstyrningen för personalstöd vid omställningen och praxis för personalstöd i samråd med övriga förvaltningsområden. Dessutom bedrevs ett tätt samarbete med lokala Arbetskraftsmyndigheter.

Försvarsmaktens personalmängd i slutet av 2012 var 14 046. Antalet årsverken som betalades med omkostnadsanslag uppgick till 13 845, vilket innebar en minskning om 787 årsverken jämfört med föregående år. Minskningen berodde huvudsakligen på bolagiseringen av försvarsmaktens förplägnadstjänster till Leijona Catering Oy. Personalen minskade också till följd av en justering av organisationen för projektet ELKAKOP och Försvarsmaktens ledningssystemcentral samt föregripande åtgärder inom personalfunktionerna i anslutning till försvarsreformen, bl.a. att uppgifter lämnades obesatta och att man tillgrip uppsägningsersättning. Personalutgifternas (löner och dagpenningar) andel av omkostnaderna var 859,3 miljoner euro (49,6 %). Minskningen jämfört med fjolåret var 17,0 miljoner euro (1,9 %).

Lokalförvaltning och miljöskydd

Försvarsmaktens verksamhetsförutsättningar relaterade till områden, lokaler och miljö utvecklades inom ramen för de ekonomiska resurserna genom områdes-, lokal- och miljöprojekt i enlighet med den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen, försvarsförvaltningens strategiska planering och myndighetsförordnanden.

Lokalförvaltningen fokuserade på att planera lokalarrangemang, investeringar och nedläggningar i anslutning till försvarsreformen och på att inleda verkställandet. Försvarsreformen avancerar planenligt i fråga om lokalförvaltning. De detaljerade lokallösningarna, investeringsdetaljerna och nedläggningarna preciseras under 2013.

Försvarsreformens verkningar på miljöskyddet och restaureringsobjekten inom de områden som ska avstås blev kartlagda. Rengöringen av förorenad mark under 2013–2017 i samband med försvarsreformen medför kostnader om ca 5 miljoner euro. Behovet av ändringar i miljötillstånd till följd av försvarsreformen har utretts och beredningen av de ändringsansökningar som behövs är inledd.

Åtgärderna för att förbättra skjutbanorna har huvudsakligen inletts i enlighet med den plan som utarbetades 2011. En helhetsutredning inleddes om skjutbanor och skjutområden. Uppföljningen av användningen av skjutbanor och skjutområden förnyades.

Försvarsmakten lyckades inte minska kostnaderna för tomma tjänstebostäder i enlighet med målet, vilket berodde på relativt höga hyror i renoverade bostäder, försvarsmaktens tidigare långfristiga hyreskontrakt på viss tid samt beredskap för situationer där försvarsmakten eventuellt kan stödja personal som flyttas vid försvarsreformen i bostadsarrangemang.

Beredningen av ramavtalet mellan försvarsmakten och Senatfastigheter har tillsvidare avbrutits genom ett gemensamt beslut av försvarsministeriet, finansministeriet, försvarsmakten och Senatfastigheter. Beredningen fortsätter tidigast 2013 om riktlinjer för en helhetsöversyn för försvarsförvaltningens lokalförvaltning då står till förfogande.

Försvarsmakten använde sammanlagt 238,4 miljoner euro för fastighetsutgifter, vilket är ca 2,7 % mer än 2011. För underhåll användes sammanlagt 18,8 miljoner euro. I detta avseende har målet för fastighetsreformen (0,75 % av fastigheternas nybyggnadsvärde) inte nåtts på grund av att försvarsförvaltningen inte har anvisats tillräcklig tilläggsfinansiering.

Sprängämnessäkerhet

Enligt försvarsmaktens meddelande hade armén slutfört utvecklingen av kemikalie- och sprängämnessäkerheten i enlighet med målbilden i slutet av 2012. Målbilden enligt bestämmelsen om militära sprängämnen nåddes med hjälp av utvecklingsåtgärder under flera år och undantagsbeslut av huvudstaben.

TABELL 29. Försvarsmaktens omkostnader, mn euro¹

	2010	2011	2012
Personalkostnader	835,9	876,4	864,6
Köp av tjänster	365,5	399,5	463,8
Material, förnödenheter och varor	198,1	233,7	203,1
Hyror	140,5	148,9	160,3
Övriga kostnader	68,5	45,5	40,1
SAMMANLAGT	1 608,5	1 704,0	1 731,9

¹ Utfall enligt kassaprinipen. I hyrorna ingår utöver lokalhyror också hyror för transportmedel och andra hyror. I övriga kostnader ingår också investeringar, och intäkterna har avdragits från övriga kostnader.

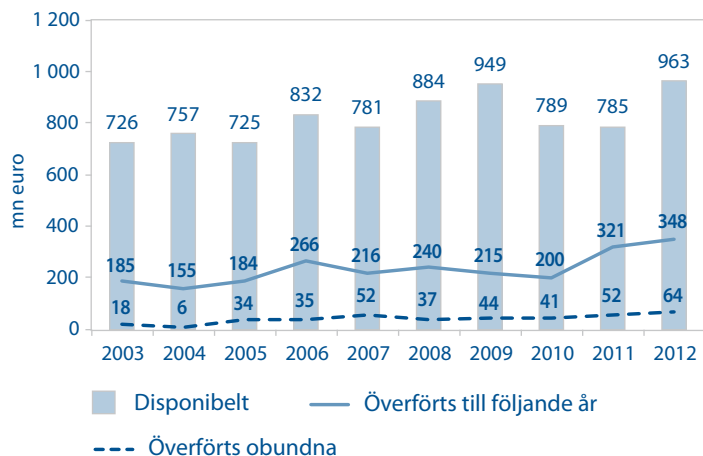
Ökningen av omkostnader 2012 berodde huvudsakligen på att köp av tjänster har ökat. Det beror i sin tur huvudsakligen på bolagiseringen av förplägnadstjänsterna och anskaffningar inom materielunderhållet.

Utveckling av kapaciteterna

Försvarsförmågan (inklusive materiell beredskap) utvecklades i enlighet med principen för ett nätverksbaserat försvar. Utvecklingen av kapaciteterna fokuserade 2012 på luftförsvaret, förmågan att påverka på lång distans och övervakningsförmågan. De mest betydande projekten var den andra uppdateringen av Hornet-materielens livslängd, systemet för medeldistansluftvärn, fortsatt upphandling för ITO05/05M-luftvärnssystemet, anskaffning av ett spaningsplan, anskaffning av spaningsradar med medellång räckvidd, anskaffning av fjärrspaningsradar, skapande av kapacitet för uppdrag från luftrummet mot markmål, uppdateringar av tunga raketkastare samt anskaffning av minröjningsfartyg. Ersättningen av infanteriminor fortgick.

Av de tillgängliga anslagen för anskaffning av försvarsmateriel under moment 27.10.18 överfördes ca 347,8 miljoner euro (36,1 %) till 2013, huvudsakligen som bundet anslag. En stor del av de poster som överförs består av några stora projekt som inleddes redan före 2012 och där den främsta enskilda orsaken till de överförda posterna har varit fördröjda materielleveranser. I fråga om stora anskaffningar kan även små förseningar i leveranserna yttra sig i betydande överförda poster. Också inom försvarsmakten kan det iaktas olägenheter i fråga om planering och verkställandet som förorsakar överförda poster.

FIGUR 4. Användning av anslag för anskaffning av försvarsmateriel, mn euro¹

¹ Innehåller användning av anslag under moment 27.10.18.
(Anskaffning av försvarsmateriel).

Reservdelar och utbytesapparatur för materielen har under de senaste åren inte gått att anskaffa i enlighet med det sammantagna behovet inom försvarsgrenarna. Det har lett till att förrådet av reservdelar för undantagsförhållanden förbrukas. Finansieringen för underhåll och de genomförda reservdelsanskaffningarna räckte dock till för att stoppa förbrukningen av reservdelsförråden för undantagsförhållanden, men det räckte inte till för att förbättra reservdelsberedskapen för undantagsförhållanden. Under den utvecklingsperiod som nu inleds kompletteras finansieringen för reservdelsanskaffningar i anslutning till underhåll av existerande materiel genom ett nytt reservdelsprojekt som lyder under försvarsmaktens program för utveckling av logistiken. De olika utvecklingsprojekten omfattar också i fortsättningen livslängdsplanering för olika system jämte finansiering för reservdelar.

Utgiftsbesparingarna har påverkat försvarsmaktens utvecklingsprogram 2013—2024, som fastställdes i juni 2012, så att fokusområdet har förskjutits från utveckling av kapaciteterna till trygghet av de mest väsentliga kapaciteterna. För att hantera trycket på kostnader och utgifter och trygga verksamhetsnivån justerades projektens mål, planer, årsandelar och schemaläggning. Enligt försvarsförvaltningens åsikt sådan den är inskriven i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen förutsätter utvecklingen av försvarsmakten extra resurser för materielprojekt från 2016.

Frivillig försvarsutbildning

Försvarsministeriet fördelade ca 2,0 miljoner euro av anslaget Stödjande av försvarsorganisationernas verksamhet till försvarsorganisationerna. Av detta anslag utgörs ca 1,75 miljoner euro av Försvarsutbildningsföreningen för omkostnader som föranleds av de offentliga förvaltningsuppgifter som föreningen enligt lagen om frivilligt försvar (556/2007) ska sköta. Enligt lagens 11 § 1 mom. beviljas statsunderstöd inte för omkostnader som föranleds av militär utbildning som beställs av försvarsmakten. Utfallet för de resultatmål som försvarsministeriet har ställt upp för Försvarsutbildningsföreningen beskrivs i verksamhetsberättelsen som ingår i Försvarsministeriets bokslut. Materialet finns på Försvarsministeriets webbplats (www.defmin.fi).

TABELL 30. Det militära försvarets utgifter, mn euro¹

	2010	2011	2012
Försvarsmaktens omkostnader	1 608,5	1 704,0	1 731,9
Anskaffning av försvarsmateriel	588,9	464,8	615,3
Anskaffning av Hawk Mk 66-plan	11,5	10,0	7,6
Stödjande av försvarsorganisationernas verksamhet	2,3	2,3	2,0
SAMMANLAGT	2 211,2	2 181,2	2 356,8

¹ Utfall enligt kassaprinipen.

Cirka 94 miljoner euro av anslagen för anskaffning av försvarsmateriel i 2012 års egentliga budget återtogs och överfördes genom ändringar i schemaläggningen för utgifter i beställningsfullmakterna till senare år i 2012 års tredje tilläggsbudget. På så sätt fick man de årliga anslagen att bättre motsvara den förändrade leverans- och betalningstidtabellen för anskaffningarna.

5.4 Ett tryggt samhälle

Utöver upprätthållandet av militär säkerhet stöder försvarsförvaltningen det övriga samhället genom sin kapacitet, sina resurser och sitt kunnande. Försvarsförvaltningen främjar genom sin verksamhet den övergripande säkerheten i samhället. Försvarsministeriet samordnar militära och civila funktioner i syfte att trygga Finlands statliga självständighet samt medborgarnas levnadsmöjligheter och säkerhet mot yttre hot från andra stater eller något annat hot. Samordning innefattar samordningen av åtgärder inom den offentliga sektorn, statliga myndigheter, den kommunala och privata sektorn samt frivillig verksamhet och internationell verksamhet i syfte att trygga samhällets vitala funktioner i alla situationer. Vid samordningen följs principerna för samhällets säkerhetsstrategi.

TABELL 31. Utfall för operativa resultatmål som främjar uppfyllelsen av effektmålen

Mål	På skalan 1—5	
	Mål	Utfall
Ett tryggt samhälle		
Försvarsmakten har beredskap att stödja andra myndigheter.	4	4
Försvarsministeriet befäster arrangemangen för myndighetssamarbete genom avtal med andra ministerier och överför på så vis befogenheterna för de praktiska arrangemangen för samarbetet på ämbetsverk och inrättningar.	4	2
Försvarsministeriets förutsättningar att verka som en central aktör och samordnare för samhällets övergripande säkerhet upprätthålls.	4	4
Försvarsministeriet har utifrån en separat plan producerat styrnormer för förvaltningsområdet härledda ur internationella informationssäkerhetsåtaganden och internationella avtal.	4	2
Försvarsförvaltningens byggverk har förmåga att för försvarsmakten producera och skaffa fastighets-, byggentreprenad- och miljötjänster, som försvarsmakten behöver för att stödja samhället i övrigt i enlighet med försvarsministeriets uppdrag.	4	4

Uppnåendet av målen bedöms enligt statens gemensamma bedömningsskala 1—5, 1 = Målet har slopats, 2 = Målet har inte realiserats, 3 = Målet har delvis realiserats, 4 = Målet har realiserats och 5 = Målet har överskridits.

Försvarsmakten gav andra myndigheter stöd genom att ge handräckning och genomföra andra med handräckning jämförbara stöduppdrag sammanlagt ca 470 gånger. Största delen av dessa uppdrag gällde röjande av militära sprängämnen (285 uppdrag). Handräckning till polisen gavs 125 gånger. Användning av helikoptrar i handräckningsuppdrag har etablerats som normal handräckning. Utöver de lagstadgade uppdragen har försvarsmakten gett andra myndigheter och det övriga samhället stöd bl.a. genom att låna ut materiel för säkerställande av strömförsörjning och genom att stödja bekämpningen av översvämningar samt bekämpa miljöförstörelsen vid Talvivaaras gruva. Samarbetet och informationsutbytet med andra myndigheter utvecklades genom uppdatering av försvarsmaktens samarbetsavtal med de mest centrala myndigheterna på centralförvaltningens nivå. Utvecklingen av myndighetssamarbetet kommer att genomföras med beaktande av de omställningar i försvarsmaktens förvaltningsstruktur som försvarsreformen medför.

Statsrådet godkände den 5 december 2012 ett principbeslut om den övergripande säkerheten. Principbeslutet definierar begreppet övergripande säkerhet och preciserar ansvaret hos förvaltningsområdena för den övergripande säkerhetens delområden. Försvarsministeriet har förutsättningar att verka som en central aktör för samhällets övergripande säkerhet.

Den nationella strategin för cybersäkerhet, som är ett av regeringsprogrammets spetsprojekt, bereddes för beslut av statsrådet. Försvarsförvaltningen fortsätter planeringen och implementeringen av åtgärder enligt strategin.

Försvarsministeriet styrde inom sitt förvaltningsområde förvaltningens säkerhetsnätprojekt (TUVÉ) och deltog i att bereda lagstiftningen i anslutning till säkerhetsnäten samt i att handleda utvecklingen av gemensamma tjänster för myndigheter som utnyttjar säkerhetsnätet.

I anslutning till myndighetssamarbetet var försvarsministeriets mål att i samarbete med inrikesministeriet bereda en proposition om ändring av lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen (781/1980). Det hann man inte göra på grund av knappa personalresurser och andra brådskande projekt. Av samma orsaker hann man inte heller utarbeta styrnormer för förvaltningsområdet om skyldigheter för förvaltningsområdet baserade på skyldigheter i samband med internationell informationssäkerhet och internationella avtal samt förordningen om informationssäkerhet.

Av anslagen för försvarsministeriets förvaltningsområde användes sammanlagt 76 miljoner euro för direkta utgifter förorsakade av samordning av totalförsvaret, myndighetssamarbete och försvarsmaktens handräckningsuppdrag. Av summan användes 70,2 miljoner euro inom olika förvaltningsområden för TUVE-projektets utgifter.

5.5 Stärkande av den internationella säkerheten

Det internationella försvarspolitiska samarbetet och deltagandet i militär krishantering stärker Finlands försvarsförmåga. Samarbete kan bedrivas på många olika håll, med undvikande av överlappningar. Ett aktivt försvarssamarbete förbättrar den förebyggande och avvärjande förmågan och tryggar utvecklandet av de militära kapaciteterna. Samarbetet bidrar till att Finland får politiskt stöd och militär samt annan hjälp i situationer där våra resurser visar sig vara otillräckliga. Krishantering är den centrala metoden inom Finlands försvarspolitik genom vilken Finland kan medverka till att främja stabiliteten i världens konfliktområden. Den militära krishantering är en del av Finlands försvar. Den internationella krishantering förebygger och begränsar kriser jämte återverkningar som kan nå Finland. Den militära krishantering utvecklar den beredskap och de kapaciteter Finland behöver för sitt eget försvar och med tanke på kriser som påverkar Finland. Finland strävar efter att öka verkningsgraden för sin krishanteringsverksamhet och förbättra sin förmåga att delta också i krävande internationella krishanteringsuppdrag på ett heltäckande sätt och på ett sätt som beaktar Finlands kompetensområden. Målet är att det ska finnas finländare i ledningen för krishanteringsinsatser.

TABELL 32. Utfall för operativa resultatmål som främjar uppnåendet av effektmålen

Mål	På skalan 1—5	
	Mål	Utfall
Stärkande av den internationella säkerheten		
Krishanteringens verksamhetsbetingelser och prestationsförmåga utvecklas i enlighet med de krav som ställs på omvärlden på ett sätt som stöder utnyttjandet och utvecklandet av försvarsförmågan och dessutom påverkas den beredning som sker på statsrådsnivå.	4	4
I syfte att utveckla funktionsförmågan och tjänstgöringssäkerheten hos trupper som tjänstgör i krishanteringsinsatser levereras till dessa trupper alltid med hänsyn till omständigheterna den mest ändamålsenliga personella och truppvisa utrustning genast då materielen i fråga har tagits i operativ användning i Finland.	4	4
För internationell militär krishantering använder försvarsmakten samma trupper och materiel som för Finlands försvar.	3	3
Kapaciteten bör kunna användas i olika organisationers krishanteringsoperationer som är krävande och ska inledas snabbt.	3	3
Försvarsmakten utför krishanteringsuppdrag som den har tilldelats och upprätthåller beredskap för deltagande i nya insatser eller utbildnings- och rådgivningsuppdrag.	4	4
Utvecklande av trupperna för militär krishantering genomförs senast år 2016.	3	3
Erfarenheterna från krishantering utnyttjas fullt ut vid utvecklandet av kapaciteten.	4	4
Säkerheten och skyddet i samband med tjänstgöringen utvecklas så att till de trupper som deltar i insatser alltid levereras sådan specialmateriel, som omständigheterna och uppgifterna kräver och som skaffats med anslag under moment 27.30.20.	4	4
Byggverket har förmåga att stödja försvarsmakten när det gäller planering och genomförande av uppgifter inom fastighets- och miljösektorn i insatser som hänför sig till militär krishantering.	4	4

Uppnåendet av målen bedöms enligt statens gemensamma bedömningsskala 1—5, 1 = Målet har slopats, 2 = Målet har inte realiserats, 3 = Målet har delvis realiserats, 4 = Målet har realiserats och 5 = Målet har överskridits.

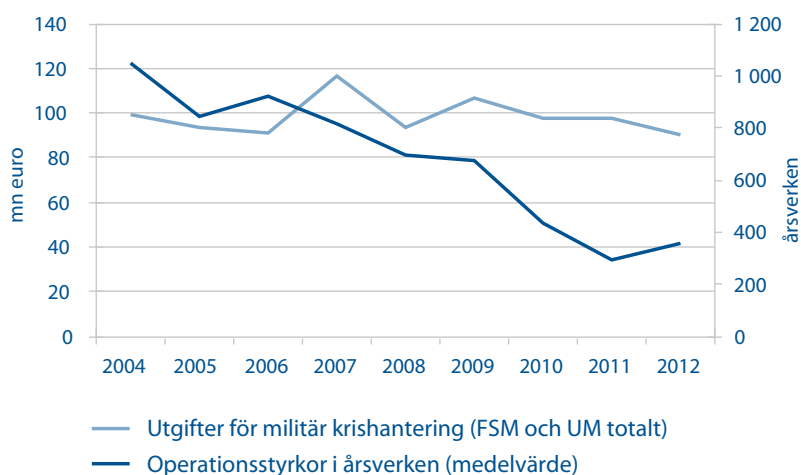
Försvarsförvaltningen deltog i beredningen av krishanteringen på statsrådsnivå i samarbete med utrikesministeriet. Beredningen omfattade redogörelser, översikter och UTVA-promemorior. Försvarsministeriet medverkade tillsammans med andra myndigheter till att utveckla stödåtgärder och förmåner för personer som skadats i krishanteringsuppdrag. Den militära krishanteringen utvecklades med beaktande av kraven för användning och utveckling av försvarsförmågan. Vid deltagandet i krishantering användes i främsta rummet trupper avsedda för militär krishantering. Utvecklingen och underhållet av trupperna i truppregistret för militär krishantering sker som en del av utvecklingen av försvarsmaktens kapacitet och försvarsmaktens utvecklingsprogram.

Finland deltog i sju militära krishanteringsoperationer och tre observatörsuppdrag. Tyngdpunkten lades vid Libanon och Afghanistan. På våren inleddes deltagandet i UNIFIL-operationen i Libanon med ca 175 soldater som en del av Irlands bataljon. I FN:s observationsuppdrag i Syrien (UNSMIS) deltog Finland med tio militära observatörer från april till augusti. Deltagandet fortgick i Nato-ledda operationer i Afghanistan (ISAF) och i Kosovo (KFOR). Truppen i Afghanistan decimerades på hösten med 50 soldater till 145 soldater, och verksamheten lades om med betoning på utbildning och stödfunktioner. I fråga om EU-ledda operationer fortgick deltagandet i Bosnien (EUFOR ALTHEA),

Uganda (EUTM Somalia) och Somalias kustvatten (EUNAVFOR ATALANTA). I fråga om FN-ledda operationer fortgick deltagandet i UNIFIL-operationen och dessutom i Mellan-östern (UNTSO), Liberia (UNMIL) och Kashmir (UMOGIP). Deltagandet har utgjort ett stöd för utvecklingen av försvarsförmågan². Observationsuppdraget UNTSO har haft en finländsk officer som kommandör sedan 2011. Det visar på att Finlands långvariga traditioner och kompetens i fråga om fredsbevarande värderas högt.

Samtidigt tjänstgjorde 250–450 soldater i militära krishanteringsuppdrag. I slutet av 2012 var antalet soldater ca 380. Utgifterna för krishantering är på samma nivå som förr trots att operationernas styrka har minskat, eftersom den militära krishanteringen har blivit mer krävande och operationerna är förlagda längre bort från Finland. Det har krävt bl.a. materiel för krävande bruk inklusive skydds- och säkerhetsredskap samt medfört större utmaningar för logistiken. Som en följd av det är också kostnaderna högre, utöver de höjda lönekostnaderna och materielkostnaderna.

FIGUR 5. Utgifter för militär krishantering och operationsstyrkor i årsverken (medelvärde)¹

¹ Utgifterna inkluderar utgifter för anskaffning av materiel för militär krishantering under moment 27.30.20. och utgifter för underhåll av krishanteringsstyrkor under moment 24.10.20. Det årliga antalet deltagare i operationerna är medeltalet av mängden personal som under året har deltagit i olika operationer.

² Finlands deltagande i olika krishanteringsoperationer beskrivs mer detaljerat i den utrikes- och säkerhetspolitiska översikten som ingår i Regeringens årsberättelse.

TABELL 33. Utgifter för militär krishantering, mn euro¹

	2010	2011	2012
Utgifter för underhåll av Finlands krishanteringsstyrkor, UM	47,9	40,2	36,4
Utrustnings- och förvaltningsutgifter för militär krishantering, FSM	49,6	57,0	53,5
SAMMANLAGT	97,5	97,2	89,9

¹ Utfall enligt kassaprinipen. Inkluderar inte utgifter för anskaffning av materiel för nationellt försvar som används vid krishantering eller utgifter för mervärdesskatt. Krishanterings truppers kapacitet baserar sig delvis på materiel för nationellt försvar som kompletteras med specialmateriel som är nödvändig med avseende på förhållanden och uppdrag, och som anskaffas med anslag under moment 27.30.20.

Utgifterna för ISAF-operationen i Afghanistan var 30,0 miljoner euro, vilket var ca en tredjedel av utgifterna för den militära krishanteringen. Av ISAF-operationens utgifter betalades 19,4 miljoner euro ur medel under UM:s huvudtitel och 10,5 miljoner euro ur medel under FSM:s huvudtitel. Utgifterna för UNIFIL-operationen var sammanlagt 17,6 miljoner euro, av vilket ca 8,3 miljoner euro betalades ur medel under UM:s huvudtitel och ca 9,3 miljoner euro ur medel under FSM:s huvudtitel. Anskaffningen av materiel för krishantering fokuserade på anskaffning av RG32-patrullfordon jämte reservdelar. För krishanterings trupperna anskaffades dessutom bl.a. personlig specialmateriel, geodata- och ledningsredskap samt radioapparat med lokal räckvidd.

6 Finansministeriet

Översikt över verksamheten och de viktigaste förändringarna och riskerna i verksamhetsmiljön

Tillväxten i den globala ekonomin avmattades mot slutet av 2011 och den svaga tillväxten fortsätter åtminstone ännu under första halvan av 2013. Till följd av den fortsatta osäkerheten inom den globala ekonomi förväntas efterfrågan på finansiering som erbjuds av internationella finansinstitut under kommande år fortsättningsvis att ligga på en högre nivå än under tiden före krisen. Finansinstitutens begränsade resurser och de ekonomiska utmaningar som medlemsstaterna står inför betyder att man allt noggrannare kommer att fästa uppmärksamheten på bankernas kapital, deras hanteringen av ekonomiska risker och verksamhetens effektivitet och resultat. Finlands andelar av den 2010 överenskomna kapitalpåfyllnaden till Världsbanken betalades enligt uppgjord tidtabell. Man tog ett beslut 2012 att också höja Europeiska investeringsbankens kapital för att stärka bankens utlåningskapacitet särskilt till projekt som stöder den ekonomiska tillväxten och samsättningen.

Till följd av den ekonomiska krisen har omorganiseringen av det internationella finanssystemet fortsatt att vara aktuell. För de internationella finansinstitutens del är det främst fråga om Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens rösträtts- och förvaltningsreformer. Reformernas mål är att beakta dynamiken i den ekonomiska tillväxten och den allt större betydelse som tillväxtekonomierna har på den internationella marknaden. Avigsidan med rösträtts- och förvaltningsreformen är att Finlands påverkningsmöjligheter potentiellt försämrats. Finansministeriets linje är att Finlands intressen på internationella forum tryggas med hjälp av Europeiska unionen och den nordisk-baltiska valkretsen i Bretton Woods-institutionerna.

För att motverka skuldkrisen i de europeiska staterna har man inom euroområdet förstärkt samordningen av den ekonomiska politiken och finanspolitiken. Six-packen som trädde i kraft i november 2011 omfattar fem förordningar och ett direktiv och förstärker de preventiva och korrigerande mekanismerna i stabilitets- och tillväxtpakten och introducerar ett förfarande för hantering av makroekonomisk instabilitet (Macroeconomic Imbalance Procedure). Utöver six-packen har man ingått ett finanspolitiskt avtal (Treaty on Stability, Coordination and Governance) som i viss mån ställer större krav. Det centrala innehåll i avtalets finanspolitiska del (Fiscal Compact) har införts i den nationella lagstiftningen. Man

bygger även på med två förordningar som endast gäller euroområdet, den s.k. two-packen. Förordningarna föreskriver noggrannare om rapporteringen av den nationella budgetprocessen, särskilt vid underskott. Förordningarna innehåller även tydliga tillvägagångssätt för länder som söker finansiellt EU-stöd.

2012 har dels den ekonomiska krisen inom euroområdet och de försämrade ekonomiska utsikterna i Finland, dels kommunreformen och beredningen och genomförandet av effektivitets- och resultatprogrammet på många sätt inverkat på verksamhetsområdet. I samband med rambeslutet våren 2012 reagerade regeringen på förändringarna i de ekonomiska utsikterna. Finansministeriet deltog i beredningen av besluten och det strukturpolitiska ställningstagandet som godkändes i samband med rambeslutet. Arbetet med den fortsatta beredningen och med att verkställa och följa upp besluten fortsätter. Eftersom de ekonomiska problemen såg ut att fortsätta påbörjades arbetet med att analysera behovet av nya åtgärder i både den finanspolitiska tjänstemannaledningsgruppen och den finanspolitiska ledningsgruppen som leds av ministern.

Regeringen förband sig till tilläggsåtgärder om statsskuldens andel av totalproduktionen inte ser ut att minska och underskottet i statsfinanserna ser ut att stanna på över en procent av totalproduktionen. Finansministeriet justerade under 2012 ner sina bedömningar av den ekonomiska situationen och utsikterna, bedömningarna omfattar även den offentliga ekonomin. Enligt bedömningarna uppnår man inte utan tilläggsåtgärder de resultat som uppställts för statsfinanserna. De tre viktigaste klassificeringarna behöll statsskuldens klassificering på högsta möjliga nivå (AAA/Aaa).

Det är inte ändamålsenligt att förstärka statsfinanserna enbart genom en omedelbart skärpa beskattningen och minska utgifterna. Utöver omedelbara anpassningsåtgärder behövs reformer av de ekonomiska strukturerna för att öka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Under året fortsatte regeringen att förbereda åtgärder för att stärka den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften, öka sysselsättningen, förlänga tiden i arbetslivet och öka den offentliga sektorns produktivitet inför halvtidsgranskningen av regeringsprogrammet i mars 2013.

Statsfinansernas saldo försvagades 2012 med drygt en miljard euro. I förhållande till bruttonationalprodukten var underskottet 3,8 %. Det berodde främst på att beskattningsutfallets tillväxt minskade. Statsfinansernas skatteintäkter ökade 2,3 %. Intäkterna från de indirekta skatterna ökade. Intäkterna från de direkta skatterna sjönk främst på grund av att samfundsskatteintäkterna sjönk. Regeringens viktigaste beslut 2012 om förändringar i skattegrunden var en sänkning av samfundsskattesatsen och en höjning av energiskatterna. De här skattegrundsförändringarnas nettobetydelse för skatteintäkternas tillväxt var ändå obetydlig. Enligt räkenskaperna ökade statens utgifter 4,4 %. Ökningen berodde främst på inkomstöverföringar till socialskyddsfonder.

Kommunreformens mål är en livskraftig kommunstruktur byggd på starka primärkommuner. Inom ramen för reformen publicerades i februari 2012 en tjänstemannarbetsgrupps utredning över ändamålsenliga kommun- och servicestrukturer för varje område. Kommunerna fick ta ställning till utredningen under en omfattande regionrunda. Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling utarbetade kriterier och tidtabeller för kommunstrukturreformen. På basis av dessa utarbetades ett utkast till regerings-

proposition om en kommunstrukturlag. I kommunstrukturlagen ska enligt propositionen ingå bestämmelser om kommunernas skyldighet att utreda sammanslagning av kommuner, grunderna för utredningarna, utredningsområden, undantagsförfarande, tidsfrister, förfaringssätt, kompetens och ekonomiska sporrar. Kommunerna och flera andra aktörer har ombetts ge sina utlåtanden om lagförslaget senast den 7 mars 2013. Regeringens proposition om kommunstrukturlagen ges till riksdagen i april 2013. Kommunstrukturlagen planeras träda i kraft sommaren 2013.

Hösten 2012 startade en förstudie som kartlade de kommande kommunindelningsutredningsområdena i metropolområdet och olika metropolförvaltningsalternativ. Efter att förstudien varit på remiss utarbetar regeringen riktlinjer för det fortsatta arbetet med metropolområdet. Reformen av statsandelssystemet startade våren 2012. Systemet förnyas i samband med kommunreformen. Utredningsmannen ger sitt förslag till reform av statsandelssystemet före utgången av 2013. Reformen träder i kraft 1.1.2015. Systemet ska förklas och förtydligas och de sporrande elementen utvecklas.

Beredningen av en totalreform av kommunallagen startade hösten 2012. I samband med reformen granskas särskilt kommunens styrning av sin ekonomi, kommunernas ledningssystem, de förtroendevaldas ställning, förhållandet mellan kommunallagen och speciallagar, kommundelsförvaltningen och kommunernas och marknadens förhållande. Avsikten är att den nya kommunallagen ska träda i kraft vid ingången av 2015.

Jutta Urpilainen
Finansminister

Henna Virkkunen
Förvaltnings- och kommunminister

6.1 Effektivitetsmålen för finansministeriets verksamhetsområde 2012

TABELL 34. Uppskattning av de samhälleliga effektivitetsmålen utfall

Effektivitetsmål	Åtgärder 2012 och bedömning av utfallet
EKONOMISKT HÅLLBAR VÄLFÄRD	
Finansministeriet kan påverka utfallet genom styrning av statsförvaltningen.	Effektivitets- och resultatprogrammet har organiserat planerandet och förverkligandet av de förvaltningsområdesspecifika programmen. De förvaltningsområdesspecifika programmen har varit ett sätt att avhjälpa hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin och möta förändringarna på arbetsmarknaden. Programmen utgår från en balanserad uppställning av mål och innehåller åtgärder som fokusering på kärnprocesser, verksamhetsutveckling och verksamhetsavveckling: goda förutsättningar har skapats för att effektivitetsmålet ska uppnås.
HÖGKLASSIGA OCH EKONOMISKT PRODUCERADE OFFENTLIGA TJÄNSTER	
Målet för förvaltningspolitiken är att garantera högklassiga och ekonomiskt producerade offentliga tjänster och att Finland ska vara en föregångare i att utveckla dem.	Projektet för att reformera centralförvaltningen har startat. Målet är att statsrådet ska bli en strukturellt enhetligare helhet både funktionsmässigt och ekonomiskt fr.o.m. nästa regeringsperiod: goda förutsättningar har skapats för att effektivitetsmålet ska uppnås.
Tjänstproduktionen beaktas både ur kund- och produktivitetsspektivet.	Den offentliga förvaltningens kundstrategiarbete som blir klart våren 2013 har man utarbetat principer för en kostnadseffektiv kundservice som utgår från kundens behov: goda förutsättningar har skapats för att effektivitetsmålet ska uppnås. Gemensamma principer har utarbetats för resultatstyrningen inom statsförvaltningen. Ett centralt mål är en enhetligare resultatstyrning. Praktiska verktyg så som en handbok och en gemensam resultatavtalsmodell stöder arbetet: goda förutsättningar har skapats för att effektivitetsmålet ska uppnås.
För att uppnå effektivitetsmålen förstärker man koncernstyrningen.	För koncerntjänsterna del har resultatet uppnåtts väl, för gemensamma datasystems del nöjaktigt.

6.2 Den ekonomiska politiken

Utgångspunkten för den ekonomiska politiken är utmanande. Finlands ekonomi lider av en utdragen fas av långsam ekonomisk tillväxt och ofördelaktiga förändringar i produktionsstrukturerna. Samtidigt försvagar en allt äldre befolkning i allt högre grad förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och ökar den offentliga ekonomins utgifter. Emellertid inser man att Finlands ekonomiska framgång endast kan basera sig på en hög sysselsättningsgrad, konkurrenskraftig produktion, kompetens, tjänster som är lika för alla, social rättvisa och en välfärdsmodell som baserar sig på att alla deltar.

De centrala målen för regeringen Jyrki Katainens finanspolitik och ekonomiska politik är att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och garantera finansieringen av välfärdsstaten. Riktlinjerna i regeringsprogrammet styr regeringen politik. Statsbudgetarna och ramarna för statsfinanserna har gjorts upp enligt dessa riktlinjer.

För att stärka statsfinanserna har regeringen i olika sammanhang fattat beslut om omedelbara åtgärder för att minska statens utgifter och öka inkomsterna. De mest betydelsefulla åtgärderna ingår i regeringsprogrammet och i rambesluten från oktober 2011 och april 2012. Åtgärderna genomförs stegvis fram till 2015 och stärker statsfinanserna med sammanlagt 5,1 miljarder euro netto per år från och med 2016. Regeringens ekonomiska politik och finans- och skattepolitik presenteras utförligare i första och andra kapitlet i redogörelsens första del.

6.3 Statens kommunpolitik

Kommunreformens mål är en livskraftig kommunstruktur byggd på starka primärkommuner. Inom ramen för reformen publicerades i februari 2012 en tjänstemannaarbetsgrupps utredning över ändamålsenliga kommun- och servicestrukturer för varje område. Kommunerna fick ta ställning till utredningen under en omfattande regionrunda. Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling utarbetade kriterier och tidtabeller för kommunstrukturreformerna. På basis av dessa utarbetades ett utkast till regeringsproposition om en kommunstrukturlag. I kommunstrukturlagen ska enligt propositionen ingå bestämmelser om kommunernas skyldighet att utreda sammanslagning av kommuner, grunderna för utredningarna, utredningsområden, undantagsförfarande, tidsfrister, förfaringsätt, kompetens och ekonomiska sporrar. Kommunerna och flera andra aktörer har ombetts ge sina utlåtanden om lagförslaget senast den 7 mars 2013. Regeringens proposition om kommunstrukturlagen ges till riksdagen i april 2013. Kommunstrukturlagen planeras träda i kraft sommaren 2013.

Hösten 2012 startade en förstudie som kartlade de kommande kommunindelningsutredningsområdena i metropolområdet och olika metropolförvaltningsalternativ. Efter att förstudien varit på remiss utarbetar regeringen riktlinjer för det fortsatta arbetet med metropolområdet. Reformen av statsandelssystemet startade våren 2012. Systemet förnyas i samband med kommunreformerna. Utredningsmannen ger sitt förslag till reform av statsandelssystemet före utgången av 2013. Reformen träder i kraft 1.1.2015. Systemet ska förklas och förtydligas och de sporrande elementen utvecklas.

Beredningen av en totalreform av kommunallagen startade hösten 2012. I samband med reformerna granskas särskilt kommunens styrning av sin ekonomi, kommunernas ledningssystem, de förtroendevaldas ställning, förhållandet mellan kommunallagen och speciallagar, kommunalförvaltningen och kommunernas och marknadens förhållande. Avsikten är att den nya kommunallagen ska träda i kraft vid ingången av 2015.

Enligt regeringsprogrammet ska man granska möjligheterna att minska kommunernas skyldigheter. Under 2012 utarbetades en kartläggning av kommunernas uppgifter och kartläggningen publicerades i januari 2013. Utredningen innehåller kommunernas lagstadgade uppgifter och de skyldigheter som följer av dessa. Följande steg är att fastställa målen för en minskning av kommunernas skyldigheter och att göra en uppskattning över vilka uppgifterna blir för de nya kommuner som skapas genom kommunreformen.

Kommunernas och samkommunernas produktivitets- och resultatarbete stöttas i samarbete med kommuner, ministerier, arbetsmarknadsorganisationer och andra aktörer. En central del av projektet är att utarbeta mätare för kommunernas resultat och produktivitet, att stärka resultat- och produktivitetsmedvetenheten och att sprida goda exempel.

6.4 Förvaltningspolitik och förvaltningsutveckling

Statsförvaltningens resultatstyrning förnyades 2012 i syfte att göra den mer strategisk, tväradministrativ, lättare och enhetligare. Nya gemensamma principer godkändes för statsförvaltningens resultatstyrning och kanslicheferna fick ansvaret för att genomföra principerna inom sina förvaltningsområden. Som en del av resultatstyrningsreformen tog man även i bruk ett nytt, lättare resultatprisma. Man startade även resultatstyrningspiloter vid fyra ministerier för att stödja genomförandet av reformen. Genomförandet främjade man även genom att omarbeta resultatstyrningshandboken till faktablad som stöder reformen.

Sommaren 2012 meddelade Finland att man ansöker om medlemskap i Open Government Partnership (OPG). OPG är ett globalt partnerskapsprogram för att främja en öppen förvaltning. En förutsättning för medlemskap, utöver lagstiftningskriterierna, är att man utarbetar en nationell verksamhetsplan för att främja en öppen förvaltning. Verksamhetsplanen utarbetades öppet tillsammans med medborgarorganisationer hösten 2012. I verksamhetsplanen förbinder man sig till en transparent verksamhet, klart språkbruk, öppen information och en förvaltningen som möjliggörare.

I Kundservice 2014 -projektet bereds en gemensam kundtjänst inom den offentliga förvaltningen. Målet är att kunden får alla de viktigaste statliga kundtjänsterna genom en enda servicekanal på ett och samma serviceställe som ligger på ett rimligt avstånd från hemmet. Dessutom är målet att servicen organiseras ekonomiskt och effektivt. Projektets övergripande riktlinjer utarbetades under 2012 och godkändes som grund för den fortsatta beredningen. Mellanrapporten från januari 2013 innehåller förslag bl.a. om de gemensamma kundserviceställenas serviceurval, nätet av serviceställen, finansieringsmodellens utgångspunkter och principer för verksamhetsmodellen och personalens ställning. Projektets slutrapport publiceras senast 31.5.2013. Målet är att regeringspropositionen med förslag till lag om den offentliga förvaltningens gemensamma kundservice ges till riksdagen under höstsessionen 2013.

I syfte att minska på icke brådskande rådgivningssamtal till nödcentralerna inrättas en allmän rådgivningstjänst för medborgare. På basis av en förstudie startade arbetet med att upprätta tjänsten som kommer att vara en del av Statskontoret. Den allmänna rådgivningstjänsten öppnas för medborgarna hösten 2013.

Distansserviceprojektet har testat distansservicen i praktiken genom pilotprojekt i landskapen Mellersta Finland och Södra Österbotten. Distansservicearkitekturen har planerats och tekniska lösningar för centraliserade tjänster har specificerats. En förstudie om möjligheterna till distansservice hemifrån och förberedelserna för att ta i bruk systemet på riksnivå har inletts.

En redogörelse över verkställandet och utfallet av regionförvaltningsreformen gavs till riksdagen 27.2.2013. Utöver beskrivningar och bedömningar om verkställandet och utfallet innehåller rapporten vissa utvecklingsbehov inom regionförvaltningen. En beredning av de här utvecklingsområdena startar våren 2013.

Regionaliseringens resultat, förfaringssätt, kostnadseffektivitet och kvalitet har utvärderats. I aftonskolan 26.6.2012 beslutade regeringen om regionaliseringspolitikens riktlinjer för regeringsperioden.

6.5 Utvecklingen av statens informationsförvaltning

Finland placerade sig på nionde plats i FN:s jämförelse av staternas e-förvaltning som görs vartannat år. Finland steg tio placeringar från jämförelsen 2010. Finland beviljades FN:s hederspris för sina utmärkta framsteg med att förbättra förmedlingen av elektroniska tjänster och uppmuntra medborgarna till delaktighet via elektroniska förfaranden.

Den första för hela den offentliga förvaltningen gemensamma ICT-strategin som baserar sig på en omfattande beredning bereddes under redogörelseåret. Strategins tyngdpunkt ligger på utnyttjandet av ICT och en av utgångspunkterna för det är ICT-noteringarna i regeringsprogrammet.

Man tillsatte ett projekt för att koncentrera de branschoberoende informations- och kommunikationstekniska uppgifterna inom statsförvaltningen (TORI-projektet). Projektets mål är att genomföra regeringsprogrammets mål att koncentrera de statliga ICT-servicecentrens branschoberoende uppgifter och det finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer om att koncentrera ämbetsverkens och inrättningarnas branschoberoende ICT-uppgifter i ett servicecenter.

Som en del av genomförandet av lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen publicerades den första versionen av den offentliga förvaltningens gemensamma helhetsarkitektur. Den tekniska arkitekturen för förverkligande av gränssnittstjänster till datalager (PERA Tekninen arkkitehtuuriratkaisu tietovarantojen rajapintapalveluiden toteuttamiselle) blev färdig och publicerades. Ett utkast till en referensarkitektur för geografisk information blev färdig. Arbetet med en referensarkitektur för e-tjänster (SAVI) och en referensarkitektur för grunddatalager (PerustA) startade. En plan för helhetsarkitekturutbildning utarbetades och de första utbildningarna genomfördes. Interoperabilitetsportalen samlar information om statsförvaltningens interoperabilitet i syfte att främja interoperabiliteten. Antalet användare ökade stadigt och innehållet i portalen växte.

I syfte att systematiskt öppna datalager för allmänheten under 2014–2017 ombads ministerierna inför statsfinansernas ramberedning utreda vilka datalager som kommer att öppnas inom respektive förvaltningsområde och enligt vilken tidtabell. I Finland startade processen mot öppna datalager 2012 med topografiska data och fortsatte med väder-, klimat och havsdata samt klimatmodeller i början av 2013.

I anslutning till arbetet med att förbereda ICT-stödfunktioner till stöd för kommun- och servicestrukturreformen startade man arbetet med att beskriva kommunernas uppgifts- och tjänstestruktur och skapa modeller för hur kommunernas helhetsarkitektur ska ledas och existerande ICT-omgivning kartläggas. I utvecklingsprogrammet för kommunernas ekonomi- och verksamhetsuppgifter, statistikföring och informationsförsörjning utarbetas det nationella målet för kommunernas ekonomi- och verksamhetsstatistik, informationsförsörjning och rapportering i syfte att främja utvecklingsarbetet. JHS-systemet förnyades för att bättre motsvara kraven i lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen.

Statsförvaltningens informationssäkerhet främjades genom flera projekt. Ungefär 60 ämbetsverk och inrättningar deltog i olika samproduktion för att verkställa förordningen om informationssäkerheten inom statsförvaltningen. Projekten arbetar för att få hela statsförvaltningen på en enhetlig grundnivå inom informationssäkerheten. Instruktionerna om kraven på ICT-beredskap och den tekniska ICT-omgivningens informations-säkerhetsnivåer blev färdiga under redogörelseåret.

6.6 Genomförandet av SDe-programmet för elektronisk ärendehantering och demokrati

Arbetet med SDe-programmet för elektronisk ärendehantering och demokrati fortsatte. Programmets mål är att erbjuda medborgare och företag nyttiga, smidiga och lättanvända offentliga elektroniska tjänster. SDe-programmet skapar elektroniska servicehelheter som är kundorienterade och kompatibla och som stärker den offentliga sektorns kostnadseffektivitet och kvalitet. Programmet är ett av regeringens spjutspetsprojekt.

Enligt de riktlinjer som ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling (HALKE) förordade i december 2011 tillsatte finansministeriet 24.2.2012 SDe-programmet på nytt. Programmets mandat förlängdes till utgången av 2015, programmet fick en styrgrupp med representater för ministerier och kommunsektorn och genomförandet av programmet kopplades till viktiga utvecklingsprojekt inom stats- och kommunalförvaltningen.

SDe-programmet bestod 2012 av sex projekt för elektroniska servicehelheter och två separata projekt. Servicehelheterna som ingår i programmet är Plattform för delaktighet, Webbtjänst för lärande, Elektronisk service för boende och bebyggd miljö, Tjänster för arbetsgivare, Tjänster för den som grundar ett företag och Tjänster inom social- och hälsoområdet. Den allmänna rådgivningstjänsten för medborgare och Distansservicen genomförs som separata projekt inom programmet.

Alla projekten är i färd med att genomföra tjänsterna och de första tjänsterna togs i bruk 2012. Tjänsterna som är i bruk är bostadshyror.fi (Elektronisk service för boende och miljön), medborgarinitiativ.fi, de första grundfunktionerna i tjänsten dinasikt.fi (Plattform för delaktighet) och opi.palkka.fi, övningsversionen av Palkka.fi (Tjänster för arbetsgivare). Inom ramen för Distansservicen startade två omfattande regionala pilotprojekt och de första tjänsterna inom servicehelheten Tjänster för den som grundar ett företag blev färdiga, t.ex. verktyget för att utarbeta en verksamhetsplan.

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling (HALKE) behandlade vid sitt möte i december 2012 ny riktlinjer för genomförandet av SAdE-programmet. Riktlinjerna baserade sig på rekommendationer från den tredje oberoende utvärderingen av programmet och riktlinjerna fokuserade på programmets slutfas och på att stödja arbetet med att uppnå de uppställda målen.

6.7 Förvaltningens säkerhetsnätprojekt TUVE

Mandatet för förvaltningens säkerhetsnätprojekt (TUVE) förlängdes i juni 2012 till utgången av 2013 genom beslut av statsrådet. På basis av statsrådets principbeslut från 12.5.2011 utarbetades en strategi för säkerhetsnätverksamheten som blev färdig våren 2012. Utgående från principbeslutet och de strategiska riktlinjerna bereddes en regeringsproposition om lag om den offentliga förvaltningens säkerhetsnätverksamhet och en ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen. Avsikten är att propositionen överlämnas till riksdagen under vårsessionen 2013. Suomen Erillisverkot Oy:s dotterbolag Suomen Turvallisuusverkko Oy (STUVE), vars strategiska styrning finansministeriet har ansvaret för, kommer att ta ansvaret för säkerhetsnätets nät- och infrastrukturtjänster. Suomen Erillisverkot Oy lyder under statsrådets kanslis ägarstyrning.

6.8 Statens koncernstyrning och gemensamma tjänster

Förenhetligandet av ekonomi- och personalförvaltningsprocesserna genomförs och it-systemet som stödjer förenhetligandet tas i bruk i hela statsförvaltningen under de följande åren. Planen är att ta i bruk de sista delarna före utgången av 2016. Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) producerar tjänster för myndigheterna enligt de serviceavtal som utarbetats tillsammans med myndigheterna. Under verksamhetsåret har Kieku tagits i bruk inom två av inrikesförvaltningens organ, Räddningsinstitutet och Migrationsverket. Det till hösten 2012 planerade ibruktagandet vid gränsbevakningsväsendet sköts upp på grund av utmaningarna med funktionerna för arbetstidshantering. Finansministeriet, Statskontoret och Palkeet har tillsammans planerat lösningar som hjälper verken att hantera ibruktagandets initialfas. Genom arbetsrotation har bemanningen av både Kieku-projektet och Palkeet kunnat kompletteras något. Samtidigt har man skött om den utbildning och kommunikation som arbetet med Kieku

krävt. Under 2012 beslöt man att KPMG ska göra en utvärdering av hela Kieku-projektet. Utvärderingens mellanrapport blir klar sommaren 2013 och den slutliga rapporten före utgången av 2013.

Ekonomiförvaltning och personaladministration

Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) utarbetade bokslut för 2012 för 53 bokföringsenheter och för fem fonder och ordnar. Palkeets betalningsrörelse hanterade 21,9 miljarder euro inkommande medel och 48,3 miljarder euro utgående medel.

Antalet inköpsfakturer och lönebesked sjönk något under redogörelseåret och användningen av tjänsten för hantering av anställningsförhållanden minskade, dels till följd av att statens personal minskade, dels till följd av en ny arbetsfördelning mellan kunder och servicecentret på grund av att användningen av Kieku-verksamhetsmodellen utvidgades. Antalet försäljningsfakturer fortsatte att öka kraftigt, med en femtedel jämfört med året innan. Omfattningen av bokförings- och betalningsrörelsetjänsterna bibehölls på samma nivå. Totalt ökade Palkeets avkastning 2 % samtidigt som antalet årsverken sjönk något. Enligt totalproduktivitetsindexet växte Palkeets produktivitet med 4,76 % från året innan. Den här utvecklingen kan anses exceptionellt god inom staten.

Inkomsterna från serviceavtalsbaserad verksamhet som faktureras av kunderna uppgick till 48,9 miljoner euro. De separat fakturerade inkomsterna uppgick till 2,5 miljoner euro. It-systemens andel av intäkterna som faktureras av kunderna uppgick till 11,2 miljoner euro. Personalkostnaderna växte 2 % och it-utgifterna 7,6 %. Av de centrala produkterna sjönk priset på inköps- och försäljningsfakturer jämfört med året innan. Priset på lönebeskedet steg 1,4 %.

Under redogörelseåret fokuserade man på utvecklingen av Kieku-systemet. Användningen av systemet ökade och funktionerna och driftssäkerheten förbättrades i samarbete med Statskontoret, ibruktagarna och leverantörerna. Palkeets personal utbildades i att använda Kieku-systemet, processen för ibruktagande förbättrades och vid 26 verk bytte man version på statens it-system för hantering av fakturer (Rondo). Staten bytte huvudsaklig förmedlingsbank 1.12.2012. Under redogörelseåret fattade man beslut om att utveckla Palkeets servicenät och lokaliseringen av funktionerna genom att 2015 stänga verksamhetsställena i Kuopio och Åbo.

TABELL 35. Centrala nyckeltal och verksamhetens utveckling 2012 vid Palkeet

	2010	2011	2012	
FULLSTÄNDIG KOSTNADS-MOTSVARIGHET, %	Mn euro	Mn euro	Mn euro	Förändring 2011—2012
Intäkter från verksamheten	49,9	49,9	51,5	3,2 %
Utgifter för verksamheten	50,6	51,0	52,2	2,3 %
Fullständig kostnadsmotsvarighet, %	98,7	97,9	98,8	
FÖRDELNINGEN AV KOSTNADERNA	Mn euro	Mn euro	Mn euro	Andel av kostnader, 2012
Personalkostnader	30,8	30,0	30,6	59,0 %
It-kostnader	9,9	10,4	11,2	21,0 %
Övriga kostnader	9,9	10,6	10,3	20,0 %
LÖNSAMHET	Euro/prestation	Euro/prestation	Euro/prestation	Förändring 2011—2012
Inköpsfakturor	5,38	5,34	5,15	-3,6 %
Försäljningsfakturor	9,58	6,6	5,78	-12,4 %
Lönebesked	6,67	7,11	7,21	1,4 %
PRODUKTIVITET	St/årsverke	St/årsverke	St/årsverke	Förändring 2011—2012
Inköpsfakturor	10 589	11 187	11 926	6,6 %
Försäljningsfakturor	6 676	9 039	10 625	17,5 %
Lönebesked	8 808	8 541	8 445	-1,1 %
TOTALPRODUKTIVITETSINDEX				Förändring 2011—2012, 4,76 %
KUNDTILLFREDSSTÄLLELSE, 1—5				
Ekonomiförvaltning	3,8	3,7	3,5	-5,4 %
Personaladministration	4	3,8	3,8	0,0 %
ADMINISTRATION OCH UTVECKLING AV PERSONALRESURSEN				
Personal 31.12	774	730	767	5,1 %
Personal, årsverken	768,2	734,6	733,9	-0,1 %
Arbetstillfredsställelse, 1—5	3,02	3,05	3,21	5,2 %

Kundtillfredsställelsen med servicecentrets tjänster 2012 sjönk något men bibehölls fortfarande på en god nivå, dvs. 3,62 (1—5). Särskilt sjönk tillfredsställelsen med ekonomiförvaltningstjänsterna. Nedgången förklaras delvis av utvecklingsfasen som Kieku- och Rondosystemen genomgår. Arbetstillfredsställelsen bland personalen förbättrades betydligt till 3,21 (1—5).

Utredningen om produktivitetens utvecklingen inom statens ekonomi- och personalförvaltning blev färdig 2012. Utredningsarbetet startades av Statskontoret på initiativ av finansministeriet. Enligt utredningen har produktiviteten i kärnprocesserna (hanteringen av utgifter och inkomster) inom statens ekonomiförvaltning ökat 6 % under åren 2008 till 2011 och inom personaladministrationens kärnprocesser 4—6 % (löneberäkning, resor och hantering av anställningsförhållanden). Servicecentrets andel av antalet årsverken för ekonomi- och personalförvaltning uppgick till totalt 11 %. Inom bokföringsenheterna utförs fort-

farande 89 % av ekonomi- och personalförvaltningens alla uppgifter. Variationen är stor i hur förvaltningsområdena och bokföringsenheterna utnyttjar servicecentrets tjänster, dvs. 4—20 %. Det samma gäller de olika processerna. Både processernas produktivitet och utnyttjandet av servicecentret kan enligt utredningen ökas.

Statens fastighetsförvaltning

I linje med statens fastighetsstrategi fortsatte man under redogörelseåret koncentrationen av fastighetsegendomen för att effektivera helhetsstyrningen och för att uppnå synergieffekter och stordriftsfördelar och effektivera verksamheten. Strategins mål är att statens fastighetsegendom sköts på ett effektivt och produktivt sätt som tryggar statens helhetsintresse i dag och under föränderliga förhållanden i framtiden.

De mest betydande överföringarna av egendom under redogörelseåret gällde fastighetsegendom som kontrollerades av Skogsforskningsinstitutet och Finlands nationalmuseum. Överföringen av Skogsforskningsinstitutets fastighetsegendom till Senatfastigheter genomfördes vid ingången av redogörelseåret, dvs. 1.1.2012. Överföringen bereddes 2011 tillsammans med jord- och skogsbruksministeriet. Överföringen av kontrollen över Finlands nationalmuseums tomt och byggnader till Senatfastigheter genomfördes sommaren 2012. Övriga överföringar under redogörelseåret gällde bl.a. Trafikverkets och gränsbevakningsväsendets egendom. Under redogörelseåret bereddes även omfattande överföringar av Museiverkets egendom. Den kommer huvudsakligen att överföras på Senatfastigheter och Forststyrelsen.

Arbetsgruppen med uppdrag att utreda nya funktioner för holmarna utanför Helsingfors startade sitt arbete under redogörelseåret. Finansministeriet genomförde en inventering av de statsägda markerna i Helsingforsregionen i enlighet med statsrådets principbeslut 3.5.2012 om ett bostadspolitiskt åtgärdsprogram.

Europeiska unionens energieffektivitetsdirektiv trädde i kraft under redogörelseåret. Direktivet förpliktar bl.a. medlemsstaterna att rapportera om och öka renoverandet av offentliga organisationers byggnader för att uppgradera deras energiprestanda. Den nationella lagstiftningen till följd av direktivet ska enligt direktivet sättas i kraft senast i juni 2014.

Arbetslokaler och information om lokalerna

Projektet med att samla informationen om statsförvaltningens lokaler i ett övergripande it-system (Lokaladministrationsprojektet, HTH-projekti) som Senatfastigheter startat 2010 på finansministeriets begäran har nått ett skede där nästan alla ämbetsverk har tagit i bruk it-systemet. På grund av omorganisering av verksamheten kommer polisen att slutföra ibruktagandet av it-systemet 2013. Försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet har ännu inte kommit överens om att ta i bruk systemet. Bakgrunden till informationsinsamlingen är bl.a. slutsatsen som statens revisionsverk presenterade 2011 (Effektivitetsrevisionsberättelsen 225/2011) om att ministerier, ämbetsverk och inrättningar borde ha information som samlats in på enhetliga grunder om antalet lokaler, kostnader, lönsamhet och utrymmeseffektivitet, hyresvärdar och lokalernas läge.

Lokaladministrationsprojektet tillsammans med ministerier, ämbetsverk och inrättningar samlade in statsförvaltningens hyreskontrakt och information som baserar sig på dessa om lokaler som staten utnyttjar. Man tog i bruk en informationstjänst med vilken ämbetsverk och inrättningar får tillgång till uppgifter om sina egna lokaler och med vilken de kan upprätthålla uppgifterna. Man tog också i bruk en tjänst som visar sammandrag och nyckeltal om hela statsförvaltningens lokaler (Konsernikanava).

Enligt den insamlade informationen hade staten 2012 tillgång till lokaler med en sammanlagd yta på 3,3 miljoner m² (exkl. försvarsministeriets förvaltningsområde). Hyreskostnaderna var i medeltal 12,3 euro/m²/månad och 8 120 euro/person/år. Av lokalerna utgjorde kontorslokalerna 1,7 miljoner kvadratmeter, dvs. drygt hälften. Utrymmeseffektiviteten för kontorslokalerna var 31,7 m²/person. I statens lokalstrategi uppställdes 2005 målet till 25 m²/person. Utvecklingen har varit långsam på grund av att utrymmeseffektiviteten normalt stiger i samband med grundlig renovering eller att organisationen flyttar eller andra förändringar.

Enligt uppgifter från Lokaladministrationsprojektet har staten över 3 000 enskilda hyreskontrakt och av dem är över hälften med utomstående hyresvärdar. Totalt utnyttjade staten 2012 utrymmen med en sammanlagd uppskattad yta på 6,3 miljoner m², av vilken försvarsmakten utnyttjade 3,1 miljoner m². Staten hyr ca 5,4 miljoner m² av Senatfastigheter och 0,9 miljoner m² av utomstående. Hyresutgifterna 2012 uppgick till 580 miljoner euro.

Omfattningen och tillförlitligheten av uppgifterna i det övergripande it-systemet för information om lokaler uppnådde en god nivå under redogörelseåret. It-systemet gör det möjligt att i fortsättningen förbättra statens användning av utrymmen och att följa upp olika nyckeltal, t.ex. energiförbrukningen. Till följd bl.a. av att systemet inte tagits fullständigt i bruk existerar det ännu 2012 vissa brister i informationen. I fortsättningen kommer man att fokusera på de olika nyckeltalens jämförbarhet och underhållet av uppgifterna. Det är viktigt att utveckla enhetliga nyckeltal bl.a. på grund av att en direkt jämförelse av olika förvaltningsområdens användning av utrymmen inte beaktar variationen mellan olika verksamheter, t.ex. museers utställningsutrymmen, rättssalar och forskningsinstituts laboratorier. För att underlätta informationsunderhållet startade man 2012 ett pilotprojekt i syfte att integrera statens ekonomi- och personalförvaltningssystem Kieku och det övergripande it-systemet för information om lokaler. Projektet genomförs i samband med att Skatteförvaltningen tar i bruk Kieku.

TABELL 36. Nyckeltal och uppgifter om statens lokaler 2012

(Ministerier, ämbetsverk och inrättningar, lokaler i Finland. Uppgifterna för 2012 är inte ännu fullständiga.)

Förvaltningsområde	Total yta, m ²	Total personalstyrka enligt lokaldata-systemet	Kostnader, euro	Kontorsyta, m ²	Antal kontorsarbetare enligt lokaldata-systemet	Kontorsyta / kontorsarbetare, m ² /pers.
Statsrådets kansli	19 560	250	4 962 809	8 079	241	33,5
Utrikesministeriets förvaltningsområde	36 149	791	9 340 452	29 364	791	37,1
Justitieministeriets förvaltningsområde	737 999	7 678	99 341 417	259 007	6 255	41,4
Inrikesministeriets förvaltningsområde	664 945	13 738	97 176 761	294 991	11 906	24,8
Finansministeriets förvaltningsområde	464 863	11 550	69 258 365	358 222	10 972	32,6
Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde	229 273	2 228	37 743 444	61 852	1 933	32,0
Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde	312 160	4 719	33 410 404	185 549	4 574	40,6
Kommunikationsministeriets förvaltningsområde	89 035	1 829	16 372 233	60 507	1 742	34,7
Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde	513 783	12 920	82 372 649	356 621	12 501	28,5
Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde	167 987	3 412	24 636 114	95 414	2 929	32,6
Miljöministeriets förvaltningsområde	37 844	976	7 392 109	27 392	924	29,7
Förvaltningsområdena totalt (exkl. FSM)	3 273 597	60 090	482 006 757	1 736 997	54 768	31,7

Finanspolitiska ministerutskottet fastslog under redogörelseåret principerna för ansvaret för hyran i sådana fall där hyresavtalet för lokalen sägs upp i förtid. Avsikten är att garantera att ämbetsverket eller inrättningen inte råkar i en orimlig situation i fall något oväntat sker. Finansministeriet startade en omarbetning av statens lokalstrategi i syfte att förbättra administrationen av sina lokaler.

Statens upphandling

Upphandlingskostnaderna inom statens budgetekonomi var under redogörelseåret ca 4 004 miljoner euro och under 2011 ca 3 985 miljoner euro. Upphandlingskostnaderna steg med 19 miljoner euro jämfört med året innan. Användningen av samordnade upphandlingsavtal ökade under redogörelseåret i överensstämmelse med målen i statsrådets principbeslut 4.2.2010 och statens upphandlingsstrategi. De samordnade upphandlingarna ökade från 675 miljoner euro 2011 till 687 miljoner euro 2012.

Inbesparingsmöjligheterna till följd av samordnad upphandling har uppskattats med hjälp av forskning. Enligt uppskattningen sparade den samordnade upphandlingen 2012 staten över 200 miljoner euro genom lägre processkostnader och priser.

Med hjälp av den samordnade upphandlingen har statsförvaltningen främjat hållbara miljö- och energilösningar inom den offentliga förvaltningen i enlighet med uppställda mål. Statens enhet för samordnad upphandling, Hansel Ab, beaktar bl.a. miljö- och ener-

giaspekter alltid när det är möjligt. I Europeiska unionens energieffektivitetsdirektiv som trädde i kraft under redogörelseåret ingår bestämmelser om den offentliga upphandlingen. Den nationella lagstiftningen som utgår från direktivet träder i kraft senast i juni 2014.

Fokus för statsförvaltningens gemensamma tjänst för beställningshantering (TILHA) skiftade från ibruktagandet till att främja användningen av systemet. Tekniskt sett har it-systemet för beställningshantering tagits i bruk inom nästan hela förvaltningen men tillsvidare har användningen inte nått upp till de uppställda målen utan varit ca 1–2 %. Under 2012 utredde man även möjligheterna att utvidga omfattningen av kravet på samordnad upphandling och möjligheterna att ingå nya ramavtal.

6.9 Statens personalpolitik

Styrningen av arbetet med arbetshälsa och arbetarskydd

Statens arbetslivsdelegation startade sitt arbete i början av redogörelseåret. Delegationen är ett samarbetsorgan som styr utvecklingsverksamheten och stödtjänsterna för statliga organisationers arbete med arbetshälsa, arbetarskydd och företagshälsovård. Delegationen ersätter Statens delegation för arbetshygien och arbetarskydd och Kaiku-styrgruppen. Temat för delegationens arbete under redogörelseåret var förtroende. Utöver den ordinarie verksamheten fokuserade man särskilt på att skapa och utveckla nätverk. Statens arbetarskyddsfond avslutade också sin verksamhet och den utvecklingsfinansiering som riktats till statliga organisationer koncentreras framöver till Statskontoret. Utvecklingsfinansieringen heter numera Kaiku – finansiering för utveckling av arbetslivet och Statens arbetslivsdelegation beslutar om utdelningen av nämnda medel. För att garantera finansieringen bereddes en arbetarskyddsavgift som ska ingå i de statliga organisationernas olycksfallsförsäkringsavgift och tas i bruk vid ingången av 2013. Målet är att på det här sättet få in medel för utvecklingsfinansiering till ett belopp av 900 000 euro per år.

Statens pensioner och förväntad pensionsålder

Riksdagen godkände 2012 regeringens proposition om att överföra skötseln av statens pensionsärenden som hänför sig till arbetsgivarkunder från Statskontoret till Keva från och med 1.1.2013. De överförda uppgifterna är uttag och kontroll av pensionsavgifter, aktuariefunktionen och statistikverksamheten och anställningsregistret. Ca 20 arbetstare som arbetar med de här uppgifterna överförs samtidigt till Keva. Efter överföringen har Statskontoret inte längre någon del i skötseln av statens pensionsskydd. Överföringen gäller dock varken Kaiku-arbetslivstjänster, finansieringen av pensionerna eller placering av pensionsmedlen. Statens pensioner finansieras ur statsbudgeten och Statens pensionsfond ansvarar för placeringen av statens pensionsmedel.

TABELL 37. Pensionering inom staten

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pensionsåldern i medeltal	58 år 11 mån.	59 år 1 mån.	59 år 2 mån.	58 år 5 mån.	59 år 3 mån.	60 år 1 mån.	60 år 2 mån.	60 år 0 mån.
Förväntad pensionsålder, 25-åringar	60 år 7 mån.	60 år 8 mån.		61 år 3 mån.	62 år 1 mån.	62 år 5 mån.	62 år 1 mån.	
% som arbetat till pensionsåldern	64,4	65,9	68,0	66,3	66,5	70,8	76,1	80,9
Uppskjuten pensionering, nettoårsverken		137	142	296	523	606	526	529

6.10 Verkställighet av beskattningen

För att trygga ett enhetligt verksamhetssätt och underlätta en flexibel användning av resurserna har Skatteförvaltningen 2008 övergått till riksomfattande verksamhetsenheter. Sist i raden startade Personbeskattningsenheten sin verksamhet 1.1.2012 samtidigt som man stängde de regionala skatteverken.

I budgeten uppställdes följande mål för Skatteförvaltningens produkter, kvalitetssäkring och verksamhetens effektivitet (i resultatavtalet var målet för täckningsgraden på revision av stora företag 15 % och målet för indrivning i enskilda fall 40 %):

TABELL 38. Skatteförvaltningens verksamhetsresultat

Mål för verksamheten	2010 utfall	2011 utfall	2012 mål	2012 utfall
Produktivitetsindex	106,2	104,3	102,4	103,8
Lönsamhetsindex	97,6	97,8	97,6	96,7
Nettoutgifter i proportion till bruttoskatteinkomster	0,68	0,62	0,68	0,61
Skillnad mellan förskottsinnehållning och slutlig beskattning				
– samfundsskatt	15 %	15 %	12 %	16 %
– person- och företagsbeskattning	12 %	12 %	12 %	13 %
Täckningsgraden på revision av de stora företagen	9 %	11 %	10 %	
– skatterevisionsenhet omsättning över 10 mn euro				21 %
– Koncernskattecentralen omsättning över 50 mn euro				11 %
Andel av skatterevisionsarbetstid som gick till granskning av grå ekonomi	30 %	30 %	30 %	34 %
Restindrivningens resultat	48 %	54 %	58 %	55 %
Resultatet av indrivningen i enskilda fall	45 %	40 %	50 %	49 %

Målet för samstämmighet i förskottsinnehållningen och restindrivningens resultat uppnåddes inte. Särskilt målet på 12 % för samstämmighet i samfundens förskottsinnehållning är ytterst utmanande. Restindrivningens resultat bibehölls på föregående års nivå men resultaten av indrivningen i enskilda fall steg betydligt.

Enligt kundenkäten som görs vart tredje år är kunderna nöjda med verksamheten vid Skatteförvaltningen. Nästa gång genomförs enkäten 2013. Även skattetagarnas belåtenhet undersöks med samma intervall.

Vid huvudenheter för personbeskattning fick kunderna ge omedelbar respons med HappyOrNot-tjänsten. Kunderna var nöjda med tjänsterna vid skattebyråerna även om responsen varierade mellan byråerna och enligt tidpunkt.

För att öka skattebetalarnas laglydighet och en positiv inställning till att betala skatt (Tax Compliance) och för att effektivisera övervakningen av kunderna fortsatte Skatteförvaltningens riskhanteringsarbetsgrupp att utveckla verksamhetsmodellen för att identifiera skatterisker hos kunderna, bedöma betydelsen av riskerna och minska eller avlägsna dem. I ett segmenteringsprojekt utvecklade man metoder för att identifiera kundsegment och bygga modeller för att hantera dem, dvs. olika typer av tjänster, styrning och övervakning för olika kundsegment. Genom att anpassa verksamhetsmodellerna enligt kundsegment förstärker man effektiviteten.

Skatteförvaltningen fokuserade 2012 på bekämpningen av den grå ekonomin genom att 34 % av skattekontrollerna 2012 riktades till granskning av grå ekonomi. Av de 3 151 granskningar som genomfördes visade sig 725 gälla grå ekonomi. Enheten för utredning av grå ekonomi utarbetade fullgöranderapporter och situationsbilder över den grå ekonomin. 2012 producerade enheten 56 rapporter och 128 artiklar. Ungefär 13 500 fullgöranderapport utarbetades åt andra myndigheter.

Projektet för skattekontroll inom byggbranschen (RAKSA) fortsatte. 2012 granskades över 600 företag och debiteringsförslagen uppgick till 32 miljoner euro. Skattnummer togs i bruk inom byggbranschen. I augusti öppnades ett skattnummerregister. Vid utgången av 2012 fanns i registret 231 000 personer av vilka 25 000 var utlänningar.

Vid ingången av 2012 överfördes internprissättningsuppgifterna till ett projekt vid Koncernskattecentralen. Antalet årsverken 2012 var 33. Under 2012 föreslogs tillägg till de beskattningsbara inkomsterna till ett sammanlagt belopp på ungefär 300 miljoner euro. Eftersom skattegranskning inom internprissättningsprojektet är en resurskrävande övervakningsåtgärd riktades resurserna till sådana fall där internprissättningen var aggressiv eller mycket felaktig. Projektet satsade starkt även på förebyggande styrning.

Skatteförvaltningen har effektiviserat sin verksamhet genom att öka automatiseringen av beskattningen, mängden insamlade uppgifter från intressentgrupper och andelen uppgifter som samlas elektroniskt. Verksamheten har även effektiviserats genom att man tagit i bruk nya verktyg och utvidgat och marknadsfört de elektroniska tjänsterna. Genom att öka antalet uppgifter på den förhandsifyllda skattedeklarationen och inom den elektroniska uppgiftsanmälningen och med hjälp av skattekontotjänsten har man underlättat

skötseln av skatteärenden och betydligt sänkt den administrativa bördan och kostnaderna för skyldigheten att lämna uppgifter. 2012 övergick man inom samfundsbeskattningen till riksomfattande arbetslistor. En övergång till arbetslistor även inom person- och företagsbeskattningen förbereddes.

Skattekontot gör det möjligt för kunder att bl.a. följa med saldot och händelserna på skattekontot, lämna in periodskattedeclarationer och beräkna vad de ska betala ett visst datum, medräknat eventuell dröjsmålsavgift. Skattekontotjänsten besöktes ca 5,4 miljoner gånger under 2012.

I budgeten uppställdes följande mål för Skatteförvaltningens elektroniska tjänster:

TABELL 39. Andelen elektroniskt skickade rapporter

Andelen elektroniskt skickade rapporter	2010 utfall	2011 utfall	2012 mål	2012 utfall
PERSON- OCH FÖRETAGSBESKATTNINGEN				
Andelen kunder som skickat sin periodskattedeclaration elektroniskt, moms	72 %	76 %	75 %	76 %
Andelen kunder som skickat sin periodskattedeclaration elektroniskt, arbetsgivare	68 %	70 %	75 %	66%
Andelen företagskunder som skickat skattedeclarationen elektroniskt	19 %	26 %	25 %	26 %
Antalet registrerade användare av Palkka.fi stiger***	72 000	93 000	över 93 000	109 000***
Andelen kunder som beställt skattekontot via nättjänsten Skattekontot i förhållande till alla beställare av skattekontot	33 %	37 %	37 %	37 %
Andelen kunder som deklarerat via nättjänsten Skattedeclaration i förhållande till alla deklarerare	29 %	33 %	35 %	41 %
Andelen kunder som elektroniskt anmält om förändrat bankkonto i förhållande till alla anmälare	27 %	32 %	35 %	53 %
SAMFUNDSBESKATTNINGEN				
Andelen kunder som skickat sin periodskattedeclaration elektroniskt, moms	84 %	85 %	85 %	87 %
Andelen kunder som skickat sin periodskattedeclaration elektroniskt, arbetsgivare	76 %	78 %	80 %	81 %
Andelen samfundskunder som skickat skattedeclarationen elektroniskt	26 %	32 %	35 %	41 %
Andelen arbetsgivare som skickat årsanmälan elektroniskt	77 %	81 %	85 %	83 %
Andelen kunder som använt elektroniskt skattekontoutdrag		48 %	60 %	72 %

***Tidigare jämförde man andelen palkka.fi-användare med potentiella användare.

Utvecklingsarbetet som utförs vid Skatteförvaltningen återspeglas i Skatteförvaltningens produktivitetsutveckling. Antalet årsverken 2012 var 5 130 (inklusive högskolepraktikanter, 23 årsverken). Ministeriets mål på 5 267 årsverken nåddes med god marginal. Antalet årsverken minskade med 99 jämfört med föregående år.

För att garantera driftsäkerheten och för att på lång sikt sänka it-kostnaderna har man under 2012 berett en konkurrensutsättning av färdig programvara. Det slutliga beslutet om upphandlingen fattas 2013 och projektet skulle pågå åren 2013—2018.

Under 2012 förberedde sig Skatteförvaltningen för att verkställa Rundradioskatten 2013 genom att genomföra nödvändiga förändringar i flera it-system.

I samband med statens Effektivitets- och resultatprogram utarbetade Skatteförvaltningen 22 utvecklingsförslag på basis av kärnfunktionsanalysen. Tio av dem härstammar från personalenkäten. Inom finansministeriets förvaltningsområde valdes till spjutspetsprojekt TORI-projektet (som Skatteförvaltningen deltar i) och VTPR-projektet (myndigheternas informationstjänstgränssnitt) som Skatteförvaltning leder.

6.11 Tullväsendet

Under 2012 bereddes lagen och förordningen om Tullens organisation och båda trädde i kraft vid ingången av 2013. Bestämmelserna avskaffar den gamla tullförvaltningen som utgjordes av Tullverket (tullstyrelsen, fem tulldistrikt och tulllaboratoriet). I stället grundades en riksomfattande myndighet Tullen. Organisationsstrukturen förnyades och nya riksomfattande funktioner blev bl.a. tullklarering, beskattning, brottsbekämpning och förvaltning. Skötseln av lokala uppgifter organiserades i nio enheter under avdelningen som sköter tullkontoren. Systemet med en myndighet ger bättre förutsättningar att leda verksamheten och rikta resurserna enligt fokusområden.

Skatteintäkterna har uppburits vid rätt tidpunkt och till rätt belopp så att skatteresten varit 0,1 %. Genom att mer än tidigare fokusera på bekämpning av grå ekonomi har man kunnat främja en enhetligare och rättvisare beskattning. Resurserna till det fick man genom tilläggsfinansiering.

Tullen har bibehållit en nöjaktig nivå på övervakningen samtidigt som mängden varor som beställs över internet och persontrafiken över den östra gränsen ökat kraftigt. Tullen har också som enda myndighet som i hamnar övervakar trafiken inom EU upprätthållit bekämpningen av gränsöverskridande brottslighet. Uppgifterna har man utfört genom att utveckla verksamhetsmodellerna och rikta om personalstyrkan samtidigt som personalen minskat kraftigt under de senaste åren.

Arbetet med att utveckla it-systemet för punktbeskattning har startats. Målet är att införa e-tjänster från och med april 2014. Tullen har tillsammans med finansministeriet och kunderna deltagit aktivt i arbetet med att förnya EU:s tullagstiftning för att de nationella synvinklarna ska beaktas. Inom e-tjänsterna för tullklarering har man redan uppnått den eftersträlvade nivån på 70—100 %. I fortsättningen fokuserar man på att förbättra processer och it-system.

TABELL 40. Tullens prestationer och producerade offentliga nyttigheter 2010—2012

	2010	2011	2012	Förändring
TRAFIKMÄNGDER				
Resenärer från utlandet – Fartygstrafik	8 761 502	8 917 963	9 056 320	1,6 %
Resenärer från utlandet – Flygtrafik	5 946 935	6 784 684	6 859 424	1,1 %
Resenärer från utlandet – Tåg- och landsvägstrafik	10 512 748	13 523 991	14 918 447	10,3 %
Fartyg från utlandet	25 373	25 670	25 200	-1,8 %
Flyg från utlandet	70 629	79 703	73 329	-8,0 %
Lastbilar, containrar, och släpvagnar med last från utlandet	986 665	1 035 950	1 027 022	-0,9 %
Import, 1 000 ton	60 379	61 810	55 793	-9,7 %
Export, 1 000 ton	42 500	44 840	42 819	-4,5 %
SKATTER TULLEN UPPBURIT, I TUSEN EURO				
Tullverkets totala skatteuppbörd	9 202 024	10 541 286	10 642 467	1,0 %
Uppbörd på basis av import	2 637 558	3 012 957	2 790 802	-7,4 %
Bilskatt	935 290	1 066 499	997 924	-6,4 %
Punktskatter	5 284 245	6 049 261	6 448 497	6,6 %
Övriga skatter och avgifter mm.	160 991	198 500	195 627	-1,4 %
Uppbörd som redovisas till andra myndigheter	70 697	72 168	71 386	-1,1 %
Egna nettomedel som redovisas till EU	113 242	141 901	138 231	-2,6 %
TULLKLARERING OCH BESKATTNING				
Importförtullning, tredje land	589 487	613 932	609 202	-0,8 %
Exportförtullning, tredje land	720 469	767 681	908 788	18,4 %
Importanmälningar för handel inom gemenskapen	296 267	270 818	254 055	-6,2 %
Exportanmälningar för handel inom gemenskapen	92 827	85 886	74 387	-13,4 %
Beslut om bilskatt – nya fordon	128 253	147 812	130 283	-11,9 %
Beslut om bilskatt – begagnade fordon	38 459	35 799	29 758	-16,9 %
Punktskattebeslut	25 179	30 006	33 310	11,0 %
Slutförda/påbörjade transiteringar	898 771	962 373	899 631	-6,5 %
— varav andelen påbörjade TIR-carnet	223 693	234 819	232 912	-0,8 %
SKYDDET AV SAMHÄLLET				
Brott som kommit tullen till kännedom	6 497	7 453	9 425	26,5 %
Uppklarade brott	5 702	6 237	7 615	22,0 %
Uppklaringsprocent	88 %	84 %	81 %	-3,2 %
Laboratorieundersökningar	12 897	12 878	14 846	15,3 %

6.12 Statistik och forskning

Statistikcentralen har utvecklat statistiken med hjälp av delegationen för Finlands officiella statistik (FOS), generaldirektörsträffar och andra samarbetsgrupper och samarbetsnätverk. Riktlinjerna för utvecklingen av statens statistik förnyades 2012. FOS-delegationen har fokuserat på att förbättra kvaliteten och förfaringssätten i enlighet med praxis i den europeiska statistiken. Under redogörelseåret bereddes ett kvalitetslöfte för den officiella statistiken och det undertecknades i januari 2013. Finlands officiella statistik omfattar 270 statistiker.

Statistikcentralen bär ansvaret för produktionen och utvecklandet av 190 statistiker. Av dessa baserar sig ca 100 på EU-bestämmelser. Uppgifterna publiceras avgiftsfritt på statistikcentralens webbsidor www.stat.fi. Databastjänsten StatFin öppnades under redogörelseåret i överensstämmelse med principerna för öppna data. Findikator-tjänsten utökades med svensk- och engelskspråkiga versioner och en mobil version publicerades. Tjänsterna för forskare har förbättrats och distansåtkomsternas antal har utökats.

Statens ekonomiska forskningscentral VATT har genom forskning, utredningar och kalkyler under 2012 deltagit i beredningen av den ekonomiska politiken. Dessutom har centralens forskare i egenskap av experter deltagit i olika statliga arbetsgrupper. De har bl.a. gjort uppskattningar om hur förändringarna i den direkta beskattningen kommer att påverka beteendet och inkomstfördelningen och vilka effekter förändringarna i den indirekta beskattningen får. Centralen har även deltagit i reformerna av invalidpensionspremien och invalid- och sjukpensionerna, statistiklagen och kommunernas statsandelssystem. Forskningscentralens arbete har också bidragit till arbetet med att utveckla och utnyttja verktyg för utvärdering av effektiviteten i politiska åtgärder, speciellt inom arbetskrafts-, skatte-, inkomstöverförings- och klimatpolitiken.

Under redogörelseåret publicerade forskarna vid VATT sammanlagt 22 artiklar i refereegranskade internationella periodiska skrifter och artikelsamlingar och ca 40 publikationer inom de egna publikationsserierna. Antalet artiklar som publicerades i internationella refereegranskade periodiska skrifter ökade betydligt från året innan, dock så att andelen som publicerades i de mest ansedda tidningarna minskade. Personalen hade utöver detta många expertuppdrag som bidrog till beredningsarbetet inom den offentliga förvaltningen. Även det totala antalet övriga artiklar, utlåtanden och intervjuer ökade.

6.13 Statens finansiering

Det strategiska målet med skuldhanteringen inom statens budgetekonomi är att tillgodose lånebehovet och att minimera de långsiktiga kostnaderna för skulderna på en risknivå som bedöms vara godtagbar. Riskerna utgörs av ränterisker, finansieringsrisker, kreditrisker och operativa och juridiska risker.

För att undvika riskerna med omfinansiering är de nya lånen till största delen långfristiga lån så att omfinansieringen ska kunna fördelas så jämnt som möjligt över de kommande åren. För en långfristig upplåning talar också statens relativa kostnadsfördel till följd av god riskklassificering på marknaden för långfristiga obligationer.

Statsskulden fortsatte växa 2012. Nya lån lyftes till ett nettobelopp på 4,8 miljarder euro. Nettoupplåningen underskred det av riksdagen godkända budgeterade beloppet med 4,4 miljarder euro p.g.a. att statens likviditet inte krävde att man fullt ut utnyttjade möjligheterna till nettoupplåning. Vid årsskiftet var statens likviditet god. Statens kassamedel vid utgången av året var drygt 7 miljarder euro.

Den långfristiga upplåningen i euro genomfördes så att tre serieobligationslån emitterades, ett som förfaller 2022, ett 2028 och ett 2042. Den kortfristiga upplåningen skedde huvudsakligen genom skuldförbindelser i euro.

Kostnaden för Finlands långfristiga upplåning i relation till tyska statens kostnad, som allmänt tillämpas som jämförelseobjekt, sjönk 2012 till nästan samma nivå som före krisen, dvs. till ca 0,2 procentenheter. Som störst var den 2008, dvs. 0,8 procentenheter. Medeltalet för skuldens absoluta kostnader 2012 var ungefär 0,4 procentenheter lägre än 2011, dvs. 2,1 %.

Kostnaderna till följd av skulden minimeras i huvudsak genom ett strategiskt val av ränterisk. På det sättet strävar man efter en kostnadseffekt på 150 miljoner euro per år. Enligt Statskontorets uppskattning är det kumulativa resultatet 2001—2012 av den aktiva strategiska kontrollen av ränterisken cirka 1,9 miljarder euro. Med andra ord hade räntorna på skulden varit 1,8 miljarder euro större än vad de i verkligheten var under ifrågavarande period utan målmedvetna beslut om kontrollen av exponeringen för ränterisken. Kostnads-effekten har alltså under 2001—2012 varit den man eftersträvat.

6.14 Finansmarknaden och internationella finansinstitut

Till följd av den fortsatta osäkerheten inom den globala ekonomi förväntas efterfrågan på finansiering som erbjuds av internationella finansinstitut under kommande år fortsättningsvis att ligga på en högre nivå än under tiden före krisen. Finansinstitutens begränsade resurser och de ekonomiska utmaningar som medlemsstaterna står inför betyder att man att allt noggrannare kommer att fästa uppmärksamheten på bankernas kapital, deras hanteringen av ekonomiska risker och verksamhetens effektivitet och resultat. Finlands andelar av den 2010 överenskomna kapitalpåfyllnaden till Världsbanken betalades enligt uppgjord tidtabell. Man tog ett beslut 2012 att också höja Europeiska investeringsbankens kapital för att stärka bankens utlåningskapacitet särskilt till projekt som stöder den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen.

Till följd av den ekonomiska krisen har omorganiseringen av det internationella finanssystemet fortsatt att vara aktuell. För de internationella finansinstitutens del är det främst fråga om Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens rösträts- och förvaltningsreformer. Reformernas mål är att beakta dynamiken i den ekonomiska tillväxten och den allt större betydelse som tillväxtekonomierna har på den internationella marknaden. Avsigtan med rösträts- och förvaltningsreformen är att Finlands påverkningsmöjligheter potentiellt försämrats. Finansministeriets linje är att Finlands intressen på internationella forum tryggas med hjälp av Europeiska unionen och den nordisk-baltiska valkretsen i Bretton Woods-institutionerna.

Inom Världsbanken var den viktigaste förändringen valet av ny världsbankschef. Finland arbetade för ett öppet och transparent val och valde att stödja Jim Kim bland de fem kandidaterna. Efter valet har Finland understött Jim Kims preliminära syn på hur bankens centrala utvecklingsmål ska uppnås samtidigt som Finland fäst uppmärksamheten på vikten av att bibehålla bankens starka ekonomiska ställning och AAA-kreditbetyg. Detta för att Världsbanken ska kunna svara effektivt även på framtida ekonomiska kriser och deras effekter på utvecklingsländerna.

Som en del av förstärkandet av det internationella finanssystemet understödde Finland en förstärkning av IMF:s roll och resurser i hanteringen av internationella finanskriser. IMF fortsatte 2012 att ge finansiellt stöd till speciellt Grekland, Irland och Portugal. IMF:s finansieringsbas breddades och Finland deltog för sin del med en större insats.

G20-gruppen som de stora ekonomierna bildar har fokuserat på hanteringen av den ekonomiska krisen, åtgärder till stöd för ekonomisk tillväxt och reformer av bestämmelserna om finansmarknaderna. Finland har noga följt med effekterna av riktlinjerna för den ekonomiska politiken som G20-gruppen utarbetat och verkställandet av utfästelserna.

6.15 Finansförvaltningens affärsverk och fonder

Senatfastigheter

Senatfastigheters omsättningen för uthyrningsverksamheten var 560,3 (2011: 511,8) miljoner euro och bidraget 351,3 (317,8) miljoner euro. Uthyrningsverksamhetens resultat var 126,2 miljoner euro (92,5), exklusive nedskrivningar (43 miljoner). Hela koncernen omsättning var 627,8 (586,6) miljoner euro och vinsten för räkenskapsperioden var 140,6 (159,3) miljoner euro. Omsättningen i affärsverket, som är en del av koncernen, var 620,5 (582,7) miljoner euro och vinsten för räkenskapsperioden var 134,4 (154,4) miljoner euro.

Att resultatet för uthyrningsverksamheten överskred målet (89 miljoner euro) berodde på flera faktorer. Den största enskilda orsaken var finansieringskostnaderna där man lyckades spara ca 9 miljoner euro på grund av att den allmänna räntenivån fortsatte vara exceptionellt låg. Vid sidan av räntenivån påverkades finansieringskostnaderna också av att investeringarna blev mindre än beräknat. På grund av att omorganiseringen av försvarsförvaltningen ännu är öppen genomförde man inte investeringar i förvaltningsområdets fastighetsegendom i den utsträckning som planerats eftersom man ville undvika felinvesteringar. Även vissa engångsföreteelser möjliggjorde ett bättre resultat än väntat, bl.a. 3,9 miljoner euro i skadestånd för Micronovabranden och ca 11 miljoner i ersättningar för uppsägning av hyresavtal i förtid och tilläggshyror.

Affärsverkets investeringar 2012 uppgick till 196 (244) miljoner euro. Investeringsramen underskreds med 44 miljoner euro. Investeringarna riktades precis som tidigare år främst på renoveringar, deras andel var 133 miljoner euro.

Beläggningsgraden 2012 för Senatfastigheters hyreslokaler var 96,4 %, precis som året innan. Avkastningen på affärsverkets investeringar var 4,3 (4,8) % och på koncernens 4,4 (4,8) % när man inkluderar den fortsatt lyckade försäljningen av fastighetsegendom som staten inte har användning för.

Resultatet från försäljning av egendom var 43,1 (56,2) miljoner euro. Det goda resultatet berodde på flera större fastighetsaffärer i slutet av 2012. Försäljningsvinsten överskred den budgeterade vinsten med 14,4 miljoner euro. Fastighetsegendom som staten inte hade användning för såldes 2012 till ett värde av sammanlagt 80,4 (112,7) miljoner euro.

Enligt kundenkäten 2012 hade andelen nöjda kunder ökat jämfört med året innan. 78 (74) % av kunderna har varit mycket eller rätt nöjda med Senatfastigheters verksamhet i allmänhet. 6 % av kunderna var något eller mycket missnöjda. Särskilt sådana faktorer som yrkesskicklighet, sakkunskap, smidig kundservice och anträffbarhet är Senatfastigheters styrkor enligt enkäten.

Statens pensionsfond

Statens pensionsfond är underställd finansministeriet och med hjälp av den finansierar staten framtida pensioner och arbetar för att jämna ut pensionsutgifterna för olika år. Fonden ska placera de medel som den anförtros på ett lönsamt och säkert sätt. Fonden betalar inte ut pensioner utan alla statliga pensioner betalas av Keva med anslag som reserverats i statsbudgeten. Ur fonden överförs till statsbudgeten som allmän täckning ett belopp som motsvarar 40 % av statens årliga pensionsutgifter.

Fondens medel är statens egendom men de står i fondens namn och under fondens kontroll. Utgifterna för verksamheten betalas med medel som fonden förfogar över. Fondens inkomster består av pensionspremier och andra avgifter som ska redovisas till fonden och av avkastning på fondens tillgångar.

Marknadsvärdet på den placeringsegendom som fonden förvaltar var 15,4 miljarder euro i slutet av 2012, vilket är 1,7 miljarder mer än året innan. Fondens nettoinkomster från avgifter (pensionspremier – överföring till statsbudgeten) uppgick 2012 till 35 miljoner euro. Fonden växte alltså 2012 i praktiken enbart genom avkastningen på placeringarna.

Av placeringarna var 56 % ränteplaceringar, 37 % aktieplaceringar och 7 % andra placeringar vid utgången av året. Den relativa avkastningen på placeringarna 2012 var 11,4 % (-2,4 % år 2011).

Finansministeriet har satt upp ett strategiskt och ett operativt mål för fondens avkastning. Det strategiska målet är att fondens placeringar på lång sikt ska ge en bättre avkastning än det ur statens synvinkel riskfria placeringsalternativet. Det riskfria alternativets avkastning är utgifterna till följd av statens nettoskulder, inklusive utgifterna för de derivatkontrakt som ingåtts som ett led i hanteringen av skulden. Nettoskuld är skillnaden mellan skulderna i statens budgetekonomi och kassamedlen. Det operativa målet är att den riskjusterade avkastningen av fondens placeringsverksamhet ska överskrida avkastningen från det jämförelseindex som specificerats i fondens placeringsstrategi.

Under de senaste tio åren har fondens årliga avkastning varit i medeltal 6,0 % och skuldens kostnad i medeltal 3,5 %. Fonden har alltså uppnått sitt mål för avkastning på lång sikt. De uppgifter som behövs för att bedöma hur det operativa målet uppnåtts 2012 finns inte att tillgå.

Statens säkerhetsfond

Statens säkerhetsfond förvaltas av finansministeriet och arbetar med att på ett kontrollerat sätt avveckla verksamheten vid egendomsförvaltningsbolagen och Yrityspankki Skop Oyj i enlighet med lagen om statens säkerhetsfond. Offentligt bankstöd har fram till utgången av 2012 beviljats till ett nettobelopp på 5 896 miljoner euro. I slutet av redogörelseåret uppgick de till budgeten redovisade medlen till 240,1 miljoner euro.

Under redogörelseåret betalade Egendomsförvaltningsbolaget Arsenal Ab (i likviditet) i förskott på utdelningen ca 7,9 miljoner euro till finska staten och 2,1 miljoner euro till statens säkerhetsfond. 2012 redovisade statens säkerhetsfond 7 miljoner euro till budgeten. Fondens underskott 2012 var ca 0,1 miljoner euro och balansomslutningen vid utgången av 2012 ca 2,2 miljoner euro. Genomgången av fondens arkiv och överföringen till riksarkivet slutfördes 2012.

TABELL 41. Avgiftsbelagd verksamhet inom finansförvaltningen

Offentligrättslig prissättning	2012			2011			Avkastning 2012
	avkastning	kostnader	% ¹⁾	avkastning	kostnader	% ¹⁾	
Finansministeriet	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Skatteförvaltningen	1,3	1,1	112	1,4	1,1	121	0,1
Tullen	2,7	3,0	90	2,7	3,0	90	-0,3
Befolkningsregistercentralen	11,8	11,0	107	8,8	8,2	108	0,7
SAMMANLAGT	15,8	15,2	104	13,0	12,4	105	0,6
Företagsekonomisk prissättning	2012			2011			Avkastning 2012
	avkastning	kostnader	% ²⁾	avkastning	kostnader	% ²⁾	
Finansministeriet	0,0	0,0	100	0,0	0,0	100	0,0
Statens ekonomiska forskningscentral	0,1	0,1	108	0,3	0,3	102	0,0
Statskontoret	0,6	0,3	192	1,4	0,5	282	0,3
Skatteförvaltningen	0,4	0,4	104	0,4	0,3	135	0,0
Tullen	0,6	0,5	107	0,6	0,5	107	0,0
Statistikcentralen	8,9	8,5	105	8,8	8,5	103	0,4
Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet)	51,5	52,2	99	49,9	51,0	98	-0,6
Befolkningsregistercentralen	8,6	4,3	202	8,2	4,6	177	4,4
SAMMANLAGT	70,8	66,3	107	69,6	65,8	106	4,5
På grundval av speciallagar	2012			2011			Avkastning 2012
	avkastning	kostnader	% ¹⁾	avkastning	kostnader	% ¹⁾	
Finansministeriet	22,8	7,3	311,2	25,6	5,9	436,7	15,5
Statskontoret	13,0	25,7	51	36,7	31,1	118	-12,7
Skatteförvaltningen	1,7	3,1	55	1,8	3,0	60	-1,4
SAMMANLAGT	37,5	36,2	104	64,1	40,0	160	1,3
SAMTLIGA TOTALT	124,08	117,70	105	146,68	118,21	124	6,4

¹⁾ procentsats för kostnadssamstämmighet²⁾ lönsamhetsprocent

beräkningen av 1) och 2) har gjorts med en miljon euros noggrannhet

TABELL 42. Förvaltningsområdets personal

	2010	2011	2012	Förändring
ANTAL ÅRSVERKEN	12 550	12 134	12 041	-0,8 %
PERSONAL 31.12.	12 954	12 588	12 537	-0,4 %
Kvinnor	8 934	8 604	8 518	-1,0 %
Män	4 020	3 984	4 019	0,9 %
Fast anställda	12 039	11 718	11 560	-1,3 %
Visstidsanställda	915	870	977	12,3 %
Heltidsanställda	11 530	11 202	11 309	1,0 %
Deltidsanställda	1 424	1 386	1 228	-11,4 %
MEDELÅLDER, ÅR	48,5	48,6	48,5	-0,1 år
Kvinnor	49,0	49,3	49,2	-0,1 år
Män	47,3	47,2	47,1	- 0,1 v.
PERSONAL PER ÅLDERSKATEGORI				
15—24	95	109	124	13,8 %
25—34	1 644	1 545	1 625	5,2 %
35—44	2 814	2 670	2 611	-2,2 %
45—54	4 154	4 001	3 954	-1,2 %
55—64	4 170	4 144	4 082	-1,5 %
65—	77	119	141	18,5 %
Andel seniorer (45 år ->)	64,9 %	65,6 %	65,2 %	0,4 %-enheter
UTBILDNING OCH UTVECKLING, ARBETSDAGAR/ÅRSVERKE	2,2	2,0	6,1	4,1 dagar
INDEX FÖR UTBILDNINGSNIVÅ	5,2	5,2	5,2	0,0
Kvinnor	5,0	5,1	5,1	0,0
Män	5,4	5,4	5,4	0,0
SJUKFRÅNVARO, ARBETSDAGAR/ÅRSVERKE	11,1	11,3	10,8	-0,5 dagar

7 Undervisnings- och kulturministeriet

Undervisningsministerns översikt

Utgångspunkten för arbetet med att utveckla den allmänbildande utbildningen var att den utbildningsmässiga grundtryggheten ska garanteras och stärkas för alla i hela landet, oavsett boningsort, språk och ekonomisk ställning. Statsrådet fattade beslut om de riksomfattande målen och timfördelningen inom den grundläggande utbildningen.

Åtgärderna för att främja kvaliteten på den grundläggande utbildningen fortsatte genom stödinsatser riktade till anordnarna av grundläggande utbildning när det gäller att minska undervisningsgrupperna, genom insatser för att minska skillnaderna mellan skolor och genom insatser för att stödja skolor med verksamhet i en krävande omvärld. Åtgärderna för främjande av utbildningsmässig jämlikhet fortsatte, med inriktning på att minska skillnaderna mellan skolor samt stödja verksamheten och kvaliteten i skolor som har sämre utgångsläge än andra skolor. Lagstiftningsarbetet för elevvården avancerade. Beredningen, förvaltningen och styrningen av lagstiftningen om småbarnsfostran överfördes till undervisnings- och kulturministeriet vid ingången av 2013.

Bestämmelserna om säkerheten och arbetsfreden i skolan vidareutvecklades och etableringen av elevkårsverksamhet i varje grundskola stärktes. Studentexamen utvecklades för att stödja utbildningens mål i fråga om allmänbildningen och så att den i större utsträckning kan utnyttjas vid antagningen av studerande till högskolorna. Införande av informations- och kommunikationsteknik i samband med avläggande av studentexamen främjades.

Undervisnings- och kulturministeriet genomförde sitt utvecklingsprojekt för studiehandledning inom gymnasieutbildningen med målsättningen att de studerande ska få en individuell plan med inriktning på fortsatta studier och att skapa strukturer för samarbete i gymnasiet, mellan gymnasiet och högskolorna samt mellan gymnasiet, Arbetskraftsmyndigheterna i regionen och arbetslivet. Beredningen av bestämmelser om ordnande av gymnasieförberedande utbildning för invandrare fortsatte.

Grunderna för antagning av studerande inom grundläggande yrkesutbildning reviderades så att de som slutfört lärokursen för den grundläggande utbildningen och de som saknar examen eller studieplats efter grundskolestadiet kan prioriteras vid gemensam ansökan till andra stadiet. Genomförandet av programmet för effektivare genomströmning inom den grundläggande yrkesutbildningen samt utvecklingen av studier på arbetsplatsen och arbetsintensiva utbildningsformer fortsatte. Ett arbete för att på ett övergripande sätt skapa större klarhet i och utveckla de olika former av utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning inleddes.

Antalet studerande inom grundläggande yrkesutbildning ökades temporärt för att genomföra samhällsgarantin och utbildningsgarantin för unga. Ökningarna riktades i huvudsak till Nyland och i viss mån även till Egentliga Finland, Birkaland, Norra Österbotten, Päijänne-Tavastland och Mellersta Finland. Samtidigt initierades en beredningsprocess som gäller minskning och regional omfördelning av antalet studerande inom yrkesutbildning. Åtgärderna för att stärka yrkesutbildningens serviceförmåga och främja dess strukturella utveckling fortsatte.

Utveckling av det yrkesinriktade examenssystemet inleddes. Under året bereddes grundläggande förslag som rör helheten av yrkesinriktade examina och inleddes arbetet med att bereda en regeringsproposition. Fristående examina utvecklades som en del av det samlade yrkesinriktade examenssystemet.

Ett förslag till en ny elevvårdslag färdigställdes. Det föreslås att de bestämmelser om elevvård och om behandling, dokumentering och registrering av samt sekretess för personuppgifter som för närvarande är utspridda i lagstiftningen ska sammanföras i den nya lagen. Verkställigheten av den lagstiftning om olämplighet för studier som trädde i kraft vid ingången av året inleddes. Rättsskyddsnämnden för studerande inledde sin verksamhet.

Genomförande av kompetensprogrammet för unga vuxna och ungdomsgarantiåtgärder som rör läroavtalsutbildning och fritt bildningsarbete bereddes. Nya former av specialiseringsutbildning för högskoleutbildade började beredas. Förnyelse av tillstånden att ordna fritt bildningsarbete slutfördes. Riktade sparåtgärder inom det fria bildningsarbetet genomfördes och det fattades nödvändiga beslut om sparåtgärderna inom läroavtalsutbildningen 2013.

Reformen av den finansiella och lagstiftningsmässiga styrningen av yrkeshögskolorna bereddes så att yrkeshögskolornas nya finansieringsmodell och nya tillstånd kan träda i kraft vid ingången av 2014. Universitetens reviderade finansieringsmodell infördes 2013 efter förhandlingar under berättelseåret. I den nya finansieringsmodellen betonas kvalitet, resultat och internationalisering. Arbetet för att revidera finansieringssystemet för gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen inleddes.

En del av de avsevärda anslagsbesparingarna för yrkeshögskolorna genomförs genom att utbildningsutbudet minskas i enlighet med prognostiseringarna av utbildningsbehovet. Det fattades beslut om att minska antalet nybörjarplatser med beaktande av högskolornas profiler och insatsområden samt regionala utvecklingsbehov och åldersklassernas utveckling.

I samråd med Bildkonstakademin, Teaterhögskolan och Sibelius-Akademien beredde undervisnings- och kulturministeriet verksamheten vid Konstuniversitetet som bildades av dessa tre och inledde sin verksamhet vid ingången av 2013.

Arbetet för att utveckla systemet för antagning av studerande till högskolorna fortsatte i nära samarbete med högskolorna och intressentgrupperna. Målet är att antagningen av studerande och studiestrukturerna ska ha reviderats fram till utgången av 2015.

De vetenskapspolitiska tyngdpunkterna gällde stärkande av forskningens kvalitet, forskarkarriären och forskarutbildningen, utvecklande av forskningsinfrastrukturerna och internationalisering. Ett forsknings- och innovationspolitiskt handlingsprogram bereddes i samråd med arbets- och näringsministeriet. Förslagen enligt programmet gäller bl.a. star-

kare internationalisering, större dragningskraft för Finland, ett högklassigare och smidigare forsknings- och innovationssystem, verksamhet på bredare front och ökad experimentell verksamhet samt nyttiggörande av immateriella investeringar.

Finlands Akademi inledde verkställigheten av forskningsinfrastrukturpolitiken. En uppdatering av den nationella färdplanen för forskningsinfrastrukturerna inleddes.

Öppna datalösningar togs fram inom projektet Det nationella digitala biblioteket (KDK-projektet) och inom projektet Datamaterial för forskning (TTA-projektet) i syfte att stärka forskningsperspektivet vid beslutsfattande och i syfte att stärka kunskapsunderlaget för innovationer.

Jukka Gustafsson
Undervisningsminister

Kultur- och idrottsministerns översikt

Det offentliga ekonomiska läget och läget inom statsfinanserna dikterar strikta villkor för vad som i dessa tider är möjligt att genomföra inom olika samhällspolitiska sektorer. Samtidigt tillhandahåller regeringsprogrammet klara prioriteringar, som man följer. Vid sidan om insatser för att stabilisera den offentliga ekonomin utgörs prioriteringarna av insatser för att förebygga ojämlikhet i samhället och utslagning samt insatser för att stärka en hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft.

Inom kultur-, idrotts- och ungdomspolitiken kunde prioriteringarna ses i åtgärderna under 2012. Beredningen av ungdomsgarantin präglade i synnerhet det ungdomspolitiska verksamhetsåret. Beredningen bar frukt, och garantin trädde i kraft vid ingången av 2013.

De ungas livsverklighet är mångformig. För en del av de unga går det bra i livet, för en del går det dåligt. Verkstadsverksamhet för unga och uppsökande ungdomsarbete är viktiga verktyg inom ungdomsverksamheten när det gäller att stärka förmågan att bli aktiva samhällsmedlemmar hos unga som annars har svårt att nå det målet. Via understöd har man nått allt fler unga som behöver stöd och står utan utbildning och utanför arbetsmarknaden. Det uppsökande ungdomsarbetet når allt fler unga från år till år. Mer än hälften av kontakterna gav resultat på så vis att den unga person som hade nåtts gick med på att träffas i fortsättningen.

Konst- och kulturpolitiken präglades av arbetet med beredning av administrativa reformer. Den viktigaste var den ändring som berörde Centralkommissionen för konst. Det nya Centret för konstfrämjande bildades och kunde inleda sin verksamhet vid ingången av 2013. Till konstrådet i anslutning till centret överfördes behörighet från statsrådet och ministeriet.

Som exempel på andra nyheter kan nämnas att Statens filmgranskningsbyrå ombildades till Centralen för mediefostran och bildprogram och att stiftelsen Cultura bildades i stället för Institutet för Ryssland och Östeuropa. Ombildandet av Statens konstmuseum till en offentligrättslig inrättning 2014 bereddes.

Kulturen har goda sysselsättande effekter. Det fanns fler än 83 000 kulturyrkesverksamma i huvudsyssla, vilket är fler än under de föregående åren. Finansieringen till den så kallade fria scenkonsten utökades, eftersom antalet grupper och verksamheten har ökat betydligt. På så vis uppkommer det nya arbetstillfällen också för de fria aktörerna.

Enligt regeringsprogrammet är strävan att kulturtjänsterna och kulturaktiviteterna bättre än tidigare ska bli tillgängliga för dem som nu står utanför tjänsterna och aktiviteterna. Utvecklingsprojektet för den kommunala kulturverksamheten (projektet Kuulto) riktas särskilt till kommuner som använder lite resurser för allmän produktion av kulturverksamhet. Också inom flera andra projekt genomfördes åtgärder för att främja kulturell tillgänglighet och kulturens välfärdseffekter. Inom den kulturella sektorn – liksom inom idrottssektorn – blir det allt viktigare att känna till orsakerna till medverkan och utebliven medverkan. Inom bägge sektorerna har man satsat på att få denna kunskap och information.

Det behövs även konkreta åtgärder för att främja intressebaserad verksamhet så att den samtidigt förebygger ojämlikhet. Inom idrotten ligger tyngdpunkten på att stödja lokal föreningsverksamhet. De ständigt stigande kostnaderna för intressebaserad verksamhet måste stoppas, och därför bereddes en betydande förstärkning av stödet till föreningar. Fördel-

ning av understöd för byggande av idrottsanläggningar till i synnerhet idrottsanläggningar för stora användargrupper samt olika slags program och projekt för olika ålders- och målgrupper var metoder som tillgreps också under det gångna året.

I stället för Finlands Idrott rf, Ung i Finland rf, Suomen Kuntoliikuntaliitto ry och Suomen Olympiakomitea ry inrättades en ny gemensam paraplyorganisation (VALO rf), som inledde sin verksamhet vid ingången av 2013.

Det arbete med att reformera studiestödet som förutsätts i regeringsprogrammet inleds. Arbetsgruppen för utvärdering av studielånsavdraget och den arbetsgrupp som tillsatts för att bereda studiestödets strukturella utveckling färdigställde sina förslag.

Paavo Arhinmäki
Kultur- och idrottsminister

7.1   Utbildnings- och forskningspolitiken

Det finländska välfärdssamhället grundar sig på en hög utbildningsnivå och en avgiftsfri utbildning av hög kvalitet. Lika möjligheter till en högklassig utbildning såväl inom tidig fostran som inom högskoleutbildning måste säkerställas i hela landet. Målet är att höja befolkningens utbildnings- och kompetensnivå så att utbildningsnivån närmar sig världstopp. En effektivare utbildning kan förlänga arbetskarriärerna i det inledande skedet och genom en effektivare vuxenutbildning kan pensioneringarna senareläggas.

TABELL 43. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen för utbildning

Mål	Bedömning
En hög kvalitet på undervisningen och examina	God
Tillgången till kunnig arbetskraft	God

TABELL 44. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen för högskoleutbildning och vetenskap

Mål	Bedömning
En hög kvalitet på undervisningen och examina	Högskoleexamina: <i>God</i>
Tillgången till kunnig arbetskraft	Högskoleutbildade: <i>Utmärkt</i>
Genom sin verksamhet främjar universiteten och yrkeshögskolorna medborgarnas välfärd och utbildning liksom även en hållbar ekonomisk, kulturell, ekologisk och social utveckling. Verksamheten är högklassig, effektiv och etisk och stöder en mångkulturell samhällsutveckling.	Välfärd, utbildning och hållbar utveckling: <i>God</i> Verksamhetens kvalitet och genomslagskraft: <i>God</i> Kulturell mångfald och etik: <i>Försvarlig</i>
Den finländska vetenskapens internationella nivå och kunskaps- och kompetensgrund samt samhällsekonominns innovationskapacitet stärks.	Vetenskapens internationella nivå: <i>God</i> Kunskaps- och kompetensgrund: <i>Utmärkt</i> Samhällsekonominns innovationskapacitet: <i>God</i>
Tillgången till en högt utbildad arbetskraft och forskarkår tryggas.	<i>Utmärkt</i>
Innehållet i högskoleutbildningen och i högskoleexamina utvecklas så att de kvantitativt och kvalitativt sett bättre svarar mot de föränderliga behoven i samhället. Man effektiviserar innovationstjänsterna och utnyttjandet av forskningsrön och kunnande i kommersiella och andra samhälleliga syften i olika delar av landet.	Innehållet i och kvaliteten på utbildningen och examina: <i>God</i> Utnyttjandet av forskningsrön och kunnande: <i>Försvarlig</i>

En hög kvalitet på undervisningen och examina

År 2011 var relationstalet studerande/lärare i yrkeshögskolorna ungefär på samma nivå som tidigare. Relationstalet studerande/lärare i universiteten försämrades en aning från det föregående året men var dock klart bättre än fyra år tidigare.

TABELL 45. Relationstalet studerande (FTE)¹ lärare i högskolorna

	2007	2008	2009	2010	2011
Yrkeshögskolor	16,5	16,6	16,7	16,9	16,8
Universitet	7,2	6,7	6,7	6,2	6,4

¹ Kalkylerat antal studerande uttryckt i heltidsstuderande (Full Time Equivalent), vid universiteten undervisnings- och forskningspersonal (exkl. kalkylerad timundervisning och platser för forskarutbildning). För yrkeshögskolorna inkluderar personalen undervisningspersonal, personal inom FoU-verksamhet ingår inte.

Forsknings- och utvecklingsverksamhetens andel av nationalprodukten minskade en aning från det föregående året. Företagens andel överskred 70 % medan högskolesektorns och den offentliga sektorns andel minskade en aning. FoU-personalens andel av de sysselsatta minskade en aning.

TABELL 46. Forskningens kvalitet och effekter¹

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
FoU-utgifternas andel av BNP, %	3,45	3,47	3,70	3,94	3,90	3,78
Forskningspersonalens andel av de sysselsatta, %	2,55	2,41	2,40	2,46	2,44	2,35
Vetenskapliga publikationer per en miljon invånare, st.	1 700	1 700	1 700	1 800	1 800	1 800

¹ Källa: ISI Web of Knowledge (artiklar, översiktsartiklar, kommentarer, brev och konferenspublikationer), Statistikcentralen och TIN 20.9.2012.

En hög kvalitet på undervisningen och examina är en förutsättning för utbildningens verkningsfullhet, effektivitet och produktivitet. På alla utbildningsstadier fäste man uppmärksamhet vid att ständigt höja kvaliteten på utbildningen och vid att säkerställa kvaliteten. Man stärkte elevvärden inom den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen. Informationssamhällsutvecklingen i fråga om utbildning och forskning stärktes.

Ett samhälleligt effektmål var att inlärningsresultaten inom den grundläggande utbildningen ska vara bland de bästa vid internationella jämförelser. Enligt PISA-undersökningen 2009 var de finländska ungdomarnas läskunnighet, kunskaper i matematik och kunskaper i naturvetenskaper av toppklass. Även i PIRLS- och TIMSS-undersökningarna, som tar fasta på läroplansbetonade kunskaper bland eleverna i årskurserna 4 och 8, var de finländska elevernas poäng i läskunnighet, matematik och naturvetenskaper av internationell toppklass.

Målet var också att antalet stora undervisningsgrupper ska minska inom den grundläggande utbildningen. Enligt insamlingen av data om lärarna (2010) har andelen grupper med fler än 20 elever i regel minskat och har andelen grupper med färre än 20 elever ökat i motsvarande grad. Antalet grupper med fler än 30 elever har minskat från 2,4 % (2008) till 1,7 % (2010). Antalet grupper med det näst största antalet (25—29 elever) hade minskat med ungefär tre procentenheter (17,8 % -> 15 %).

Tillgången till kunnig arbetskraft

Ett samhälleligt effektmål var att den andel personer som fortsätter studera direkt efter den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen ska öka. År 2011 sökte sig nästan alla som gått ut årskurs 9 i grundskolan till fortsatta studier; 1,5 % lät bli att söka.

Systemet för gemensam ansökan till andra stadiet och antagningen av studerande till yrkesutbildning reviderades. Ändringarna innebär att de som nyss avslutat den grundläggande utbildningen och de som saknar examen och utbildningsplats efter grundskolestadiet prioriteras vid antagningen av studerande till andra stadiet. Reformerna lockar i första hand dem som avslutat den grundläggande utbildningen och dem som saknar examen och utbildningsplats efter grundstadiet att genom gemensam ansökan försöka få en utbildningsplats på andra stadiet. Även de som redan fått en utbildningsplats har fortfarande möjlighet att söka in. På samma sätt som för närvarande får dessutom de som fullgjort gymnasiets lärokurs söka in som en egen grupp vid gemensam ansökan. I fortsättningen kan de som redan avlagt en yrkesinriktad examen och de som vill byta utbildningsplats söka in till en ny utbildning via nya elektroniska ansökningstjänster utanför gemensam ansökan.

Det andra målet var att den tid som används för att avlägga examen ska förkortas och att genomströmningen ska öka. I programmet för effektivisering av genomströmningen inom yrkesutbildningen deltog 23 nätverksprojekt som omfattade nästan 80 % av de studerande inom grundläggande yrkesutbildning. Avbrott i studierna följdes som ett led i effektiviseringsprogrammet. Resultaten av observationerna analyseras som bäst.

Övriga mål var att sysselsättningen bland dem som avlagt examen ska öka samt att matchningen mellan utbildningsutbud och behov av arbetskraft ska förbättras.

TABELL 47. Personer som avslutat den grundläggande utbildningen och genast inleder utbildning, %

	2008	2009	2010	2011	2012 upp- skatt- ning
Studerande i yrkesutbildning	44,3	44,0	43,8	44,3	44,6
– utbildning som leder till grundexamen	41,9	41,2	40,7	41,2	41,5
– förberedande utbildningar ¹	2,4	2,8	3,1	3,1	3,1
Studerande i gymnasieutbildning	50,6	50,2	50,4	49,6	52,0
Studerande i påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
– i grundskolor	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
– i folkhögskolor	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Utbildningar som leder till examen sammanlagt	92,5	91,4	91,1	90,8	93,5
Påbyggnadsundervisning och förberedande utbildningar sammanlagt	4,9	5,3	5,6	5,6	5,6
SAMMANLAGT	97,4	96,7	96,7	96,4	99,1

¹ Inkluderar även förberedande och rehabiliterande undervisning och handledning för personer med funktionshinder, utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning för invandrare, undervisning i huslig ekonomi samt orienterande och förberedande utbildning i anslutning till grundläggande yrkesutbildning (Yrkesstarten).

TABELL 48. Sysselsättning och fortsatta studier bland dem som avlagt examen, %¹

	2008	2009	2010	2011 upp- skatt- ning	2012 upp- skatt- ning
Studentexamen					
– sysselsatta (inte studerande)	19,0	17,7	19,0	18,0	15,0
– i fortsatta studier (sysselsatta)	27,1	24,3	25,0	24,0	22,0
– i fortsatta studier (inte sysselsatta)	36,1	38,4	37,6	41,0	47,0
Yrkesinriktad grundexamen (läroplansbaserad)					
– sysselsatta	65,0	57,2	57,0	57,5	58,0
– i fortsatta studier	8,7	10,3	10,5	10,5	10,0
Yrkesinriktad grundexamen (fristående examen)					
– sysselsatta	82,1	81,4	78,5	79,0	79,5
– i fortsatta studier	3,0	2,9	3,0	3,0	2,5

¹ Källa: Statistikcentralens sysselsättningsstatistik. Beskriver sysselsättningen bland dem som avlagt examen året före undersökningsåret och placering i fortsatta studier i slutet av undersökningsåret. Sysselsatta studerande räknas som sysselsatta utom i fråga om studenter, där de anges separat. I fråga om 2009 är de tal som gäller yrkesutbildning uppskattningar.

TABELL 49. Andelen studerande som avlagt examen inom målsatt tid av dem som inlett studier, %¹

	2008	2009	2010	2011 upp- skatt- ning	2012 upp- skatt- ning
Gymnasieutbildning, 3 år	79,1	79,4	79,2	80,0	81,0
Yrkesinriktad grundexamen, 3 år	58,1	59,5	60,0	61,0	62,0

¹ Källa: Statistikcentralen. Inkluderar endast utbildning som lyder under utbildningsförvaltningen. Inkluderar inte utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs i form av en fristående examen eller läroavtalsutbildning. I fråga om 2009 är det tal som anger utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen en uppskattning.

TABELL 50. Studerande och examina¹

	2008	2009	2010	2011 upp- skatt- ning	2012 upp- skatt- ning
Förskoleundervisning					
– antal studerande	56 650	57 750	58 770	59 000	59 200
Grundläggande utbildning					
– nya studerande	57 030	56 770	57 880	57 500	57 500
– studerande som fått avgångsbetyg	66 810	65 090	64 960	64 000	62 000
– antal studerande	544 410	536 780	530 680	521 000	518 000
Gymnasieutbildning					
– nya studerande	38 750	38 060	38 000*	38 000	38 000
– avlagda studentexamina ²	32 600	32 650	33 000*	33 000	33 000
– antal studerande	110 080	108 390	107 400	110 000	110 000
Grundläggande yrkesutbildning³					
– nya studerande	68 400	67 370	67 630*	66 400	66 000
– avlagda examina	39 110	42 520	43 140*	44 500	46 800
– antal studerande ⁴	161 670	162 300	164 390	163 520	164 090

* uppskattning i fråga om 2010

¹ Utbildning som lyder under utbildningsförvaltningen. De tal som gäller nya studerande inom grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesinriktad grund- och tilläggstudier, studerande som fått avgångsbetyg från grundläggande utbildning, studerande som avlagt examen inom yrkesinriktad grundutbildning och utländska studerande är i fråga om 2010 uppskattningar. Antalet studerande inom förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning är antalet studerande enligt statsandelssystemet.

² IB-gymnasieexamina och Reifeprüfungsexamina ingår inte.

³ Omfattar sådan utbildning som ordnas som läroplansbaserad utbildning och som utbildning som förbereder för fristående examen vid läroanstalter och i läroavtalsform och som leder till en yrkesinriktad grundexamen.

⁴ Omfattar även studerande i annan utbildning än sådan som leder till examen.

Sysselsättningsgraden för unga som avlagt examen vid yrkeshögskolorna sjönk en aning. Däremot ökade sysselsättningsgraden för dem som fullgjort vuxenutbildning vid yrkeshögskolorna. Sysselsättningen bland dem som avlagt högre högskoleexamen vid universiteten kvarstod i stort sett oförändrad.

TABELL 51. Sysselsättning och fortsatta studier bland dem som avlagt examen, %

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Yrkesexamen						
– sysselsatta	81,0	84,0	85,4	85,0	81,8	82,8
– i fortsatta studier	3,0	2,7	2,5	2,7	3,5	3,3
Specialyrkesexamen						
– sysselsatta	95,6	96,2	96,1	96,4	95,1	95,8
– i fortsatta studier	0,5	0,8	0,7	0,5	0,9	0,8
Yrkeshögskoleexamen, utbildning för unga						
– sysselsatta	83,0	84,0	86,2	87,2	84,0	83,1
– i fortsatta studier	4,6	4,5	3,8	3,3	4,0	5,0
Yrkeshögskoleexamen, vuxenutbildning						
– sysselsatta	91,0	90,9	91,5	92,5	91,0	91,9
– i fortsatta studier	1,3	1,3	1,3	1,2	1,4	1,8
Högre högskoleexamen						
– sysselsatta	84,2	84,9	85,0	85,6	84,5	84,2
– i fortsatta studier	4,3	5,0	4,5	3,8	5,3	3,2
Doktorsexamen						
– sysselsatta	83,4	80,5	79,4	80,6	81,0	80,1
– flyttat utomlands	7,1	8,3	9,5	8,2	9,0	9,8

Målet att minst 75 % av dem som börjar studera inom utbildningsområdena ska avlägga högre högskoleexamen inom den målsatta tiden uppnåddes inte. Även andelen studerande som avlagt yrkeshögskoleexamen inom fem år stannade klart under den målsatta nivån.

TABELL 52. Andelen studerande som avlagt examen inom målsatt tid av dem som inlett studier, %

	2008	2009	2010
Gymnasieutbildning, 3 år	79,1	79,4	79,2
Yrkesinriktad grundexamen, 3 år	58,1	59,5	60,0
Yrkeshögskoleexamen, 5 år	59,8	59,9	64,0
Lägre och högre högskoleexamen, 7 år	55,8	51,4	60,0

Antalet studerande för grundexamen vid universiteten kvarstod i praktiken oförändrat. Antalet studerande för yrkeshögskoleexamen ökade något.

Antalet avlagda yrkeshögskoleexamina, i synnerhet högre yrkeshögskoleexamina, ökade.

Antalet högre högskoleexamina vid universiteten minskade klart. De kraftiga årliga förändringarna beror huvudsakligen på övergångsperioden för den reform av examensstrukturen som avslutades 2008 inom de flesta områden och 2010 inom det tekniska området och det medicinska området.

Antalet doktorsexamina översteg målet.

TABELL 53. Studerande och examina

	2007	2008	2009	2010	2011
Yrkesinriktad tilläggsutbildning					
– nya studerande		28 200	27 100	28 700	27 000
– avlagda examina		15 900	17 000	16 000	16 200
– antal studerande i utbildning vid läroanstalter		27 300	29 600	29 000	30 000
– antal studerande i läroavtalsutbildning		38 300	37 200	36 000	32 700
Grundexamina vid yrkeshögskolor					
– studerande som inlett sina studier ¹	32 120	32 920	33 676	33 978	30 937
– avlagda examina	20 570	21 090	20 044	20 581	21 312
– antal studerande	129 838	127 875	129 282	131 595	132 276
– varav utländska studerande	5 400	6 294	6 962	7 724	8 703
Högre yrkeshögskoleexamina					
– studerande som inlett sina studier	1 770	1 990	2 308	2 722	
– avlagda examina	360	680	940	1 253	1 521
– antal studerande	3 430	4 535	5 544	6 580	7 431
Grundexamina vid universitet²					
– nya studerande	19 650	19 640	20 169	19 988	20 119
– avlagda lägre högskoleexamina	5 880	13 876	10 775	12 300	13 275
– avlagda högre högskoleexamina	13 880	21 825	10 535	14 384	12 515
– antal studerande	152 200	140 560	145 330	144 321	144 441
Doktorsexamina vid universitet	1 520	1 527	1 642	1 518	1 653

¹ Studerande inom respektive studieområde inom yrkeshögskolesektorn som första gången skrivit in sig som närvarande studerande under statistikåret.

² Inbegriper studerande för lägre och högre högskoleexamen och dessa examina.

Anhopningen av examina till följd av examensreformen höjde medelåldern för dem som avlagt högre högskoleexamen 2008 och påverkade även i fråga om övergångsperioden för examensreformen inom de tekniska och medicinska områdena medelåldern 2010. År 2011 förefaller åldern för avläggande av examen ha återgått till den tidigare nivån. Medelåldern för dem som avlagt yrkeshögskoleexamen har hållits kvar på samma nivå de fem senaste åren.

TABELL 54. Medelåldern för dem som avlagt högskoleexamen, median

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Yrkeshögskoleexamen ¹	25,2	25,1	25,3	25,2	25,2	25,3
Högre högskoleexamen	27,4	27,5	28,6	27,3	27,9	27,6

¹ Utbildning för unga.

Utvecklingen av universiteten och yrkeshögskolorna

Under berättelseåret fanns det 16 verksamma universitet och 25 verksamma yrkeshögskolor. Bildkonstakademin, Teaterhögskolan och Sibelius-Akademien gick samman till ett nytt konstuniversitet vid ingången av 2013. Efter det finns det 14 universitet.

Reformen av den finansiella styrningen och lagstiftningsstyrningen av yrkeshögskolorna bereddes så att yrkeshögskolornas nya finansieringsmodell och nya tillstånd träder i kraft vid ingången av 2014. Som ett led i yrkeshögskolereformen förnyas högskolornas utbildnings- och examensansvar så att högskolorna får bättre förutsättningar att på ett smidigt sätt svara på de snabbt föränderliga behoven i arbetslivet och regionerna. Dessutom revideras grunderna för fastställandet av den basfinansiering som beviljas huvudmännen för yrkeshögskolorna. Inom tidsplanen för totalreformen av statsandelssystemet bedömer man hur överföringen av yrkeshögskolornas finansiering från kommunerna till staten samt ändringen av ställningen som juridiska personer genomförs.

Vid avtalsförhandlingarna med yrkeshögskolorna fästes särskild uppmärksamhet vid högskolornas profiler och insatsområden, högskolornas positionering på högskolefältet, den strukturella utvecklingen samt utbildnings- och forskningsverksamheten. Det fattades beslut om att yrkeshögskolorna Rovaniemi ammattikorkeakoulu och Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu ska gå samman till yrkeshögskolan Lapin ammattikorkeakoulu vid ingången av 2014.

Högskolestudiernas effektivitet och kvalitet har varit föremål för särskild uppföljning och utveckling. Mål som gäller effektivisering av studieprocesserna har dokumenterats i yrkeshögskolornas avtal för 2013–2016, och utveckling av studieprocesserna har också beaktats som en del av yrkeshögskolereformen i det förslag till finansieringsmodell som behandlas i riksdagen.

Universiteten understöddes i sitt arbete med att strukturellt utveckla verksamhetsstrukturerna och innehållet i verksamheten för att stärka kvaliteten och genomslagskraften. Utifrån de privata donationer som Tammerfors tekniska universitet samlade in under perioden 1.1–30.6.2012 fattade statsrådet beslut om den motfinansiering som staten betalar universitetet. Efter den sista grundkapitalposten har till universitetens grundkapital under åren 2008–2012 överförts statlig motfinansiering på basis av universitetens insamlade medel till ett belopp av sammanlagt ungefär 831 miljoner euro.

Vid avtalsförhandlingarna med universiteten fästes särskild uppmärksamhet vid högskolornas profiler och insatsområden, högskolornas positionering på högskolefältet, den strukturella utvecklingen samt utbildnings- och forskningsverksamheten.

En utvärdering av universitetslagsreformen färdigställdes och delgavs riksdagen. Enligt utvärderingsrapporten visade sig lagreformens effekter i början vara tydligare när det gäller strategiskt ledarskap än när det gäller personalpolitik. Effekterna ses bl.a. som starkare strategiskt ledarskap och ekonomisk styrning, i form av utveckling av samarbetet med intressentgrupper, inom den interna organiseringen och i ledningssystemen. Utifrån utvärderingen ansågs det inte finnas några behov av att ändra universitetslagen.

Undervisnings- och kulturministeriet samverkar med universiteten så att antagningen av studerande till högskolorna och högskolestudiernas strukturer har reviderats fram till utgången av 2015. Målet är att påskynda tillträdet till högskoleutbildning. Arbetet för att utveckla systemet för antagning av studerande genomfördes under året i nära samarbete med högskolorna och intressentgrupperna. Under den första etappen av reformen införs vid antagningen av studerande 2014 ett gemensamt riksomfattande system för gemensam ansökan till högskolorna samt blir det möjligt för dem som ansöker om sin första studieplats vid en högskola att bli antagna i en egen kvot. Under den andra etappen är målet att studieplatserna inom gemensam ansökan helt ska reserveras för dem som söker till sin första examensinriktade studieplats och att erbjuda dem som byter utbildningsområde samt dem som avlagt examen på motsvarande nivå smidiga sätt att söka sig till en ny utbildning.

Högskolornas internationalisering främjades i samband med styrning och finansiering. Antalet vetenskapliga publikationer vid högskolorna kvarstod nästan oförändrat. Antalet utländska examensstuderande ökade klart. Det internationella studentutbytet minskade en aning.

TABELL 55. Resultat av högskolornas verksamhet och rörlighet bland studerande

	2007	2008	2009	2010	2011
Vetenskapliga publikationer/undervisnings- och forskningspersonal, universitet	1,56	1,52	1,51	1,57	1,59
Doktorsexamina/professorer, universitet	0,67	0,67	0,72	0,57	0,61
Utländska examensstuderande, universitet	5 897	6 195	6 984	7 815	8 752
Utländska examensstuderande, yrkeshögskola	5 299	6 294	6 962	7 892	8 703

Tillgången till behörig och kunnig undervisningspersonal

År 2010 var 89 % av rektorerna och lärarna i huvudsyssla inom den grundläggande utbildningen formellt behöriga för sitt uppdrag. Av rektorerna och alla lärare i gymnasierna var 93 % behöriga för sitt uppdrag. Av lärarna inom yrkesutbildningen (grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning) var 73 % formellt behöriga. Andelarna har ökat lindrigt.

Studiestöd

Antalet mottagare av studiestöd minskade med ca 5 700 studerande (ca 2 %). Det fanns 224 984 studerande som fick statsborgen för studielån, dvs. 68 % av alla stödtagare. Antalet studerande som fick låneborgen ökade, eftersom högskolestuderande började beviljas låneborgen 1.8.2011 utan särskild ansökan i samband med beviljandet av studiepenning. Låneborgen beviljades 99 % av de högskolestuderande som får studiestöd.

TABELL 56. Studiestödstagare (studiepenning, bostadstillägg och statsborgern för studielån)¹

	2010	2011	2012
Gymnasier	31 815 (29 %)	30 393 (28 %)	28 950 (27 %)
Yrkesläroanstalter ²	110 897 (62 %)	109 585 (62 %)	107 670 (61 %)
Yrkeshögskolor	93 356 (72 %)	91 289 (70 %)	90 474 (70 %)
Universitet	93 147 (62 %)	91 409 (61 %)	89 536 (62 %)

¹ I tabellen ingår inte av Folkpensionsanstalten statistikförda studiestödstagare som studerar vid andra än de nämnda läroanstalterna eller vid utländska läroanstalter.

² Ny definition: stödtagarnas andel av de studerande inom grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning vid läroanstalter.

Av studiestödstagarna studerade 6 794 vid andra än de ovan nämnda läroanstalterna och 7 113 vid utländska läroanstalter. Antalet mottagare av studiestöd vid utländska läroanstalter ökade med ca 6 %. Sammanlagt 68 399 gymnasiestuderande och studerande för yrkesinriktad grundexamen vid yrkesläroanstalterna fick stöd för skolresor.

År 2012 hade de som avlagt yrkesinriktad grundexamen i genomsnitt 4 200 euro i studielån, de som avlagt yrkeshögskoleexamen 6 900 euro och de som avlagt högre högskoleexamen 8 400 euro. Sammanlagt 304 363 personer hade studielån vid utgången av 2012.

Vid utgången av 2012 uppgick lånebeståndet i fråga om studielån med statsborgern till 1 528,5 miljoner euro, varav så kallade gamla studielån uppgick till 3,3 miljoner euro.

Måltidsstödet till högskolestuderande höjdes med 7 cent per måltid 1.1.2012.

De preciserade bestämmelserna om inkomstprövning samt justering och avbrytande av stöd i anslutning till beviljande av studiestöd i två steg för högskolestuderande trädde i kraft 1.8.2012. De beräkningsgrunder för kostnaderna för skolresor som fastställs genom förordning höjdes 1.8.2012 med beaktande av kostnadsutvecklingen inom busstrafiken.

Regeringen överlämnade en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om studiestöd samt lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Syftet med propositionen var att skapa större klarhet i vissa grunder för beviljande av stöd.

Det arbete med att reformera studiestödet som förutsätts i regeringsprogrammet inleddes. Arbetsgruppen för utvärdering av studielånsavdraget och den arbetsgrupp som tillsatts för att bereda studiestödets strukturella utveckling färdigställde sina förslag mot slutet av 2012.

7.2 Kultur-, idrotts- och ungdomspolitik

Målen för de samhälleliga verkningarna inom kulturpolitiken

TABELL 57. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen

Mål	Bedömning
Kulturgrunden stärks genom att man främjar	God
– tillgången till kultur och information	
– bevarandet av kulturarvet och kulturmiljöerna	
– konst-, kulturarvs- och mediefostran	
– den nationella, regionala och lokala konst- och kulturförvaltningens funktioner	
– kulturens internationalisering, med beaktande av omvärldens utmaningar globalt och med tanke på den tekniska och hållbara utvecklingen	
Verksamhetsförutsättningarna för dem som utför kreativt arbete förbättras genom att	Försvarlig
– stödformerna för konst och kultur utvecklas	
– konstnärernas utkomstmöjligheter görs mångsidigare	
– ett fungerande upphovsrättssystem utvecklas	
– förutsättningarna för företagsamhet inom kulturella och kreativa branscher stärks	
Möjligheterna till kulturellt deltagande för alla befolknings- och medborgargrupper ökas genom att	Försvarlig
– den lokala och regionala tillgången och tillgängligheten till kulturtjänster och kulturarvet förbättras	
– utvecklingen av kulturell mångfald främjas	
Förutsättningarna för att utveckla kulturekonomin och den kreativa ekonomin och deras effekt på sysselsättningen förbättras genom att	God
– den finansiella basen och kunskapsunderlaget för kulturen utvecklas och breddas	
– kulturexporten stöds	
– upphovsrätten utnyttjas bättre	

Stärkande av kulturgrunden

Den ökning av anslagen för konst och kultur som fortgått i statsbudgetarna under hela 2000-talet bromsades upp 2012 på grund av det statsfinansiella läget och sparbesluten enligt regeringsprogrammet. Anslagen uppgick till ca 430 miljoner euro, vilket är knappt 5 miljoner mer än under det föregående året.

Reformen av statsandelarna för teatrar, orkestrar och museer 2008–2010 hade ökat finansieringen för dessa betydligt. Enligt utredning främjade anslagsökningen teatrarnas, orkestrarnas och museernas verksamhetsförutsättningar, balanserade deras finansieringsstruktur och innebar till och med att vissa av dem kunde överleva. Ökningen hade sysselsättande effekter för branschen. På vissa undantag när steg publik- och besöksiffrorna dock inte. År 2012 blev statsandelarna för teatrar, orkestrar och museer föremål för en nedskärning på 10 miljoner euro. Åtgärderna för att göra systemet med statsandelar för konst- och kulturinstitutionerna mera sporrande fortsatte.

Den statsstödda grundliga reparationen av Svenska Teatern blev klar. Staten beslutade stödja den grundliga reparationen av Tampereen Työväen Teatteri med 3 miljoner euro från och med 2015. Dessutom beviljades stöd för 16 kulturella byggprojekt. Som exempel på de största kan nämnas den grundliga reparationen av Kuopion kaupunginteatteri och nybygget Lappeenrannan kaupunginteatteri.

Strukturella reformer av konst- och kulturförvaltningen bereddes. Lagen och förordningen om Centret för konstfrämjande antogs. Centret inrättades i stället för Centralkommissionen för konst. Genom reformen separerades myndighetsuppgifterna och förtroendeorgansuppgifterna från varandra och sammanfördes ämbetsverkets uppgifter till större helheter. Till det nya konstrådet överfördes behörighet från statsrådet och ministeriet. Även stiftelsen Cultura, som bildades i stället för Institutet för Ryssland och Östeuropa, kunde inleda sin verksamhet vid ingången av 2013.

Ombildandet av Statens konstmuseum till en offentligrättslig inrättning 2014 bereddes. De allmänna utvecklingsuppgifter inom museibranschen som sköts vid Statens konstmuseum överfördes redan under berättelseåret till Museiverket. Statens filmgranskningsbyrå omvandlades till Centralen för mediefostran och bildprogram. Avsikten är att centralen ska anslutas till Nationella audiovisuella arkivet. Överföringen av Museiverkets fastighetsförmögenhet till Senatfastigheter och Forststyrelsen bereddes.

Den beredning av en kulturmiljöstrategi som inletts tillsammans med miljöministeriet siktar till att stärka kulturmiljöpolitiken. Regeringen överlämnade en proposition om Finlands tillträde till Unescos konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet. Syftet med konventionen är bl.a. att främja dialogen mellan olika kulturer. Genomförandet av det nationella digitala biblioteket fortsatte.

TABELL 58. Stärkande av kulturgrunden

	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012
Statens (UKM:s förvaltningsområde) stöd till konsten och kulturen, mn euro	400,6	426,1	430,1
Teatrar med rätt till statsandel			
– uppskattade årsverken	2 469	2 469	2 469
– antal föreställningar	11 941	12 198	13 467
Orkestrar med rätt till statsandel			
– uppskattade årsverken	1 033	1 033	1 033
– antal konserter	1 885	1 861	1 907
Finlands Nationalopera			
– antal anställda med månadslön	540	538	537
– antal föreställningar	337	292	283
Suomen Kansallisteatteri (Finlands Nationalteater)			
– antal anställda	330	346	326
– antal föreställningar	605	597	698
Museer med rätt till statsandel, årsverken	1 183	1 183	1 183
Antal regioncentrum för konst	31	31	31

Förbättrande av verksamhetsförutsättningarna för dem som utför kreativt arbete

De senaste åren har sysselsättningen inom kulturyrken och kulturbranscherna ökat snabbare än sysselsättningen inom alla yrken och branscher (Statistikcentralen/arbetskraftsundersökning). År 2011 fanns det knappt 82 000 (enligt preliminära uppgifter fler än 83 000 år 2012) verksamma i huvudsyssla inom kulturyrken, av vilka ca 12 000 i konstyrken. Det totala antalet sysselsatta inom kulturbranscherna rörde sig kring 109 000, av vilka ca 15 000 sysslade med konstnärlig verksamhet. Alla som arbetar inom kultursektorn är inte verksamma i kulturyrken.

Statliga konstnärstipendier beviljade av Centralkommissionen för konst är en viktig form av stöd för konstnärernas arbete. Både antalet sökande av årsstipendier och antalet mottagare av årsstipendier ökade under berättelseåret. Den successiva omvandlingen av konstnärsprofessorstjänsterna till stipendier är en bidragande orsak till ökningen. Enligt undersökning (CKK Arbetsrapporter 50, 2012) upplever konstnärerna att stipendiesystemet till övervägande del fungerar. Stipendierna tryggar försörjningen och arbetsron och aktiverar till att skapa konst. Huvudstadsregionens roll bland stipendiesökandena och mottagarna av stipendier accentueras.

I enlighet med det tillvägagångssätt som social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet kommit överens om tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en förvaltningsövergripande arbetsgrupp för att utreda behoven av att revidera arbetslagstiftningen, lagstiftningen om social trygghet och skattelagstiftningen för dem som är verksamma inom kreativa branscher.

Finansieringen till den så kallade fria scenkonsten utökades, eftersom antalet grupper och verksamheten har ökat betydligt. Detta förbättrar arbetsmöjligheterna för aktörerna inom den fria scenkonsten. I fortsättningen kommer man att betona strukturell utveckling samt samarbete med bl.a. institutioner som beviljas statsandel.

TABELL 59. Personer som utför kreativt arbete

	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012
Antal mottagare/sökande av årsstipendier	277 / 1 985	286 / 1 971	303 / 2 131
Andelen personer som bor i huvudstadsregionen av dem som får stipendium från statens konstkommissioner, %	56	55	57
Personer som arbetar inom kulturyrken (arbetskraftsundersökning)	78 611	81 725	83 463
– Sysselsatta inom kulturbranscherna (arbetskraftsundersökning)	108 656		
Antal konstnärspensioner sammanlagt, 31.12	1 017	1 048	1 106
– Antal nya mottagare av konstnärspensioner i förhållande till antalet sökande, %	7,98	13,33	11,98

Förbättrande av möjligheterna till kulturellt deltagande för alla befolkningsgrupper

Deltagandet i kulturella evenemang har ökat under 2000-talet och skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper har jämnats ut (Statistikcentralen, Undersökning om tidsanvändning 2011). Enligt regeringsprogrammet är strävan alltså att öka aktiviteten i synnerhet bland dem som nu inte är delaktiga i kulturtjänster eller kulturverksamhet. Inom projektet Kuulto startade 22 utvecklingsförsök för att förbättra tillgången och tillgängligheten till lokala och regionala kulturtjänster. Inom arbetsgruppen för tillgång till kultur bereddes förslag för ökat deltagande. Genomförandet av handlingsprogrammet för främjande av kulturens välfärdseffekter 2010–2014 fortsatte tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet. Kulturens välfärdseffekter och som en ny accentuering arbetslivseffekter främjades även genom strukturfondsprojekt.

Enligt en undersökning är de nya äldre generationerna aktivare och mångsidigare kulturkonsumenter och evenemangsbesökare än de tidigare generationerna (Cupore, 2012). Undersökningen gav också närmare information om orsakerna till deltagande och uteblivet deltagande och om olika slags grupper av deltagare.

Andelen biobesökare vid inhemska filmer nådde en högre nivå än någonsin sedan slutet av 1970-talet. De senaste årens anslagssatsningar, utveckling av stödverksamhet och digitalisering av biografernas föreställningsteknik har bidragit till den positiva utvecklingen. Även den internationella framgången har varit rekordartad. Fler filmvisningsrättigheter och visningsrättigheter till fler länder än någonsin såldes, vilket förklaras av bl.a. ett ökat antal internationella samproduktioner och starkare internationell kompetens och finansiering.

Det treåriga programmet Läslust inleddes. Målet med programmet är att stärka barns och ungas läsintresse och mångsidiga läsfärdigheter. Projektet genomförs i samarbete med skolor, bibliotek och föräldrar.

TABELL 60. Kulturen och medborgarna

	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012
Besökare på teatrar med rätt till statsandel, 1 000 personer	2 502	2 507	2 393
Suomen Kansallisteatteris publikkontakter, 1 000 personer	116	167	185
Åhörare vid orkestrar med rätt till statsandel, 1 000 personer	670	777	772
Finlands Nationaloperas publikkontakter, 1 000 personer	295	264	278
Besökare i museer med rätt till statsandel och i andra museer som sköts som huvudsyssla, 1 000 personer	4 869	4 985	5 183
Premiärer på inhemska filmer	23	29	36
Antal biobesökare vid inhemska filmer, 1 000 personer	2 073	1 214	2 362
Antal huvudbibliotek och biblioteksfilialer, st.	798	794	787
Den totala utlåningen vid allmänna bibliotek, 1 000 st.	96 228	97 428	94 868
Fysiska biblioteksbesök, 1 000 st.	52 647	52 797	52 763
Biblioteksbesök på nätet, 1 000 st.	57 078	56 874	59 273
Besök på kulturevenemang, 1 000 personer	2 030	2 000	2 000

Stärkande av kulturekonomin och den kreativa ekonomin

De kulturella branscherna utgör en viktig del av samhällsekonomin. Kulturekonomin började återhämta sig 2010 efter nedgången 2009. Såväl produktionen inom branscherna som den privata konsumtionen av kultur ökade, men värdestegringen och sysselsättningen krympte dock fortfarande en aning.

Kulturens och de kreativa branschernas betydelse för en mångsidigare näringsstruktur har en stark framtoning i regeringsprogrammet. Undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet samarbetade intensivt för att uppnå målen. Undervisnings- och kulturministeriets egna åtgärder tog fasta på i synnerhet produktutveckling inom de kulturella och de kreativa branscherna samt främjande av export och internationalisering.

Vid utgången av 2012 hade 24 projekt inletts inom det riksomfattande ESF-utvecklingsprogrammet för tillväxt och internationalisering av företag inom kreativa branscher 2007—2013. Nästan 13 miljoner euro i form av EU-finansiering och statlig finansiering hade bundits vid projekten. Mer än 4 000 personer och närmare 1 000 företag samt 800 övriga organisationer har medverkat i projekten.

TABELL 61. De samhälleliga effektmålen för idrottspolitiken

Mål	Bedömning
1. TILLGÄNGLIGHETEN TILL IDROTEN SKA VARA LIKVÄRDIG	
Idrotten hör till de kulturella grundläggande rättigheterna, och säkerställandet av tillgängligheten till den påverkas främst av flyttningsrörelsen inom landet, reformen av kommunstrukturen samt förändringar i idrottsförvaltningen och idrottskulturen. Målet är att säkerställa tillgängligheten till idrottservice i hela landet.	God
2. DEN MOTIONSINRIKTADE LIVSSTILEN BLIR ALLT VANLIGARE	
Idrotten har positiva effekter på människans välbefinnande, arbetsförmåga och hälsa. Målet är att öka motionsintresset och motionsintensiteten bland hela befolkningen. Målgruppen utgörs i synnerhet av barn och unga, eftersom deras motionsaktivitet skapar grunden för en motionsinriktad livsstil för resten av livet.	Utmärkt
3. MEDBORGARVERKSAMHET INOM MOTION OCH IDROTT ÖKAR BEFOLKNINGENS DELTAGANDE OCH STÄRKER DELAKTIGHETEN	
Finländare deltar rätt aktivt i motions- och idrottsföreningars verksamhet. Det har dock kunnat konstateras att det finns skillnader mellan olika befolkningsgrupper när det gäller deltagande i föreningsverksamhet, engagemang och motionsaktivitet. Målet är att förbättra kvaliteten på medborgarverksamheten inom motion och idrott och deltagandet i medborgarverksamheten i synnerhet när det gäller sådana befolkningsgrupper som hindras att delta av sociala, ekonomiska eller kulturella faktorer.	God
4. EN ETISK OCH SAMHÄLLSANSVARIG ELITIDROTTSVERKSAMHET ÖKAR ANTALET IDROTTSINTERESSERADE	
Elitidrotten är en del av den finländska kulturen. Den ger upplevelser och positiva förebilder samt ökar intresset för att inleda ett eget motionsintresse. Dessutom stärker elitidrottsverksamheten, i synnerhet ordnandet av storevenemang, motionens och idrottens betydelse för samhällsekonomin. Målet är att förbättra de finländska idrottarnas framgångar inom elitidrotten och integreringen av handikappidrott på elitnivå samt att stärka effekterna av elitidrottsevenemang som ordnas i Finland.	God

Tillgängligheten till idrotten ska vara likvärdig

Lika tillgänglighet till idrotten påverkas framför allt av idrottsservice och idrottsanläggningsservice som producerats med offentliga medel. Kommunernas möjligheter att producera grundläggande idrottsservice stöds via statsbudgeten genom statsandelar för idrottsverksamhet samt statsunderstöd enligt prövning för byggande av idrottsanläggningar.

Uppskattningsvis en fjärdedel av de statliga idrottsanslagen anvisas för kommunernas idrottsverksamhet. År 2011 täckte statsandelarna i genomsnitt drygt 3 % av driftskostnaderna för kommunernas idrottsverksamhet. Kommunernas egen satsning på motion och idrott rör sig årligen kring 600–700 miljoner euro. År 2011 utgjorde statsandelarna för byggande av idrottsanläggningar ca 14 % av totalkostnaderna för de projekt som fick stöd. År 2012 betalades 19 miljoner euro till kommunerna i form av statsandel för idrottsverksamhet. Det beviljades 28 miljoner euro i understöd för byggande av idrottsanläggningar, och då med betoning på idrottsanläggningar för stora användargrupper.

Enligt bokslutsuppgifterna för 2011 uppgick driftsekonomin nettokostnader inom kommunernas idrottsverksamhet till i genomsnitt 90 euro per invånare. Det kan bedömas att likvärdig tillgänglighet till idrotten även 2012 hållits på samma nivå som under tidigare år.

TABELL 62. Lika tillgänglighet till motionslokaler

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall
Motionslokaler som understöd med statsunderstöd, renoverings- och nybyggnadsprojekt			
– simhallar, m ²	23 497	23 268	24 243
– sporthallar, m ²	27 587	38 131	19 025
– ishallar, m ²	14 878	13 016	21 579
SAMMANLAGT	65 962	74 415	64 847
– lokala idrottsplatser, st.	53	62	67
Kommunernas aktivitet för främjande av motion och idrott/ Tea-visaren (beskriver planering av verksamheten, resurser, ledarskap; befolkningsviktat genomsnitt för landet)	55	55	62

Den motionsinriktade livsstilen blir allt vanligare

För att främja en motionsinriktad livsstil understödde ministeriet program- och projekt-baserade åtgärder som riktade sig till hela befolkningen och till hela levnadsloppet. I synnerhet barn och unga prioriterades.

Genom Idrottsprogrammet för barn och unga och genom programmet Skolan i rörelse stöds en allt mera motionsinriktad verksamhetskultur inom småbarnsfostran och i skolmiljön samt främjande av motion och idrott på eget initiativ. Ministeriets stöd till programmen uppgick till sammanlagt 5,5 miljoner euro. Inom utvecklingsprogrammet för hälsomotion och inom programmet I form för livet har åtgärder för att främja motion och idrott bland den vuxna befolkningen i Finland riktats till i synnerhet dem som rör på sig lite. Även ökad motionsinriktning inom verksamhetskulturen i arbetslivet har understötts.

Mätarna för att beskriva en motionsinriktad livsstil visar att statistiskt sett har antalet personer som på sin fritid ägnar sig åt svettframkallande och ansträngande motion ökat en aning.

TABELL 63. Främjande av en motionsinriktad livsstil

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall
Antalet medborgare med en motionsinriktad livsstil			
Personer som motionerar på fritiden minst 4 ggr/v i åldern 15—64 år, % ¹			
– män	30	29	30
– kvinnor	34	31	33
Barn och unga som motionerar och är fysiskt aktiva på fritiden, % ²			
Ansträngande idrott högst 1 h/v			
– åk 8—9	35	34	34
– åk 1—2 i gymnasiet	31	30	30
– åk 1—2 i yrkesutbildningen	48	47	47

¹ AVTK 2009, motion minst 30 min. så att personen blir åtminstone lätt andfädd eller svettas.

² Skolhälsoenkät: enkäten utförs jämna år i södra och östra Finland och Lappland och udda år i sydvästra, västra, inre och norra Finland och på Åland.

Medborgarverksamhet inom motion och idrott ökar befolkningens deltagande och stärker delaktigheten

Berättelseåret präglades av att de överlappande strukturerna för frivilligorganisationerna för motion och idrott avvecklades. Finlands Idrott rf, Ung i Finland rf, Suomen Kuntoliikuntaliitto ry och Suomen Olympiakomitea ry inrättade en ny gemensam paraplyorganisation (VALO rf), som inledde sin verksamhet vid ingången av 2013. En reform av systemet med statsunderstöd till frivilligorganisationer för motion och idrott bereddes.

Lokala utvecklingsprojekt för föreningsverksamhet har understötts i syfte att öka deltagandet i medborgarverksamheten. Genom föreningsstöd har man understött framför allt utveckling av idrotts- och motionsföreningars grundläggande verksamhet. Under berättelseåret bereddes en förstärkning av föreningsstödet så att det allt effektivare ska kunna användas för att ingripa i kostnadsstegringen när det gäller motion och idrott bland barn och unga. Målet är att sänka deltagaravgifterna och öka antalet utövare och grupper i föreningarna.

TABELL 64. Stärkande av delaktigheten och den sociala gemenskapen

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall
Idrott och medborgarverksamhet inom motion och idrott, %			
Regelbunden motion			
– i Finland	17	17	17
Engagemang i frivilligverksamhet inom idrott			
– i Finland	18	18	18
Medlemskap i idrottsföreningar eller idrottsorganisationer, % (Ungdomsbarometern)			
– pojkar, flickor	21	21	21
Föreningsmotion minst 1 gång/v/% (Undersökning om hälsovanor bland unga) ¹			
– pojkar	47,3	50,05	50,05
– flickor	44,0	46,5	46,5
SAMMANLAGT	424 000		
Andel i % av dem som deltar i medborgarverksamhet	43		

¹ Ungdomsbarometern**En etisk och samhällsansvarig elitidrottsverksamhet ökar antalet idrottsintresserade**

Genom att stödja ändringsprocessen inom elitidrotten har man försökt utforma verksamhetsprocesser som är allt öppnare för insyn samt gemensamma stödsystem för elitidrotten. Målet har varit att stärka elitidrottens anseende i samhället och förbättra förutsättningarna för verksamhet på en allt högre etisk nivå. Idrottarnas träningsmöjligheter samt idrottarnas möjligheter att samordna idrottskarriären och studierna förbättrades genom olika former av understöd. Antidopningsverksamhet understöddes liksom under tidigare år via Antidopningskommittén.

TABELL 65. Dopningstest och dopningsbrott, st. (ADT ry)

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall
Test inom det nationella testningsprogrammet, sammanlagt	2 259	3 126	3 006
– utanför tävlingar	1 248	1 772	1 570
– vid tävlingar	1 011	1 404	1 436
– varav blodprov	112	123	122
Idrottsprofiler, blodprov			104
Dopningsbrott	12	13	8

Målen för de samhälleliga verkningarna inom ungdomspolitiken

TABELL 66. Bedömning av utfallet av de samhälleliga verkningarna

Mål	Bedömning
AKTIVARE MEDBORGARSKAP FÖR UNGA	
Målet när det gäller ett aktivt medborgarskap för unga är att utveckla en målinriktad verksamhet bland unga i samhället. Ett aktivt medborgarskap främjas genom att man skapar förutsättningar för alla unga att ha en egen fritidssysselsättning och att därigenom vara medlem i sammanslutningar och kunna påverka i samhället. Mekanismerna för ungas deltagande och inflytande samt för hörande av unga utvecklas. Målet är att göra det möjligt för de unga att aktivt delta i och påverka samhälleliga frågor med beaktande av de ungas nya tillvägagångssätt och gemenskaper, vilket eventuellt också ökar de ungas valdeltagande.	God
DE UNGAS SOCIALA IDENTITET STÄRKES	
Det uppsökande ungdomsarbetet ökas så att det täcker hela landet (under regeringsperioden som en del av ungdomsgarantin). Verkstadsverksamheten för unga förbättrar de ungas beredskap för vardagen och arbetslivet samt vägleder till utbildning och arbetslivet. Unga stöds också genom perioder och kurser i livskompetens som ordnas av de riksomfattande ungdomscentralerna.	Utmärkt
DE UNGAS UPPVÄXT- OCH LEVNADSVILLKOR FÖRBÄTTRAS	
De ungas uppväxt- och levnadsvillkor förbättras genom att statsrådet driver en effektivare generationspolitik i fråga om de unga så att de ungas och övriga befolkningsgruppers levnadsvillkor är på samma nivå. Statsrådets barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram, som färdigställdes 2011, genomförs och följs 2012—2015. Statsrådets delegation för ungdomsärenden utvärderar årligen genomförandet av programmet. Barns och ungas levnadsvillkor följs med hjälp av de nya indikatorerna för levnadsvillkoren. Man stöder det utvecklande av sektorsövergripande samarbete mellan myndigheter i kommunerna som förutsätts i ungdomslagen.	God

Aktivt medborgarskap för unga

Enligt Ungdomsbarometern 2012 har de ungas deltagande i frivilligverksamhet ökat. Även intresset för politik har ökat, men det kanaliseras inte i första hand till valdeltagande eller politisk organisationsverksamhet utan till frivilligverksamhet på bredare front. De ungas känsla av samhörighet med lokala och övriga gemenskaper, i synnerhet gemenskaper på webben, och även med samhälleliga institutioner har blivit starkare. Däremot har förtroendet för medmänniskorna minskat från 2009.

Undervisnings- och kulturministeriet understödde verksamheten inom riksomfattande ungdomsorganisationer, serviceorganisationer och organisationer som utför ungdomsarbete med sammanlagt 14,5 miljoner euro. Resultaten av en utredning om medlemsregistren för politiska ungdomsorganisationer kommer att tas till vara när det gäller att utveckla organisationernas understödsverksamhet. Dessutom beviljades specialunderstöd för frivilligorganisationers, övriga sammanslutningars och kommunernas projekt för främjande av barns och ungas delaktighet. Också ungdomsarbetet på internet, vilket utvecklas kraftigt, understöddes och tjänster för nätdemokrati utvecklades bl.a. genom att samarbete med justitieministeriets projekt för plattform för delaktighet inleddes.

Barns och ungas fritidsverksamhet understöddes via NTM-centralerna. Sammanlagt 1 600 klubbar understöddes, och i deras verksamhet deltog 57 000 barn och unga.

TABELL 67. Aktivt medborgarskap för unga

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall
Antal organisationer inom ungdomsverksamhet som fått understöd, st.	120	133	132
Medlemmar i organisationerna, pers. ¹	723 769	662 870 ²	

¹ Riksomfattande ungdomsorganisationer.

² Nedgången i medlemstalet beror delvis på att vissa ungdomsorganisationer blivit organisationer som utför ungdomsarbete.

Stärkande av de ungas sociala identitet

Enligt den rapport av arbetsgruppen för samhällsgarantin för unga som blev klar 2012 finns det i Finland 40 000 unga under 30 år som inte har arbete eller utbildning. Verkstadsverksamhet för unga och uppsökande ungdomsarbete är viktiga verktyg inom ungdomsverksamheten när det gäller att stärka de ungas sociala identitet. År 2012 understöddes dessa verksamhetsformer med sammanlagt 24,7 miljoner euro.

Hösten 2012 inleddes ett arbete för att definiera och utveckla stärkandet av de ungas sociala identitet i förhållande till andra sektorer och övrigt ungdomsarbete. Detta stöds även genom riksomfattande projekt där man utvecklar ett informationssystem för riksomfattande verksamhetsenkäter i syfte att betjäna lokala informationsbehov och arbetsmetoder för verkstadsträning.

Stärkande av de ungas sociala identitet inkluderar även socialt ungdomsarbete vid de riksomfattande ungdomscentralerna (Nuotta-träning) och förebyggande missbruksarbete bland unga. Det senare understöddes i första hand genom att stärka Preventiimi, som är ett kunskapscentrum för förbyggande av missbruk inom ungdomssektorn, samt genom att bevilja specialunderstöd för utvecklingsprojekt.

Uppsökande ungdomsarbete understöddes med 10,33 miljoner euro under berättelseåret. Uppsökande verksamhet bedrivs i mer än 87 % av kommunerna. Verksamheten nådde 14 000 unga, när kriteriet är att den uppsökta unga personen deltar i verksamheten mer än genom att träffas en gång (mer än 23 000 unga kontaktades). Verksamheten nådde ut till betydligt fler unga än under det föregående året. Verkstadsverksamheten för unga understöddes med 11,22 miljoner euro. Verksamheten omfattar mer än 80 % av kommunerna.

TABELL 68. Verkstadsverksamhet för unga

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall
Stärkande av de ungas sociala identitet			
Verkstadsverksamhet för unga			
– Verkstäder, antal	210	210	210
– Unga (under 29 år) i verkstäder, antal/år	13 016	12 982	ca 13 000
– Unga som fått studieplats eller arbete eller deltar i annan ledd verksamhet, %	76	75	75
– Antal arbetslösa unga	33 200	31 600	31 993
Uppsökande ungdomsarbete i kommunerna (st.)/kundrelationer (unga), av vilka			
– erbjöds ytterligare stöd, %	69	71	71

De ungas uppväxt- och levnadsvillkor

Den service- och utvecklingscentralstruktur som inrättades 2010 omfattar för närvarande 14 centrala aktörer. Arbetet för att utveckla centralernas resultatstyrning fortsatte.

I undervisnings- och kulturministeriets regi tillsattes en arbetsgrupp med företrädare från olika ministerier för genomförande och uppföljning av statsrådets barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram 2012—2015. Riksomfattande utvecklingsprojekt där man arbetar för målen med programmet understöddes med 3,5 miljoner euro. Särskild vikt fästes vid integrering av jämställdhetsperspektivet. Statens delegation för ungdomsämrenden genomförde den första årliga utvärderingen av programmet, där uppmärksamhet fästes förutom vid beredningen och verkställigheten av programmet även vid bl.a. hur programmet svarar på de ungas problem i livet. Delegationen publicerade också sin slutrapport om välfärdsindikatorer för unga. Indikatorerna kommer i fortsättningen att användas vid uppföljning av barnens och de ungas uppväxt- och levnadsvillkor.

Fram till utgången av 2012 hade ett lagstadgat sektorsövergripande nätverk för vägledning av och tjänster för unga bildats i 245 kommuner och bereddes bildandet av ett sådant nätverk i 33 kommuner. Undervisnings- och kulturministeriet och NTM-centralernas ungdomsverksamhet har tillsammans ordnat regional utbildning om den ändrade ungdomslagen i syfte att främja verkställigheten.

TABELL 69. Informations- och rådgivningstjänster för unga

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall
Informations- och rådgivningstjänster för unga			
– Kommuner som ingår i verksamheten, st.	241	245	247
– Unga (13—24 år) som omfattas av verksamheten, %	87,5	88,9	

8 Jord- och skogsbruksministeriet

Ministerns översikt över verksamheten och förändringarna i omvärlden

År 2012 präglades av de osäkra utsikterna för Finlands ekonomi och hållbarheten i de offentliga finanserna. Arbetet med att balansera statsfinanserna fortsatte inom hela statsförvaltningen, likaså vid jord- och skogsbruksministeriet. Trots de minskade resurserna fortsatte lagstiftningsarbetet intensivt. Det startades flera stora lagstiftningsprojekt. Det viktigaste målet var att skapa förutsättningar för en grön tillväxt genom att reformera lagar, organisationer och finansiering.

En ny strategi för ministeriets förvaltningsområde, som bygger på ministeriets strategiarbete, godkändes 23.5.2012. Strategin sammanfattar förvaltningsområdets verksamhetsidé enligt följande: ”Vi tryggar produktionen av inhemska livsmedel och en hållbar användning av förnybara naturresurser samt skapar förutsättningar för näringar och välbefinnande som bygger på dessa.” Ministeriets organisation reformerades 1.1.2013 enligt denna verksamhetsidé. Samtidigt inleddes arbetet med att ändra ministeriets namn till mat- och naturresursministeriet.

Medborgarna fortsatte att visa ett starkt intresse för maten. Konsumenterna ville få mer information om matens ursprung och tillverkningsätt. I enlighet med regeringsprogrammet inledde ministeriet arbetet med att ta fram program för eko- och närmat. Målet var att möta den växande efterfrågan på närproducerad och ekologiskt producerad mat.

Inom jordbrukspolitiken var reformen av EU:s jordbrukspolitik i stark fokus under hela året. Behandlingen av de förslag som kommissionen lade fram år 2011 fortsatte i rådet och arbetsgrupperna. Aktiva kontakter till de övriga medlemsländerna, Europaparlamentet och kommissionen bidrog till målet om en gemensam till de nordliga förhållandena bättre anpassad jordbrukspolitik.

Arbetet med djurskydd drevs framåt på många fronter. En proposition med förslag till lag om skydd av försöksdjur lämnades till riksdagen och en totalreform av djurskyddslagen inleddes. En förordning som gäller välbefinnandet hos svin, som länge varit under arbete, blev också färdig.

Behandlingen av reformen av den gemensamma fiskeripolitiken i Europa fortsatte i rådet. Målet är en allt hållbarare fiskeripolitik. Dialogen kring laxpolitiken var fortsatt livlig. Ministeriet tillsatte en bred arbetsgrupp med uppgift att ta fram en nationell laxförvalt-

ningsstrategi. Avsikten med strategin var att skapa större samförstånd. En totalreform av lagen om fiske bereddes på ministeriet utifrån riktlinjer som utarbetades av en arbetsgrupp. För att trygga hotade bestånd av vandrande fiskar arbetade man fram en fiskvägsstrategi.

På samma sätt som under de tidigare åren fortsatte också diskussionen om politiken kring stora rovdjur livlig. Konflikterna med rovdjur lindrades genom en ny viltvårdscentralorganisation samt genom att man beviljade licenser för stamförvaltningsmässiga åtgärder för att förvalta stora rovdjur.

Inom skogssektorn fortsatte arbetet med reformen av de centralaste lagarna. Arbetsgruppen för reformen av skogslagen föreslog i sitt betänkande att regleringen som rör skogsägare ska minskas. Arbetsgruppen som arbetade med lagen om skogsvårdsföreningar kom med ett förslag som gick ut på att systemet med ett obligatoriskt medlemskap ska avvecklas. Ministergruppen för utveckling av förvaltningen uppnådde samförstånd om Forsstyrelsens nya roll som ett specialaffärsverk. Finlands skogscentral, som är ett landsomfattande organ, inledde verksamheten.

Arbetet med att utreda sammanslagning av ministeriets sektorforskningsinstitut inledes. Målet var att inrätta ett institut för forskning av naturresurser.

Jari Koskinen
Jord- och skogsbruksminister

8.1 Översikt över politiksektorerna inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde

Förhandlingarna med kommissionen om att lösa frågan om kompensationen för förlust av skog som är viktig för Finland gick framåt. Genomförandet av handlingsprogrammet för anpassning till klimatförändringen (2011—2015) fortsatte inom ministeriets förvaltningsområde. Bedömning och uppdatering av den nationella strategin för anpassning till klimatförändringen inleddes.

Statsrådets principbeslut om en nationell strategi för ett hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av myr- och torvmarker godkändes 30.8.2012. Arbetet med att införa en nationell strategi för främmande arter började i enlighet med statsrådets principbeslut, vilket godkändes i mars, samt enligt den strategi och det handlingsprogram som blev klara i april.

Utveckling av landsbygden

TABELL 70. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv.		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Överföringsutgifter, HT 30	103,4	129,6	146,3			
– varav EU:s andel	38,4	51,1	63,9			
Kostnader för verksamheten ¹	31,3	35,1	30,4	421	439	356
– forskning och utveckling	7,0	7,1	6,4	105	106	91
– förvaltning	24,1	28,0	24,0	316	333	265

¹ MTT, JSM, Mavi, Tike och närings-, trafik- och miljöcentralerna

TABELL 71. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen.

Effektmål	Betyg
Att bevara en bebodd och livskraftig landsbygd.	Nöjaktig
Att bevara landsbygden som en konkurrenskraft boendemiljö, etableringsplats för företag och sysselsättare för invånarna.	God
Att befolkningsutvecklingen blir mer balanserad, sysselsättningen förbättras och näringsverksamheten blir mångsidigare på glesbygden och kärnlandsbygden.	Nöjaktig

På landsbygden bodde 2,15 miljoner invånare 2011, varav 1,29 miljoner, dvs. 23,9 % av finländarna, på glesbygden och kärnlandsbygden. Invånarantalet på glesbygden minskade med 1,2 % jämfört med föregående år och på kärnlandsbygden med 0,3 %. Invånarantalet på landsbygden nära städer växte däremot med 0,9 % från år 2010 till 2011. Särskilt unga kvinnor flyttar från landsbygden till städerna, vilket bidrar till att snedvrida befolkningens ålder- och könsstruktur. Arbetslöshetsgraden är fortfarande högst på den glest bebyggda landsbygden och lägst på landsbygden i närheten av städerna. På den

glest bebyggda landsbygden sjönk arbetslösheten samtidigt som hela arbetskraften minskade. Den sänkta arbetslösheten förklaras till en del med att de arbetslösa flyttar till andra områden samt hamnar utanför arbetskraften.

Näringsstrukturen på landsbygden diversifieras och antalet företag växer. Primärproduktionens andel av näringsverksamheten på den glest bebyggda och kärnlandsbygden är fortfarande 7—9 %, men den relativa andelen gårdar som bedriver annan företagsverksamhet ligger på ungefär samma nivå som tidigare. Övriga branschers andel, särskilt servicens, ökar i alla landsbygdsområden. Endast handelns och transporternas andel har krympt. Antalet mikro- och småföretag har ökat särskilt på landsbygden i närheten av städerna. Utvecklingsskillnaden mellan landsbygden i närheten av städerna och den glest bebyggda och kärnlandsbygden har fortsatt att växa något.

Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007—2013 har genomförts effektivt. Från programperiodens början till utgången av 2012 har man beviljat sammanlagt cirka 650 miljoner euro i företags- och projektstöd till landsbygden. Diversifiering av landsbygdsnäringar, grundande av nya företag, företagsutveckling och företagens konkurrenskraft samt förutsättningar för boende på landsbygden har uppmuntrats med hjälp av det mångsidiga stödutbudet.

Från programperiodens början till utgången av 2012 har i företagsstöd som delfinansieras av EU beviljats för över 9 300 investerings-, utvecklings- och etableringsåtgärder till ett belopp av sammanlagt cirka 245 miljoner euro. Lokala Leaderaktionsgrupper har finansierat över 2 800 åtgärder.

En del av projektstödet enligt landsbygdsutvecklingsprogrammet har avsatts för bl.a. landsbygdens utbildnings- och informationsspridningsåtgärder och landsbygdsnäringarnas utvecklingsprojekt.

Under åren 2007—2012 har stöd beviljats för totalt cirka 4 700 utbildnings- och utvecklingsprojekt till ett sammanlagt belopp av cirka 400 miljoner euro. Största delen av projekten, cirka 3 400 har fått stöd via lokala Leaderaktionsgrupper.

TABELL 72. Uppnåendet av målen för programperioden 2007—2013

Mål för programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007—2013	Utfall 23.10.2012
Minst 4 000 nya företag	2 500
Minst 10 000 nya arbetstillfällen	3 057
Minst 165 000 personer utbildas	99 981

Regeringsprogrammet genomfördes så att resurserna och uppgifterna när det gäller den landsomfattande landsbygdsutvecklingen överfördes 1.1.2012 till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde.

Jordbruk

TABELL 73. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Överföringsutgifter, HT 30	2 103,2	2 079,1	2 036,6			
– varav EU:s andel	782,1	771,3	777,0			
Gårdsbrukets utvecklingsfond						
Kostnader för verksamheten ¹	88,8	95,5	99,2	1 257	1 254	1 241
– forskning och utveckling	21,8	23,5	26,4	329	369	392
– förvaltning, rättsförvaltning, statistik	67,1	72,0	72,8	928	885	849

¹ MTT, JSM, Mavi, Besvärdsnämnden, Tike och närings-, trafik- och miljöcentralerna

TABELL 74. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen.

Effektmål	Betyg
Jordbrukets och livsmedelskedjans lönsamhet* och konkurrenskraft* tryggas och produktionen** fortsätter i hela Finland.	* Nöjaktig ** God
Produktionen av högkvalitativa råvaror som den inhemska livsmedelskedjan behöver, tryggas samt konsumenternas värderingar och förväntningar beaktas längs hela livsmedelskedjan.	God
Näringsbelastningen och utsläppen av växthusgaser minskar.	Nöjaktig (balanser)
Den jordbruksbaserade bioenergiproduktionen utökas.	Nöjaktig

År 2012 förbättrades jordbrukets lönsamhet något jämfört med föregående år. På gårdar med lönsamhetsbokföring uppnåddes i medeltal 55 % av lönsamhetsmålen (47 % år 2011, 46 % år 2010). Senast har jordbrukets lönsamhet legat på denna nivå år 2007. Produktionens lönsamhet varierar beroende på produktionsinriktning och mellan gårdarna. Jämfört med de andra EU-länderna hörde de finländska gårdarna till den svagaste tredjedelen i lönsamhetsklassificeringen.

Lantbruksinkomsten enligt jordbrukets och trädgårdsodlingens totalkalkyl växte med 175 miljoner euro jämfört med nivån 2011. I stöd till jordbrukarna betalades sammanlagt cirka 1 891 miljoner euro och dess andel var ungefär en tredjedel av de totala intäkterna från jordbruket och trädgårdsodlingen 2012. Vid sidan av stöden påverkas lantbruksinkomsten och produktionens lönsamhet på ett avgörande sätt av hur försäljningsinkomsterna av jordbruksprodukter och priserna på produktionsinsatser utvecklas, något som inte just kan påverkas med statliga åtgärder.

Jordbruksproduktionens volym stannade på samma nivå som tidigare år. Produktionsmängderna när det gäller de viktigaste produkterna motsvarade den inhemska konsumtionen med undantag av produktionen av nötkött och fårkött samt råg, potatis och proteingrödor. Trots de svåra förhållandena under vegetationsperioden låg spannmålsskörden på vanlig nivå. Potatisskörden var en av de sämsta under statistikhistorian. Totalproduk-

tionen av mjölk var 2 188 miljoner liter, vilket var ungefär lika mycket som året innan. Produktionen av fjäderfäkött ökade något jämfört med föregående år, medan produktionen av nöt- och svinkött minskade en aning. I början av år 2012 var det många av de traditionella burhönshusen som upphörde med verksamheten, varför produktionen av ägg var en stund lägre än efterfrågan på den inhemska marknaden. Den tillfälliga nedgången var dock snabbt över. Mot slutet av år 2012 låg äggproduktionen ungefär på samma nivå som föregående år, dvs. 62,7 miljoner kg (62,8 miljoner kg år 2011). Av den brukade jordbruksmarken användes cirka 12 % för annat än produktionsändamål.

År 2012 var klart regnigare än vanligt, varför antalet skördeskador var fler än i genomsnitt, med undantag för de sydligaste delarna av Finland och Lappland. Skadorna var följd av att man inte kunde så, vegetationen kvävdes på grund av väta och översvämningar. Regnen åstadkom extraordinära sommaröversvämningar när den vattenmängd som kom ner på en gång var ovanligt stor och vattenmagasinen redan var fyllda på grund av tidigare regnfall.

Övervakningen av jordbruksstöd skedde genom kontroller på cirka 3 500 gårdar. Kontrollerna utfördes utifrån urval enligt EU:s krav. Ytterligare utfördes omkring 1 700 djurskyddsinspektioner. På kontroller på plats inspekterades arealerna för gårdens alla jordbruksskiften, kulturväxter, odlingssätt och övriga faktorer som inverkar på jordbrukarens rätt till de ansökta stöden. Även jordbrukarens gällande avtal om miljöspecialstöd samt iakttagandet av tvärvillkoren kontrollerades i samband med gårdsbesöken. Vidare utförde man ett stort antal inspektioner av enskilda skiften och stödvillkor. Registret över åkerskiften som är väsentlig med tanke på övervakning av och ansökan om stöd, innehåller cirka en miljon basskiften. När det gäller att övervaka jordbruksstöd, har Europeiska revisionsrätten och kommissionen fäst allt större vikt vid kontrollernas kvalitativa kriterier.

Antalet investeringar var färre än det uppskattade långfristiga behovet. Finansiering i form av bidrag beviljades för cirka 2 300 investerings- och startprojekt, summan uppgick till cirka 73 miljoner euro och beloppet av räntestödslån till omkring 190,8 miljoner euro. Året innan var motsvarande beloppen 77,3 miljoner euro resp. 204,4 miljoner euro. Avträdelsestöd beviljades för cirka 432 gårdar, sammanlagt cirka 654 avträdare, vilket är något färre än föregående år. Startstöd till unga jordbrukare beviljades för 544 personer. De få generationsväxlingarna har lett till att jordbrukarnas medelålder har stigit till 50,7 år. Av kvoten på de 33 000 omvandlade djurplatser som fastställdes för understödda tilläggsplatser inom svin- och köttfäderssektorn beviljades år 2012 stöd endast för 2 770 djurplatser på grund av det låga antalet ansökningar. Den överblivna delen av kvoten kommer att användas år 2013.

Tillämpningen av statsrådets livsmedelspolitiska redogörelse har skett bl.a. genom livsmedelskedjans åtgärdsprogram. Ministeriet har arbetat med att tillsätta en bred livsmedelspolitisk delegation.

I enlighet med regeringsprogrammet har man arbetat med program för utveckling av den ekologiska sektorn och närmatssektorn under ledning av en styrgrupp bestående av företrädare för sju ministerier. Målet var att öka andelen när- och ekomat kraftigt. Målen för båda programmen godkändes 9.1.2013 i regeringens aftonskola. Utkasten till program, som var på remiss i februari 2013, behandlas i statsrådet i maj 2013. Åtgärder som bidrar till att uppnå programmets mål utförs redan nu. Vid beredningen av det nya landsbygds-

programmet 2014—2020 har beaktats målen i programmen för utveckling av eko- och närsmatssektorn. Mot slutet av programperioden som löper ut snart ordnas finansieringen för ekoavtal. Utvecklingen av eko- och närsmatssektorn ingick som separata fokuserade områden i både kvalitetskedjans projektefterlysning och stöd för säljfrämjande åtgärder på det nationella planet. När det handlar om att inrikta landsbygdsrådgivningens statsunderstöd, låg fokusen på rådgivning i ekologisk produktion. Samtidigt som man reformerar lagstiftningen om ekologisk produktion utreder man alternativen för att ordna övervakningen av ekologisk produktion.

Effekterna av miljöstödet och stödet för icke produktiva investeringar för att minska belastningen från jordbruket syns i form av att användningen av näringsämnen minskat och att halterna av näringsämnen i åkermarken har slutat att öka. Enligt resultaten från uppföljningsundersökningen av inverkan av jordbrukets miljöstöd (MYTVAS) har jordbrukets näringsbelastningspotential mätt med näringsbalansen fortlöpande minskat vad gäller både kväve och särskilt fosfor. Kväve- och fosforbalanserna har sjunkit klart från 1990, då kvävebalansen var 94 kg/ha och fosforbalansen 28,4 kg/ha. År 2012 var kvävebalansen 46,3 kg/ha och fosforbalansen 3,8 kg/ha.

Avtalen om miljöspecialstöd omfattade nästan 373 000 hektar och de gällde bl.a. ekologisk produktion, skyddszoner, naturens biologiska mångfald och vårdbiotoper.

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för ledningen av prioriteringsområdet Agri som har målet att bidra till ett hållbart jord- och skogsbruk och fiske i Östersjöområdet. Arbetet tillsammans med andra aktörer i Östersjöns avrinningsområde har kommit igång bra. Centrala temaområden handlar om att utveckla gödselbehandlingsteknikerna samt fosforåtervinning och landsbygdsutveckling. Ytterligare finns det temaområden som avser skogsbruk och fiske. Effekterna av arbetet kommer att utvärderas under de närmaste åren.

Åtgärderna i energiprogrammet för lantbruket bidrar till en bättre energieffektivitet och effektivare produktion och användning av bioenergi. Av lantbrukets energi kommer redan över 40 % från förnybara energikällor. Största delen av detta är värmeenergi som gårdsbruksenheterna producerar från skogsflis i sina egna värmecentraler. När det gäller biogasanläggningar, har framgången inte motsvarat förväntningarna.

TABELL 75. Nyckeltal för jordbruket

Nyckeltal	2009 utfall	2010 utfall	2011 utfall	2012 uppsk.	2012 utfall
1. ATT TRYGGA JORDBRUKETS LÖNSAMHET					
– lantbruksinkomst (på övergrip. nivå), mn euro ¹	488	811	736	oförändr.	911
– bokföringsgårdarnas lantbruksinkomst, euro/gård	14 200	22 000	20 700	ökar	24 900
– bokföringsgårdarnas arbetsförtjänst, euro/timme ²	0,6	2,2	2,6	ökar	4,6
– lönsamhetskoefficient ³					
– goda, gårdar	0,71	0,82	0,84	ökar	0,95
– medelvärde, gårdar	0,33	0,46	0,47	ökar	0,55
– svaga, gårdar	-0,24	-0,01	-0,06	ökar	-0,01
2. PRODUKTION AV RÅVAROR					
Årsv självförsörjning %					
– mjölk, flytande	101	99	96	103	93
– nötkött	86	83	83	oförändr.	79
– griskött	112	109	103	oförändr.	99
– fjäderfäkött	102	99	103	oförändr.	105
– ägg	106	117	116	110	111
– odlingsareal för råg, ha	16 400	25 200	27 100	ökar en aning	21 400
– odlingsareal för foderspannmål, ha	814 600	691 500	728 000	oförändr.	781 000
– odlingsareal för proteingrödor, ha	9 300	19 600	23 600	oförändr./ ökar en aning	19 600
3. ATT MINSKA NÄRINGSBELASTNINGEN SAMT KLIMATFÖRÄNDRINGEN					
– landsomfattande kvävebalans, kg N/ha ⁴	38,1	55,8	48,7	under 47	46,3
– landsomfattande fosforbalans, kg P/ha ⁴	2,4	4,9	3,7	under 4,5	3,8
– jordbrukets utsläpp av växthusgaser, mn ton CO ₂ /ekv ⁵	5,7	5,9	5,8	oförändr.	5,8
– utsläpp av växthusgaser från jordbrukets markanvändningssektor, mn ton CO ₂ /ekv ⁶	6,6	6,5	6,5	minskar	6,5
4. ATT ÖKA BIOENERGIPRODUKTIONEN					
– antal nya biogasanläggningar/år ⁷	0	0	2	10	2
– antal nya energiplaner och -besiktningar/år ⁸		82	82	minst 1 500/år	31

¹ Lantbruksinkomsten på övergripande nivå beskriver alla gårdars (knappa ca 60 000) ekonomiska läge och de övriga nyckeltalen i punkt 1 bokföringsgårdarnas (ungefär 38 000 gårdar vars uppgifter bygger på ett urval av 1 000 gårdar) ekonomiska läge.

² Timförtjänsten beräknas genom att den totala avkastningen minskas med alla kostnader (innehåller ett schematiskt räntekrav på 5 % på eget kapital 2009 och ett gårdsspecifikt riskkorregerat räntekrav 2010–2012, varvid räntekravet var i medeltal 6,3 %) och den summa i euro som fås, divideras med antalet arbetstimmar.

³ Lönsamhetskoefficienten utvisar hur stor del av lönekravet för eget arbete och räntekravet på eget kapital som uppnåts. Till exempel lönekravet för eget arbete som satts som mål enligt MTT:s lönsamhetsuppgifter var 13,5 euro 2009, 14,0 euro 2010 och 14,1 euro enligt prognosen för 2011 och 14,5 euro enligt prognosen för 2012. Räntekravet på eget kapital var 5 % år 2009 och ett gårdsspecifikt riskkorregerat räntekrav användes 2011–2012, då räntekravet var i medeltal 6,3 %.

⁴ Kväve- och fosforbalansen beskriver skillnaden mellan den mängd näringsämnen som kommer från de insatser som använts på en åkerhektar och som är bunden i slutprodukterna (sifferuppgifter MTT).

⁵ Till jordbrukssektorns utsläpp av växthusgaser räknas metanutsläppen från husdjurens matsmältning och gödselhanteringen samt utsläppen av dikväveoxid från gödselhanteringen och odlingsmarken, sifferuppgifter MTT. Siffrorna för 2011 och 2012 är uppskattningar.

⁶ Utsläpp av växthusgaser från jordbrukets markanvändningssektor (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk) är koldioxidutsläpp från jordbruksmark, obrukad jordbruksmark och kalkning, sifferuppgifter MTT. Siffrorna för 2011 och 2012 är uppskattningar.

⁷ Under åren 2009–2011 har JSM beviljat finansiering för 22 biogasprojekt som är större än gårdsstorleksklass. Utfallet utvisar antalet färdiga biogasanläggningar. I budgeten 2012 presenterades uppskattningar av antalet anläggningar utgående från beloppet av de understöd som beviljades 2009–2010 eftersom anläggningarna antogs bli klara under 2012.

⁸ Antal beviljade stöd

Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet

TABELL 76. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Överföringsutgifter, HT 30	6,6	5,8	6,2			
Kostnader för verksamheten ¹	82,2	84,8	90,1	1 027	979	977
– Forskning	8,6	8,4	8,2	127	122	109
– Riskbedömning, övervakning och inspektioner, förvaltning	73,6	76,4	81,9	900	857	868

¹ Evira, MTT, JSM, Tike, regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna

TABELL 77. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen

Effektmål	Betyg
Djurhälsan och växternas sundhet samt säkerheten och kvaliteten hos jordbrukets produktionsinsatser fortsätter att vara goda.	God
Djurens välbefinnande ligger på en fortsatt hög nivå och förbättras.	God
Antalet sjukdomsfall där smittan spridit sig till människor från livsmedel och djur minskar.	Nöjaktig
Förekomsten av främmande ämnen i livsmedel ligger på en fortsatt god nivå.	God
Märkningarna om ursprung och produktionssätt är tillförlitliga och konsumentinformationen om livsmedel och livsmedlens egenskaper förbättras.	God

Djurens välbefinnande står fortsatt i centrum bland allmänheten. Arbets- och styrgruppen som bereder totalreformen av djurskyddslagen inledde arbetet. Arbetet med att inrätta en tjänst som djurskyddsombudsman vid jord- och skogsbruksministeriet har påbörjats.

En av åtgärderna i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland handlar om stöd som förbättrar djurens välbefinnande. På grund av de ändrade stödvillkoren och den justerade stödnivån växte denna åtgärd i popularitet under 2012 års stödansökningsomgång. Antalet gårdar som beslutade följa åtagandet växte med 23 %. Antalet gårdar som anslutit sig till systemet med stöd för djurens välbefinnande är 6 139.

Övervakningen i anslutning till djurens välbefinnande genomfördes genom att de djurskyddsinspektioner som EU förutsätter företogs på cirka 1,5 % av nötgårdarna, 3 % av svin-gårdarna, 7 % av hönsgårdarna med över 350 värphöns, cirka 7 % av pålsdjursfarmerna, cirka 2 % av får- och getgårdarna samt cirka 7 % av ank- och gåsgårdarna och drygt 30 % av gödkycklinggårdarna. Utöver dessa inspektioner som baserar sig på slumpmässigt urval utfördes inspektioner som byggde på misstanke samt på anmälan och tillståndspliktig verksamhet.

Övervakning av välbefinnandet enligt de s.k. tvärvillkoren företogs på under 250 slumpmässigt utvalda gårdar. Därtill utvidgas en del av djurskyddsinspektionerna att också gälla kontroll av att gårdarna följer tvärvillkoren. Ytterligare inspekterade besiktningsveterinärerna och regionförvaltningsmyndigheterna djurtransporter på samma sätt som tidigare år.

Djurhälsan låg på en fortsatt god nivå. Det förekom inte några allvarliga djursjukdomar i hela landet.

Bekämpningen av aviär influensa fortsatte genom kontroller av fåglar och bestämmelser om att fjäderfä ska hållas inomhus under fåglarnas vårflyttning. Det konstaterades emellertid inte några fall av aviär influensa som ska rapporteras. Ett lågpatogent influensavirus H3N8 upptäcktes hos en bläsand i samband med kontrollerna av vilda fåglar. Newcastlesjuka påträffades hos brevduvor i Esbo och Högfors. Kontrollerna med tanke på bluetongue fortsatte. Inga fall konstaterades och det fanns inga behov av vaccinationer. I Europa påvisades ett nytt insektsburet virus, Schmollenbergvirus. Viruset invaderade Finland hösten 2012 och orsakade missbildningar hos kalvar och lamm. Bakteriesmittan *Mycoplasma bovis* påträffades i Finland för första gången i ett uppfödningshus för kalvar. För att förebygga afrikansk svinpest, tog man också prover på vildsvin. Resultaten var negativa. För att hindra spridningen av rabies fortsatte man med att sprida ut vaccinbeten vid den sydöstra gränsen.

När det gäller växtskydd, påträffade man två nya aldrig tidigare i Finland konstaterade farliga skadegörare i frilandsproduktionen. På 55 jordgubbsodlingar i olika delar av landet hittades rödröta och häxkvast fytoplasma påträffades på en äppelgård på Åland och i Södra Finland. Det är inte längre möjligt att utrota någondera av skadegörarna i Finland. Med stöd av lagen om skydd för växters sundhet betalades 1,3 miljoner euro i ersättningar, vilket är 0,7 miljoner euro mer än år 2011. Av ersättningarna gick över 40 % för att utrota nekrosfläckviruset på balsamin på prydnadsväxtodlingar.

Säkerheten och kvaliteten hos jordbrukets produktionsinsatser, till exempel foder, gödselfabrikat, växtskyddsmedel och utsäde, behöll den höga nivån.

Allmänt sett låg livsmedelssäkerheten på en fortsatt hög nivå. Arbetet med att revidera livsmedelslagstiftningen i en mer riskbaserad riktning fortsatte. Samtidigt minskades också företagens administrativa arbete. Man utförde livsmedelssäkerhetsredogörelsens åtgärder.

Förekomsten av salmonella hos produktionsdjur och i livsmedel låg kvar på den eftersträövade synnerligen låga nivån. Antalet fall av livsmedelsburna sjukdomar hos människor ökade något jämfört med tidigare år. År 2012 konstaterades ovanligt stora epidemier, där smittan spred sig via utländska livsmedel. En nationell strategi för att bekämpa sjukdomar som smittar mellan djur och människor arbetades fram tillsammans med social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

TABELL 78. Nyckeltal för livsmedelssäkerheten

	2010 utfall	2011 utfall	2012 mål	2012 utfall
Farliga djursjukdomar eller djursjukdomar som lätt sprider sig	3	inte alls	minskar	inte alls
Konstaterade farliga växtskadegörare	inte alls	inte alls	inte alls	2
Konstaterade fall av livsmedelsburna sjukdomar hos människor				
– de vanligaste sjukdomsalstrarna, inhemska, antal	1 565	1 831	-3,0 %	2 428
– de allvarligaste sjukdomsalstrarna, antal	92	72	-3,0 %	92
Förekomst av salmonella				
– hos livsmedelsproducerande djur och i livsmedel, %	under 1	under 1	under 1	under 1
– i foder för livsmedelsproducerande djur, %	0,1	inte alls	inte alls	inte alls
Problem som upptäckts vid kontroll av främmande ämnen i livsmedel, %	under 0,5	under 0,5	under 0,5	under 0,5

Fiskeri-, vilt- och renhushållning**TABELL 79. Användning av politiksektorns resurser**

	Mn euro			Årsv.		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Överföringsutgifter, HT 30	41,9	47,3	43,5			
– varav EU:s andel	4,3	7,0	5,0			
Kostnader för verksamheten ¹	36,3	32,2	38,0	420	426	427
– forskning och utveckling	15,7	13,2	11,6	210	212	124
– förvaltning, vattenbruk, bedömning av fisk- och viltbestånden	20,6	19,0	26,4	210	214	303

¹ VFFI, JSM Tike och närings-, trafik- och miljöcentralerna

TABELL 80. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen.

Effektmål	Betyg
Fisk- och viltbestånden nyttjas hållbart och på många olika sätt.	God
Fiskerinäringen är lönsam.	God
Fritidsfisket är fortsatt populärt och ger social och ekonomisk nytta.	God
Fiskresurserna behåller den genetiska variationen och produktiviteten.	God
Livskraftiga viltstammar tryggas och de skador och konflikter som vilt orsakar ska minskas.	God
Jakt och viltvård är etisk och ansvarsfull.	Nöjaktig
Renskötselns lönsamhet förbättras och antalet renar anpassas efter en hållbar användning av betesmarkerna.	Nöjaktig

EU-rådet fastställde fångstkvoter för de viktigaste fiskbestånden i Östersjön för 2012. De finländska yrkesfiskarna utnyttjade de fastställda kvoterna på ett hållbart sätt. Bestånden av strömming är fortfarande väldigt starka i de finska vattnen och nyttjandegraden av kvoterna hög. Torskbestånden har fortsatt att återhämta sig. Även kvoterna av torsk och vassbuk utnyttjades nästan helt. Ett nytt rekordantal vandringsyngel av den vilda laxen i Torne älv lämnade älven. Laxens lekvandring och fångsten från älvar till följd av vandringen var tredubbel större jämfört med tidigare år. I kustfisket var fångsterna av lax ungefär lika stora som förut. Yrkesfiskarnas totala havsfångst var alla tiders största, dvs. 132 miljoner kilogram.

Inom yrkesfisket såväl på havsområdet som i insjöarna steg producentpriserna på de flesta fiskarter något jämfört med år 2011. Även priset på odlad regnbåge var högre än föregående år.

Odlad sik levererades för konsumtion mer än året innan. Diversifieringen av produktionen i branschen tog framsteg när utbudet av kaviar och nya arter från recirkulationsodlingen ökade på marknaden. Byggandet av ny recirkulationskapacitet fortsatte. Stöd enligt Europeiska fiskerifondens handlingsprogram utnyttjades fortfarande för att utveckla hela fiskerinäringen. De skador som havssälar orsakade kustfisket kompenenserades yrkesfiskarna genom stöd för tolerans för säl av handlingsprogrammets medel.

Man bidrog också till fiskerinäringens verksamhetsförutsättningar genom sektorsspecifika utvecklingsprogram. För att förbättra primärproduktionens verksamhetsförutsättningar tog man fram planer för lokaliseringsstyrning av yrkesfisket och vattenbruket. Miljövärdprojektet för yrkesfiskare för att intensifiera fisket efter mört (s.k. reduceringsfiske) fortsatte med riksdagens särskilda finansiering. I samarbete med miljöförvaltningen inleddes arbetet med att revidera miljöskyddsanvisningen för vattenbruk.

För att eliminera risken för vandringsvikens utrotning, tillsattes en arbetsgrupp vars förslag man börjar genomföra. Arbetet med att ta fram en nationell laxförvaltningsstrategi inleddes.

Revideringen av lagen om fiske fortsatte under året. Ett arbetsgruppsbetänkande gavs ut och utifrån betänkandet inleddes arbetet med att utarbeta en regeringsproposition som tjänstearbete. Det första skedet i revideringen av lagen blev klart när en ny ändrad bestämmelse om fiskeövervakningen trädde i kraft på våren. Ytterligare utfärdade statsrådet och ministeriet förordningar som gäller lagändringen. I Finland godkändes över 2 000 fiskeövervakare i enlighet med den nya lagen. Genomförandet av den enligt regeringsprogrammet utarbetade och av riksdagen antagna lagändringen som gäller att bevilja tillstånd till fiskeguider som arbetar som fisketurismföretagare, inleddes. Skyddet av saimenvikaren effektiviserades inte enbart enligt de gällande förordningarna, utan också genom avtal mellan ägarna till vattenområdena och närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Savolax. Den nationella fiskvägsstrategin godkändes som statsrådets principbeslut och införandet av strategin inleddes. Det tillsattes en delegation för att förhandla med Norge om fiskeavtal som gäller Tana älv.

Man har lyckats få älgstammen att minska i hela landet i överensstämmelse med målen, dvs. 2—4 älgar per tusen hektar. Minskningen i populationen syns i form av ännu färre älgskador 2012. År 2012 fälldes 40 000 älgar, vilket är cirka 18 000 älgar färre än föregående år och det kalkylerade värdet av bytet blir således cirka 15 miljoner euro lägre. Av licenserna användes cirka 82 %, vilket är något mer än året innan. Också värdet av viltfångsten 2012 blir klart lägre än föregående år.

Stammarna av björn och lodjur fortsatte att växa i hela landet. För att minska skadorna utökades jakten på dessa arter kännbart. Av de skador som orsakas av stora rovdjur drabbas över 90 % renskötseln. Målet att minska skadorna nåddes delvis: skadorna på ren som orsakats av lodjur och skadorna som orsakats av björnar höll sig på föregående års nivå. Ett stort antal dispenser och en stor del av kvoten för avbruten björnjakt förblev oanvända. Skadorna på ren som orsakats av vargar fortsatte att öka kraftigt trots att vargstammen beskattades kraftigt i renskötselområdet. Antalet vargar som rör sig i renskötselområdet utan att etablera revir påverkas av antalet individer som kommer från Ryssland och söderifrån. I mars 2012 beviljades en extra kvot på 15 vargar för renskötselområdet i syfte att minska skadorna, men en stor del av kvoten blev kvar.

Under jaktsången 2012—2013 var målet att få kontroll över antalet skador av varg på det sättet att man avviker från tidigare beslut inte fastställde någon vargkvot för renskötselområdet. Skadorna av rovdjur år 2012 var alla tiders största, omkring 7,4 miljoner euro. Skadorna av järv på ren har undantagsvis fördubblats på ett år. Järv orsakar nu fler skador än de tre övriga stora rovdjuren tillsammans. Skador av järv är extraordinärt stora i synnerhet i Lapska armen. Järvpopulationen har inte växt särskilt.

Jämfört med i fjol har vargpopsulationen minskat till cirka 120—135 vargar. Enligt Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets uppskattning från förra vintern fanns det 150—160 vargar i vårt land. Den licensbelagda jakten är ingen förklaring till att tillväxten i vargpopsulationen har avstannat. Den sannolikaste orsaken är att olaglig jakt har ökat utanför renskötselområdet.

Inom renskötseln fortsatte producentpriset på kött att utvecklas gynnsamt. Lönsamheten var ändå låg eftersom kostnadsnivån steg till följd av bl.a. tilläggsutfooding och höjningen av priset på energi. Enligt förteckningarna över renar har antalet livrenar inom hela renskötselområdet legat under den högsta tillåtna nivån, men betesmarkerna är ställvis rätt så slitna. Skadorna av stora rovdjur på ren har försämrat renskötselns lönsamhet särskilt i det södra renskötselområdet i de renbeteslag som gränsar till östgränsen. Skadorna på ren har ökat betydligt och jakten i området har utökats.

TABELL 81. Nyckeltal för fiskeri-, vilt- och renhushållningen

Nyckeltal	2009 utfall	2010 utfall	2011 utfall	2012 uppsk.	2012 utfall
Yrkesfiskets värde, mn euro	30,2	34,3	40,2	43,0	*
Yrkesfiskets volym, mn kg	121,5	126,6	124,2	128,0	132,0
Vattenbrukets värde, mn euro	44,4	44,0	47,1	50,0	*
Vattenbrukets volym, mn kg	13,6	11,8	11,3	12,0	*
Yrkesfiskare i huvudsyssla i havsområdet, antal	603	604	537	537	*
Konsumtion av inhemsk fisk, kg/person	4,5	4,3	4,3	4,3	*
Värdet av fiskeavgifter som staten insamlat, mn euro	8,8	9,0	8,9	9,0	9,4
Antalet fritidsfiskare, mn personer	..	1,8	..	1,8	1,7
Antalet fångstdagar för fritidsfiskare, mn st.	..	20	..	20	20
Viltfångstens kalkylerade värde, mn euro	78,0	83,0	79,7	78,0	65,0
Skador av stora rovdjur, mn euro	3,7	3,9	5,5	6,9	7,4
Skador av hjortdjur, mn euro	5,8	2,9	2,2	4,2	1,2
Antalet livrenar, tusen	195,5	196,5	199,8	200,0	199,8
Antalet slaktrenar, tusen	102,3	105,0	106,7	105,0	104,0
Antalet renägare, personer	4 695	4 646	4 599	4 550	4 600

* VFFI:s statistik färdig i maj—juli (<http://www.rktl.fi/tilastot/>).

Vattenhushållning

TABELL 82. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Överföringsutgifter ¹	40,2	33,0	21,0			
Kostnader för verksamheten ²				259	259	265

¹ Utfallet av överföringsutgifterna år 2010 och 2011 har räknats enligt andra grunder än år 2012. I 2012 års utfall ingår endast överföringsutgifterna under kapitel 30.50.

² JSM, Finlands miljöcentral och närings-, trafik- och miljöcentralerna

TABELL 83. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen

Effektmål	Betyg
God användbarhet och status hos vattnen.	God
Översvämnings- och dammrisker under kontroll.	Nöjaktig
Säker och tillräcklig tillgång till rent vatten och vattentjänster.	God

År 2012 var ovanligt regnigt. Årets regnmängd var i allmänhet 10–35 % större än normalt. Den årliga nederbörden i flodområdet för Ule älv var störst under hela den 100 åriga observationsperioden och näst störst inom Vuoksens flodområde. Årets genomsnittliga flöden i de centrala vattendragen var 30–50 % större än i medeltal. Översvämningar förekom i maj i Lappland, i juli i Södra Österbotten, i augusti i Norra Österbotten och Kajanaland och i oktober i Södra Österbotten, Österbotten och Satakunta. I november–december inträffade översvämningar i isfria älvar i olika delar av landet på grund av kravis. Mot slutet av året höjde en isdamm vattenståndet i nedre loppet i Kymmeneälv. År 2012 uppgick översvämningsskadorna till cirka 15 miljoner euro. Värdet på skördeskador var av samma storhetsklass. Värdet av skadorna var således tiodubbelt större än i genomsnitt.

Resurserna för vattenhushållningen avsattes för att hantera översvämningsrisker och att säkra vattentjänsterna i särskilda situationer. I enlighet med jord- och skogsbruksministeriets strategi, som fastställdes på våren, låg fokuset på hållbar användning av vattenresurser, främjande av näringar och välbefinnandet samt riskhantering. En utredning om alternativen att omorganisera närings-, trafik- och miljöcentralernas miljöuppgifter, som miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet arbetade fram tillsammans, blev färdig i juni. Rapporten innehåller ett förslag till utveckling av vattenresursuppgifterna på så vis att närings-, trafik- och miljöcentralerna klarar av kärnuppgifterna trots den kraftiga minskningen av personalresurser. Arbetet fortsatte på hösten genom analyser av vattenhushållningens kärnfunktioner.

Ett nationellt program för avloppssystem för att förbättra vattentjänsterna i glesbygder enligt regeringsprogrammet och riksdagens krav togs fram tillsammans med miljöministeriet i december. Genom stödåtgärderna för vattentjänster anslöt sig 5 900 hushåll till ett vatten- och avloppsnät. Utredningar om avgränsning av grundvattenområden genomfördes på 29 viktiga områden. En del av utredningarna ledde till att gränserna ändrades i vissa grundvattenområden. Kvalitetsgruppen som inrättades för att utveckla verksamhetskoncept och handlingsätt för basdränerings- och dikesförrättningsuppgifter blev klar med sitt arbete i augusti.

Översvämningssgrupperna som tillsattes som samarbetsorgan för områden med betydande översvämningsrisker inledde arbetet vid årsskiftet. Olika instanser medverkade aktivt i arbetet. Grupperna utarbetade preliminära mål för hanteringen av översvämningsrisker som kommer att ligga som underlag för arbetet med att ta fram planer för hanteringen av översvämningsrisker. Kartläggningarna av översvämningar gick vidare enligt planerna.

Beredningen för att revidera lagen om vattentjänster fortsatte. Vid slutet av året nådde man samförstånd i de viktigaste frågorna. Lagen om upphävande av lagen om ersättning av skador som förorsakats av exceptionella översvämningar (1001/2011) träder i kraft 1.1.2014. Enligt den utredning som gjordes tillsammans med Finansbranschens centralförbund lanserades det under året ett tillräckligt stort antal försäkringsprodukter som hjälper hushållen och lantbruksföretagarna att skydda sig mot de skador på byggnader och lösöre som översvämningar i vattendrag orsakar.

TABELL 84. Nyckeltal för vattenhushållningen

	2009 utfall	2010 utfall	2011 utfall	2012 mål	2012 utfall
Färdiga kartor över områden med risk för översvämning, antal	16	4	11	14	18
Kommuner som deltagit i interkommunala vattentjänstprojekt, antal	100	76	60	34	36
Vattentjänsteverk som förbättrat säkerhetsklassen, antal	22	12	15	15	13
Landsbygdshushåll med vattentjänster	6 500	7 500	7 200	6 000	5 900

Skogsbruk

TABELL 85. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Överöringsutgifter, HT 30	150,6	150,2	149,9			
Kostnader för verksamheten ¹	61,8	62,6	63,3	841	813	753
– Forskning och utveckling	47,2	46,8	47,9	651	621	576
– Förvaltning, statistik	14,6	15,8	15,4	190	192	177

¹ Metla och JSM

TABELL 86. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen.

Effektmål	Betyg
Den skogliga affärsverksamheten stärks och värdet av produktionen växer.	Nöjaktig
Skogsbrukets lönsamhet förbättras.	Nöjaktig
Skogarnas biologiska mångfald, miljöfördelar och effekter på välbefinnandet stärks.	God

Det osäkra ekonomiska läget i världen och i synnerhet i EU-området fortsatte under året, vilket försämrade efterfrågan på skogsindustrins produkter och därigenom den finska virkesmarknaden. På grund av anpassningen av produktionen har virkesanvändningen inom industrin börjat gå nedåt från över 70 miljoner kubikmeter i början av 2000-talet till dagens cirka 60 miljoner kubikmeter. Virkeshandeln var dock rätt så livlig för volymen steg med ungefär 10 % jämfört med året innan. Mängden avverkat gagnvirke (50,8 miljoner kubikmeter) låg emellertid 1,8 miljoner kubikmeter under 2011 års nivå på grund av att industrins behov av virke minskade. Det var i synnerhet avverkningar i privatskogar som blev färre. Finlands rika och växande skogstillgångar tillåter även större investeringar som ökar industrins virkesanvändning och avverkningarna. Den årliga skogstillväxten är cirka 100 miljoner kubikmeter och den största hållbara avverkningsmöjligheten cirka 70 miljoner kubikmeter. Eftersom i medeltal 53 miljoner kubikmeter gagnvirke har avverkat de senaste åren, ökar Finlands virkesreserv varje år.

Privatskogsbrukets lönsamhet försämrades till följd av sänkta rotpriser och minskade marknadsavverkningar. Bruttoinkomsterna stannade vid cirka 1,4 miljarder euro och rörelseresultatet vid omkring 83 euro/ha när de på 2000-talet låg i genomsnitt vid 1,5—1,7 miljarder euro/år och 100—120 euro/ha.

Jord- och skogsbruksministeriets arbetsgrupp som arbetat med att utveckla skogslägenheternas storlek och struktur gav ut rapporten i januari 2012. Den viktigaste åtgärden som arbetsgruppen föreslår är lättnader med arvs- och gåvoskatten för skogslägenheter. Under året bidrog man till anläggandet av samfällda skogar genom rådgivning och utvecklingsprojekt samt genom att använda Forststyrelsens marker för att bilda samfällda skogar. Forststyrelsen sålde också s.k. enskilda skogsskiften, vilket också gav fler möjligheter att öka gårdsstorleken.

Jord- och skogsbruksministeriets arbetsgrupp för virkesmarknaden fortsatte med sitt arbete för att förbättra virkeshandelns funktion och stabilitet. Utgående från arbetsgruppens ställningstaganden publicerar Skogsforskningsinstitutet rotprisindex för olika virkesslag, vilket man började tillämpa inom virkeshandeln. Skogsforskningsinstitutets prisstatistik över virkeshandeln utvidgades att också gälla handeln med energivirke. Registreringen av priserna på energivirke började vid ingången av år 2013.

Projektet för att standardisera skogsdata gav i resultat bl.a. XLM-standarden som innehåller de meddelanden som man behöver i e-tjänsten för handeln med virke och skogsvårdsarbeten. Regeringens proposition med förslag till lag om mätning av virke överlämnades till riksdagen. I lagen ingår också mätning av energivirke.

Användningen av skogsflis fortsatte att öka. Enligt förhandsuppgifter användes 7,8 miljoner kubikmeter skogsflis, vilket är en ökning med 4 % från föregående år. Finlands mål är att öka användningen av skogsflis till 13,5 miljoner kubikmeter före år 2020.

Ungefär en tredjedel av möjligheten att utöka användningen av skogsflis finns i ungskogar, dvs. klenträdsflis. Det system med energistöd för klenträd som är avsett att bidra till användningen av klenträd för energiändamål väntar fortsatt på EU-kommissionens beslut om notifikation. Tillvaratagande och flisning av energivirke fortsatte med det s.k. kemera-stödet som är avsett för att trygga en hållbar virkesproduktion.

Med hjälp av kemera-stödet tillvaratog man energivirke på en cirka 34 400 ha stort område och flisade rekordartade 6,3 miljoner kubikmeter löst mått (2,9 miljoner år 2011). Orsaken till den stora volymen var att det var det sista året som systemet med stöd för flisning gällde.

Besluten från klimatmötet i Durban ändrade sättet att räkna kolsänkor. Under berättelseåret försökte man finna en lösning som inom ramen för EU ger Finland kompensation för att beräkningssättet inte tar hänsyn till att skogar växer avsevärt fortare än nyttjas.

Finlands skogscentral inledde verksamheten vid ingången av år 2012. Centralens enhet för offentliga tjänster placerades i Lahtis. De 13 regionala skogscentralerna och en del av Skogsbrukets utvecklingscentral Tapios uppgifter och personal flyttades till den nya landsomfattande organisationen. Finlands skogscentrals uppgift är att bidra till de skogliga näringarna, verkställa lagstiftningen om skog och sköta uppgifter kring skogliga data. Den landsomfattande skogscentralen förenhetligar och effektiviserar utbudet av tjänster. Skogscentralens affärsfunktioner, som separerades från enheten för offentliga tjänster, bildade en skild kundfinansierad enhet på grund av att bland annat göra konkurrensläget mer jämlikt.

Arbetsgruppen som arbetat med att revidera lagen om skogsvårdsföreningar lämnade ett förslag som nu ligger som underlag för det fortsatta arbetet. Revideringens viktigaste riktlinjer handlar om att bland annat ge skogsägare rätt att säga upp medlemskapet i skogsvårdsföreningen genom en anmälan utan kostnader, att slopa skogsvårdsavgiften som är av skattenatur samt begränsningarna som gäller gränserna för skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden och verksamhet. Revideringen av lagen om skogsvårdsföreningar siktar till att säkra en jämlik konkurrens bland de olika aktörerna på marknaden för skogstjänster och att trygga skogsägarnas valfrihet när de köper tjänster. Lagstiftningsprojektet har beretts tillsammans med de centralaste intressentgrupperna.

Arbetsgruppen som berett skogslagsreformen blev klar med sitt arbete som fortsätter som tjänstearbete. Arbetsgruppens viktigaste ändringsförslag gäller diversifiering av skogsbehandlingsmetoder, förbättring av skogsbrukets lönsamhet och mångsidighet samt klarläggning av alternativen för skogsvård och -behandling.

Lagen om Finlands skogscentrals system för skoglig information tillämpades för första året på behandlingen av skogsägarnas skogliga information på skogscentralen. Under berättelseåret lämnades ut information enligt den nya lagen om en areal på 92 000 ha och antalet utlämnade kontaktuppgifter till skogsägare uppgick till 402 000. En ny e-tjänst, MinSkog.fi öppnades för första skogsägare vid utgången av året. Utvecklingen av tjänsten fortsätter under de kommande åren. Målet är att skogsbranschaktörer också ska kunna använda tjänsten.

Arbetet med att bereda reformen av lagen om Forststyrelsen fortsatte. Enligt linjedragningen som ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling gjort, är avsikten att Forststyrelsen fortsätter som en enhetlig organisation, ett specialaffärsverk, under jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets resultatstyrning. Avsikten är att alla affärsverksamheter, även skogsbruket, är i bolagsform. Särskild vikt fästes vid att förbättra lönsamheten hos Forststyrelsens affärsverksamhet och Forststyrelsens intäktsföringsmål höjdes i enlighet med regeringsprogrammet.

Skogsvårdsinsatserna på virkesproduktionen höll sig kvar på samma nivå som år 2011. Enligt förhandsuppgifter användes 2012 cirka 301 miljoner euro för skogsvårds- och grundförbättringsarbeten, varav arbetena i privata skogar upptog ungefär 210 miljoner euro. Skogsägarnas egen finansiering och eget arbete täckte cirka 71 % och statens stöd 29 % av skogsvårds- och grundförbättringsarbetena i privata skogar. Skogsvårds- och grundförbättringsarbetena i privata skogar och de kvantitetsmål som man hade ställt upp för dessa bromsades av de knappa kemera-stödmedlen. Anslaget för Kemera-stödet enligt lagen om finansiering av ett hållbart skogsbruk uppgick till 83,8 miljoner euro. Mest statsstöd användes för vård av ungskog och för att förbättra tillvaratagandet av energivirke. De arbeten som staten stödjer hade under berättelseåret en direkt sysselsättande effekt på över 3 000 årsverken.

Miljöstödet enligt lagen om finansiering av ett hållbart skogsbruk används för att ersätta skogsägarna för merkostnader eller förluster som orsakas av bevarandet av skogens biologiska mångfald eller en särskilt viktig livsmiljö eller annan naturvård. År 2012 omfattade Kemera-miljöstödsavtal 3 514 ha och antalet skogliga naturvårdsprojekt uppgick till omkring 50.

Förutom med miljöstödet skyddas naturvärden i ekonomiskogarna på flera andra sätt. Skogslagen definierar till exempel flera särskilt viktiga livsmiljöer, vilkas särdrag inte får försvagas genom skogsbehandling. I skogsvårdsrekommendationer och skogscertifieringsstandarder har dessutom angetts mål och åtgärder för att trygga den biologiska mångfalden i ekonomiskogar.

När det gäller att genomföra det nationella skogsprogrammet, låg fokusen år 2012 enligt regeringsprogrammet på följande frågor: att revidera skogslagstiftningen, utveckla organisationernas verksamhet och att effektivisera verksamheten på virkesmarknaden och påskynda ägoregleringar för skogsbrukslägenheter. Genomförandet av de regionala skogsprogrammen 2012–2015 inleddes under året.

TABELL 87. Utveckling av skogsbrukets nyckeltal

	2009 utfall	2010 utfall	2011 utfall	2012 mål	2012 förhands- uppgift
1 SKOGLIG AFFÄRSVERKSAMHET STÄRKS					
– användningen av skogsflis, mn m ³ ¹	6,1	6,9	7,5	9,0	7,8
2 SKOGSBRUKETS LÖNSAMHET FÖRBÄTTRAS					
– höjning av mängden avverkat gagnvirke på nivån för hållbara avverkningsmöjligheter, mn m ³ ²	42,0	52,6	52,1	55,0	50,3
– areal av plantbestånd och växande ungskog som är av god kvalitet, % ³	23	25	27	29	uppgift saknas tills vidare
– privatskogsbrukets reella rörelseresultat, euro/ha	61	96	88	100	83
– vård av ungskog, 1 000 ha/år ⁴	257	230	235	240	225
– dikesröjning, 1 000 ha/år	69	59	58	60	64
3 SKOGARNAS BIOLOGISKA MÅNGFALD, MILJÖFÖRDELAR OCH EFFEKTER PÅ VÄLBEFINNADET ÖKAR					
– ingångna avtal om miljöstöd för skogsbruket, ha	8 477	7 190	7 408	3 500	3 514

¹ Det mål som regeringens ministergrupp för klimat- och energipolitiken ställde upp 20.4.2010 är 13,5 m³ fram till 2020.

² Innehåller stamved som uppfyller mätten för användning inom industrin.

³ Det glidande medelvärde under tre år beräknat på uppgifter från riksskogstaxeringen.

⁴ Inbegriper skötsel av plantskog och restaurering av ungskog.

Infrastruktur för fastigheter och geografisk information

TABELL 88. Användning av politiksektorns resurser

	Mn euro			Årsv		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Överföringsutgifter, HT 30	6,5	7,0	4,5			
Kostnader för verksamheten ¹	132,2	132,3	134,2	1 973	1 923	1 873
– fastighetsförrättningar, inskrivningsärenden, digitalt material, fastighetsregistret, ägoregleringar, geodetisk forskning						
Intäkter från verksamheten	78,2	81,7	79,9			

¹ JSM, Lantmäteriverket och Geodetiska institutet

TABELL 89. Bedömning av utfallet av de samhälleliga effektmålen

Effektmål	Betyg
Systemet med fastighetsdata och topografisk data tryggar det enskilda markägandet, ett fungerande kreditgivnings- och garantisystem samt förvaltningen av och tillgången till information om fastigheter och terräng.	Utmärkt
Den höga tillförlitligheten av informationen i lagfarts- och inteckningsregistret och bra tillgång till tjänster är tryggade.	God
Den information och de informationstjänster som gäller fastigheter och terräng är heltäckande, aktuell och tillräckligt högklassig.	God
Organisationer som samlar in geografisk information ser till att sambruket är effektivt och att överlappande datainsamling inte sker.	God

Fastighetsregistret och fastighetsregisterkartan uppdateras kontinuerligt. År 2012 utfördes 20 050 fastighetsförrättningar, vilket var tre procent mindre än år 2011. Efterfrågan på styckningar låg på samma nivå som 2011 och antas sjunka en aning år 2013. Fastighetsförrättningsproduktionen effektiviserades och fastighetsdatasystemets tillförlitlighet förbättrades genom den lag om ändring av fastighetsbildningslagen som trädde i kraft den 1 oktober 2011 (914/2011). Utvecklingen av ett system som ger möjlighet till tredimensionella fastigheter i vissa situationer fortsatte.

Inskrivningsärenden som gäller fastigheter flyttades från tingsrätterna till Lantmäteriverket 2010 och processernas prestationsförmåga, rättssäkerheten och nivån på kundservicen har stabiliserat sig. Utvecklingen av det nya inskrivningssystemet fortsatte och man skapade förutsättningar för effektivare behandlingsprocesser och elektroniska system för fastighetsöverlåtelse. Det är troligt att efterfrågan på inskrivningsärenden kommer att minska år 2013 på grund av det allmänna ekonomiska läget.

Topografisk data uppdaterades på ett område av 50 791 km², vilket var cirka fyra procent mer än målet. Produktionen av den nya exakta höjdmodellen som baserar sig på laserskanning sjönk jämfört med föregående år. Målet på 32 000 km² som sattes för laserskanningen uppnåddes. Arbetet med att utveckla det landsomfattande systemet för topografisk data fortsatte enligt riktlinjerna i strategin för allmänna kartverksarbeten.

Arbetet med att tillämpa det s.k. INSPIRE-direktivet om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (2007/2/EG) fortsatte, likaså arbetet som den kontaktinstans som direktivet förutsätter. Man bidrog till utvecklingen av en nationell infrastruktur för geografisk information och tillgången till och möjligheterna att utnyttja datalagren främjades genom arbetet inom delegationen för geografisk information och den nationella strategin för geografisk information. Fria standardiserade nätinformationstjänster som gäller terrängdata öppnades för allmänheten. I anslutning till den offentliga förvaltningens helhetsarkitektur arbetade man med att ta fram en referensarkitektur för geografisk information.

Medlen för att stödja nyskiftet riktades i huvudsak till åkerskiftenas ägoregleringar. Efterfrågan på ägoregleringar låg på samma nivå som tidigare och det regionala samarbetet med väg-, miljö- och banförvaltningsmyndigheterna stärktes. Användningen av anslaget har effektiviserats allt mer.

TABELL 90. Nyckeltal för lantmäteriet

	2009 utfall	2010 utfall	2011 utfall	2012 mål	2012 utfall
Omfattningsindex för omarbetning av fastighetsregistret, %	58	68	75	81	82
Aktualitetsindex för terrängdatabasen, %	91	95	96	96	97
Antal fastighetsförrättningar	20 284	20 478	20 600	20 600	20 050
Antal inskrivningsärenden	-	251 609	260 000	257 438	250 422
Produktion av terrängdata totalt, km ²	40 090	41 993	45 748	49 000	50 791
Laserskannad höjdmodell (rutstorlek 2 meter), km ²	21 726	27 117	47 315	32 000	32 768

Forststyrelsen

TABELL 91. Nyckeltal för Forststyrelsens affärsverksamhet

	2010		2011		2012	
	Affärsverk ¹	Koncern ²	Affärsverk ¹	Koncern ²	Affärsverk ¹	Koncern ²
Omsättning, mn euro	329,4	367,5	335,6	369,0	345,6	377,9
Balansräkning	2 758	2 771	2 714	2 725	2 719	2 731
Årsverken	1 201	1 384	1 181	1 346	1 115	1 267
Räkenskapsperiodens resultat, mn euro	101,5	102,3	101,7	103,8	114,2	115,1
Avkastning på investerat kapital, %	4,2	4,3	4,1	4,2	4,6	4,6
Investeringar av omsättningen, %	7	6	6	5	4	4
Soliditet, %	98	97	99	98	98	98
Intäktsföring i statsbudgeten, mn euro (av affärsverksamhetens resultat föregående år)	85,9		96,4		110	

¹ Affärsverket: skogsbruk, Laatumaa

² Utöver affärsverket ingår i koncernen även dotterbolagen: Fin Forelia Oy, Siemen Forelia Oy, Morenia Oy

Affärsverket Forststyrelsen består av Forststyrelsens affärsverksamhet och Naturtjänsterna som sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Till koncernen Forststyrelsen hör också Forststyrelsens dotterbolag. Naturtjänsterna är inte med i tabellen över nyckeltal.

Resultatet av Forststyrelsens affärsverksamhet var 114,2 miljoner euro, vilket var det bästa resultatet under Forststyrelsens hela verksamhetstid. Resultatet överskred jord- och skogsbruksministeriets resultatmål med 9,2 miljoner euro. Affärsverksamhetens resultat motsvarade en avkastning på 4,6 % på det investerade kapitalet, vilket dock fortfarande underskrider det intäktskrav på 5,0 % som ställts som mål för regeringsperioden. Avsikten är att man bokför 120,0 miljoner euro av 2012 års resultat och vinsten från tidigare som intäkt i statsbudgeten.

Volymen sålt gagnvirke inom skogsbruket höll sig kvar vid 6,1 miljoner kubikmeter. Prisnivån och den effektiviserade verksamheten gjorde det utomordentliga resultatet möjligt. Kostnaderna för fjärrtransporter steg avsevärt på grund av högre fraktkostnader och i genomsnitt längre transportvägar. Volymen levererat energivirke låg på samma nivå som året innan, dvs. vid 520 MWh.

Resultatenheten Laatumaa, som säljer och arrenderar ut mark, avkastade en vinst på 15,4 miljoner euro, vilket var 6,4 miljoner euro mer än föregående år. Orsaken till den större vinsten var att vinsten från försäljning av mark, byggnader och projekt ökade påtagligt. Försäljningen av mark gav försäljningsvinster på 21,9 miljoner euro, vilket är dubbelt mer jämfört med året innan.

Affärsverksamhetskonzernens resultat 115,1 miljoner euro överskred affärsverksamhetens resultat med 0,9 miljoner euro. Dotterbolagen gav till väsentliga delar vinst, men låg fortsatt klart under det uppställda kravet på avkastning. Forststyrelsens dotterbolag Morenia Oys, som bedriver stenmaterialaffärsverksamhet, omsättning uppgick till 23,6 miljoner euro, vilket gav ett resultat på 0,9 miljoner euro, Fin Forelia Oys, som bedriver plantproduktion, omsättning var 8,6 miljoner euro, vilket innebär ett resultat på 0,2 miljoner euro samt Siemen Forelia Oys, som bedriver produktion av frön av skogsträd, omsättning var 1,9 miljoner euro, vilket gav ett resultat på 0,2 miljoner euro.

Dotterbolagen föreslår att utgående från 2012 års bokslut ska moderbolaget betalas sammanlagt 0,8 miljoner euro i dividend eller kapitalåterbäringar. Affärsverksamhetskonzernens självfinansierade investeringar var 13,5 miljoner euro, vilket var 4,9 miljoner euro mindre än föregående år.

För att uppnå målet om bättre lönsamhet i dotterbolagens affärsverksamhet avstod Forststyrelsen från turistaffärsverksamheten och sålde varumärket Eräsetti Oy och Villi Pohjola. De uppgifter kring turistaffärsverksamheten som blev kvar flyttades till resultatenheten Laatumaa.

Beaktandet av naturens biologiska mångfald, rekreation och andra samhällsförpliktelser minskade kalkylmässigt Forststyrelsens affärsvinst med cirka 54 miljoner euro. På grund av förpliktelserna begränsades skogsbruket inom ett område på 552 000 skogsmarkshektar som berörs av kravet på avkastning. Den areal där användningen är begränsad ökade något närmast till följd av de nya begränsningar som ingår i naturresursplanen för övre Lappland och som gäller beaktande av den samiska kulturen.

De totala bruttoutgifterna för de offentliga förvaltningsuppgifterna ökade jämfört med föregående år med 12,1 miljoner euro till 63,8 miljoner euro. Arbetsinsatsen ökade med 80 årsverken till 562 årsverken. Av utgifterna utgjorde miljöministeriets basfinansiering 32,4 miljoner euro och jord- och skogsbruksministeriets 6,9 miljoner euro. Av den totala utgiftsökningen på ungefär 12 miljoner euro förklaras 7,5 miljoner med ökade kostnader av engångsnatur för markanskaffning, olika projekt och köp av Nuuksiokeskus Oy:s aktier samt med ett tillägg på 2 miljoner euro enligt regeringsprogrammet. I följande tabell presenteras fördelningen av ministeriernas basfinansiering och den totala finansieringen enligt processer.

TABELL 92. Naturtjänsternas bruttoutgifter 2011—2012 enligt uppgiftsområde och typ av finansiering, 1 000 euro

Processer och uppgiftsområden	JSM basfinansiering	MM basfinansiering	Andra finans.slag	Utgifter totalt 2012	Utgifter totalt 2011
Gemensamma utgifter	532	6 754	6 935	14 221	9 784
Naturskydd	45	7 481	3 844	11 370	9 372
Rekreation i naturen	3 976	15 606	8 584	28 165	23 927
Förvaltning av områden	75	2 528	505	3 108	2 277
Jakt- och fiskefrågor	1 736	55	4 648	6 438	5 975
Fröförsörjning och flottningskonstruktioner	534	0	0	534	405
UTGIFTER TOTALT 2012	6 897	32 422	24 515	63 835	51 739

Naturtjänsternas totala produktivitet sjönk med 4,3 %. Orsaken till den sämre produktiviteten var att personarbetsinsatsen växte fortare än avkastningen. En av faktorerna som inverkade på det här var den ytterligare finansiering på 1,6 miljoner euro av engångsnatur som avsattes för projektet för sysselsättning av ungdomar (cirka 50 årsverken), vars resultat inte ingår i statistiken över prestationer som används vid beräkning av produktiviteten.

De företagsekonomiska och offentligrättsliga prestationernas kostnadsmotsvarighet försämrades till följd av att kostnaderna enligt orsaksprincipen togs i beaktande noggrannare än tidigare. De företagsekonomiska prestationernas kostnadsmotsvarighet var 91 % (134 % föregående år) och de offentligrättsliga prestationernas kostnadsmotsvarighet 69 % (85 % föregående år).

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde utvecklade Forststyrelsens Naturtjänster konstruktioner som är viktiga för naturturismen och rekreationen och erbjöd ekologiskt och socialt hållbara jakt- och fisketjänster. Jakt- och fiskeövervakningen fick fler tillfälliga fiskeövervakare. Tillsammans med 11 jakt- och fiskeövervakare och andra myndigheter utfördes koordinerad effektiviserad övervakning av stora rovdjur. Tjuvjakt på stora rovdjur är ett fortsatt problem, vilket ska mötas genom samarbete mellan de myndigheter som medverkar i övervakningen.

TABELL 93. Centrala nyckeltal för verksamheten inom Forststyrelsens Naturtjänster

Kvantitativa mål, jord- och skogsbruksministeriet	2009	2010	2011	2012
Rekreation i naturen				
Rekreationstjänster, kundtillfredsställelsen, skala 1—5	4,2	4,2	4,3	4,2
Besök i statens strövområden	343 000	364 000	356 000	354 000
Antal gällande samarbetsavtal med turistföretag	268	297	310	352
Jakt- och fiskefrågor				
Antal jaktlicenser	31 909	36 955	45 225	50 206
Antal fisketillstånd	77 522	69 241	74 024	78 864
Kundtillfredsställelsen bland jägarna med tillstånd, skala 1—5	3,5	3,7	3,7	3,8
Kundtillfredsställelsen bland fiskarna, skala 1—5	3,6	3,7	3,7	3,8

Gårdsbrukets utvecklingsfond (MAKERA)

Makeras egna totala inkomster minskar och balansräkningen krymper för varje år. Under åren 2008—2011 underlättades finansieringsläget av överföringarna från statsbudgeten till fonden (sammanlagt cirka 160,1 miljoner euro). Sedan år 2012 har det dock inte längre gjorts några överföringar till fonden. Det är sannolikt att Makeras medel inte är tillräckliga för att finansiera alla investeringar och startstöd år 2015.

År 2012 beviljades understöd på cirka 75,5 miljoner euro, statslån på cirka 1,6 miljoner euro och statsgarantier på cirka 6,5 miljoner euro ur Makera. Till 2013 överfördes obundna medel om cirka 128 miljoner euro. Året innan uppgick den överförda summan till 140 miljoner euro. Resultaten av finansieringen har också beskrivits i samband med politiksektorn ”Jordbruk”.

Den 24 november 2011 tillsatte jord- och skogsbruksministeriet en arbetsgrupp med uppgift att studera alternativ för Gårdsbrukets utvecklingsfonds framtid. Om näringsverksamhetens understöd flyttas från fonden till statsbudgeten, ökar detta enligt arbetsgruppens studie från våren 2012 riksdagens budgetmakt, men när det gäller de övriga åtgärderna är fonden fortfarande ett motiverat finansieringsinstrument. Arbetsgruppen studerade tre olika alternativ för fondens framtid: fonden fortsätter verksamheten på samma sätt som hittills, vissa av fondens stödformer flyttas till statsbudgeten eller ändras på något annat sätt eller fonden avvecklas. Behoven kring systemet med jordbrukets strukturstöd (inklusive Makera-lösningen) beaktas i samband med beredningen av CAP2020 och ramarna för åren 2014—2017.

TABELL 94. Nyckeltal för Makera

	2009	2010	2011	2012
1. RESERVERADE MEDEL, MN EURO	221,4	238,7	236,8	215,7
– räntor och amorteringar på lån	76,0	67,8	56,5	48,7
– överföring från budgeten	63,8	38,9	34,3	0
– inkomster från EU	4,7	22,1	16,9	23,0
– obundna medel från föregående år	57,5	106,1	125,7	140,0
– övriga inkomster	19,4	3,8	3,4	4,0
2. BALANSRÄKNING, MN EURO	728,6	690,7	643,7	569,7
– varav lånefodringar	284,6	232,3	188,8	153,3
3. BUNDNA UTGIFTER, MN EURO	115,3	113,0	96,8	87,5
– varav understöd	101,4	98,4	80,2	75,5
4. STARTSTÖD FÖR NYETABLERING, ANTAL BESLUT	495	542	535	544
5. INVESTERINGSUNDERSTÖD, ANTAL BESLUT	2 800	2 229	2 400	1 840
– byggande, mjölkboskapsskötsel	415	292	295	276
– byggande, köttboskapsskötsel	151	106	94	87
– byggande, trädgårdsodling	92	67	63	55
– byggande, svinskötsel	20	87	46	38
6. FORSKNINGSPROJEKT, ANTAL BESLUT	55	29	25	43

Interventionsfonden för jordbruket (MIRA)

Ur Interventionsfonden för jordbruket betalas utgifter för interventionsupplagring,-inköp och -försäljning samt utgifterna för EU:s matbiståndsprogram. Det gjordes inte några inköp till interventionslagren eftersom marknadspriserna var stabila och relativt höga under hela året. På grund av de extraordinärt stora interventionsinköpen år 2009 och 2010 fanns det vid ingången av året 75 miljoner kilogram korn i lagren. Allt det lagrade kornet avsattes för matbiståndsprogrammen för Bulgarien och Rumänien under våren, sommaren och hösten.

Matbiståndsprogrammets totala kostnader uppgick till 2,83 miljoner euro, kompensationen från EU var 2,42 miljoner euro. Värdet av produkterna som köptes på marknaden var 1,46 miljoner euro. Vidare fick Finlands matbiståndsprogram 489,3 ton interventionsmjölkpulver (0,83 miljoner euro) från Hollands interventionslager.

TABELL 95. Nyckeltal för Mira

	2009	2010	2011	2012
Upplagringsvolymerna 31.12, ton				
– korn	318 162	822 274	75 350	-
– vete	1 324	14 450	-	-
– mjölkpulver	1 552	1 052	-	-
Interventionsinköp, mn euro	34,56	78,25	-	-
Interventionsförsäljning, mn euro	-	4,55	136,88	0,83
Interventionsupplagring, totalkostnader (+)	2,36	17,06	5,18	0,78
Interventionsupplagring, EU-ersättning (-)	-3,87	-13,01	-3,33	-0,58
Matbistånd, totalkostnader (+)	4,65	4,64	5,04	2,83
Matbistånd, EU-ersättning (-)	-3,86	-4,01	-4,25	-2,42
Kostnader som fonden ska svara för, totalt	-0,64	4,99	2,73	0,64
– Interventionsupplagring	-1,51	3,42	1,84	0,20
– Interventionsupplagring andra tjänster, inkl. Muuga	-	0,64	0,01	-
– Matbistånd	0,79	0,63	0,79	0,41
– Finansiella kostnader	0,06	0,29	0,07	0,01
– Personal- och byråkostnader	0,02	0,02	0,02	0,02
– Intäkter från garantiinnehållningar	-0,01	-	-	-
Fondens medel, mn euro	6,20	7,33	11,70	1,12
Lånekapital 31.12	25,50	91,53	0,00	-
Eget kapital 31.12	7,78	2,79	1,06	1,20
Överföring från statsbudgeten, mn euro	1,00	-	1,00	0,78
Lånekapital i genomsnitt	11,82	70,73	16,49	5,16
Medelränta på lån, %	0,59	0,41	0,45	0,22

9 Kommunikationsministeriet

Bostads- och kommunikationsministerns översikt

Kommunikations- och ICT-sektorns betydelse för ett fungerande samhälle fortsätter att öka. De tekniska möjligheterna stärker den potentiella kapaciteten i samhället och kommande produktionssprång görs i en digital ekonomi. Dagen utveckling präglas av en stor mängd digital information och ökad datorkapacitet, en snabb tillväxt av digitala näringar i synnerhet i den mobila miljön, vikten av samarbete och generellt en ökad andel tjänster inom samhällsekonomin. Förändringarna i omvärlden förutsätter att den privata sektorn anammar en ny form av samarbete som gör att utmaningarna i samhället och i konkurrenssituationer vänds till möjligheter.

Under året gjordes det betydande framsteg i fråga om kommunikationspolitiska avgöranden. Rundradion Ab:s finansieringsreform sattes i verket, en grund lades för den framtida utvecklingen av televisions- och radioverksamheten med hjälp av ett kommunikationspolitiskt program för elektroniska medier, uppbyggnaden av snabba bredbandsförbindelser gick framåt och förutsättningarna säkerställdes för nya fjärde generationens mobilnät. Dessutom gick beredningen av ett lagstiftningsprojekt som sammanför lagstiftningen om elektronisk kommunikation (informationssamhällsbalken) framåt i samarbete med olika intressentgrupper.

Enligt regeringsprogrammet ska för varje förvaltningsområde utarbetas en strategi för intelligent teknik i syfte att ta ett helhetsgrepp om den digitala utvecklingen inom förvaltningen. Kommunikationsministeriet har utarbetat en egen intelligent strategi för kommunikationspolitiken, dvs. projektet KIDE. Kommunikationsministeriet samordnar beredningen av statsrådets intelligenta strategier.

På kommunikationsområdet är utvecklingen snabb och mångskiftande och det är ingen lätt uppgift att förutse förändringarna, greppa deras betydelse och vid behov snabbt reagera på dem. Den globala utvecklingen liksom de trender som inte i någon större utsträckning kan påverkas med nationella åtgärder har starkt inflytande på den digitala utvecklingen. Denna helhet bildar en svårhanterlig och utmanande verksamhetsmiljö som påverkas via kommunikationspolitiken. I praktiken innebär det att man i den nationella politiken ska betona styrkorna och avhjälpa svagheter. Dessutom ska särskild vikt fästas vid möjligheterna att på EU-nivå påverka och utveckla det internationella nätverkssamarbetet.

Krista Kiuru

Bostads- och kommunikationsminister

Trafikministerns översikt

Regeringens trafikpolitiska redogörelse till riksdagen blev klar i april 2012. Redogörelsen och de strategiska utvecklingsprojekt som inlets med stöd av den skapar en grund för en reform av trafikpolitiken, så att man i framtiden har möjlighet att tillgodose brukarnas behov av rörlighet med hjälp av effektivare metoder som också beaktar finansiella realiteter. Även den arbetsgrupp som inledde sitt arbete i februari med uppgift att undersöka förutsättningarna för en rättvis prissättning av trafiken förväntas utgå från det nya synsättet att uppnå trafikpolitiska mål med hjälp av prissättning.

Redogörelsen drar upp riktlinjerna för de viktigaste insatserna och åtgärderna fram till 2022 och fastställer de närmaste årens utvecklingsobjekt inom trafiknätet. I flera fall inleddes de åtgärder som anges i redogörelsen omedelbart. Under 2012 påbörjades bland annat en genomgripande översyn av de persontransporttjänster som finansieras med allmänna medel samt beredningen av strategier för flyget och sjöfarten. Beslut om tidsplanen för projekten i det investeringsprogram som ingår i den trafikpolitiska redogörelsen fattas i samband med ramförhandlingarna våren 2013. Det nya sättet att tänka förutsätter att kommunikationsministeriet utvecklar innehållet i trafikpolitiken och tillvägagångssätten i ständig växelverkan med regioner, brukare och intressentgrupper. I den nya trafikpolitiken ska kunderna och brukarna vara kärnan verksamheten.

Under hela 2012 har utsläppen från sjöfarten och kraven om svavelhalten i bränsle stått i centrum för internationell påverkan. Den slutlösning som förhandlats fram inom EU och de nationella anpassningsåtgärder som förberetts till stöd för den förutsätter dock att utvecklingen av vår konkurrenskraft följs upp kontinuerligt. När nästa steg tas på vägen mot en lösning av de stora problemen kring energi- och klimatfrågor kommer de beslut som fattas av EU och nationellt också i fortsättningen i första hand att inrikta sig på utvecklingen av nya tekniker och bränslen inom såväl sjöfarten som hela trafiksektorn.

Tack vare ett långsiktigt säkerhetsarbete tog säkerhetsutvecklingen i vägtrafiken i Finland en positiv vändning 2012. Det sektorsövergripande engagemanget i målmedvetna förbättringar av säkerheten i vägtrafiken har ökat i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet. Antalet döda i trafiken, 254 personer, var det lägsta sedan kriget. Generellt har säkerheten i trafiken utvecklats positivt.

I fråga om utvecklingen av de internationella förbindelserna var relationerna mellan Finland och Ryssland i en central position. År 2012 var en tid för intensiva dialoger och växelverkan. Möten har ordnats på alla myndighetsnivåer och i trafiksektorn har man lyckats ingå flera viktiga avtal. Den ökade handeln och turismen mellan våra länder kräver garantier för smidiga förbindelser och rutiner i gränstrafiken.

Merja Kyllönen
Trafikminister

9.1 Utfall av samhälleliga effektmål

TABELL 96. Utfallet av kommunikationsministeriets mål för de samhälleliga effekterna
(betygsskala: utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig)¹

Samhälleliga effektmål	Betyg
Invånarna har tillgång till mångsidiga, högkvalitativa och prisvärda kommunikations- och informations-samhällstjänster i hela landet.	God
Säkerheten och basservicen inom kommunikationen och i informationssamhället har tryggats.	God
Informations- och kommunikationsteknik och digitala tjänster utnyttjas fullskaligt för att främja funktionerna i samhället, öka invånarnas välfärd och stärka konkurrenskraften.	God
Res- och transportkedjorna fungerar smidigt och säkert och främjar välfärden och konkurrenskraften.	God
Servicenivån i kollektivtrafiken förbättras med målet att öka passagerarantalet och minska privatbilismen. Särskild vikt läggs vid att öka den spårbundna trafiken och förbättra servicenivån.	God
När det gäller trafiksäkerhet är Finland bland de fem bästa länderna i Europa. Säkerheten i trafiken förbättras kontinuerligt.	Nöjaktig
Utsläppen av växthusgaser från trafiken minskas i enlighet med de internationella fördrag som Finland har ingått. De trafikrelaterade skadorna på hälsa och miljö minimeras.	God
Underhållet och utvecklingen av trafiksystemet förbättras och verksamheten i trafiksektorn blir effektivare genom mångsidiga metoder av olika slag och bl.a. informations- och kommunikationsteknik.	God

¹ Utmärkt: målen har överträffats; god: målen har i väsentlig grad uppnåtts; nöjaktig: alla mål har inte uppnåtts; försvarlig: målen har till stor del inte uppnåtts.

Utfall av effektmålen inom kommunikationsområdet

Invånarna har tillgång till mångsidiga, högkvalitativa och prisvärda kommunikations- och informationssamhällstjänster i hela landet.

Internetförbindelserna i Finland har fortsatt att öka. I slutet av året uppgick antalet bredbandsanslutningar till sammanlagt något under fyra miljoner. Hösten 2012 hade cirka 87 % av de finländska hushållen en Internetanslutning. Utvecklingen när det gäller förbindelsernas utbredning har varit påtaglig i den äldre befolkningen (bland personer över 64 år).

Potentialen för en snabb utbredning av förbindelserna är betydande. Hösten 2012 hade cirka 65 % av de fasta bredbandsanslutningarna en hastighet på över åtta Mbit/s. När det gäller tillgången till höghastighetsanslutningar har det gjorts framsteg jämfört med året innan. I årsskiftet hade över 50 % av hushållen möjlighet att få en anslutning på över 100 Mbit/s. Under året har man också förberett ett åtgärdsprogram för höghastighetsbredband vars syfte är att främja utbud och efterfrågan på supersnabba bredbandsförbindelser i områden där marknadsvillkor råder, så att invånarna får tillgång till högkvalitativa och prisvärda förbindelser också utanför de större tätorterna.

Offentligt stödda bredbandsprojekt för glesbygdsområden med en överföringskapacitet på 100 Mbit/s håller på att byggas upp. Enligt ett principbeslut av statsrådet som godkändes med stöd av en halvtidsutvärdering av projektet som genomfördes 2012 har lagen om

bredbandsstöd ändrats och finansieringen under uppbyggnaden av bredbandsprojekt som får stöd underlättats, vilket ökar teleföretagens intresse för att delta i projekten. De första projekten har slutförts och tiotals projekt håller på att byggas upp. Landskapsförbunden har redan valt genomförare för cirka 170 projekt. Kommunikationsverket och NTM-centralerna har beviljat stöd för över 40 projekt.

Priserna på de viktigaste teletjänsterna, mobilsamtal och bredbandstjänsterna har fortsatt sjunka. Däremot har prisnivån på tjänsterna inom det fasta nätet stigit betydligt. Den främsta orsaken till att priserna på tjänsterna inom det fasta nätet har stigit är att användningen av nätet minskar i rask takt. I en internationell jämförelse ligger priserna på nättjänster i Finland på en förmånlig nivå och är generellt sett lägre än genomsnittet för västländerna.

Genom statsrådets frekvenspolitiska principbeslut och det kommunikationspolitiska programmet för elektroniska medier, vilka godkändes under året, och beredningen av ett program som främjar supersnabba bredbandsförbindelser skapas förutsättningar för fortsatt utveckling av tjänster som tillhandahålls via elektroniska medier.

Det finns tio digitala sändningsnät för markbunden television och två operatörer av sändningsnäten. Kanalknippena täcker som mest 99,99 % av befolkningen, i annat fall kan liknande sändningar tas emot via satellit. I kanalknippena förmedlas flera tiotals olika program. Cirka 55 % av hushållen är anslutna till ett kabeltelevisionsnät. Det nuvarande utbudet inom telefons- och radioverksamheten upprätthålls och utvidgas genom att koncessioner beviljas inom ramen för den fria kapaciteten.

Säkerheten och basservicen inom kommunikationen och i informationssamhället har tryggats.

Nivån på post-, telefon- och bredbandstjänsterna i hela landet är i princip på den nivå som förutsatts i lagen. Särskild vikt har fästs vid mobilnätets täckning och tillgången till bredbandförbindelser som tillhandahålls som samhällsomfattande tjänster och med en överföringskapacitet på en Mbit/s.

Inom postverksamheten har man klarlagt frågorna om finansiering av de samhällsomfattande posttjänsterna. Under året fanns det inget behov av att införa ett finansieringsystem som tryggar samhällsomfattande posttjänster. Bestämmelserna om placeringen av postens verksamhetsställen preciserades genom en förordning av statsrådet.

Finansieringen av Rundradion Ab:s samhällsomfattande tjänster 2012 tryggades genom en höjning av telefonsavgiften med tre procent från början av året. Under året förbereddes och behandlades lagändringarna i anslutning till reformen av Rundradion Ab:s finansiering så att reformen kunde genomföras i början av 2013. Skyldigheten att betala telefonsavgift upphörde i slutet av 2012.

Under 2012 vidtogs flera olika åtgärder som förbättrade nätens och tjänsternas tillförlitlighet och driftssäkerhet. Kommunikationsministeriet deltog aktivt i beredningen av en nationell cybersäkerhetsstrategi. Det är fråga om en strategi som gäller hela samhället, följer upp tidigare datasäkerhetsstrategier och ska genomföras på alla förvaltningsområden. Cybersäkerhet är en del av de vitala funktionerna i samhället och Kommunikationsverket spelar en central roll när det gäller att genomföra uppgifterna på området.

Informations- och kommunikationsteknik och digitala tjänster utnyttjas fullskaligt för att främja funktionerna i samhället, öka invånarnas välfärd och stärka konkurrenskraften.

Internettjänsternas betydelse för den finländska ekonomin ökar. Invånarna använder elektroniska tjänster i allt större utsträckning samtidigt som företagens möjligheter att skapa och dra nytta av elektroniska tjänster har förbättrats.

Kommunikationsministeriet har med stöd av regeringsprogrammet förberett en egen intelligent strategi (KIDE). Programmet har som mål att lyfta Finland till en världsledande producent och användare av digitala tjänster. Projekten i programmet fördelar sig på sex teman, som är öppna data, utveckling av molntjänster, start up-verksamhet, grön ICT, nya arbetsformer och effektivare ICT-forskning. Ministeriet samordnar utarbetandet av intelligenta strategier inom hela statsrådet.

Under året förbereddes en reform av lagstiftningen om elektronisk kommunikation (informationssamhällsbalken). Målet är att utvärdera och förnya hela lagstiftningen om elektronisk kommunikation.

TABELL 97. Kommunikationsnätens servicenivå

Tillgången till kommunikationstjänster	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012
MOBILTELEFONNÄT			
* GSM-nätets befolkningstäckning, %	99,7	99,8	99,8
* GSM-nätets geografiska täckning, %	98	99	99
* 3G-nätets befolkningstäckning, %	95	97	98—99
* 3G-nätets geografiska täckning, %	70	80	90
<i>Bredbandsnät</i>			
* befolkningstäckning, %	99,9	99,9	99,9
ANSLUTNINGAR			
* mobila anslutningar ¹	8 400 000	8 940 000	9 150 000
* fasta anslutningar ¹	1 300 000	1 100 000	980 000
* bredbandsanslutningar	2 749 000	4 675 400	5 197 700
— ADSL ¹	1 112 700	1 125 400	1 097 700
— mobila bredband ¹	1 636 300	3 550 000	4 100 000
TÄCKNINGSGRADEN FÖR DEN DIGITALA TELEVISIONENS RIKSTÄCKANDE SÄNDNINGSNÄT			
Kanalknippe A (DVB-T), % av befolkningen	99,98	99,98	99,9
Kanalknippe B (DVB-T), % av befolkningen	99,98	99,98	99,9
Kanalknippe C (DVB-T), % av befolkningen	90	90,4	90,4
Kanalknippe D (DVB-T2), % av befolkningen	40		Mobil-TV (DVB-T2)
Kanalknippe E (DVB-T), % av befolkningen	95		95
Kanalknippe F (DVB-T), % av befolkningen		60	60
Kanalknippe G (DVB-T), % av befolkningen		Huvudstads-regionen	Minst huvudstads-regionen
Kanalknippe VHF-A (DVB-T2), % av befolkningen		-	82
Kanalknippe VHF-B (DVB-T2), % av befolkningen		-	82
Kanalknippe VHF-C (DVB-T2), % av befolkningen		-	82

¹ Utfallet för 2012 är situationen 6/2012

9.2 Utfall av effektmålen inom trafikområdet

Res- och transportkedjorna fungerar smidigt och säkert och främjar välfärden och konkurrenskraften.

Under året utvecklades trafikledningens skick i huvudsak positivt i hela trafiknätet. Skicket på det belagda vägnätet har dock försämrats, i synnerhet i den lågtrafikerade delen av vägnätet. Längden på vägar i dåligt skick ökade med drygt 600 kilometer. Trafikanternas nöjdhet med servicenivån på landsvägarna har sjunkit. Utifrån den direkta kundresponssen bedöms näringslivets nöjdhet vara fortsatt god. I vägtrafiken börjar man urskilja tecken på en realisering av reparationsskulden, vilket man kan förvänta sig med den nuvarande finansieringsnivån på basunderhållet av trafikledningarna.

Väderleksförhållandena prövade upprepade gånger trafiksystemens driftssäkerhet. Resekedjorna fungerade dock förhållandevis bra i hela landet. Inom den spårbundna trafiken var störningsmomenten tämligen väl under kontroll och punktligheten förbättrades. År 2012 anlände 86 % av fjärrtågen för persontransporter och 94 % av tågen i närtrafik i tid till ändstationen. I synnerhet de förseningar i fjärrtrafiken som orsakades av banhållningen minskade tydligt jämfört med föregående år.

I fråga om förseningarna i närtrafiken som orsakades av banhållningen uppnåddes inte målen om en minskning. Bara i mars och september—november var punktligheten god. Under sommaren orsakade byggnads- och reparationsarbeten på Vandaforsens bana och åtföljande fel på säkerhetsanordningarna förseningar. Förseningarna under vintermånaderna orsakades av växelfel. Inom personbilstrafiken lättade trängseln jämfört med året innan i alla stadsregioner förutom i Uleåborg.

Ur isbrytningens synvinkel var 2012 ett milt år jämfört med året innan. Tack vare den milda vintern var servicenivån inom isbrytningen mycket hög och närmare 97 % av fartygen kunde passera utan väntetid.

Förutsättningarna för gång och cykling främjades genom intentionsavtalet MAL och landskapens trafiksystemplaner. Det gjordes också satsningar på mobilitetsstyrning. Trots åtgärderna har gång- och cykeltrafikens andel minskat under de senaste åren och invånarna är betydligt mer missnöjda med förhållandena för cykling än med förhållandena för personbils- eller gångtrafiken. Med nuvarande ruttalternativ och farbarhet på trafikledningarna har det inte varit möjligt att uppfylla förväntningarna på servicenivå inom gång-, cykel- och mopedtrafiken.

I den trafikpolitiska redogörelsen, som blev klar 2012, definieras en ökad välfärd och konkurrenskraft som ett primärt trafikmål. I redogörelsen fattades det beslut om utvecklingsprojekt för trafikledningsnätet med särskild inriktning på projekt som ökar andelen trafikformer med låga utsläpp, i synnerhet spårbunden trafik, och projekt som stöder trafiksäkerheten och tillväxten i näringslivet. Aktuella är också lagändringar som syftar till att förbättra transportkapaciteten för tunga varutransportfordon. Lagändringarna har lämnats till kommissionen för notifiering. Syftet med åtgärderna är att stärka Finlands konkurrenskraft, minska utsläppen i miljön och kostnaderna för logistiken samt öka trafiksäkerheten.

Servicenivån i kollektivtrafiken förbättras med målet att öka passagerarantalet och minska privatbilismen. Särskild vikt läggs vid att öka den spårbundna trafiken och förbättra servicenivån.

Enligt en undersökning som genomfördes 2011 gjordes åtta procent av finländarnas resor med kollektivtrafik och situationen har inte förändrats i någon större utsträckning jämfört med föregående undersökning åtta år tidigare. Antalet resor med kollektivtrafik har stigit på grund av att taxi-, tåg-, flyg-, och färjetrafiken ökat. Nöjdheten med kollektivtrafiken som helhet är tämligen god.

Inom fjärrtrafiken har busstrafikens serviceutbud förbättrats till följd av nya trafiktillstånd för linjetrafik och sänkta biljettpreiser. Inom tågtrafiken inleddes den 1 januari 2012 en ny fyraårig avtalsperiod mellan kommunikationsministeriet och VR-Group Ab. I avtalet ingår turer som kompletterar servicenivån inom både fjärr- och närtrafiken.

Nöjdheten med lokaltågstrafiken varierar regionalt. Nöjdast är de som bor i huvudstadsregionen, minst nöjda de som bor i kranskommunerna kring huvudstadsregionen. Servicenivån i glesbygden tillgodoser inte i alla avseenden kundernas förväntningar. En bas-servicenivå har inte kunnat tryggas överallt. År 2012 inleddes utvecklingen av avgifts- och informationssystemet som ett samarbete mellan stadsregionerna och trafikförvaltningen. Till följd av detta blir det i fortsättningen möjligt att erbjuda kollektivtrafikinformation också via privata serviceproducenter och tillhandahålla enhetliga biljettprodukter på de behöriga myndigheternas område. En utredning om hur de offentligt finansierade persontransporterna ska utvecklas inleddes 2012.

Längden på det snabba bannätet har inte ökat, på grund av att beviljandet av tillstånd för ibruktage av sträckan Bennäs—Karleby (33 km) för att höja hastigheten där sköts fram till 2013, då den tillåtna hastigheten på bansträckan i fråga stiger till 200 kilometer i timmen. Inte heller längden på de bansträckor som tillåter ett axeltryck på 25 ton har ökat. På avsnittet Jämsänkoski—Raumo (243 km) kommer ett 25 tons axeltryck att införas samtidigt som på banavsnittet Lielähti—Kokemäki, där en ombyggnad redan har inletts. Arbetet förväntas vara klart senast vid utgången av 2014.

När det gäller trafiksäkerhet är Finland bland de fem bästa länderna i Europa. Säkerheten i trafiken förbättras kontinuerligt.

Utvecklingen av säkerheten i trafiken vände uppåt 2012. Såväl antalet döda som antalet skadade minskade med över 10 % från 2011. Antalet döda i trafiken var det lägsta sedan krigen. För 2012 finns det ännu inga uppgifter om Finlands placering i en jämförelse av trafiksäkerheten i de europeiska länderna sett till antalet invånare. År 2011 låg Finland på plats 12. Finland kommer troligtvis ännu inte år 2012 att höra till de ledande länderna i Europa när det gäller trafiksäkerhet.

Inom järnvägstrafiken, den kommersiella flygtrafiken och handelssjöfarten har det under de senaste åren inte inträffat några olyckor med dödlig utgång och även 2012 var säkerhetsnivån fortsatt god. Säkerhetsutvecklingen inom nöjesflyget försvagades märkbart.

En säkerhetsplan för vägtrafiken som förberetts av delegationen för trafiksäkerhetsfrågor blev klar 2012. Statsrådet godkände den 5 december 2012 ett principbeslut om säkerheten i trafiken. Åtgärderna i beslutet är inriktade på att skapa en drogfri vägtrafik, öka och förbättra trafikövervakningen samt utveckla regleringen av vägtrafiken och förvaltningen.

Det långsiktiga och metodiska arbetet för att förbättra trafiksäkerheten har fortsatt samtidigt som man intensifierat samarbetet mellan olika sektorer. Samarbetet har framför allt inriktat sig på att förhindra rattfylleriolyckor och utveckla lagstiftningen samt organisera övervakningen. Också inom ramen för samarbetet och regleringen på det internationella planet har man aktivt främjat tekniska bestämmelser, övervakning och god praxis som gäller säkerheten.

Utsläppen av växthusgaser från trafiken minskas i enlighet med de internationella fördrag som Finland har ingått. De trafikrelaterade skadorna på hälsa och miljö minimeras.

Utsläppen av växthusgaser från trafiken minskade 2011 med cirka tre procent jämfört med 2012. Det finns ännu inga sifferuppgifter om utsläppen 2012, men om man utgår från försäljningen av oljebaserade produkter verkar utsläppen vara på nedgång också 2012.

Av förhandsuppgifter för 2012 framgår det att de hälsovådliga utsläppen från trafiken (i första hand partiklar och kväveoxider) samt de miljöskadliga utsläppen (t.ex. eutrofierande utsläpp) håller på att minska, förutom utsläppen från flyg- och sjötrafiken. Det finns inte några årliga uppföljningsuppgifter om exponeringen för buller, men enligt experters uppskattningar har bullerexponeringen blivit större under de senaste åren i takt med att trafiken har ökat och bosättningen i allt högre grad koncentrerats till tätorter.

I samband med beredningen av eventuella nybeställningar har de finländska rederierna sporrats till att ta med miljöförbättrande investeringar i sina byggprogram. Investeringsstöden för fartyg i syfte att förbättra miljöskyddet har fungerat som ett nationellt stödprogram. År 2012 bereddes en ändring av stödprogrammet så att stöd också kan ges för eftermonteringar i fartyg. Stödet är avsett för investeringskostnaderna för anordningar (såsom skrubbrar och liknande teknik för rening av avgasutsläpp) som monteras i efterhand i fartyg i drift i syfte att förbättra miljöskyddet. Kommissionen har godkänt stödprogrammet, och därför kan miljöstödet i fortsättningen inriktas enligt de behov som ändringarna i omvärlden orsakar.

Underhållet och utvecklingen av trafiksystemet förbättras och verksamheten i trafiksektorn blir effektivare genom mångsidiga metoder av olika slag och bl.a. informations- och kommunikationsteknik.

I den trafikpolitiska redogörelsen, som blev klar 2012, fästs stor vikt vid en förnyelse av förfarandena vid beredning och genomförande av trafikpolitiken i syfte att förbättra måluppfyllelsen, produktiviteten och effektiviteten inom trafikförvaltningen och hela sektorn. På basis av de lovande resultaten av försök som pågick när redogörelsen utarbetades inleddes som fortsatta åtgärder en utredning om möjligheterna att effektivisera de persontransporter som ordnas med stöd av offentlig finansiering samt projektet E18 – en tillväxtkorridor som skapar förutsättningar för affärsverksamhet i regionen. Kostnadseffektiviteten i fråga om investeringarna i nya trafikleder uppmärksammades särskilt genom en omvärdering av planlösningarna för förbindelseledsprojekten för vägar.

Ministeriet deltog i föreberedelserna för en inre marknad för transporter i Europeiska unionen i syfte att främja konkurrenskraften i transport- och trafiksektorn. Avsikten är att stödja utvecklingen av en icke-diskriminerande transportmarknad med god insyn. Europaparlamentets och rådets direktiv om ett enhetligt europeiskt järnvägssystem trädde i kraft den 15 december 2012 och utifrån det inleddes den nationella beredning av lagstiftningen som krävs för genomförandet av direktivet. Åtgärder har också vidtagits för att påverka ett förslag som beretts av Europeiska kommissionen till ett fjärde järnvägspaket som ska säkra öppet tillträde till järnvägsmarknaden för persontransporter. Den totalekonomiska konsekvensanalys som avses i regeringsprogrammet om förutsättningarna för att öppna persontransporterna på järnväg för konkurrens blev klar i december 2012.

Det faktum att storleken på Finlands handelsflotta är tillräcklig är en ytterligare garanti för att de samhällsviktiga transporterna inom utrikeshandeln kan genomföras tillförlitligt, effektivt och säkert i olika förhållanden särskilt med beaktande av exceptionella vinterförhållanden och målen för försörjningsberedskapen. Genom åtgärderna på förvaltningsområdet har man försökt säkerställa att behoven under exceptionella förhållanden tillgodoses förutom genom ett tillräckligt antal fartyg under finsk flagg också genom noggrannare definiering av kritiskt materiel, planering av transporter, utnyttjande av marknadskrafter och internationella avtal.

Målet för flygtrafiken är nuvarande servicenivå med högklassiga, säkra och fungerande transporttjänster med flyg i en fri konkurrensmiljö. Under 2012 har Finland förhandlat fram flygtrafikavtal med flera länder.

TABELL 98. Trafikledsnätets servicenivå och operativa effektivitet

Servicenivå	Utfall 2010	Utfall 2011	Mål 2012	Utfall 2012
Res- och transportkedjor				
Förseningar i fjärrtrafiken orsakade av banhållningen, max % (andel av tågen i fjärrtrafik som var 5 min. försenade vid ankomsten till ändstationen)	9,8	8	4	3,9
Förseningar i närtrafiken orsakade av banhållningen, max % (andel av tågen i närtrafik som var 3 min. eller mer försenade vid utgångs- eller ändstationen)	2,3	2	1	2
Längd på det snabba (≥ 160 km/h) bannätet, km (persontrafik)	795	873	906	873
Längd på de bansträckor som tillåter 25 tons axeltryck, km (godstrafik)	547	547	815	547
Väntetid för isbrytarassistans, h, högst	3,0	12,57	3,5	3,11
Trafikledernas skick				
Landsvägs- och järnvägsbroar i kategorin dåligt och mycket dåligt skick, antal, högst	796	758	800	740
Belagda vägar i kategorin dåligt och mycket dåligt skick, km, högst	3 403	3 695	4 400	4 338
Grusvägar i kategorin dåligt eller mycket dåligt skick, km, högst	2 800	2 700	2 700	2 650
Trafikbegränsningar som beror på banans dåliga skick, km, (det centrala/övriga bannätet), högst	52/187	52/187	50/200	44/185
Farleder för handelssjöfarten i dåligt skick, km, högst	450	410	380	370
Trafiksäkerhet och miljö				
Dödsfall i tågtrafiken och handelssjöfarten, antal	0	0	0	0
Minskning av antalet olyckor med personsador till följd av åtgärder inom basunderhållet av trafiklederna, antal	41	27	23	24
Risker för grundvattnet orsakade av vägtrafiken, km	103	100,8	97,8	95,3

TABELL 99. Trafikledshållning och utveckling av trafikledsnätet, användning av anslag (brutto)¹, mn euro

	Använts 2010	Använts 2011	Använts 2012
TRAFIKVERKETS DRIFTSUTGIFTER	95	88	88
VÄGNÄTET			
– Vägghållning	586	584	589
– Projekt för utveckling av vägnätet	266	194	303
VÄGNÄTET SAMMANLAGT	852	778	892
BANNÄTET			
– Banhållning	389	349	354
– Projekt för utveckling av bannätet	181	164	203
BANNÄTET SAMMANLAGT	570	513	557
FARLEDSNÄTET			
– Farledshållning	79	87	80
– Projekt för utveckling av farlederna	14	14	0
FARLEDSNÄTET SAMMANLAGT	93	91	80
Gemensamma utvecklingsprojekt för trafikledsnätet	13	33	17
SAMMANLAGT	1 623	1 513	1 634

¹ Anslaget för vägghållning har man beaktat användningen av det anslag som anvisats för vägghållning i Kajana landskommun. Utvecklingen av vägnätet, bannätet och farledsnätet omfattar också förvärv av mark- och vattenområden och ersättningar för dessa.

9.3 Utveckling av ekonomin och resultaten av verksamheten i statens televisions- och radiofond

Finansieringen av Rundradion Ab:s allmännyttiga tjänster ordnas via Statens televisions- och radiofond. Fonden har ingen egen organisation, utan Kommunikationsverket svarar för förvaltningen av den. Statsrådet fastställde den 21 december 2012 dispositionsplanen för fonden för årets sex första månader och den 8 mars 2012 för hela kalenderåret. På grund av Rundradion Ab:s finansieringsreform justerades dispositionsplanen än en gång den 29 november 2012.

Televisionsavgiften höjdes med tre procent från början av 2012. I slutet av 2012 fanns det 1 852 624 giltiga tv-anmälningar, vilket är 1,5 % mindre än i slutet av 2011. Skyldigheten att betala televisionsavgift upphörde i slutet av 2012.

I dispositionsplanen för fonden hade beloppet av influtna televisionsavgifter för 2012 enligt kontantprincipen uppskattats till 370,0 miljoner euro. Utfallet var 376,0 euro, dvs. cirka sex miljoner mer än i dispositionsplanen. År 2012 användes 364,0 miljoner euro av fondens medel för att finansiera Rundradion Ab:s verksamhet, vilket är 10,2 miljoner mer än uppskattningen i dispositionsplanen. Ersättningen till Kommunikationsverket för

skötseln av fonden uppgick till 9,3 miljoner euro, vilket är cirka 1,4 miljoner euro lägre än uppskattningen. Fondens outdelade medel vid utgången av 2012 uppgick till 8,5 miljoner euro. Saldot på fondens samlingskonto var 14,4 miljoner euro. I saldot ingår 5,9 miljoner euro i televisionsavgifter som ska återbetalas 2013.

År 2012 utbetalades sammanlagt 364,0 miljoner euro av fondens medel för att finansiera Rundradion Ab:s verksamhet. På grund av att nedkörningen av televisionsavgiftssystemet anvisades det 93 miljoner euro mindre för finansieringen av Rundradion Ab än 2011. Rundradion Ab:s kostnader för 2012 var sammanlagt 453,3 miljoner euro och fördelade sig på följande sätt: personalkostnader 230,4 miljoner euro, ersättningar för framföranden 70,9 miljoner euro, distributionskostnader 33,7 miljoner euro, övriga kostnader 79,9 miljoner euro och avskrivningar 38,4 miljoner euro. Nedkörningen av televisionsavgiftssystemet gav Rundradion Ab ett underskott i kassan på något under 100 miljoner euro som bolaget täckte med främmande kapital. Kostnaderna för det främmande kapitalet och återbetalningen av det kommer under de närmaste åren att täckas med medel som anvisas Rundradion Ab.

10 Arbets- och näringsministeriet

Verksamhetsöversikt och förändringar i omvärlden

Den anspråkslösa ekonomiska utvecklingen fortsatte under 2012. Under årets första kvartal var ökningen av BNP tack vare konsumtionsefterfrågan dock fortfarande skälig med hänsyn till det globala ekonomiska läget. Därefter började även konsumtionsefterfrågan försämrats, även om konsumtionsökningen hölls positiv med knapp marginal. Även investeringarna minskade efter det första kvartalet. Sysselsättningen och arbetslösheten påverkades dock med fördröjning av den svaga ekonomiska utvecklingen och således stödde den skäliga ekonomiska tillväxten under året innan sysselsättningen ännu i början av 2012.

Antalet sysselsatta var i genomsnitt 2 483 000, vilket var ungefär 10 000 personer mer än 2011. Sysselsättningsgraden ökade till något över 69 % (år 2011 68,6 %). Sysselsättningen ökade något inom service och minskade inom byggande. Sysselsättningen i industrin var fortsatt stabil ännu i början av året, men började minska i slutet av året. Den goda sysselsättningsutvecklingen i början av året stödde sysselsättningen under hela året. I slutet av året försämrades sysselsättningsläget något, men dock inte dramatiskt.

Det fanns i genomsnitt knappt 207 000 arbetslösa, vilket var något färre (-1 800) än ett år tidigare. Sysselsättningsgraden var i genomsnitt 7,7 (7,8 % år 2011). Ungdomsarbetslösheten – som vanligen reagerar snabbt på konjunkturer – minskade något i början av året och ökade under årets andra hälft. Det var dock ingen häftig förändring i ungdomsarbetslösheten, men under slutet av året ökade den ytterligare. På årsnivå sjönk ungdomsarbetslösheten något.

Antalet registrerade arbetslösa arbetssökande började öka våren 2012. Även antalet permitteringar ökade. Samtidigt har arbetslösheten förlängts och antalet lediga platser minskat. Även långtidsarbetslösheten ökade.

Trots den ekonomiska situationen var målet att trygga satsningarna på kompetensbasen och innovationsverksamheten, för att det ska finnas förutsättningar för ny tillväxt och förnyelse. Tyngdpunkten i finansieringen försköts mot små och medelstora företag samt mot tillväxtinriktade, sysselsättande och internationaliseringsinriktade företag. För att påskynda företagsverksamheten stärktes Finnvera Abp:s risktagningsförmåga och ökades risktagningen inom den inhemska finansieringen för internationaliseringsinriktade företag, tillväxtföretag och nystartade företag. Ett nytt finansieringssystem i form av krediter för export och inhemska fartygsleveranser baserat på Finnvera Abp:s medelsanskaffning infördes. Industriinvestering Ab kapitaliserades med 30 miljoner euro för att främja investeringar i gruvklustret och internationalisering.

Ett arbetspolitiskt principbeslut blev färdigt. I principbeslutet fastställs nya arbetspolitiska utspel och utvecklingsobjekt. Grunden för riktlinjerna är att stödja en snabb övergång från ett arbete till ett annat, stödja en kontinuerlig förnyelse av närings- och arbetslivet samt tillvarata hela arbetskraftspotentialen. Hörnstenar i genomförandet av riktlinjerna är en aktiv arbetskraftspolitik, ett system för social trygghet som sporrar till arbete, en balanserad arbetslagstiftning samt ett gott arbetsliv. Arbetskrafts- och företagsservicens verkningsfullhet effektiviserades. Ungdomsgarantin samt arbetskrafts- och företagsservicereformen inleddes vid ingången av 2013. Ett kommunexperiment med långtidsarbetslösa inleddes och integrationen av invandrare effektiviserades genom att integrationsutbildningen utökades. Försöket med arbetsbanker utvidgades till hela landet.

Under 2012 började man tillämpa den prioritering som möjliggörs i den nya konkurrenslagen. Ett program för främjande av sund konkurrens inleddes. På våren inleddes även en reform av kommissionens reglering av statliga stöd. Det nya Konkurrens- och konsumentverket inledde sin verksamhet den 1 januari 2013 (Konkurrensverket och Konsumentverket slogs ihop). Arbetet för att reformera beställaransvarslagen inleddes och ett nytt konsumentpolitiskt program blev färdigt. Arbetet för att minska den administrativa bördan och verkställigheten av programmet för bekämpande av den grå ekonomin fortsattes.

Arbets- och näringsministeriet godkände den 26 juni 2012 ett stadspolitiskt, ett landsbygdspolitiskt och ett skärgårdspolitiskt åtgärdsprogram för åren 2012—2015. Arbetsgruppen för östra och norra Finland som arbets- och näringsministeriet tillsatt i enlighet med regeringsprogrammet avslutade sitt arbete 2012. Finansieringen av EU:s strukturfondsprogram inriktades på det sätt som konjunkturläget krävde på åtgärder som snabbt skapar företagsamhet, ny affärsverksamhet och nya arbetsplatser samt på sysselsättnings- och utbildningsåtgärder. Medlen för strukturfondsprogrammen användes också för att lindra effekterna av akuta strukturomvandlingar. Förvaltningsförsöket i Kajanaland upphörde i slutet av året. Sektionen för landsbygds politik och ett anslag på 3 miljoner euro för utvecklande av landsbygden överfördes från JSM till ANM.

Under ledning av regeringens energi- och klimatpolitiska ministerarbetsgrupp bereddes en uppdatering av energi- och klimatstrategin. Statsrådet kommer att ge strategin som en redogörelse till riksdagen våren 2013. I slutet av 2011 orsakade stormar omfattande elavbrott. Till följd av dessa bereddes omfattande åtgärder som höjer leveranssäkerheten i framtiden, och ett lagförslag som gäller dessa kommer enligt planerna att ges till riksdagen i mars 2013. Energieffektivitetsdirektivet som trädde i kraft i december 2012 förutsatte intensiv beredning under hela året. Direktivet skapar en central grund för energieffektivitetsåtgärder under slutet av decenniet. Främjandet av förnybar energi fortsattes enligt de riktlinjer som regeringen dragit upp våren 2010. Centralt på EU-nivå blev att se över hållbarhetskriterierna för biomassa, vilket är av yttersta vikt för Finland.

Inom ANM:s förvaltningsområde genomfördes de sparåtgärder som förutsätts i regeringsprogrammet för en minskning av hållbarhetsgapet i den offentliga ekonomin. År 2012 var besparingarna nästan 80 miljoner euro.

Jan Vapaavuori
Näringsminister

Lauri Ihalainen
Arbetsminister

10.1 Uppnåendet av de samhälleliga effektivitetsmålen

Arbets- och näringsministeriet hade utifrån de målsatta riktlinjerna i koncernstrategin ställt följande samhälleliga effektivitetsmål för sitt verksamhetsområde för 2012.

TABELL 100. Kalkyl över hur de samhälleliga effektivitetsmålen uppnåtts

Effektivitetsmål	Betyg
1) Företagsverksamhets som ger ett högt mervärde ökar	God
2a) Ungdomsarbetslösheten minskar	Nöjaktig
2b) Långtidsarbetslösheten minskar	Försvarlig
2c) Arbetslivets kvalitet förbättras	God
3) Strukturella konkurrenshinder minskar	God
4) Finlands energisjälvförsörjning ökar	God

10.2 Innovationspolitik och företagens internationalisering

Målet för närings- och innovationspolitiken är att utöka antalet innovativa, snabbväxande och internationaliseringsinriktade företag. Centrala åtgärder är att i allt högre grad inrikta innovationsfinansieringen så att den stöder nystartade företags tillväxt och en ökad risktagning inom den offentliga tillväxtfinansieringen.

Finlands placering förbättras i den internationella konkurrenskraftsjämförelsen och är fortsatt hög i den internationella innovationsjämförelsen

TABELL 101. Internationell konkurrenskraftsjämförelse

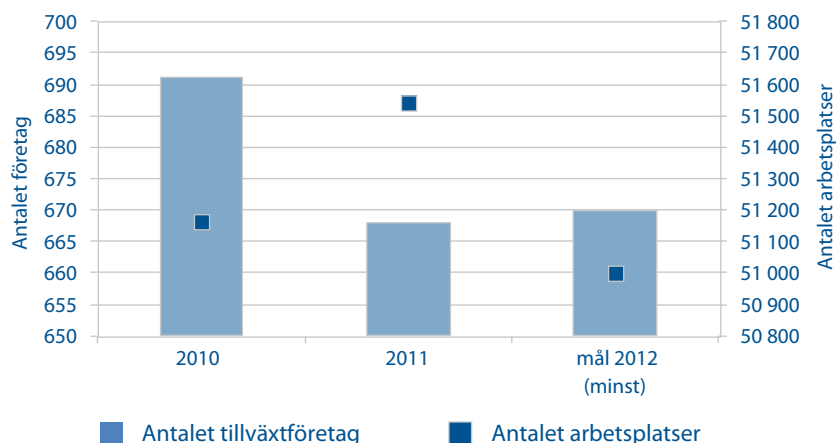
	2010	2011	2012
WEF:s konkurrenskraftsindex	7	4	3
IMD-institutets konkurrenskraftsjämförelse	19	15	17
WEF:s innovationsindex	3	4	2
Innovation Union Scoreboard	3	4	4

Skillnaderna mellan WEF:s och IMD:s resultat har metodologiska orsaker. Resultaten bygger på olika indikatorpaket (för WEF 100 och IMD 131 statistik- och andra hårda variabler) och betoningarna av de kvalitetsmässiga faktorerna varierar. Felmarginalen i jämförelserna är av klassen +–5–10, och därför är resultaten endast riktgivande.

Under de senaste åren har Finland haft relativt goda framgångar i internationella jämförelser och inom samhällets olika sektorer. Våra framgångsfaktorer är omfattande satsningar på forsknings- och utvecklingsverksamhet, en specialisering av ekonomin på kompetens-intensiva tillväxtbranscher, ett högklassigt grundskolesystem, beaktandet av miljöaspekter

i beslutsfattandet och en fungerande affärsverksamhets- och författningsmiljö. Våra svagheter är en stigande inflation, hög beskattning, minskningen av direkta placeringar, sämre totalekonomiska utsikter och en bristfällig förmåga att utnyttja teknologin och omfattande forsknings- och utvecklingsinvesteringar.

FIGUR 6. Antalet tillväxtföretag och antalet arbetsplatser som produceras vid dem ökar

Antalet tillväxtföretag och antalet arbetsplatser som produceras vid dem ökar

Servicen Tillväxtbanan växte i slutet av 2012 med ungefär 60 nya företag, vilket höjde antalet medverkande företag till över hundra. Kapitalplaceringsverksamheten inriktas mer än för närvarande på verksamheten under företagets inledande fas. Till VIGO-programmet som påskyndar finansieringen av nystartade tillväxtföretag och deras internationalisering valdes fem nya företagsacceleratorer.

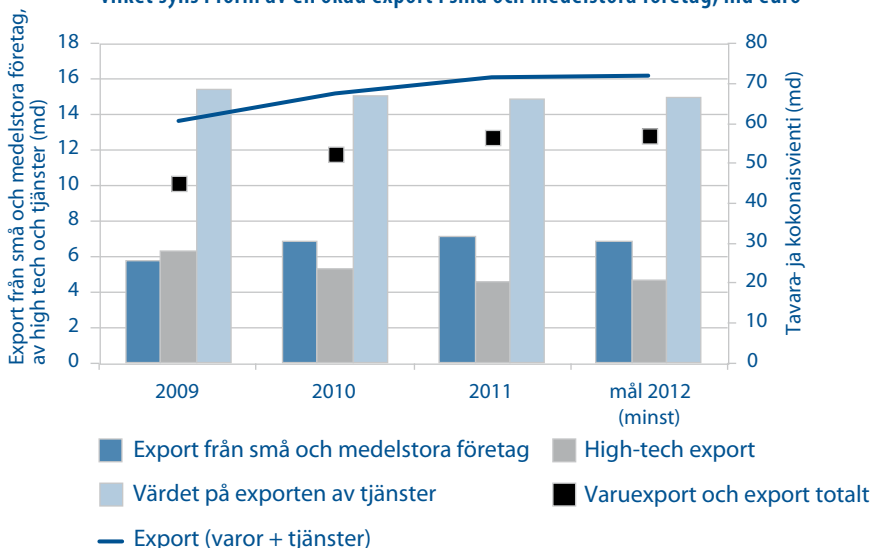
Små och medelstora företag internationaliseras, High-tech export

Till stöd för de små och medelstora företagens internationalisering inleddes programmet för ekonomiska yttre förbindelser och verksamhetsmodellen Team Finland. Genom Team Finland effektiviseras samarbetet mellan offentligt finansierade företagsstöddorganisationer och utvecklas internationaliseringstjänster för företag utifrån de i dagens läge allt knappare resurserna. Företagsstöd och tjänster inriktas i synnerhet på små och medelstora företag för att påskynda ny och växande affärsverksamhet. I verksamheten framhävs tillväxtmarknader (Ryssland och Kina), cleantech-företag och nya utspel bl.a. inom utbildningsexport och kreativa branscher.

Utredarrapporter om nätverket för externa ekonomiska relationer, investeringar i Finland, kapitalmarknad och tillväxt samt strukturomvandlingen inom ICT-branschen (21 stigar till ett friktionsfritt Finland) blev klara. Beredningen av en bioekonomisk strategi inleddes.

Regeringen beslöt den 13 december 2012 att öka Finnvera Abp:s risktagning i den inhemska finansieringen för internationaliseringsinriktade företag och tillväxtföretag samt nystartade företag. Finnvera beviljade 2012 lån och garantier till små och medelstora företag för sammanlagt 853 miljoner euro, vilket är 13 % mindre än 2011. Efterfrågan på Finnveras kapitalplaceringsfinansiering har varit fortsatt hög, 2012 ansökte 250 företag om placering (284 år 2011). Ett nytt finansieringssystem i form av krediter för export och inhemska fartygsleveranser baserat på Finnvera Abp:s medelanskaffning infördes i enlighet med regeringsprogrammet. Dessutom utvidgades exportgarantiverksamheten så att den täcker särskild risktagning med stöd av omfattande näringspolitiska grunder eller grunder i anslutning till konkurrenskraften. Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 2013. Industriinvestering Ab kapitaliserades med 30 miljoner euro för att främja investeringar i gruvklustret och internationalisering.

FIGUR 7. Små och medelstora företag internationaliseras, vilket syns i form av en ökad export i små och medelstora företag, md euro

TABELL 102. Inriktningen på Tekes företagsfinansiering

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall	2012 mål
PRODUKTIVITET OCH FÖRNYELSE				
Antalet finansierade företag under en femårsperiod, st	4 121	4 270	4 176	>4 000
Antalet nystartade företag (små, under sex år) som kunder, st	383	424	581	325
Antalet potentiella tillväxtföretag som kunder, st	470	923	1 369	>630
Förmågor i innovationsverksamheten				
Totalvolymen på företagsprojekt finansierade av Tekes, mn euro	883	861	838	820
Antalet nätverkskontakter i projekten, st	12 686	12 642	9 718	11 300
Människors och miljöns välbefinnande				
Finansiering i synnerhet för projekt som är inriktade på att utveckla arbetslivet, mn euro	13	15	14	>12
Finansiering för forskning i och tillämpningar av förnybar energi, mn euro	38	55	34	>38
% av beviljad finansiering			6	7
Finansieringen av energi- och miljöteman, mn euro	245	230—292	271	>220
% av beviljad finansiering			48	40
Finansieringen av hälso- och välbefinnandeteman, mn euro	89	94	75	70—95
% av beviljad finansiering			13	12—17
Finansieringen av informations- och kommunikationsteman, mn euro	244	233	347	200—240
% av beviljad finansiering			61	36—43 %
FUNKTIONELL LÖNSAMHET				
Användningen av omkostnader samt utgifter för projekt- och programverksamhet enligt kärnprocess, %-fördelning				<5,3
– styrning	18	18		>15
– kundrelationer och finansiering	49	50		>50
– program	33	32		>25
Finansiering och totalkostnader för kundrelationsarbetet/ beviljad finansiering, %	2,3	2,5		
Produktivitet				
Inledande projektvolym, mn euro /årsv (arbetsinsats i finansieringsverksamheten)	2,9	3,1		>2,5
SERVICEFÖRMÅGA OCH KVALITET				
Prestationer				
Små och medelstora företags andel av företagsfinansieringen, %	61	58	68	60
Andelen företag med mindre än 500 anställda av finansieringen, %			76	70
Kundrespons om Tekes verksamhet (1—5)				
Nytan av Tekes-tjänster för företagskunder (1—5)		4,3	4,3	>3,8
Tekes-tjänsternas kvalitet för företagskunder (1—5)		3,8	3,9	>3,8
Kundrespons om Tekes verksamhet, allmän bedömning, index (1—5)**	3,7	3,8	4,1	>3,7
Behandlingstiderna för de viktigaste prestationer				
Behandlingstid för en ny finansieringsansökan för företag, dygn	76	74	71	<70
Behandlingstid för betalningsbegäran och rapport för små och medelstora företag, dygn	30	28	24	<25

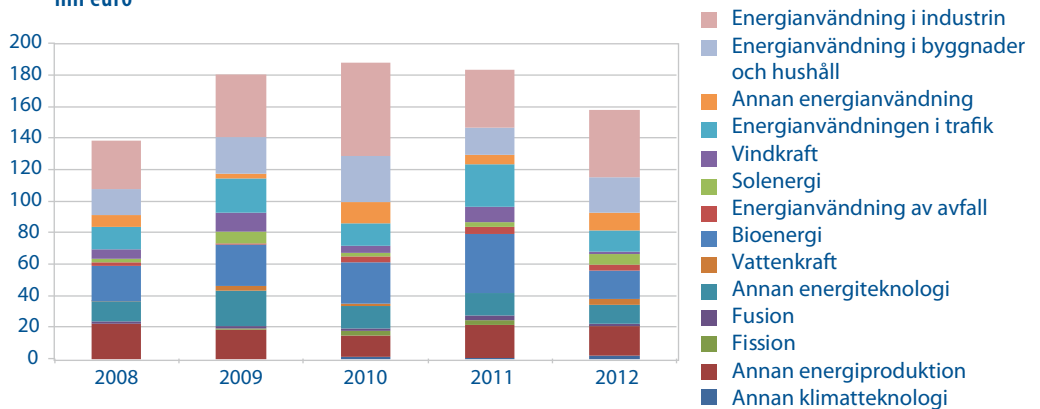

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall	2012 mål
Begäran om omprövning/överklagbara beslut, %	0,3	0,4	0,5	<0,7
Att göra verksamheten mera känd				
Företag som söker tillväxt genom internationalisering, %				<12
Hantering och utvecklande av immateriella resurser				
Utvecklingen av årsverken, årsv	289,5	284,2	285,7	290
Personalens fysiska välbefinnande förbättras				
– sjukfrånvarodagar/årsv	5,7	6,5	6,0	<8
– kortvariga (1—3 dagar) sjukfrånvarofall/årsv	1,6	1,7	1,7	<2

TABELL 103. Fo&u-utgifter samt projekt som finansieras av Tekes

	2010	2011	2012
Utgifter för forskning och utveckling, % av bnp	3,90	3,78	3,61
Totalvolymen på företagsprojekt finansierade av Tekes, mn euro	883	861	838

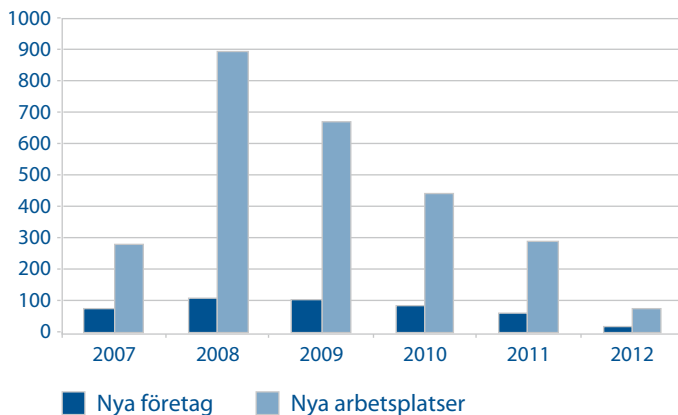
FIGUR 8. Tekes finansiering Energi- och klimatområdet 2008—2012, mn euro

Inriktningen på efterfrågan och användare stärks i innovationsverksamhet

Principerna för en innovationsverksamhet som är inriktad på efterfrågan och användarna syns bl.a. i forsknings- och innovationsrådets riktlinjer, Tekes strategi och många program samt i en del av forskningsprogrammen för enheterna för strategisk spetskompetens (SHOK), som utvecklar lösningar för utmaningar i samhället (t.ex. Programmet Green growth – Tie kestävään talouteen 2011—2015, Innovationer i social- och hälsovårdens servicesystem 2008—2015). De har blivit starkt integrerade även i Europeiska unionens flaggskeppsprojekt Innovation Union i EU 2020-strategin. Däremot är utnyttjandet av

FIGUR 9. Nya arbetsplatser och företag som skapats genom kompetenscenterprogrammet

en efterfrågans- och användarorienterad innovationspolitik inom den offentliga sektorns verksamhet bara i början. En stor del av de små och medelstora företagen ser inte heller ännu dess möjligheter. Enligt en utredning som Statistikcentralen publicerade 2012 var det endast 21 av företagen som satsade på användarorienterad innovationsverksamhet.

De offentliga tjänsternas produktivitet förbättras och det uppstår nya affärsverksamhetskoncept för serviceproduktionen

Arbets- och näringsministeriet har tillsammans med nio städer strävat efter att förnya produktionssätten för offentlig service i gruppen Innovativa föregångarstäder. I arbetet har framhävts nya partnerskapsbaserade samarbetsformer inom den privata och offentliga sektorn. Målet har varit att lära sig nya upphandlingsförfaranden. För den offentliga servicen uppställs mål, och upphandling som gjorts utifrån dem ger serviceproducenterna möjligheter att föra in nya innovationer i servicen.

De nationella och regionala kompetenscentren och innovationskoncentrationerna stärks och samarbetet mellan kompetenscentren ökar

Den slutliga utvärderingen av kompetenscenterprogrammet (OSKE) blir färdig våren 2013. Verksamhetsmodellen Protomo som främjar företagsamhet och har förverkligats som en del av OSKE-programmet utnyttjades i utvecklingsåtgärder inom branscher med akuta strukturomvandlingar. Protomo har sedan 2009 sysselsatt sammanlagt 467 högutbildade personer och lett till att 171 nya företag bildats.

I enlighet med de strategiska tyngdpunkterna har man i kompetenscentren fäst särskild uppmärksamhet vid ett intensifierat samarbete med lokala forskningsorganisationer, högskolor och utvecklingsorganisationer. Ansökningar till tillväxtavtalsförfarandet mellan staten och stadsregionerna samt till programmet Innovativa städer (INKA) bereddes.

Företag och forskningsinstitut utnyttjar allt mer internationella forskningsnätverk och forskningspartnerskap

I EU:s pågående sjunde ramprogram för forskning (2007—2013) deltar Finland tills vidare i cirka 1 250 projekt, genom vilka cirka 600 miljoner euro kommer till Finland. Den totala volymen på dessa projekt är sju miljarder euro, och finländarna har via projekten tillgång till en portfölj av denna storlek och till resultaten och kompetensen i den. Ungefär en fjärdedel (26 miljoner euro) av den finansiering av EU:s sjunde ramprogram som inriktats på Finland har tilldelats Teknologiska forskningscentralen VTT.

VTT har stärkt det strategiska samarbetet med högskolorna och universiteten. I synnerhet betonas samarbetet i anslutning till utnyttjande och kommersialisering av forskningen. VTT har stärkt sina internationella forskningsenheters verksamhet och intensifierat samarbetet med centrala internationella forskningsnätverk samt globala koncentrationer inom forskningen.

Föregripandet och skötseln av problem på grund av akuta strukturomvandlingar är effektiva än nu

Verksamhetsmodellen för akut strukturomvandling har tillämpats på omvandlingarna i 27 regioner och på 10 garnisonsorter. Dessutom har skötseln av strukturomvandlingen i havsindustrin och ICT-branschen organiserats branschvis. Modellen för snabb reaktion som baserar sig på samarbete mellan den offentliga förvaltningen och den privata sektorn har visat sig vara fungerande. Med en finansiering på mindre än 100 miljoner euro har man bidragit till att det uppstått mer än 4 100 nya arbetsplatser, vilket är cirka en tredjedel av de förlorade arbetsplatserna.

10.3 Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

TABELL 104. Utfallet för de samhälleliga effektivitetsmålen i sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall	2012 mål	Betyg
Andelen arbetsplatser med rekryteringsproblem, högst, %	26	31	31	28	Försvarlig
Arbetslöshetsgrad för personer under 25 år, högst, %	21,4	20,1	19	18	Nöjaktig
Flödet till över 3 månaders arbetslöshet för personer under 25 år, högst, %	19	16,4	19,6	14	Försvarlig
Flödet till över 3 månaders arbetslöshet, högst, %	30	28,2	31,4	29	Nöjaktig
Antalet svårsysselsatta, högst	142 400	142 605	143 751	140 000	Försvarlig
Sysselsättningsgraden för utlänningar, högst, %	25,5	24,3	25,1	20,3	Försvarlig
Antalet nya företag	9 453	8 932	6 527	8 640	Försvarlig
Arbetslivets kvalitet i skovitsord	7,99	7,95	8,01	>år 2 010	God

Regeringen har ställt som mål att aktiveringsgraden för arbetslösa ska överstiga 30 %. År 2012 uppnåddes målet nästan (29,8 %). Då omfattades i genomsnitt 107 500 personer av åtgärder. Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde användes sammanlagt 454,2 miljoner euro till sysselsättnings-, utbildnings- och specialåtgärder. I genomsnitt 49 300 personer deltog i åtgärder, varav 25 900 i arbetskraftsutbildning och 23 400 i sysselsättningsåtgärder. På aktiveringen av arbetslösa har inriktats finansiering också inom andra förvaltningsområden och Europeiska socialfonden. Andelen aktiv användning av arbetsmarknadsstödet bland åtgärderna var 18 000, andelen frivilliga studier med stöd av arbetslöshetsförmån 18 700 och andelen arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte 10 200 personer.

Den genomsnittliga arbetslöshetsgraden sjönk till 7,7 %, men i slutet av året började antalet arbetslösa öka något. En sämre efterfrågan på arbetskraft än väntat ledde till att flera av de resultatmål som ställts för sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken inte uppnåddes.

Andelen verksamhetsställen med rekryteringsproblem var cirka 31 % bland de verksamhetsställen som sökt arbetskraft. Rekryteringsproblem var ändå klart vanligare under tiden före den recession som startade 2008. Mängden rekryteringsproblem tyder på regionala och kompetensrelaterade matchningsproblem på arbetsmarknaden. Problem med tillgången på arbetskraft förekom i synnerhet i hälsovårdssektorn, bland sjukskötare, läkare och socialarbetare. Flest rekryteringsproblemen har förekommit i Nyland, Egentliga Finland och i Satakunta.

Man kommer att ingripa ännu effektivare i rekryteringsproblemen i den reform av arbets- och näringsbyråns tjänster som startar i början 2013. I reformen stärks arbets- och näringsbyråernas arbetsförmedlingsservice och andra företagstjänster. Även serviceurvalet reformeras genom den lag om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som trädde i kraft vid ingången av 2013. Vid alla arbets- och näringsbyråer ordnas tjänsterna enligt riksomfattande serviceriktlinjer. Målet för alla servicelinjer är att trygga tillgången på arbetskraft och en snabb sysselsättning av arbetssökande. Byrånätverket har koncentrerats till 15 regionala arbets- och näringsbyråer som har ett behövligt antal verksamhetsställen för behoven i regionen och bland kunderna. Möjligheten att uträtta ärenden på nätet ökar också.

Arbetslöshetsgraden bland unga var 19,0 %. Av de arbetslöshetsperioder som börjat för personer under 25 år varade 19,6 % mer än tre månader. I synnerhet antalet högutbildade personer under 30 år ökade under slutet av året. Den försämrade efterfrågan på arbetskraft avspeglas klart i sysselsättningen för unga och nyutexaminerade som kommer ut på arbetsmarknaden.

Vid ingången av 2013 trädde den ungdomsgaranti som bestämts i regeringsprogrammet i kraft. Den garanterar alla unga som gått ut grundskolan en fortsatt studieplats och alla arbetslösa unga erbjuds en arbets-, utbildnings- eller praktikplats inom tre månader från den månad då arbetslösheten började.

Till följd av det försämrade ekonomiska och arbetsmarknadsläget förlängdes arbetslöshetsperioderna under 2012. Andelen arbetslöshetsperioder över tre månader av alla arbetslöshetsperioder steg till 31,4 %. Genom arbetskraftsservice förebygger man långtidsarbetslöshet genom att stärka utbudet av arbetskraftstjänster i början av arbetslöshetsperioden. Stora uppsägningar sköts enligt handlingsmodellen för akuta strukturomvandlingar och

med det anknyttande omställningsskyddet. Finansiering har sökts från Europeiska globaliseringsfonden för att på nytt sysselsätta och utbilda dem som mist sin arbetsplats i struktumvandlingen i ICT-sektorn.

Långtidsarbetslösheten ökade snabbare än den genomsnittliga arbetslösheten, och antalet svårsysselsatta steg till 143 800. Som en del av åtgärdshelheten för att minska långtidsarbetslösheten startades i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet ett kommunexperiment som ska genomföras under åren 2012—2015 och där kommunerna ska ges större ansvar i sysselsättningen av långtidsarbetslösa. I experimentet deltar sammanlagt 65 kommuner i 26 olika projekt.

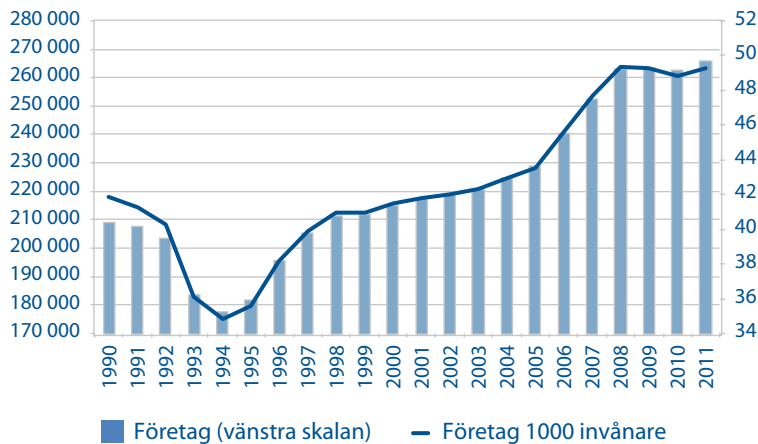
Påföljdssystemet inom utkomstskyddet för arbetslösa reviderades genom de ändringar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som trädde i kraft den 1 juli 2012. Centralt i de nya bestämmelserna är att den arbetssökande vägleds effektivare än tidigare och uppmuntras till aktiv jobbsökning och till att förbättra sina förutsättningar för sysselsättning. Genom de ändringar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som träder i kraft vid ingången av 2013 klargörs bland annat de bestämmelser som gäller hur den arbetssökandes företagsverksamhet och studier påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån. Genom ändringarna förbättras ställningen för företagarnas familjemedlemmar och utvecklas definitionen på en företagare som kan jämföras med en löntagare. Skyldigheten för ungdomar under 25 år som inte har någon utbildning att söka sig till utbildning för att få arbetslöshetsförmån ändrades så att den ungas individuella situation beaktas bättre än tidigare.

Arbetslöshetsgraden för utlänningar var 25,1 %. Arbetslöshetsgraden bland utlänningar har inte sjunkit så som målet i regeringsprogrammet förutsätter. Däremot har arbetslöshetsgraden bland utlänningar ökat med 0,8 procentenheter jämfört med föregående år.

För att främja företagsamheten ställdes som mål att NTM-centralerna genom finansieringsåtgärder ska bidra till att det uppstår 8 640 nya företag. Den företagsfinansiering och startpeng som beviljas av NTM-centralerna bidrog till att det uppstod uppskattningsvis 6 644 nya företag. Det allmänna ekonomiska läget var orsaken till att målet inte uppnåddes. Utöver främjandet av nyetablerad företagsverksamhet var främjandet av små och medelstora företags tillväxt, internationalisering och innovationsverksamhet centrala tyngdpunkter i den företagsfinansiering som NTM-centralerna beviljade 2012. En undersökning om hur den startpeng som är avsedd att stödja ny företagsverksamhet fungerar och vilken genomslagskraft den haft blev klar. Enligt undersökningen är graden av överlevnad för företag som grundats med startpeng fram till det fjärde verksamhetsåret lika hög eller något högre än i Finland överlag.

Det allmänna betyget för arbetslivets kvalitet steg något (8,01). Jämlik behandling på arbetsplatsen samt motivationsgrad, innovativitet och ömsesidigt förtroende har på längre sikt utvecklats positivt. Ministeriet har i ett bredbasigt samarbete gjort upp en strategi för utvecklandet av arbetslivet i enlighet med regeringsprogrammet. Målet för strategin är att förbättra sysselsättningsgraden, arbetslivets kvalitet, arbetshälsan och arbetets produktivitet. Strategin täcker en stor del av arbetslivets teman för att stärka innovativiteten och produktiviteten, fördjupa förtroendet och samarbetet, säkerställa en kunnig arbetskraft samt välbefinnandet i arbetet och hälsan. För att genomföra strategin inleds ett omfattande nationellt samarbetsprojekt på arbetsplatserna inom den privata och offentliga sektorn.

FIGUR 10. Antalet företag 1990—2010, exkl. primärproduktionen

Källor: Företags- och organisationsdatasystemet och befolkningsstatistiken

TABELL 105. Delfaktorer i arbetslivets kvalitet mätt med skolvitsord, dimensionernas medelvärde samt meningsfullhetens balans under 2007—2012

Delfaktorer i arbetslivets kvalitet	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Jämlik behandling på arbetsplatsen	7,60	7,66	7,67	7,70	7,69	7,76
Säker arbetsplats	8,86	8,72	8,39	8,62	8,49	8,62
Resurser (i förhållande till kravnivån)	7,63	7,77	7,77	7,79	7,76	7,74
Sporrande effekt, innovativitet och ömsesidigt förtroende	7,79	7,82	7,83	7,86	7,86	7,94
Allmänt medelvärde	7,95	7,99	7,91	7,99	7,95	8,01
Balans i förändringstrenden i arbetets meningsfullhet och arbetsviljan*						
Max +100, min -100, Förändring i bra (+)/dålig (-) riktning, %-andel	-12	-14	-9	-7	-16	-23

Källa: ANM: Arbetsförhållandebarameter

* Balanssiffran innefattar endast sådana svarande som bedömer att meningsfullheten förändras till det bättre eller till det sämre. Om alla bedömer att meningsfullheten förändras till det bättre, är balansen +100 och på motsvarande vis, om den förändras till det sämre, är balansen -100

10.4 Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet

TABELL 106. Uppnåendet av de samhälleliga effektivitetsmålen i politikområdet

	Betyg
Förhållandena är likvärdiga för alla aktörer på marknaden och konkurrensmöjligheterna har förbättrats	God
Konsumenternas ställning är säker och både konsumenterna och företagen litar på att marknaden fungerar	God
Företagens administrativa börda minskar med 25 % före utgången av 2012 jämfört med 2006 års nivå (2 md euro)	Försvarlig
Tidsenliga industrirättsliga system främjar innovationer samt en kommersialisering av varor och tjänster	Nöjaktig

Prioriteringen av konkurrensövervakningens resurser ökar effektiviteten

Under 2012 började man tillämpa den prioritering som möjliggörs i den nya konkurrenslagen. I konkurrensövervakningen är resurserna inriktade på att utreda de allvarligaste konkurrensbegränsningarna med tanke på en fungerande konkurrens och samhällsekonomin. Motsvarande prioritering har också gjorts i tillsynen över företagsförvärv.

På våren inleddes ett program för sund konkurrens i syfte att undanröja strukturella konkurrenshinder på grund av lagstiftningen eller den offentliga näringsverksamheten. Mervärdet för de branscher som valts till programmet är uppskattningsvis 50 miljarder euro. Under programmets första projekt avläts till riksdagen en regeringsproposition med förslag till en ny definition av dominerande marknadsställning i fråga om dagligvaruhandeln. Syftet med propositionen är att de olägenheter som orsakas av marknadskoncentrationen inom detaljhandeln i Finland ska kunna åtgärdas effektivare än förut. Enligt propositionen ska Konkurrens- och konsumentverket i enskilda fall kunna ingripa i missbruk av dominerande marknadsställning av centralaffärer för handelsgrupperingar som har en marknadsandel på över 30 %.

Kommissionens regler för tillgodoseendet av särskilda och exklusiva rättigheter för produktionen av offentliga tjänster kompletterades under vårens lopp. Vid arbets- och näringsministeriet kartlades behovet av att stifta en nationell procedurlag om dessa tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (SGEI). Avsikten är att beslutet om att utfärda en speciallag ska utvärderas i samband med reformen av koncessioner i upphandlingslagstiftningen 2013.

På våren inleddes även en reform av kommissionens reglering av statliga stöd. Under 2012 har genomförts omfattande samråd för att kartlägga medlemsländernas ståndpunkter i fråga om reformbehoven. Rådet godkände för sin del förslagen till nya upphandlingsdirektiv. Målet är att förenkla den offentliga upphandlingen och göra den smidigare än tidigare.

Konsumentens ställning stärks

I enlighet med en skrivning som baserar sig på regeringsprogrammet och det konsumentpolitiska programmet utreddes i form av ett utredningsmannaarbete hur konsument-säkerhetsövervakningen ska ordnas på lokal nivå. Utredaren föreslog en uppföljning av resultaten i verksamheten vid de nuvarande, större övervakningsenheterna inom miljö- och hälsoskyddet och att det först med stöd av erfarenheterna av den bedöms hur man

ska gå vidare i fråga om utvecklandet av konsumentssäkerhetsövervakningen. Alternativen är att utveckla organiseringen av styrningen vid centralämbetsverket eller att förstärka övervakningen. För närvarande är det Säkerhets- och kemikalieverket Tukes som har styrningsuppgiften. Ministeriet ordnar en remissbehandling av rapporten, och utifrån den överväger man fortsatta åtgärder.

Till riksdagen överlämnades en rapport om verkningarna av ändringen i lagen om öppettider för detaljhandeln. I rapporten konstaterades att gällande lagstiftning har varit i kraft under en så kort tid att det inte finns skäl för mera långtgående riktlinjer i det här skedet. Det blir dock aktuellt att granska hur tillståndssystemet för undantagslov för öppettiderna kan utvecklas så att loven i fortsättningen kan beviljas av ett enda regionförvaltningsverk. Dessutom utreds om lagstiftningen behöver klargöras i fråga om att undantagslov för öppettiderna kan sökas till exempel av en lokal handelskammare för ett visst geografiskt område.

Det centrala målet i det konsumentpolitiska programmet för åren 2012–2015 är att stärka beaktandet av konsumentaspekten i olika sektorer av samhällspolitiken genom att intensifiera samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet samt konsument- och frivilligorganisationerna. Utgångspunkterna i konsumentpolitiken är att trygga konsumenternas rättigheter och skydda konsumenterna, säkerställa informationen till konsumenterna och höja kompetensnivån, trygga en sund och ansvarsfull konkurrens, påverka EU:s konsumentpolitik och förnya förvaltningen. I enlighet med programmet inleddes en reform av konsumentförvaltningen genom att Konsumentverket och Konkurrensverket slogs ihop. Det nya Konkurrens- och konsumentverket inledde sin verksamhet den 1 januari 2013.

Beslut om enhetligt EU-patent fattades

Arbetet med att modernisera systemen med industriella rättigheter fortsattes. I EU slutfördes ett utdraget beredningsskede, då EU:s förordning om ett enhetligt patent godkändes och innehållet i ett avtal om inrättandet av en europeisk patentdomstol blev färdigt. En regeringsproposition som beretts i samarbete med justitieministeriet och som innehåller förslag om att domstolsärenden som gäller immateriella rättigheter ska koncentreras till marknadsdomstolen antogs i riksdagen. Den arbetsgrupp som funderat på en revidering av varumärkeslagstiftningen föreslog en partiell revidering av varumärkeslagen, genom vilken lagen harmoniseras med EU-domstolens rättspraxis.

Till riksdagen överläts regeringens propositioner med förslag till ändringar i fastighetsförmedlingslagen och lagen om avgifter för patent- och registerstyrelsens prestationer. Riktlinjer för samhällsansvarspolitiken drogs upp genom ett principbeslut av statsrådet som innehåller ett åtgärdsprogram för regeringens mandatperiod. För att stödja socialt ansvarsfull offentlig upphandling skapades CSR-kompassen (Corporate Social Responsibility) för upphandlingsenheter.

Företagens administrativa börda minskade endast litet på nettonivå

Företagens administrativa börda kan minskas genom författningsändringar och genom att utveckla tillvägagångssätten, i synnerhet främja elektronisk ärendehantering. Som en del av handlingsprogrammet för en minskning av företagens administrativa börda gjordes

en utredning¹ om utvecklingen av utredningsföretagens administrativa börda. Lagstiftningsåtgärder hade vidtagits i varierande utsträckning inom de åtta prioriterade områden som ingick i handlingsprogrammet. Inom vissa sektorer, bland annat inom offentlig upphandling, framskred åtgärderna enligt målet. Inom de två största prioriterade områdena – beskattning och arbetsgivarens informationsförpliktelser – skedde däremot ingen minskning. Inom det senare ökade den administrativa bördan i själva verket under handlingsprogrammets gång. Totalt minskade företagens administrativa börda genom de författningsändringar som varit föremål för utredning med ungefär tre procent. Då man beaktar de ökningar av den administrativa bördan som skett under handlingsprogrammet – till exempel en effektiviserad bekämpning av grå ekonomi – är nettominskningen ungefär en procent.

Elektronisk ärendehantering har främjats i särprojekt, i synnerhet i SAdE-programmet.² Enligt uppföljningsuppgifterna för programmet är det inte ännu möjligt att ge någon kvantitativ bedömning av programmets verkningar.

Likvärdigheten starkare i arbetslivet

Hösten 2012 trädde en ändring i beställaransvarslagen i kraft som tillämpas i byggverksamhet. Beställarens utredningsskyldighet utvidgades så att utredningar ska begäras även när företagets verksamhet är etablerad eller när avtalsförhållandet mellan beställaren och avtalspartnern är etablerat. Genom ändringar i beställaransvarslagen bekämpas grå ekonomi och erbjuds företagen jämlika konkurrensförhållanden.

Regeringen avlät en proposition om en ändring i arbetsavtalslagen och beställaransvarslagen. De ändringar som träder i kraft vid ingången av 2013 underlättar visstidsanställdas möjligheter att bedöma grunderna för sin anställning.

Finland ratificerade den internationella arbetsorganisationen ILO:s sjöarbetskonvention, som anger minimikraven för sjöarbete och vars syfte är att förbättra arbets- och levnadsförhållandena för sjöfarande. I och med ratificeringen införs även ett system för sjöarbetscertifikat som grundar sig på inspektioner. Det förbättrar den internationella konkurrenskraften även för finländska fartyg.

Under riksmötesåret 2012 överläts på föredragning från arbets- och näringsministeriet sammanlagt 18 regeringspropositioner till riksdagen, varav fem överläts under vårsessionen och 13 under höstsessionen. Av de propositioner som enligt uppgift skulle avlåtas gavs 55 % under den sessionsperiod som meddelats (mål: minst 80 %, utfallen 2011 70 % och 2010 70 %). Av direktiven om den inre marknaden var det 1,2 % som inte hade verkställts under berättelseåret (mål: andelen icke införlivade direktiv högst 1,0 %, utfallen 2011 1,5 % och 2010 0,8 %). På föredragning från arbets- och näringsministeriet gavs 38 statsrådsförfordningar och en förordning av Republikens president. Ministeriet gav dessutom 18 förordningar av arbets- och näringsministeriet.

¹ ANM rapporter 15/2012

² SAdE = Programmet för påskyndande av elektronisk ärendehantering och demokrati

10.5 Regionutveckling och strukturfondspolitik

TABELL 107. Samhälleliga effektivitetsmål

	2010 utfall	2011 utfall	2012 mål
Regionernas internationella konkurrenskraft förbättras ¹			
– Hela Finland: BNP/invånare (index, EU=100)	115,0	116,0	116,0
– Södra Finland: BNP/invånare (index, EU=100)	133,8	132,9	132,7
– Västra Finland: BNP/invånare (index, EU=100)	101,3	103,9	104,0
– Östra Finland: BNP/invånare (index, EU=100)	89,5	94,8	95,5
– Norra Finland BNP/invånare (index, EU=100)	91,5	92,2	91,9
– Landskapens BNP/invånare standardavvikelse (index)	16,5	14,9	14,8

¹ Statistikcentralen/nationalräkenskaperna, ETLA:s prognos (hösten 2012). År 2011 delvis en uppskattning.

Produktionens tillväxt mattades av parallellt inom olika områden under 2012. Ändringarna i arbetslösheten är tills vidare små och 2012 steg den mest i Nyland och Norra Östern. Högst var arbetslöshetsgraden enligt Statistikcentralen i Norra Karelen (11,7 %) och i Kajanaland (11,4 %) samt lägst i Mellersta Östern (4,9 %) och Östern (6,0 %). Oroväckande är att arbetslösheten är hög i några exportinriktade stadsregioner, såsom Uleåborg, Jyväskylä, Lahtis och Salo. I slutet av 2012 fanns 13 ekonomiska regioner eller områden som statsrådets utsett till områden med akut struktumvandling.

Granskat enligt landskap var ändringen i antalet sysselsatta 2012 tudelad så att antalet sysselsatta ökade i hälften av landskapen och minskade i hälften. Klarast ökade den i Östern, Päijänne-Tavastland och Norra Savolax och minskade i Kajanaland, Norra Karelen och Södra Karelen. Flyttningen mellan regionerna blev något livligare under 2012. Invandringen var rekordartad och nettoeffekten av den var cirka 16 800 personer, varav den största delen kom Nyland till del.

Arbets- och näringsministeriet godkände den 26 juni 2012 ett stadspolitiskt, ett landsbygdspolitiskt och ett skärgårdspolitiskt åtgärdsprogram för åren 2012–2015. Åtgärdsprogrammen anger de centrala uppgifterna och åtgärder i stads-, landsbygds- och skärgårdspolitiken för denna regeringsperiod. Programmen baserar sig på de strategiska rikstäckande målen för regionutvecklingen 2011–2015.

Den arbetsgrupp för östra och norra Finland som arbets- och näringsministeriet tillsatte i enlighet med regeringsprogrammet avslutade sitt arbete i slutet av året. Arbetsgruppen hade till uppgift att bereda en strategi och åtgärder för en utveckling av östra och norra Finland samt definiera vilken roll EU:s region- och strukturpolitik har i detta arbete. Rapporten innehåller 36 förslag till fortsatta åtgärder.

Finansieringen av EU:s strukturfondsprogram inriktades så som konjunkturläget 2012 krävde på åtgärder som snabbt skapar företagsamhet, ny affärsverksamhet och nya arbetsplatser samt på sysselsättnings- och utbildningsåtgärder. Medlen för strukturfondsprogrammen användes också för att lindra effekterna av akuta struktumvandlingar.

TABELL 108. Huvudmålen för åtgärdsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning som delfinansieras ur Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden under programperioden 2007—2013

	2007—2012 utfall*	2007—2013 utfall
Personer som inlett sysselsättnings- och utbildningsåtgärder (ESF)	383 900	450 000
Nya företag (ERUF och ESF)	20 500	13 440
Nya arbetsplatser (ERUF och ESF)	52 000	50 230
Nya Fo&U-arbetsplatser	2 600	2 240
Projekt enligt Lissabonstrategin, %	78	81

* Utfall slutet av 2012, preliminär uppgift.

Förvaltningsförsöket i Kajanaland upphörde i slutet av 2012. Landskapsfullmäktige i Kajanaland har i enlighet med lagen om ett förvaltningsförsök i Kajanaland (343/2003) beslutat att Kajanalands utvecklingspengar, som hör till försöket, ska inriktas på de ändamål som konstaterats i lagen. De arbetskraftspolitiska åtgärderna och basväghållningen har varit de största användningsändamålen för anslaget.

Antalet arbetslösa i Kajanaland ökade relativt sett mindre (2,0 %) än i landet i genomsnitt (3,8 %). Andelen arbetslösa av arbetskraften steg i Kajanaland från 12,5 % till 12,7 %. Målen för väghållningen har uppnåtts tillfredsställande. Vägnätets skick och användarnas tillfredsställelse är på samma nivå som förut i huvudvägnätet och det lägre vägnätet.

År 2012 var det fjärde verksamhetsåret i det näringspolitiska specialprojektet för sysselsättningsexperimentet i Paltamo, som ansluter sig till förvaltningsexperimentet i Kajanaland. För uppnåendet av målen för projektet anställdes 404 arbetstagare i föreningen Paltamon työvoimayhdistys ry före utgången av året. Vid årsskiftet fanns 269 gällande arbetsavtal.

TABELL 109. Mätare för sysselsättningen i Kajanaland

	2010 utfall	2011 utfall	2012 mål	2012 preliminärt utfall
Genom åtgärder (lönesubvention och arbetskraftsutbildning) i genomsnitt	2 051	1 778	2 150	1 649
Antalet svårsysselsatt högst	3 008	2 857	2 800	2 818
Flödet till över 3 månaders arbetslöshet högst, %	27	29	30	31
Flödet till över 3 månaders arbetslöshet för personer under 25 år högst, %	16	15	15	17

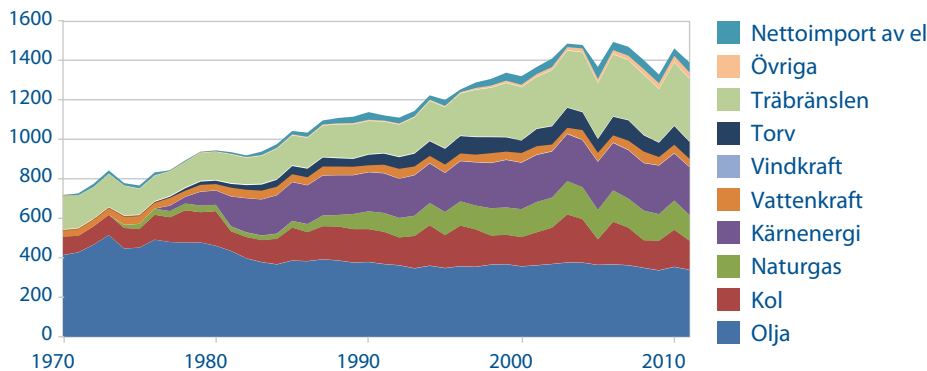
10.6 Energipolitik

TABELL 110. Uppnåendet av de samhälleliga effektivitetsmålen i politikområdet

	Betyg
Finlands energiekonomi är fortsatt mångsidig och energins leveranssäkerhet hög	God
Energimarknaden fungerar väl	God
Finland uppfyller EU:s mål för 2020 att minska utsläppen, öka användningen av förnybar energi och förbättra energieffektiviteten	Utmärkt

Finlands energiekonomi fortsätter att vara mångsidig och energins leveranssäkerhet hög. Energimarknaden fungerar väl.

FIGUR 11. Totalförbrukning av energi, PJ

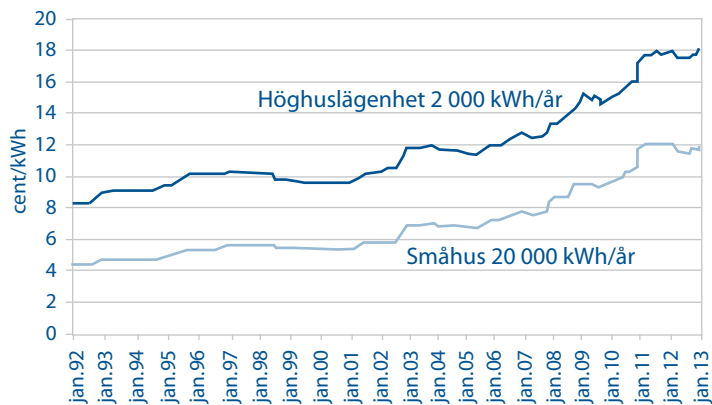
I klimat- och energistrategin är målet för elupphandlingens del att trygga tillräcklig el till ett skäligt pris så att elupphandlingen samtidigt stöder de övriga klimat- och energipolitiska målen. Elupphandlingen kommer även i fortsättningen att basera sig på ett mångsidigt och tack vare en samproduktion av el och värme decentraliserat system. I elupphandlingen eftersträvas självförsörjning. Nya kärnkraftverk kommer att väsentligt förbättra graden av självförsörjning i elupphandlingen under 2020-talet. Dessutom har stödsystem för el som producerats med förnybar energi utvecklats så att en allt större del av elen produceras med inhemska energikällor.

TABELL 111. Mångsidigheten och leveranssäkerheten i Finlands energiekonomi

År 2012	Kalkyl	Utfall
Den största energikällans andel, %	<25	24 (olja)
Störningarna i distributionsnätet minskar, avbrott för kunden minimi/år	<100	*
Elmarknaden förblir enhetlig (elpriset Finland/Sverige, % av tiden)	>90	61**
Elanvändarna är aktiva, andelen personer som bytt försäljare av kunderna/år	>7,0	7,7

* siffran tillgänglig först sommaren 2013 (nätinnehavarna rapporterar före utgången av maj)

** Sverige indelat i områden, därför har grunderna för nyckeltalet ändrats

FIGUR 12. Skattebelagt totalpris på el

I slutet av 2011 förekom omfattande elavbrott i distributionsnäten. Med anledning av distributionsstörningar till följd av stormar bereddes omfattande åtgärder som förbättrar leveranssäkerheten i framtiden och som enligt planerna ska ges som en regeringsproposition till riksdagen i mars 2013.

Som en del av det energisamarbete som kommissionen leder i Östersjöområdet (det s.k. BEMIP-projektet) strävar man efter att skapa en ny gasförbindelse via Baltikum till Centraleuropa samt en LNG-terminal på Östersjöns östkust. Regeringens EU-ministerutskott drog den 13 juni 2012 upp riktlinjer för att arrangemang som skapar ett konkurrerande gasutbud utan nationella stöd ska främjas för att förbättra gasmarknadens funktion, ett stabilt gaspris och gasens leveranssäkerhet. LNG-terminalprojektet på Finska vikens kust samt Balticconnector-projektet tas med på listan över Project of Common Interest (PCI) enligt EU:s infrapaket tillsammans med Estland för att projektets baltiska och/eller finländska parter (bolag) ska kunna söka EU-finansiering för det.

Finland uppfyller EU:s mål för 2020 att minska utsläppen, öka användningen av förnybar energi och förbättra energieffektiviteten.

TABELL 112. Uppnåendet av EU:s mål

År 2012	Kalkyl	Utfall
Andelen biobränslen i trafiken, %	6	6,0*
Användning av förnybar energi i %-andel av slutförbrukningen	30,4	över 33**
Slutförbrukningen av energi dividerad med bruttonationalprodukten håller på att sjunka	sjunker	***

* baserad på förpliktelse

** klarnar i slutet av 2013

*** sjönk något eller var oförändrad, klarnar i slutet av 2013

Regeringens energi- och klimatpolitiska ministerarbetsgrupp nådde en överenskommelse om en uppdatering av energi- och klimatstrategin i början av 2013. Statsrådet kommer att ge strategin som en redogörelse till riksdagen våren 2013. Uppdateringen av strategin bereddes i enlighet med regeringsprogrammet under 2012. Enligt de uppdaterade scenariokalkylerna i strategin håller Finland på att uppnå målen för 2020.

De verksamhetsområden som hör till utsläppshandeln ska 2020 minska utsläppen med 21 % jämfört med nivån 2005. Detta mål är gemensamt för hela EU och målet uppnås genom en gemensam utsläppshandel. Utsläppshandeln täcker drygt hälften av Finlands utsläpp. Kontrollsystemet för systemet för handel med utsläppsrätter säkerställer att de anläggningar som hör till utsläppshandeln och således hela utsläppshandelssektorn fullgör sina åligganden. Anläggningarna ska årligen täcka sina utsläpp med utsläppsrätter som ska överlämnas i april följande år. Under utsläppshandelsperioden 2013—2020 gick verkställigheten framåt på både nationell och EU-nivå. Kalkylerna för enskilda anläggningar för utsläppsrätter som tilldelas kostnadsfritt lämnades till kommissionen för granskning och auktioner av utsläppsrätter på EU:s gemensamma auktionsplattform inleddes.

Användningen av förnybar energi enligt det mål som ställts för Finland i EU ska utökas till 38 % av slutförbrukningen av energi före 2020. Dessutom måste alla medlemsländer höja andelen förnybar energi i trafiken till minst 10 % under samma period. Regeringens klimat- och energipolitiska ministerarbetsgrupp och finanspolitiska ministerutskott drog våren 2010 upp riktlinjer för centrala styrmedel och andelarna av olika förnybara energikällor för att målet ska uppnås. Ett stödssystem för produktion av el från förnybara energikällor enligt riktlinjerna trädde i kraft i mars 2011. Energi- och klimatpolitiska ministerarbetsgruppen behandlade i oktober 2012 stödsystemens funktion i samband med beredningen av strategin. Enligt ministeriets effektivitetsanalys fungerar stödssystemet för förnybar energi på önskat sätt utan större problem.

I februari 2010 fattade statsrådet ett principbeslut om energieffektivitetsåtgärder genom vilka den långsiktiga klimat- och energistrategin genomförs. Principbeslutet som innehåller ungefär 50 åtgärdshelter baserade sig på energieffektivitetskommissionens enhälliga betänkande. I enlighet med regeringsprogrammet för 2011 har främjandet av energieffektivitet och energibesparing fortsatt i enlighet med energieffektivitetskommissionens förslag.

I december 2012 trädde energieffektivitetsdirektivet i kraft och ersätter energitjänstdirektivet och direktivet om kombinerad produktion av värme och elektricitet (CHP).

Krav på ekoplanering och energimärkning som förbättrar produkters energieffektivitet trädde under 2012 i kraft för flera produktgrupper.

De energieffektivitetsavtal som staten ingick med näringslivet och kommunsektorn täcker cirka 80 % av energianvändningen i Finland. De företag och kommuner som anslutit sig till avtalet rapporterade 2012 att de under 2008—2011 vidtagit åtgärder som på årsnivå ger en besparing av värmeenergi och bränslen på cirka 3,5 terawattimmar och en besparing av el på 2 terawattimmar och en årlig besparing på cirka 225 miljoner euro i energikostnader.

Konsumenternas energirådgivning fortsattes och ett vidareutvecklingsarbete för rådgivningssystemet inleddes där den regionala rådgivningen utvidgas 2013.

10.7 Integration

TABELL 113. Uppnåendet av de samhällsliga effektivitetsmålen för integrationen

	2010 utfall	2011 utfall	2012 utfall	2012 mål	Betyg
Kommunplaceringsplatser för flyktingar, minst, antal	1 741	1 168	1 055	1 700	Försvärlig

Målet för kommunplaceringsplatser för flyktingar uppnåddes inte. Situationen har påverkats dels av den låga nivån på ersättningar för mottagning av flyktingar som betalas till kommunerna, dels av missförhållanden i anslutning till processen för placering i kommuner i samarbetet mellan staten och kommunerna samt även det allmänna åsiktsklimatet. Den svåra situationen med kommunplatserna har också försvårat placeringen av flyktingar som fått positivt asylbesked i kommunerna samt kvotflyktingarnas ankomst till Finland. Även om det uppställda målet inte har uppnåtts har man som resultatet av ett långsiktigt berednings- och påverkansarbete i utvecklingsprojekt och NTM-centraler även fått med nya kommuner. I enlighet med skrivningar i regeringsprogrammet har åtgärder för att korrigera situationen tagits in i statens integrationsprogram och börjat verkställas. En ökning av antalet kommunplaceringsplatser förutsätter både ett intensifierat samarbete mellan staten och kommunerna och en höjning av nivån på kommunersättningarna. Ministeriet har också gett anvisningar till NTM-centralerna för att främja det kommunala samarbetet och placeringen av flyktingar i kommunerna.

År 2012 utarbetades den första integrationsplanen vid arbets- och näringsbyråerna för 7 501 invandrare. Integrationsstödet omfattade 17 995 invandrare och av dem deltog 16 289 i arbetskraftspolitiska åtgärder. Kommunerna gjorde en inledande kartläggning för endast 244 invandrare.

Centralt i de integrationsfrämjande åtgärderna 2012 var att säkerställa ett fullständigt genomförande av integrationslagen. Det statliga integrationsprogram för åren 2012—2015 som förutsätts i integrationslagen bereddes under arbets- och näringsministeriets ledning i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet, inrikesministeriet, social- och häl-

sovårdsministeriet och miljöministeriet. Statsrådet godkände ett principbeslut om statens integrationsprogram den 7 juni 2012. I programmet definieras integrationsfrämjande mål, åtgärder, resursbehov samt uppföljning av hur målen uppnås för olika förvaltningsområden. I programmet betonas invandrarnas delaktighet och deltagande på alla områden i samhället.

Integrationsfrämjande åtgärder för invandrare enligt integrationslagen har utvecklats under 2012 så att material med basinformation om det finländska samhället för invandrare har delats ut och fortsatt att utvecklas. Dessutom har modeller för inledande vägledning och rådgivning för invandrare utvecklats i det ESF-finansierade stödstrukturprojektet ALPO.

I försöksprojektet Delaktig i Finland som startade 2011 har utvecklats integrationsutbildning för olika invandrargrupper. Målet för försöket är att bedöma olika alternativ för anordnandet av integrationsutbildning och finansieringen för den, stödformer och lagstiftning samt utveckla nya koncept för integrationsutbildning. Alternativa sätt att genomföra utbildningen, skräddarsydda koncept för olika invandrargrupperns behov provas i kommunernas utvecklingsprojekt på olika håll i Finland. Med stöd av erfarenheterna och resultaten av projekten beslutar man om riktlinjerna för utvecklandet av integrationsutbildningen och eventuella behov av ändringar i lagstiftningen.

Utifrån det tidigare utvecklingsarbetet inledde arbets- och näringsministeriet 2012 en uppföljning av integrationen och etniska relationer genom en enkät till invandrarna om deras egna erfarenheter av integrationen (invandrarbarometer) samt en enkät till kommunerna och arbets- och näringsbyråerna om tillgången på tjänster och om hur de motsvarar invandrarnas behov. Dessutom följs integrationen med hjälp av indikatoruppgifter som beskriver invandrarnas levnadsförhållanden.

10.8 Förvaltningsområdets personal

TABELL 114. Nyckeltal som beskriver personalen i förvaltningsområdet 2009—2012

	2009	2010	2011	2012
Årsverken	10 336	12 939	12 777	12 300
Personalstyrka	10 713	13 272	12 895	12 462
Män, %	40,4	41,8	41,4	41,9
Kvinnor, %	59,6	58,2	58,6	58,1
Fast anställda, %	81,5	79,3	80,3	82,3
Visstidsanställda, %	18,5	20,7	19,7	17,7
Medelålder, år	46,7	47	47,9	48,3
Sjukfrånvaro, dag/årsv.	8,9	8,7	9,3	8,5

10.9 Resultaten för fonderna inom förvaltningsområdet

Ur försörjningsberedskapsfonden täcks utgifterna för Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsrådets verksamhet, varav de viktigaste är statens säkerhetsupplag och vissa projekt för säkerställande av kritisk infrastruktur. I fonden inkomstförs den försörjningsberedskapsavgift som uppbärs för energiprodukter.

I säkerhetsupplagen av olja startades 2015 ett fortlöpande återvinningsprogram, inom ramen för vilket alla upplagrade mellandestillat byts ut mot svavelfria bränslen i enlighet med de nya miljönormerna. Omsättningen var på grund av återvinningen 402 miljoner euro och den bokföringsmässiga vinsten 198 miljoner euro. Största delen av vinsten är bunden vid ökningen av lagervärdet, eftersom nya varor som följer miljönormerna kommer i stället för allt det som sålts. Totalbeloppet hålls på statsrådets målsatta nivå.

Av de krediter som lyfts till staten för förvärvet av aktiemajoriteten i Fingrid Abp amorterades 60 miljoner euro. I slutet av räkenskapsperioden fanns ingen räntebelagd skuld.

Avkastningen av försörjningsberedskapsavgiften håller på att försämrats. Avkastningen har under de senaste åren stabiliserats till under 50 miljoner euro. Utfallet för 2012 var 44,5 miljoner euro. Jämfört med oljans pris har den köpkraft som avgiften gett väsentligt minskat sedan avgiftsnivån senast justerades 1997. Fonden har i stället fått andra inkomstkällor, varav de viktigaste är andelarna i Gasum Oy och Fingrid Oyj. På lång sikt får de fasta kostnaderna inte överstiga avkastningen av försörjningsberedskapsavgiften. På grund av ett gott resultat och en stark likviditet är förhållandet mellan kostnader och avkastning inte oroväckande, men de fasta kostnadernas utveckling ska följas även under goda år.

Balansräkningens slutsumma steg till 1 768 miljoner euro, vilket var en ökning med 156 miljoner euro. Ökningen orsakades i huvudsak av en ökning av oljeprodukternas balansvärde.

Det viktigaste utvecklingsprojektet i Försörjningsberedskapscentralens övriga verksamhet var en heltäckande utvidgning av användningen av försörjningsberedskapsportalen HUOVI till viktiga verksamhetsställen. I slutet av året hade cirka 1 800 användare loggat in i Huovi, vilket är nära det eftersträlvade antalet. Av sammanlagt 24 pooler producerade 19 en lägesbild över försörjningsberedskapen med hjälp av Huovi. Största delen av de tjänster som Försörjningsberedskapscentralen erbjuder aktörer som är viktiga för försörjningsberedskapen tillhandahålls numera via elektronisk ärendehantering.

Tyngdpunkten i den interna kontrollen ligger på övervakningen av kvaliteten på och omfattningen av statens säkerhetsupplag. I säkerhetsupplagen har inte skett oväntade väsentliga kvalitets- eller kvantitetsmässiga förluster. Regeringen tillsatte inom sig ett revisionsutskott som beställde kompletterande tjänster för den interna kontrollen från revisions-samfundet Ernst & Young.

Statens kärnavfallshanteringsfond har till uppgift att förvara och på ett säkert sätt placera de medel som den samlat in hos avfallshanteringsskyldiga och som i framtiden behövs för att sörja för atomavfallet ("Beredskapsfond"). Avfallshanteringsskyldiga organisationer har rätt att med stöd av kärnenergilagen mot säkerheter låna 75 % av sin fondandel. Staten har rätt att låna de medel i Beredskapsfonden som inte har lånats ut till avfallshanteringsskyldiga eller deras aktieägare. Om staten inte använder sin lånerätt, placerar Beredskapsfonden den aktuella andelen på ett säkert sätt.

Beredskapsfondens primära mål är inte att producera ekonomisk vinst utan att säkerställa kärnavfallshanteringen i framtiden. Med de vinster som eventuellt inflyter av fondens placeringsverksamhet och ränteinkomsterna i utlåningsverksamheten gottgörs avfallshanteringsskyldigas fondandelar.

Under räkenskapsperioden 2012 var beredskapsfondens vinst 36,1 miljoner euro och balansräkningen i slutet av året cirka 2,2 miljarder euro. Fondens medel täcker för närvarande de uppskattade framtida kostnaderna för kärnavfallshanteringen.

Riskerna i beredskapsfonden hör ihop med bedömningen av de säkerheter som ingår i ovan nämnda långivningsverksamhet och i placeringsverksamhet. Det har inga direkta verkningar för statens och fondens ekonomi. De medel som har återlånats mot säkerheter och placerats behövs för kärnavfallshantering endast i det fall att den avfallshanteringsskyldiga inte själv uppfyller sin lagenliga skyldighet. Dessutom skaffar Beredskapsfonden expertutlåtanden och –utredningar till stöd för en bedömning av säkerheter och placeringsverksamheten. Styrelsen för beredskapsfonden beslutar om säkerheter på föredragning av verkställande direktören.

Från början av 2004 har till Statens kärnavfallshanteringsfond såsom särskilda förmögenheter hört två s.k. forskningsfonder, Kärnsäkerhetsforskningsfonden och Kärnavfallsforskningsfonden, vars syfte är att årligen samla in medel hos innehavarna av atomanläggningar för utdelning till forskningsverksamhet. I forskningsmedel delades 2012 ut sammanlagt cirka 7,3 miljoner euro.

I forskningsfonderna hänför sig riskerna till styrningen av forskningsinsatserna till de bästa tillgängliga forskningsenheterna. Utgångspunkten i forskningsfondernas beslutsfattande är arbets- och näringsministeriets förslag till projekt som ska finansieras. I beredningen av propositionen deltar ett stort nätverk av experter i branschen. Forskningsfondernas risker har inga direkta konsekvenser för statens eller fondens ekonomi.

Som bilagor till Statens kärnavfallshanteringsfonds bokslut upprättas separata bokslut för beredskapsfonden och forskningsfonderna. Arbets- och näringsministeriet fastställer Statens kärnavfallshanteringsfonds bokslut sedan ärendet preliminärt behandlats i statsrådets finansutskott i februari 2013.

Statsgarantifonden ansvarar för den exportgaranti- och specialborgensstock som ingår i Finnvera Abp:s affärsverksamhet samt för motsvarande ansvarsstock som bildats under Statsgaranticentralens verksamhetsperiod (s.k. gammal stock). Statsgarantifonden betalade inga fondavgifter eller beviljade fondlån till Finnvera Abp 2012. Exportgaranti- och specialborgensstocken³ var i slutet av året cirka 11,2 miljarder euro. Ansvarsstocken steg i slutet av föregående år med cirka 0,8 miljarder euro. Fondens s.k. gamla ansvarsstock uppgick till 34,4 miljoner euro och den bedöms ta slut 2017.

³ Med stock avses här direkt och s.k. gammal stock på fondens ansvar samt stock som ingår i Finnveras affärsverksamhet, dvs. exportgarantier och specialborgen som Finnvera beviljat efter 1.1.1999. Ersättningar som dessa orsakar täcks på det sätt som avses i lagen om statsgarantifonden (444/1998) av fondens medel.

Företagens kommersiella risker var i slutet av året 9,6 miljarder euro, vilket innefattar en ökning på cirka 0,4 miljarder euro jämfört med slutet av föregående år. Av ansvaren var 32 % i de bästa riskklasserna (A1—B1), och cirka 21 % i de sämsta klasserna (B3—C) medan resterande 47 % var i klassen B2. Ansvaren ökade däremot i klasserna B2 och B3. Ökningen av ansvaren i synnerhet i klass B3 kan öka förlusterna i framtiden.

Av branscherna var teleansvarens andel i slutet av året 35 % (2008/27 %, 2009/44 %, 2010/44 % och 2011/37 %) och varvens och rederiernas andel 35 % (2008/47 %, 2009/35 %, 2010/35 % och 2011/32 %). Ökningen av ansvaren i anslutning till pappers- och cellulosa-industrin under årets lopp minskade de övriga ansvarens relativa andel, men varven och rederisektorn kan fortfarande betraktas som den viktigaste branschkoncentrationen. Det kryssningsrederi som hör till den och som är störst i fråga om ansvaren är den mest betydelsefulla av riskkoncentrationerna i fråga om enskilda företag.

Bankansvarens belopp uppgick i slutet av året till 900 miljoner euro, vilket innefattar en ökning från årets början med cirka 250 miljoner euro. Trots detta har bankernas risk på grund av de förbättrade klassificeringarna minskat under årets lopp. Stora riskkoncentrationer och enskilda övriga riskansvar håller risknivån hög och kan orsaka ökade kreditförluster under de kommande åren.

Statsgarantifondens likvida medel uppgick vid utgången av året till ca 737 miljoner euro. Fondens prestationsbaserade resultat uppgick till cirka 5,3 miljoner euro (5,2 miljoner euro 2011).

Antalet återförsäkringsavtal som gjorts i skyddet mot risker uppgick i slutet av året till cirka 550 miljoner euro, vilket innefattar en ökning med cirka 270 miljoner euro jämfört med slutet av året innan. Även om endast 5 % av ansvarsstocken är återförsäkrad, har de bedömts minska helhetsrisken i exportgarantiverksamheten med cirka 10 %. Stora riskkoncentrationer och enskilda övriga riskansvar håller risknivån hög och även om de förväntade förlusterna är låga på kort sikt, kan koncentrationer orsaka en ökning av kreditförlusterna under de kommande åren.

Vid bedömningen av den totala kreditrisken i anslutning till garantiverksamheten med antaganden som definierats med metoder som motsvarar banker uppgår risken till cirka 1,1 miljarder euro. Med beaktande av medlen i statsgarantifonden (cirka 737 miljoner euro) samt medlen i fonden för exportgaranti- och specialborgensverksamhet⁴ som ingår i Finnvera Abp:s balansräkning, skulle således riskerna i exportgarantiverksamheten enligt uppskattning i teorin nästan vara täckta med nuvarande medel.

⁴ Resultatet av den export- och specialborgensstock som ingår i Finnvera Abp:s affärsverksamhet uppvisade ett överskott på 62,0 miljoner euro 2012.

11 Social- och hälsovårdsministeriet

Ministrarnas översikt över verksamheten på området och de viktigaste förändringarna i omvärlden

Under året var den breda samlade social- och hälsovårdslagstiftningen ett prioriterat område. Förberedelserna inför en revidering av lagstiftningen om ordnande, utveckling och tillsyn av social- och hälsovården fortsatte som en sammanhängande helhet. Revideringen har behandlats av den social- och hälsovårdspolitiska ministerarbetsgruppen. I slutet av året tillsattes en arbetsgrupp med utredare för att klarlägga förutsättningarna för en regionalt fungerande servicestruktur. Utredningen föregår beredningen av den s.k. organisationslagen som inleds 2013. En proposition med förslag till lag om äldreservice lämnades till riksdagen som godkände den i december. I början av året höjdes nivån på minimiskyddet, vilket bidrog till att förbättra ställningen för låginkomsttagare. Arbetsgruppen för en totalrevidering av socialvårdslagstiftningen blev klar med sitt förslag under hösten.

Strategin ”Ett socialt hållbart Finland 2020”, som offentliggjordes 2011, samt regeringsprogrammet bildade grunden för ministeriets verksamhet. Med hjälp av dem skapades en struktur i ministeriets planering och uppföljning. De mål i regeringsprogrammet som ministeriet ansvarar för utvecklades positivt. I sitt program fastställde regeringen som ett av sina tre prioriterade områden ett sektorsövergripande åtgärdsprogram för att minska utslagning, fattigdom och hälsoproblem. Målet för programmet, som samordnas av social- och hälsovårdsministeriet, är att etablera en bestående handlingsmodell genom vilken strävan att främja hälsa och välfärd samt minska ojämlikhet integreras i allt samhälleligt beslutsfattande. Programmet sträcker sig över hela regeringsperioden. En genomförandeplan har godkänts för programmet och uppföljningsindikatorer har förberetts.

I februari godkände statsrådet det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (programmet Kaste) för perioden 2012—2015. Programmet Kaste, som består av sex delprogram, är huvudprogram för förvaltningsområdet och innehåller de centrala målen och metoderna för utvecklingen av social- och hälsovården. Regeringen har godkänt ett jämställdhetsprogram som innehåller åtgärder för samtliga ministerier. I programmet ingår som en egen del integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i statsrådets beslut och åtgärder.

I rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor fortsatte arbetet under Danmarks och Cyperns ordförandeskapsperiod i EU. Utvecklingen av den nationella genomförandeplanen för strategin Europa 2020 framskred. Dessutom förbereddes det nationella genomförandet av ett direktiv om patienters möjligheter till fri rörlighet. Inom det internationella hälsovårdspolitiska samarbetet fortsatte förberedelserna inför WHO:s åttonde världskongress som hålls i Finland 2013. Kongressen har främjande av hälsa som tema.

Under året ökade utmaningarna för den sociala tryggheten på både lång och kort sikt. Befolkningen blir äldre och de stora åldersklasserna är redan på väg bort från arbetsmarknaden, pensionsutgifterna stiger och vi måste bereda oss på ett ökat behov av vård och omsorg. Trots den svaga ekonomiska utvecklingen försvagades inte situationen på arbetsmarknaden i någon större utsträckning, men långtids- och ungdomsarbetslösheten var fortsatt hög. De sociala utgifterna uppgick 2012 till cirka 60 miljarder euro, vilket med beaktande av inflationen är tre procent högre än året innan. Utgifterna steg också i förhållande till bruttonationalprodukten (BNP-förhållandet var närmare 31 %).

TABELL 115. Sociala utgifter¹ samt utgifter under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel 2007—2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012 uppsk.	2013 uppsk.
Sociala utgifter, md euro	45,6	48,6	52,4	54,6	56,7	60,0	62,7
Utgifter under SHM:s huvudtitel, md euro ²	8,5	8,9	10,0	11,2	11,2	12,3	12,6

¹ I sociala utgifter ingår lagstadgade pensioner, kommunernas social- och hälsovårdstjänster, utkomstskydd för arbetslösa, bostadsbidrag och FPA:s sjukförsäkrings-, barnfamiljs-, handikapp- och rehabiliteringsförmåner

² Siffrorna för 2007—2009 redovisas så att de kan jämföras med senare år genom att man beaktar de ändringar som gjorts i budgeteringen av statsandelarna 2010. Av den orsaken skiljer sig siffrorna för åren i fråga från siffrorna i budgetbokföringen.

Källa: Social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd

Paula Risikko
Social- och
hälsovårdsminister

Maria Guzenina-Richardson
Omsorgsminister

Paavo Arhinmäki
Kultur- och
idrottsminister

11.1 Utfall av de strategiska målen i sammandrag

Ministeriets strategi ”Ett socialt hållbart Finland 2020” offentliggjordes våren 2011. De tre huvudsakliga riktlinjerna i den är:

- en stark grund för välfärden
- alla ska ha möjlighet till välstånd och
- livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten.

TABELL 116. Utfall av de strategiska målen i sammandrag

Mål	Bedömning (utmärkt, bra, nöjaktig, försvarlig)
EN STARK GRUND FÖR VÄLFÄRDEN	
Hälsa och välbefinnande ska ingå i allt beslutsfattande	God
Längre arbetsliv med arbetshälsa	God
Balans mellan de olika delområdena av livet	Nöjaktig
Hållbar finansiering av den sociala tryggheten	Nöjaktig
ALLA SKA HA MÖJLIGHET TILL VÄLSTÅND	
Skillnaderna i välfärd och hälsa minskas	Nöjaktig
Kundcentrering som utgångspunkt för servicen	Nöjaktig
Nya servicestrukturer och verksamhetsformer	Nöjaktig
Stark social samhörighet	Nöjaktig
LIVSMILJÖN SKA STÖDJA HÄLSAN OCH TRYGGHETEN	
Miljöns livsduglighet stärks	God
Samhällets funktion i speciellsituationer säkerställs	God

Förklaring till tabellerna:

** Förhandsuppgift

* Uppskattning

.. Inga uppgifter tillgängliga

Källuppgifter för nyckeltalen fås från social- och hälsovårdsministeriet.

11.2 En stark grund för välfärden

Måluppfyllelse

Pensionsåldern fortsätter att stiga. År 2011 var den förväntade pensionsåldern för 25-åringar 60,5 år, och pensionsåldern uppskattas ha stigit också 2012. Den förväntade pensionsåldern har stigit också från nivån före revideringen av arbetspensionslagarna 2005 med närmare ett och ett halvt år. Skillnaderna mellan män och kvinnor har minskat, och den förväntade pensionsåldern för män har under de senaste åren varit bara något lägre än för kvinnor. Den förväntade tiden i arbete, som är ett mått på yrkesbanans längd, uppgick 2011 till 34 år. Från 2000 har den stigit med 2,5 år.

Antalet nya invalid- och sjukpensioner minskade under 2009 och 2010, men 2011 kvarstod antalet på samma nivå som året innan. Cirka en tredjedel av alla invalid- eller sjukpensioner berodde på någon sjukdom i rörelseorganen, men en i det närmaste lika stor andel orsakades av störningar i den psykiska hälsan eller beteendestörningar. Hos två tredjedelar av 45-åringarna var orsaken en störning i den psykiska hälsan, medan närmare hälften av dem som fyllt 55 år avgick med pension på grund av sjukdomar i rörelseorganen.

Sjukfrånvaron låg kvar på samma nivå under 2009–2012, om man ser till sjukdagarnas andel av löntagarnas arbets- och sjukdagar. Sjukfrånvaron bland män minskade något, medan den bland kvinnor var kvar på samma nivå, förutom under svackan 2010. Såsom fallet är vid invalid- och sjukpensioner orsakas också sjukfrånvaron oftast av sjukdomar i rörelseorganen och störningar i den psykiska hälsan.

Det totala antalet arbetsolycksfall har ökat sedan början av 2000-talet. Under den ekonomiska nedgången 2009 minskade olycksfallen på arbetsplatserna, men började åter öka 2010. Ökningen fortsatte 2011, men enligt förhandsuppgifter har antalet arbetsolycksfall minskat 2012. Antalet arbetsolycksfall med dödlig utgång har sjunkit märkbart under 2000-talet och 2009 var antalet historiskt lågt. Under 2010–2012 var antalet något högre än 2009, men ändå lägre än i början av 2000-talet.

Utvecklingen av kommunernas hälsofrämjande insatser har följts upp under ett par års tid. Uppgifter om insatserna på området samlas in vartannat år ur kommunledningens, primärvårdens, idrottsväsendets och den grundläggande utbildningens perspektiv. Under tiden för uppföljningen hade de hälsofrämjande insatserna ökat något på alla delområden.

De sociala utgifterna för 2012 uppskattas till 60 miljarder euro, vilket med beaktande av inflationen är tre procent mer än året innan. Närmare hälften av ökningen beror på arbetspensionsutgifterna som steg med cirka 1,5 miljarder euro 2012. Också utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa ökade betydligt, när förmånsnivåerna höjdes i början av året. Dessutom har kommunernas kostnader för social- och hälsovårdstjänster bidragit till att en stor del av socialutgifterna ökat. Utgifterna steg också i förhållande till bruttonationalprodukten (BNP-förhållandet var närmare 31 %). De sociala utgifternas ökade andel av bruttonationalprodukten beror i viss mån på den svaga ekonomiska utvecklingen 2012 som ledde till att vi inte hade någon reell BNP-tillväxt överhuvudtaget.

TABELL 117. En stark grund för välfärden, utfall av nyckeltalen 2000 och 2009—2012

	2000	2009	2010	2011	2012
Delmål: HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE SKA INGÅ I ALLT BESLUTSFATTADE					
Kommunerna tillämpar en metod för förhandsbedömning i sitt beslutsfattande, befolkningsviktad %-andel av kommunerna	..	..	..	39	45*
Hälsofrämjande insatser i kommunerna % av målvärdet					
– i kommunledningen	..	..	..	61	65*
– inom primärvården	..	..	54	..	60
– inom idrottsväsendet	..	..	55	..	62
– inom den grundläggande utbildningen	..	63	..	66	65*
Delmål: LÄNGRE ARBETSLIV MED ARBETSHÄLSA					
Förväntad pensionsålder för 25-åringar (arbetspensioner)	58,8	59,8	60,4	60,5	60,7*
– män	58,6	59,7	60,3	60,4	60,6*
– kvinnor	58,9	59,9	60,4	60,5	60,7*
Åldersstandardiserad incidens av nya invalidpensioner ¹ för 25—62 år (arbetspensioner), totalt	8,7	7,6	7,2	7,2	7,1*
– män	9,1	7,7	7,2	7,1	7,0*
– kvinnor	8,3	7,5	7,2	7,4	7,2*
Sjukdagarnas andel av arbets- och sjukdagarna (löntagare), %	4,0	4,6	4,5	4,6	4,5
– män	3,6	4,1	4,0	3,9	3,8
– kvinnor	4,5	5,2	4,9	5,2	5,2
Andel anställda som får företagshälsovård av löntagarna i arbetskraften, %	..	..	88	..	94
Frekvensen arbetsolycksfall (löntagare), per milj. arbetstimmar	30,0	29,0	30,2	31,1	30,0**
Ersatta yrkessjukdomar och misstänkta fall av yrkessjukdomar (löntagare)	..	5 701	5 484	4 429	4 510*
Delmål: BALANS MELLAN DE OLIKA DELOMRÅDEN AV LIVET					
Andel dagar för vilka föräldrapenningen betalats till pappor, %	4,2	6,7	7,1	8,3	8,7
Delmål: HÅLLBAR FINANSIERING AV DEN SOCIALA TRYGGHETEN					
Sociala utgifter/bnp, %	25,1	30,4	30,6	29,9	30,8*
Sociala utgifter, euro/invånare (enligt 2010 års priser)	7 462	9 916	10 166	10 143	10 400*
Finansiering av de sociala utgifterna, %					
– skattemedel	43,1	45,0	46,1	46,0	45,6*
– arbetsgivare	37,6	37,3	35,8	35,4	35,6*
– övriga	19,3	17,7	18,1	18,6	18,8*
Social- och hälsovårdsväsendets utgifter, andel av kommunernas sammanlagda utgifter, %	50,9	55,0	54,4	54,8	55*

¹ Standardiseringsår 2000.

Åtgärder under året

Under året godkände statsrådet det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (programmet Kaste) för perioden 2012—2015. Programmet Kaste, som består av sex delprogram, är huvudprogram för förvaltningsområdet och innehåller de centrala målen för utvecklingen av social- och hälsovården och metoderna för att uppnå målen.

I samråd med övriga ministerier och Institutet för hälsa och välfärd inleddes förberedelserna för en genomförandeplan genom vilken strävan att främja hälsa och välfärd samt minska ojämlikhet ska integreras i allt samhälleligt beslutsfattande. Utvecklingen av och utarbetandet av anvisningar för ett uppföljnings- och tillsynssystem för förebyggande hälsovårdstjänster fortsatte. Förberedelserna inför WHO:s åttonde världskongress om främjande av hälsa framskred och manuskriptet till boken *Health in All Policies*, som ska användas som bakgrundsmaterial, blev klart. Totalrevideringen av förordningen om principerna för god företagshälsovårdspraxis samt om företagshälsovårdens innehåll fortsatte.

Under året etablerades verksamheten i nätverket för ledarskapsutveckling. Nätverket har som uppgift att sammanställa information om god ledarskapspraxis och goda chefsfärdigheter och sprida informationen till arbetsplatserna. Nätverket har som särskilt mål att skapa kvalitetskriterier för gott ledarskap och medverka till att principerna för åldersmedvetet ledarskap genomförs. I det syftet har man inrättat två temagrupper. Det praktiska arbetet i grupperna och den regionala verksamheten organiseras av Arbetshälsoinstitutet. Nätverket har ett nära samarbete med det nationella arbetslivsprojektet och Forumet för välbefinnande i arbetslivet.

En stark grund för välfärden skapades genom arbetet i det rikstäckande och webbaserade Forumet för välbefinnande i arbetslivet genom den hälsofrämjande verksamhet som bedrevs där. Inom tillsynen över arbetarskyddet bidrog man till att förbättra arbetshälsan och förlänga tiden i arbete genom att särskilt inrikta tillsynen på arbetsplatser i branscher med högre skadlig psykosocial belastning än normalt, såsom risk för kundvåld, skadliga störningar och osakligt bemötande eller annan psykosocial belastning samt skadlig belastning på rörelseorganen.

Dessutom bereddes en totalrevidering av olycksfallsförsäkringslagstiftningen. Syftet med revideringen var att få lagstiftningen att överensstämma med förändringarna i arbetslivet och målen för nuvarande lagstiftning.

Genom bekämpningen av de ekonomiska gråzonerna stärks den finansiella basen för de offentliga tjänsterna, stöds en sund konkurrens och de anställdas rätt att få en lag- och avtalsenlig lön. Tillsynen över arbetarskyddet inriktades på tillsynen över spelreglerna i arbetslivet. Ansvarsområdet för arbetarskydd beviljades dessutom extra resurser för regeringsperioden för att övervaka beställaransvarslagen och den utländska arbetskraften. Med dessa åtgärder bekämpas den ekonomiska gråzonen.

Under året förbereddes ändringar i pappaledigheten. Genom reformen, som trädde i kraft i början av 2013, förlängdes pappaledigheten så att 54 vardagar reserverades bara för pappan. Förlängningen av pappaledigheten gör inte att moderskaps- eller föräldraledigheten blir kortare. Bakom reformen ligger regeringens mål att öka den del av familjeledig-

heten som är öronmärkt för papporna och göra det smidigare för papporna att utnyttja ledigheten. Ändringen grundar sig också på det ramavtal som arbetsmarknadsorganisationerna ingick i oktober 2011.

Regeringens jämställdhetsprogram för 2012—2015 antogs av statsrådet i form av ett principbeslut. Det trepartssammansatta likalönsprogrammet fortsatte. En utredning om hur strukturförändringarna i arbetslivet påverkar likalönsprincipen och en utredning om ställningen på arbetsmarknaden för män och kvinnor med invandrarbakgrund blev klara. Beredningen av ändringarna av jämställdhetslagen fortsatte med fokus på könsminoriteter, skolor och läroanstalter som ger grundläggande utbildning samt tillsyn över lagen. Integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i statsrådet främjades genom stöd för arbetet i ministeriernas arbetsgrupper för jämställdhet.

I enlighet med intentionerna i regeringsprogrammet lämnades en proposition med förslag till åtgärder för att minska utgifterna för sjukförsäkringen. Propositionen innebär en besparing på 153 miljoner euro i statens utgifter för sjukförsäkringen. Av beloppet står läkemedelsersättningarna för en andel på 113 miljoner euro, resekostnaderna för 20 miljoner euro och FPA-ersättningarna för privata hälsovårdstjänster för 20 miljoner euro. Lagen träder i kraft den 1 januari 2013 och ändringarna som gäller läkemedelsersättningar i början av februari 2013. Beslut om hur besparingarna ska finansieras fattas särskilt.

I EU:s råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor fortsatte diskussionen om utvecklingen av strategin Europa 2020. Under Danmarks ordförandeskapsperiod godkände rådet en partiell allmän riktlinje för EU:s tredje hälsoprogram 2014—2020. Under Cyperns ordförandeskapsperiod godkände rådet en allmän riktlinje för direktivet om elektromagnetiska fält. Rådet nådde också politisk samsyn om besluten om associeringsavtalen med Turkiet, Montenegro, San Marino och Albanien beträffande samordningen av den sociala tryggheten. Inom ramen för det nordiska samarbetet utvecklade social- och hälsovårdsministrarna en ny nordisk konvention om social trygghet.

Resursanvändning

TABELL 118. En stark grund för välfärden, resursanvändning 2007—2012, mn euro

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
SHM:S VERKSAMHETSRESURSER						
Arbetarskyddsavdelningen	4,5	4,8	4,7	4,4	4,6	4,5
Jämställdhetsenheten	0,7	0,7	1,1	1,1	1,1	1,2
Jämställdhetsmannens byrå	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8
SÄRSKILDA ANSLAG FÖR SHM:S PROJEKT						
Politikprogrammet för hälsofrämjande	-	-	0,3	0,2	0,2	0,09
Folkhälsoprogrammet Hälsa 2015	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2
Alkoholprogrammet 2004—2007	0,4	0,1	0,1	-	-	-
Projektet MASTO	-	-	0,3	0,3	0,09	0,00
Programmet Veto	1,4	0,1	0,02	-	-	-
Det nationella arbetsolycksfallsprogrammet	0,1	-	-	-	-	-
Forumet för välbefinnande i arbetet	-	-	0,3	0,3	0,08	0,1
Verkst. av genomförandeplan för Arbetshälsa 2015	-	0,4	1,0	0,7	0,7	0,4
Nationellt försök med arbetsbanker	-	-	0,3	0,5	0,4	0,7
Utvecklingsprojekt för försäkringsverksamheten	-	-	-	0,06	0,007	-
Genomförande av lagen om företagshälsovård	0,1	0,2	1,1	0,7	-	-
Likalönsprogrammet	-	-	-	0,1	0,03	0,03
Nätverk för ledarskapsutveckling	-	-	-	-	-	0,08
Projektet Valtimo	-	-	-	-	-	0,2
Nationellt handlingsprogram mot våld i nära relationer och inom familjen	0,3	-	-	-	-	-
Program för att minska våld mot kvinnor	-	-	-	-	0,07	0,2
Pilotprojekt för en metod för multiprofessionell riskbedömning	-	-	-	-	-	0,03
INSTITUTIONER PÅ FÖRVALTNINGSOMRÅDET						
Arbetshälsoinstitutet	34,7	36,4	35,7	35,3	37,6	37,4
Arbetarskyddets distriktsförvaltning	25,6	27,3	28,4	-	-	-
Regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskydd ¹	-	-	-	21,7	26,0	27,7
Besvärnämnden för utkomstskyddsärenden	1,8	2,2	2,2	2,2	2,3	2,2
Besvärnämnden för social trygghet	2,9	3,4	4,6	4,5	5,1	4,6
VERKSTÄLLANDE						
Hälsofrämjande verksamhet och hälsoövervakning (33.70)	11,2	5,5	12,4	4,2	6,2	8,4

¹ I samband med reformen av regionförvaltningen (1.1.2010) ombildas arbetarskyddsdistrikten till regionförvaltningens ansvarsområden för arbetarskydd. Samtidigt överfördes en del av utgifterna för den s.k. normala ämbetsverksservicen på dels regionförvaltningsverken, dels närings-, trafik- och miljöcentralerna och förvaltningens IT-central. Utgifterna finansieras med medel från FM:s, ANM:s och IM:s omkostnadsanslag.

11.3 Alla ska ha möjlighet till välbstånd

Måluppfyllelse

Enligt undersökningarna Hälsa 2000 och Hälsa 2011 har hälsan, funktionsförmågan och välbefinnandet bland 30-åriga finländare förbättrats under 2000-talet. Personer i medelåldern och framför allt pensionärer mår bättre än tidigare, medan hälsan och välbefinnandet bland 30–44-åringarna inte har ökat i någon högre grad. De regionala skillnaderna och skillnaderna mellan grupper med olika utbildning är fortfarande stora. Skillnaderna i hälsa beror i första hand på levnadsförhållanden och levnadssätt, såsom alkoholkonsumtion, rökning, kost och motion. Socioekonomiska hälsoskillnader kan ses redan hos barn och ungdomar.

Majoriteten av föräldrarna till barn i skolåldern bedömde sina barns hälsotillstånd som mycket eller tämligen gott, och även barnen och ungdomarna själva bedömde som regel sitt hälsotillstånd som gott eller tämligen gott. Under 2000-talet har den dagliga rökningen bland såväl elever grundskolans högre klasser som gymnasieelever minskat påtagligt, motionsutövningen på fritiden ökar i sakta mak och ungdomars drickande i berusningssyfte har minskat.

Levnadsvanorna hos vuxna uppvisar en liknande utveckling som hos unga. Rökningen har minskat bland såväl män som kvinnor. Den tilltagande övervikten hos kvinnor verkar ha avstannat efter en längre period av ökning, men andelen män med övervikt har fortsatt att öka under de senaste åren. Var femte 25–64-åring är fet, och två tredjedelar av männen och hälften av kvinnorna är åtminstone överviktiga.

Efter sänkningarna av alkoholskatten 2004–2005 steg alkoholkonsumtionen och antalet alkoholrelaterade dödsfall ökade. Alkohol är numera den vanligaste dödsorsaken bland såväl män som kvinnor i arbetsför ålder. Efter de fyra höjningarna av alkoholskatten 2008–2012 har den totala alkoholkonsumtionen sjunkit. Också antalet alkoholrelaterade dödsfall har gått ner.

Fattigdomsrisk, dvs. andelen hushåll med låga inkomster i befolkningen har sedan 2006 varit cirka 13 %. Antalet personer med låga inkomster har årligen varit cirka 700 000. År 2011 var fattigdomsrisk 12,9 % och antalet personer med låga inkomster 688 000.

Låginkomsttagarna är vanligen arbetslösa, pensionärer och studerande. Nästan varannan arbetslös, var tredje studerande och var femte pensionär är låginkomsttagare, medan det bland löntagarna finns få låginkomsttagare. Andelen låginkomsttagare, också kallat fattigdomsrisk, förekommer framför allt när det i ett hushåll finns få inkomsttagare i förhållande till antalet personer som ska försörjas (ensamföräldrar och familjer med många barn), när hushållet inte kan dra nytta av fördelarna med gemensam konsumtion (ensamboende vs par) och när den huvudsakliga sysslan är något annat än förvärvsarbete (studerande, pensionärer, arbetslösa och andra personer utanför arbetskraften). Dessa faktorer överlappar ofta varandra. Fattigdomsrisk bland exempelvis unga och personer över 75 år är hög, eftersom de som hör till grupperna i fråga ofta är ensamboende och saknar förvärvsarbete.

Fattigdomsrisken bland barn har minskat under de senaste åren. År 2011 levde cirka 12 % av barnen och ungdomarna under 18 år i hushåll med låga inkomster. När det gäller barnfamiljer var andelen låginkomsttagare störst bland ensamföräldrar och i barnfamiljer med små barn.

Behovet av utkomststöd ökade märkbart 2009, men ökningen avstannade 2010. Under 2009—2011 har antalet hushåll med utkomststöd legat kvar på ungefär samma nivå, men antalet boende i dessa hushåll har minskat något. År 2011 lättade situationen för ungdomar något, men fortfarande fick var åttonde ungdom i åldern 18—29 år utkomststöd. Antalet hushåll med utkomststöd var 2011 ungefär detsamma som 2005. Däremot har kostnaderna ökat reellt med en tredjedel sedan 2005, vilket i sin tur visar att utkomststödet blivit en mer långvarig stödform för sina mottagare. År 2011 hade 28 % av dem med utkomststöd fått långvarigt utkomststöd, dvs. i 10—12 månader, vilket är något lägre än året innan. Utgifterna för utkomststödet påverkas också av förändringar i sysselsättningen och levnadskostnadsindexet.

Antalet personer som varit arbetslösa i över ett år ökade märkbart 2010. Ökningen fortsatte 2011 och 2012, men i långsammare takt. År 2012 fanns det cirka 61 200 personer som varit arbetslösa i över ett år.

Antalet klienter inom barnskyddets öppenvård har ökat under de senaste åren. År 2011 var cirka 81 500 barn och ungdomar klienter inom barnskyddets socialarbete eller omfattades av stödåtgärder inom öppenvården, vilket är drygt tre procent mer än året innan. Ökningen beror i viss mån på målet i den nya barnskyddslagen som trädde i kraft 2008 att erbjuda barn och familjer stöd på ett så tidigt stadium som möjligt liksom på en lägre anmälningströskel. Också det totala antalet barn och ungdomar som var placerade i vård utanför hemmet har ökat på 2000-talet. Ökningen av det totala antalet omhändertagna barn har vänt nedåt, medan antalet brådskande placeringar ökat märkbart under de senaste åren. År 2011 uppgick det totala antalet placerade i vård utanför hemmet till cirka 17 400 av vilka cirka 10 500 var omhändertagna.

Också antalet barnskyddsanmälningar ökade. År 2011 var antalet 97 200 och dessa gällde cirka 60 700 barn. Efter en utredning av barnskyddsbehovet registrerades närmare 34 800 barn som nya klienter inom barnskyddets öppenvård.

Var tionde 17—24-åring stod utanför utbildningen. Här ingår också de ungdomar som inte har någon utbildning efter den grundläggande utbildningen och inte håller på att utbilda sig. Om man bortser från de ungdomar utanför utbildningen som arbetar eller är vårdlediga, i armén eller pensionerade, återstår cirka fem procent av 18—24-åringarna (sex procent av pojkarna och fyra procent av flickorna) som riskerar att slås ut.

Antalet ensamstående bostadslösa har allt sedan 2003 hållit sig på samma nivå med cirka 8 000 bostadslösa. År 2012 var antalet långvarigt bostadslösa cirka 2 700, vilket är en fjärdedel mindre än 2008. De flesta bostadslösa är fortfarande män, men bostadslösheten har ökat bland kvinnor, ungdomar och invandrare. Särskilt bekymmersam är situationen i Helsingfors, där antalet bostadslösa ökade med 700 mellan 2011 och 2012.

I oktober 2012 gjordes en bedömning av vårdbehovet vid alla hälsovårdscentraler enligt bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen, dvs. inom tre vardagar från det att patienten tagit kontakt. Det var lättare att få kontakt med hälsovårdscentralerna jämfört med året innan. Närmare 80 % av befolkningen bor i områden där det inte är något problem att få omedelbar kontakt med en hälsovårdscentral. Bara tre hälsovårdscentraler uppgav att deras klienter hade ständiga problem med att få omedelbar kontakt. Däremot fortsatte den genomsnittliga kötiden till läkarmottagningarna att öka. I oktober 2012 bodde fyra femtedelar av befolkningen i områden där det dröjde över två veckor att få tid till en hälsovårdscentralläkare och en femtedel i områden där väntetiden var över fyra veckor. Att få tid till en sjukskötare gick ungefär lika snabbt som föregående år.

Hösten 2012 var läkarsituationen vid hälsovårdscentralerna i stort sett likadan som ett år tidigare, och cirka sex procent av hälsovårdscentralläkarnas uppgifter var oavklarade. Men det fanns fortfarande stora regionala skillnader i läkarsituationen.

Det var lättare än tidigare att få tid till munhälsovården. I oktober 2012 fanns det cirka 7 200 patienter som hade väntat över sex månader på att få vård, vilket är närmare hälften färre än året innan. Av befolkningen bodde 84 % i områden där det gick att få munhälsovård inom sex månader.

I slutet av 2012 hade 938 personer väntat på att få specialiserad sjukvård i över ett halvt år. Det är nästan 200 fler än året innan, men närmare 700 färre än efter sommaren, dvs. i augusti 2012. I Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt väntade närmare hälften av dem som i slutet av året hade stått i kö i över sex månader fortfarande på att få vård, framför allt på starroperation. Situationen för den som väntar på att få komma på ett första besök är nu bättre än någonsin sedan 2007 då uppföljningen av kötiderna inleddes.

Strukturen på tjänsterna för äldre har förändrats i enlighet med målen, men de kvantitativa mål som uppställts i kvalitetsrekommendationerna om tjänster för äldre tycks inte kunna nås med undantag för målen för intensifierat serviceboende. År 2011 fick 12,2 % av dem som fyllt 75 år regelbunden hemvård. Siffran är betydligt högre än tidigare år, men stannar dock under kvalitetsrekommendationens mål om att höja täckningen till 13–14 % före utgången av 2012. Andelen äldre som fyllt 75 år och som omfattas av stöd för närståendevård och intensifierat serviceboende håller på att öka och andelen äldre i slutenvård blir allt lägre i enlighet med målen i kvalitetsrekommendationen.

År 2011 genomfördes de omfattande hälsokontrollerna vid mödra- och barnrådgivningarna i kvantitativt hänseende väl. Närmare 90 % av hälsovårdscentralerna har genomfört kontrollerna enligt bestämmelserna, dvs. erbjudit en omfattande hälsokontroll vid mödrarådgivningen och tre omfattande kontroller vid barnrådgivningen. I de flesta kommuner genomförs både de omfattande hälsokontrollerna och övriga periodiska kontroller i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen och –förordningen trots att personaldimensioneringen såväl vid rådgivningarna som inom skol- och studerandehälsovården fortfarande ligger långt från de rikstäckande rekommendationerna. När det gäller genomförandet av bestämmelserna är skillnaderna dock stora både geografiskt sett och beroende på kommunens storlek.

TABELL 119. Alla ska ha möjlighet till välbild, utfall av nyckeltalen för 2000 och 2009—2012

	2000	2009	2010	2011	2012
Delmål: SKILLNADERNA I HÄLSA OCH VÄLFÄRD MINSKAS					
Andelen personer som upplever sin hälsa som dålig eller medelmåttig (25—64-åringar), %					
– män	37,6	35,0	36,8	35,6	36,4*
– 0—12-årig utbildning	42,4	40,5	38,8	40,2	40,0*
– 13-årig utbildning	29,3	27,0	30,1	27,6	27,5*
– kvinnor	33,7	34,0	32,9	32,1	32,5*
– 0—12-årig utbildning	38,6	36,3	36,5	38,6	39,0*
– 13-årig utbildning eller längre	29,4	30,5	29,4	27,5	27,0*
Ungdomars upplevda hälsa: dagligen minst två symtom (klass 8—9), %	16	19	17	17	17*
Förväntad livslängd för nyfödda	77,7	79,8	80,0	80,4	80,5*
– män	74,1	76,5	76,7	77,2	77,3*
– kvinnor	81,0	83,1	83,2	83,5	83,6*
Förväntad livslängd för 25-åringar					
– män	49,7	52,4	52,6	52,9*	53,2*
– grundläggande utbildning	47,4	49,2	49,7	50,0*	50,4*
– utbildning på mellannivå	50,1	52,3	52,4	52,6*	52,8*
– utbildning på högre nivå	54,0	55,6	55,9	56,1*	56,3*
– kvinnor	56,1	59,0	59,0	59,1*	59,2*
– grundläggande utbildning	54,6	56,9	56,6	56,6*	56,6*
– utbildning på mellannivå	57,2	59,0	59,1	59,2*	59,3*
– utbildning på högre nivå	58,4	60,2	60,3	60,4*	60,6*
Andelen 75—84-åringar som kan röra sig ensamma ute utan problem, %					
– män	76	84	84*	87	86*
– kvinnor	72	78	78*	79	80*
Andelen personer som röker dagligen, %					
– män (25—64 år)	28,3	23,3	24,1	23,4	22*
– kvinnor (25—64 år)	19,9	16,5	15,3	14,9	14*
– pojkar (klass 8—9)	25	17	17	17	15*
– flickor (klass 8—9)	22	14	14	14	13*
Total alkoholkonsumtion, l/inv.	8,8	10,2	10,0	10,1	9,6
Andelen överviktiga (BMI 25 eller högre) bland 25—64-åringar, %					
– män	58,4	65,5	62,7	65,0	64*
– kvinnor	41,2	46,8	48,3	48,3	47*
Antal förlorade levnadsår (PYLL) på grund av självmord i åldersintervallet 25—80 år (per 100 000 invånare)					
– män	1 176	953	924	905*	881*
– kvinnor	369	343	293	326*	318*
Andelen låginkomsttagare ¹ , %					
– hela befolkningen	10,4	13,0	13,5	12,9**	12,8*
– barn	11,6	13,1	12,4	11,9**	11,8*
Mottagare av allmänt bostadsbidrag (hushåll), antal	170 352	161 842	164 154	167 364	180 665

	2000	2009	2010	2011	2012
Utkomststödstagare, antal					
– hushåll	271 686	238 755	240 257	239 212	240 000*
– personer	454 353	377 688	375 152	371 898	372 000*
– andelen långvariga stödtagare i befolkningen, 25—64-åringar, %	2,4	2,1	2,2	2,2	2,2*
– män	2,7	2,4	2,5	2,5	2,5*
– kvinnor	2,0	1,7	1,8	1,8	1,8*
Gini-koefficienten² (disponibla inkomster), %	24,9	25,5	25,8	25,9**	26,0*
Ungdomar som saknar utbildning efter grundstadiet och inte arbetar, går i utbildning (eller är vårdlediga eller fullgör bevärnings- eller civiltjänst), %	4,3	5,1	4,8	4,8**	4,7*
– 18—24-åriga pojkar	5,4	6,5	6,0	5,9**	5,9*
– 18—24-åriga flickor	3,1	3,6	3,6	3,7**	3,6*
Kvinnors inkomster av regelbundet arbete, andel av motsvarande inkomster för män, %	80,6	81,8	82,8	83,2	82,9**
Uppföljningen av befolkningens hälsa inom primärvården, % av målvärdet	..	..	33	..	32
Delmål: KUNDCENTRERING SOM UTGÅNGSPUNKT FÖR SERVICEN					
Tillgången till vård					
– personer som köat i över 6 månader till specialiserad sjukvård, antal	66 000	3 748	1 245	751	938
– över 14 dygns väntetid till läkares mottagning vid hälsovårdscentral, % av befolkningen	..	66	72	77	81
– munhalsvård: personer som köat i över 6 månader, antal	..	7 600	12 100	14 000	7 205
– personer under 23 år som köat i över 3 månader till specialiserad psykiatri, antal		84	136	73	64
Antal patientskador som ersatts av patientskadecentralen	..	2 359	2 204	2 214	2 073
Hälsö- och sjukvårdsrelaterade infektioner:					
– resistenta bakterieinfektioner (MRSA blod/likvor), fall/år	..	30	28	42	30
– antibiotikaassocierad diarré (Clostridium diff.) fall/år	..	5 700	4 813	5 382	5 256
Delmål: NYA SERVICESTRUKTURER OCH HANDLINGSSÄTT					
Andel fyllda 75-åringar som omfattas av tjänster för äldre, %					
– regelbunden hemvård	11,8	11,3	11,8	12,2	12,7*
– män	8,7	8,4	8,9	9,3	9,8*
– kvinnor	13,2	12,8	13,4	13,9	14,5*
– effektiviserat serviceboende	1,7	5,1	5,6	5,9	6,3*
– män	1,1	3,3	3,7	3,9	4,2*
– kvinnor	2,0	6,0	6,7	7,1	7,7*
– ålderdomshem och hälsovårdscentralernas vårdavdelningar	8,4	5,4	4,7	4,4	3,9*
– män	5,6	3,8	3,3	3,1	2,8*
– kvinnor	9,6	6,3	5,5	5,1	4,5*
– stöd för närståendevård	3,0	4,1	4,2	4,4	4,6*
Serviceboende för personer med svår funktionsnedsättning, inv/år	1 894	4 008	4 310	4 630	4 976*
Ej tillsatta tjänster vid hälsovårdscentralerna, %	..	6,8	6,0	6,5	6,3
Ej tillsatta tjänster i andra viktiga yrkesgrupper inom social- och hälsovården, %	..	..	3,6	..	3,2

	2000	2009	2010	2011	2012
Personaldimensioneringen inom förebyggande hälsvårdstjänster, % av den nationella rekommendationen					
– läkare vid mödrarådgivningarna	..	55	..	62	..
– läkare vid barnrådgivningarna	..	13	..	20	..
– skolläkare	..	4	..	6	..
– hälsovårdare vid mödrarådgivningarna	..	52	..	59	..
– hälsovårdare vid barnrådgivningarna	..	29	..	34	..
– skolhälsovårdare	..	60	..	75	..
Omfattande hälsokontroller, %-andel av hälsovårdscentralerna					
– vid mödrarådgivningarna	..	50	..	87	..
– vid barnrådgivningarna	..	47	..	84	..
– inom skolhälsovården	..	49	..	75	..
Delmål: STARK SOCIAL SAMHÖRIGHET					
Arbetslösa över ett år, antal	86 800	41 300	54 000	57 200	61 200
– män	47 500	23 800	32 900	34 100	36 000
– kvinnor	39 300	17 500	21 100	23 100	25 100
0–17-åringar som placerats i vård utanför hemmet, %	0,9	1,3	1,3	1,4	1,4*
– pojkar	1,0	1,3	1,4	1,4	1,5*
– flickor	0,9	1,2	1,3	1,3	1,4*
Bostadslösa, antal	10 000	8 150	7 880	7 570	7 850
– män	8 250	6 560	6 490	5 990	5 950
– kvinnor	1 750	1 590	1 390	1 580	1 890
Brott mot liv och hälsa som kommit till polisens kännedom, antal	37 554	35 569	35 563	42 571	40 460
Andelen personer med invandrarbakgrund i social- och hälsovårdspersonalen, %	1,9	2,9	3,6	3,7*	3,8*

¹ Andelen personer som hör till hushåll som ligger under fattigdomsgränsen (disponibla inkomster under 60 % av medianinkomsten för alla hushåll räknat per konsumtionsenhet). Tidsserien är preliminär, eftersom Statistikcentralen uppdaterar uppgifterna i statistiken så att de överensstämmer med det nya inkomstbegreppet.

² Gini-koefficienten beskriver variabelns ojämnheter (i detta fall de disponibla inkomsterna). Ju högre värde Gini-koefficienten har, desto ojämnare fördelar sig inkomsterna.

Åtgärder under året

I sitt program fastslår regeringen ett sektorsövergripande åtgärdsprogram för bekämpningen av fattigdom, ojämlikhet och utslagning som ett av sina tre strategiska prioriteringsområden. Med programmet skapas en bestående handlingsmodell genom vilken strävan att främja hälsa och välfärd samt minska ojämlikhet integreras i allt samhälleligt beslutsfattande. Social- och hälsovårdsministeriet svarar för samordningen av programmet som sträcker sig över hela regeringsperioden. Under året godkändes en genomförandeplan för programmet och förbereddes uppföljningsindikatorer som används för att följa upp programmets verkningsfullhet. I juni ordnades ett seminarium på hög nivå med republikens president, de viktigaste ministerierna och organisationer på målområdet som talare. Programmet bildar ett paraply för de över 30 spetsprojekt som stöder programmålen.

Beredningen av hur social- och hälsovården ska ordnas, utvecklas och övervakas framskred som en samlad helhet. I slutet av året tillsattes en arbetsgrupp bestående av utredare med uppgift att klarlägga förutsättningarna för en regionalt fungerande servicestruktur. Utredningsarbetet föregår beredningen av själva organisationslagen som inleddes 2013. Reformen har regelbundet behandlats i den social- och hälsovårdspolitiska ministerarbetsgruppen.

Genomförandet av lagen om elektronisk behandling av klientuppgifterna inom social- och hälsovården och lagen om elektroniska recept fortsatte. I slutet av 2012 användes elektroniska recept i alla apotek och vid två tredjedelar av de offentliga hälso- och sjukvårdsenheterna. En visningstjänst som ger invånarna möjlighet att ta del av sina uppgifter är i användning. Ministeriet kommer etappvis med början 2014 att bygga upp ett rikstäckande elektroniskt informationshanteringssystem för socialvården efter att den offentliga sektorn har infört hälso- och sjukvårdens KanTa-tjänster. Utvecklingen av social- och hälsovårdens elektroniska tjänster för invånarna genomfördes inom ramen för finansministeriets utvecklingsprogram för elektronisk kommunikation och demokrati (SADe).

Under året fortsatte arbetet inom projektet Avaus, som utvecklar en ny generation av ett sammanhållet regionalt servicesystem för social- och hälsovården samt IT-systemlösningar som stöder systemet. Utvecklingen inriktar sig i första hand på klientorienterade tjänster, elektroniska tjänster som är tillgängliga hemifrån och produkter och tjänster som hjälper äldre att bevara funktionsförmågan.

Lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (den s.k. lagen om äldre-service) fastställdes i slutet av 2012 och träder i kraft den 1 juli 2013. Lagen befäster äldre människors rätt till social- och hälsovårdstjänster av hög kvalitet och stärker deras möjligheter att påverka.

Arbetsgruppen för en reform av socialvårdslagstiftningen blev klar med sitt arbete. I utredningen ingår ett förslag till ny socialvårdslag och en plan för en översyn av speciallagstiftningen och gränssnitten inom socialvården.

Under året förbereddes lagändringar som innebär att styrningen av barndagvården och småbarnsfostran övertas av undervisnings- och kulturministeriet. Till följd av ändringen upphörde dagvården att vara en social service. Trots överföringen har social- och hälsovårdsministeriet fortfarande ansvaret för de förmåner som gäller barndagvårdssystemet (stödet för hemvård och privat vård av barn).

Statsrådet har meddelat en principbeslut om trygghet av individuellt boende och tjänster för personer med utvecklingsstörning. Principbeslutet anknyter till ett boendeprogram för personer med utvecklingsstörning som ska genomföras 2010–2015. I programmet svarar miljöministeriet för åtgärder som gäller utbudet av bostäder och hanteringen av boendekostnader och social- och hälsovårdsministeriet för åtgärder som syftar till att minska institutionsvården och utveckla tjänsterna. Målet är att stegvis slopa institutionsvården av personer med utvecklingsstörning fram till utgången av 2020 och ersätta den med individuella tjänster i en vanlig boendemiljö.

Förberedelserna för en totalrevidering av alkohollagen och lagen om nykterhetsarbete inleddes. Genom en förordning av statsrådet klassificerades så kallade designdroger för första gången som narkotika. Statsrådet antog ett principbeslut om drogpolitiskt samarbete för 2012—2015.

Grunddagpenningen enligt utkomstskyddet för arbetslösa och arbetsmarknadsstödet höjdes den 1 januari 2012 med 100 euro per månad. Till följd av en indexhöjning som samtidigt genomfördes steg grunddagpenningen med totalt 120 euro per månad. Tack var höjningen av grunddagpenningen förbättrades också de inkomstbundna arbetslöshetsförmånerna och alterneringsersättningarna samt vuxenutbildningsstödet. Behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet ändrades den 1 januari 2013 så att den sökandes makes inkomster inte längre påverkar storleken på arbetsmarknadsstödet. Beredningen av ändringarna av lagen om utkomstskydd för arbetslösa fortsatte. Syftet med beredningen är att förenkla lagstiftningen och öka dess sporrande verkan. Riktlinjerna i avtalet om längre tid i arbetet kommer att ingå i lagpropositionen.

Utvidgningen av försöket med arbetsbanker till hela landet inleddes. Det har som syfte att under regeringsperioden skapa sysselsättning för 5 000 personer, företrädesvis partiellt arbetsföra eller långtidsarbetslösa. Arbetsbankernas uppgift är att finna en väg ut i arbetslivet för i första hand personer som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

För de mest förbättrades det ekonomiska stöd som beviljas i sista hand genom en höjning av nivån på minimiskyddet. Långvarigt bostadslösa tillhandahölls vid sidan av bostäder också tjänster som tryggar behovet av social rehabilitering vid bostadslöshet. En omfattande samlad undersökning har bidragit med tilläggsinformation om de sociala och hälsomässiga aspekterna på invandrares välbefinnande. Långtidsarbetslösas delaktighet och sociala rehabilitering stärktes genom en kvalitativ utveckling av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte. Ställningen för personer med funktionsnedsättning stärktes genom sektorsövergripande åtgärder med stöd av det handikappolitiska programmet. Romernas ställning stärktes med stöd av ett politiskt program för romerna i Finland.

Resursanvändning

TABELL 120. Alla ska ha möjlighet till välbefinnande, resursanvändning 2007—2012, mn euro

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
SHM:S VERKSAMHETSRESURSER						
Hälsöavdelningen, familje- och socialavdelningen, avdelningen för social- och hälsovårdstjänster, avdelningen för främjande av välfärd och hälsa samt försäkringsavdelningen	11,5	13,2	14,6	14,4	13,5	13,7
SÄRSKILDA ANSLAG FÖR SHM:S PROJEKT						
Hälsokontroller för långtidsarbetslösa	-	0,6	1,5	1,1	0,08	-
Slopande av bostadslöshet	-	0,3	2,0	2,3	2,9	2,7
EU:s temaår 2010 för bekämpning av fattigdom och social utestängning	-	-	-	0,06	0,1	-
Projektet Time out!	-	-	0,1	-	-	-
Det nationella hälsovårdsprojektet	0,7	0,1	0,2	-	-	-
Utvecklingsprojektet för det sociala området	1,5	0,4	0,2	-	-	-
Utveckling av rikstäckande elektroniska patientjournaler (informationssamhällsprogrammet)	0,9	0,5	0,8	0,1	-	-
Informationssystem inom social- och hälsovården	-	-	1,3	2,0	2,3	0,04
IT-projekt för den sociala sektorn	-	-	0,3	0,08	-	-
Ersättning till Folkpensionsanstalten för att bygga upp och upprätthålla ett elektroniskt arkiv	4,7	5,1	6,7	5,2	2,7	-
Rikstäckande elektroniska informationssystem för social- och hälsovården	-	-	-	-	3,1	9,1
Stöd för genomförandet av hälso- och sjukvårdslagen	-	-	-	-	0,1	0,00
Lagstiftningsprojekt kring social- och hälsovårdsservice	0,2	-	-	-	-	-
Innovationsprojektet	-	0,05	0,2	0,6	0,5	0,3
Genomförande av åtgärdsprogrammet Fungerande hälsovårdscentraler	-	-	0,07	0,2	0,2	0,07
Familjevårdsprojekt	-	-	0,07	0,1	0,04	-
Genomförande av programmet Kaste	-	-	0,2	0,6	0,5	0,2
Distanstolkningsprojektet	-	-	-	0,3	-	-
Projektet Pidä kiinni för att trygga kontinuiteten i vården	-	-	-	0,4	1,3	1,8
Barnhus	-	-	-	-	0,05	0,04
SHVS-försök	-	-	-	-	0,3	0,1
Den uppföljande undersökningen Hälsa 2000	-	-	-	-	-	0,2
Informationssystemprojektet KEJO	-	-	-	-	-	0,09
Nationellt program om sällsynta sjukdomar	-	-	-	-	-	0,04
Nationellt cancercentrum	-	-	-	-	-	0,04
Utvärderingsstudie av Paltamo sysselsättningsmodell	-	-	-	-	-	0,2
INSTITUTIONER PÅ FÖRVALTNINGSOMRÅDET						
Folkhälsöinstitutet, verksamhetsutgifter	36,6	35,2	-	-	-	-
Stakes	23,5	25,4	-	-	-	-
Institutet för hälsa och välfärd	-	-	66,7	62,2	67,7	70,0
Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral	5,3	5,5	-	-	-	-
Rättsskyddscentralen för hälsovården	3,7	5,9	-	-	-	-
Valvira	-	-	11,4	16,8	16,4	15,3
Läkemedelsverket och Utvecklingscentralen för läkemedelsbehandling	2,8	2,7	-	-	-	-
Fimea	-	-	19,7	20,7	23,8	25,9

11.4 Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten

Måluppfyllelse

År 2011 dog enligt preliminära uppgifter cirka 2 440 personer i olyckor hemma och på fritiden. Av dem var 1 600 män och 840 kvinnor. Antalet dödsfall i olyckor hemma och på fritiden har minskat under de senaste åren.

Lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet trädde i kraft 2009. År 2012 var antalet samarbetsområden cirka 80. Kommunerna planerar att ytterligare intensifiera samarbetet, och 2013 ska det finnas 74 områden och i början av 2014 ska antalet uppgå till 65. År 2011 använde kommunerna och samkommunerna närmare 90 miljoner för miljö- och hälsoskydd.

Det är nödvändigt med sektorsövergripande och kommunalt samarbete för att minska de hälsorisker som förmedlas via luft, jord, vatten eller mat. Under de senaste åren har det förekommit några vattenförmedlade epidemier per år, och antalet personer som insjuknat i epidemierna har varierat från ett tiotal till några hundra. Halterna av miljögifter i modersmjölk har sjunkit de senaste åren.

Riskerna i försäkringssystemet hanteras med betryggande garantiordningar. Inkomsten av försäkringspremierna tryggas genom en effektiv riskhantering, produktiva investeringar och tillräcklig soliditet. Soliditeten beskriver arbetspensionsbolagens förmåga att klara de växlingar som anknyter till investeringsintäkterna. Om soliditeten är tillräcklig, är finansieringen av arbetspensionernas fonderade medel bättre tryggad vid växlingar i ekonomin. Genom partiell fondering av arbetspensionerna kan pensionslöftena infrias och nivån på kommande pensionspremier hållas nere. Arbetspensionsfondernas andel av bruttonationalprodukten har stigit, eftersom en allt större del av de framtida pensionerna finansieras via fonder.

TABELL 121. Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten, utfall av nyckeltalen för 2000 och 2009—2012

	2000	2009	2010	2011	2012
Delmål: MILJÖNS LIVSDUGLIGHET STÄRKES					
Dödsfall till följd av olyckor hemma och på fritiden	2 256	2 595	2 572	2 444**	2 420*
– män	..	1 750	1 649	1 604**	1 588*
– kvinnor	..	845	923	840**	832*
Vattenförmedlade epidemier					
– antal epidemier	7	4	2	5	3*
– personer som insjuknat	6 428	213	38	70	250–1000
Halterna av miljögifter i modersmjölk (total koncentration av toxiska ekvivalenter i PCDD/F- och PCB-föreningar)	15,3	..	8*	8*	5,6
Delmål: SAMHÄLLET S FUNGERANDE I SPECIALSITUATIONER SÄKRAS					
Arbetspensionsbolagens, -stiftelsernas och -kassornas soliditetsgrad	..	24,1	29,6	22,4**	24,6**
Arbetspensionsfonder/BNP, %	50,2	72,4	76,7	71,1	75,5*

Åtgärder under året

Under året förbereddes en totalrevidering av kemikalielagstiftningen. Det föreslås att man genom lagen inför bestämmelser om det nationella genomförandet av EU:s kemikalieförordningar i fråga om myndighetsuppgifter och straff och om vissa åtaganden som landet åläggs för att förhindra hälso- och miljöolägenheter. Det föreslås att de uppgifter som handhas av kommunernas kemikalietillsynsmyndigheter överförs till Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes).

Regeringsprogrammet har som mål att i högre grad integrera utvärderingen av hälsoolägenheterna i miljön i all planering och i allt beslutsfattande. En ledningsgrupp för ett projekt som har som uppgift att utveckla utvärderingen av de hälsoolägenheter som orsakas av miljön tillsattes av ministeriet i september 2012. På uppdrag av ledningsgruppen inledde Institutet för hälsa och välfärd såväl utarbetandet av ett hälsoskyddsprogram som ett utvecklingsprojekt för beslutsförfaranden. För utarbetandet av en nationell säkerhetsplan för hushållsvatten (WSP) tillsatte ministeriet en ledningsgrupp bestående av företrädare för fyra förvaltningsområden och intresseorganisationer. De fyra styrgrupper som tillsattes av ledningsgruppen inledde sin verksamhet i slutet av 2012.

Förberedelserna för en totalrevidering av lagen om smittsamma sjukdomar fortsatte och den finslipas med utgångspunkt i riktlinjerna för servicestrukturen.

Revideringen av arbetspensionsanstaltarnas soliditetsregler fortsatte. Arbetspensionsanstaltarnas risktålighet stärktes genom en ny permanent lag vars syfte är att garantera arbetspensionsanstaltarna en produktiv investeringsverksamhet. Risktåligheten stärks genom effektivare användning av de buffertar som reserverats för investerings- och försäkringsrisker. Dessutom har pensionsstiftelser och pensionskassor i fortsättningen möjlighet att vid behov stärka sin risktålighet med hjälp av en separat post inom solvenskapitalet som baserar sig på arbetsgivarens tillskottsplikt. Lagarna trädde i kraft den 1 januari 2013.

Resursanvändning

TABELL 122. Livsmiljön ska stödja hälsan och tryggheten, resursanvändning 2007—2012, mn euro

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Särskilda anslag för SHM:s projekt						
Objektdatasystem för miljö- och hälsoskyddet	-	-	-	0,08	0,06	0,2
Institutioner på förvaltningsområdet						
Strålsäkerhetscentralen	30,9	34,1	38,1	38,2	39,4	38,9

*Antal mottagare av förmåner***TABELL 123. Antal sjukförsäkringsförmåner 2000 och 2007—2012**

	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mottagare av sjukdagpenning	296 300	347 800	342 800	326 605	318 036	320 668	322 227
Självrisiker finansierade av sjukförsäkringen, 1 000 gånger							
– läkemedel ¹	19 180	26 417	27 515	28 890	29 255	29 646	30 267
– besök hos privatläkare	3 349	3 640	3 711	3 758	3 725	3 752	3 714
– privata tandvårdsbesök ²	1 199	2 844	2 863	2 855	2 761	2 803	2 844
– privata undersökningar och behandlingar	1 111	1 339	1 381	1 420	1 624	1 690	1 722
– resor	3 209	4 621	4 861	5 040	5 199	5 517	5 874
Mottagare av FPA:s rehabiliteringsförmåner	96 044	105 326	104 247	100 101	98 808	101 948	105 031
Mottagare av föräldrapenning							
– mammor	97 400	101 150	101 174	102 267	103 577	102 845	101 835
– pappor	42 924	51 159	54 000	54 570	56 393	58 808	60 470

¹ Läkemedelsersättningsystemet ändrades 1.1.2006.

² Sedan 2010 har ersättning betalats för såväl tandläkartjänster som tjänster som utförs av en munhygienist.

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 124. Pensionstagare 2000 och 2007—2011

	2000	2007	2008	2009	2010	2011
Ålderspension	869 700	978 300	1 005 300	1 048 400	1 093 300	1 134 900
Deltidspension	24 500	30 000	29 100	27 900	28 800	27 500
Sjuk- och invalidpension	276 300	271 600	272 900	272 300	267 200	260 500
Arbetslöshetspension	54 300	50 300	50 800	46 600	33 900	23 000
Efterlevandepension	252 800	263 400	263 500	263 800	263 500	262 700

Källa: Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten

TABELL 125. Mottagare av arbetslöshetsdagpenning 2000 och 2007—2012

	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Inkomstrelaterad dagpenning	296 400	232 620	224 720	366 590	336 177	273 874	274 468
Grunddagpenning	43 330	44 665	44 778	63 949	65 238	58 961	58 823
Arbetsmarknadsstöd	286 581	202 554	183 485	184 009	198 663	207 852	216 734
Integrationsstöd	7 799	11 927	13 165	14 404	15 510	17 265	17 995
Vuxenutbildningsstöd ¹	-	7 990	7 754	7 319	8 852	-	-
Utbildningsstöd ²	..	39 050	35 699	43 287	18 250	3 397	339
Utbildningsdagpenning ²	..	3 607	3 447	3 963	2 454	-	-

¹ Har betalats sedan 1.8.2001.

² Sedan 2010 är utbildningsstödet och utbildningsdagpenningen inte längre separata förmåner och har omvandlats till sysselsättningsfrämjande tjänster som ger rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Utbildningsstöd som löpte innan lagändringen trädde i kraft betalas dock ut enligt den gamla lagen tills utbildningen är slutförd.

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 126. Mottagare av allmänt bostadsbidrag 2000 och 2007—2012

	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Allmänt bostadsbidrag, hushåll	170 352	142 235	139 386	161 842	164 154	167 364	180 665

Källa: Folkpensionsanstalten

Kostnader för förmåner och tjänster

TABELL 127. Sjukförsäkringsutgifter 2000 och 2007—2012, mn euro

Uppgiftsområde	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Föräldrapenning	479	772	831	910	957	988	1 009
Sjukdagpenning	494	767	773	799	813	834	843
Läkemedel	678	1 142	1 243	1 245	1 225	1 262	1 303
Läkartjänster	60	66	66	74	73	74	73
Tandläkartjänster ¹	41	94	119	125	120	115	126
Undersökning, vård och behandling	58	65	68	70	72	76	79
Resor och sjuktransporter	108	196	215	234	251	276	298
Rehabiliteringsutgifter	220	291	295	300	305	334	351

¹ Sedan 2010 har ersättning betalats för såväl tandläkartjänster som tjänster som utförs av en munhygienist. År 2012 uppgick tandläkartjänsternas andel till 116 miljoner euro och munhygienisternas till 10 miljoner euro.

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 128. Pensionutgifter 200 och 2007—2011, mn euro

Uppgiftsområde	2000	2007	2008	2009	2010	2011
Ålderspensioner (inkl. förtida uttag)	8 762	13 050	13 827	15 302	16 311	17 542
Deltidspensioner	134	214	216	221	224	235
Invalid- och sjukpensioner (inkl. individuella förtidspensioner)	2 745	3 122	3 061	3 160	3 147	3 072
Arbetslöshetspensioner	621	679	723	696	527	312
Familjepensioner	1 232	1 493	1 536	1 615	1 625	1 642

Källa: Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten

TABELL 129. Utgifter för utkomstskyddet för arbetslösa 2000 och 2007—2012, mn euro¹

Uppgiftsområde	2000	2007	2008	2009	2010 ¹	2011	2012
Grunddagpenning	83	94	96	166	205	185	219
Grunddagpenning	1 306	1 230	1 157	1 780	2 101	1 907	1 996
Arbetsmarknadsstöd	829	706	645	710	791	846	1 082
Integrationsstöd	28	54	61	74	91	101	118
Utbildningsstöd	..	194	185	226	133	17	1
Utbildningsdagpenning	..	21	21	24	2	-	-

¹ Statistikföringen av utgifterna för utbildningstiden ändrades 2010. För arbetslösa som har inlett studier på eget initiativ eller arbetskraftspolitisk utbildning 2010 eller senare, ingår utgifterna för utbildningstiden i utgifterna för inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Detta förklarar varför utgifterna för arbetslöshetsdagpenningen har ökat och utgifterna för utbildningstiden minskat från 2010

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 130. Utgifter för allmänt bostadsbidrag 2000 och 2007—2012, mn euro

	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Allmänt bostadsbidrag	467	431	428	482	530	552	606

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 131. Utgifter för barnfamiljers förmåner 2000 och 2007—2012, mn euro

	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Barnbidrag	1 387	1 411	1 425	1 437	1 433	1 436	1 490
Moderskapsunderstöd (inkl. adoptionsbidrag)	9	10	11	11	11	11	11

Källa: Folkpensionsanstalten

TABELL 132. Utgifter för kommunernas social- och hälsovårdssektor 2000 och 2007—2012, mn euro

Uppgiftsområde	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Barndagvård, inkl. stöd för vård av små barn	1 882	2 283	2 456	2 578	2 666	2 814	2 933*
Institutions- och familjevård inom barnskyddet	166	485	550	598	619	666	694*
Övriga tjänster för barn och ungdomar	346	439	467	372	369	398	415*
Sluten vård av äldre	652	890	946	980	995	952	991*
Sluten vård inom handikappomsorgen	140	185	193	199	197	192	200*
Sysselsättningsåtgärder för personer med funktionsnedsättning	125	158	167	173	186	194	202*
Hemservice	463	641	699	746	771	799	833*
Övriga tjänster för äldre och personer med funktionsnedsättning	735	1 634	1 859	2 125	2 359	2 634	2 745*
Missbrukarvård	87	154	165	175	173	183	190*
Utkomststöd	428	476	526	615	632	648	675*
Primärvård	1 984	2 973	3 244	3 362	3 422	3 595	3 746*
Tandvård	239	390	434	469	483	509	531*
Specialiserad sjukvård	2 956	4 568	4 954	5 195	5 348	5 676	5 914*

Källor: Statistikcentralen och social- och hälsovårdsministeriet

Arbetskyddsfonden

Arbetskyddsfonden finansierar forsknings-, utvecklings- och informationsverksamhet som främjar säkerheten i arbetet, arbetshälsan och produktiviteten på finländska arbetsplatser. Finansieringsformerna är forsknings- och utvecklingsprojekt, informations- och utbildningsprojekt, utvecklingsbidrag och individuella stipendier. Dessutom finansierar fonden Arbetskyddscentralens verksamhet.

Arbetskyddsfondens uppgifter grundar sig på lagen om arbetskyddsfonden och på bestämmelser som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. Fonden tillvaratar intressena för arbetsgivare som är skyldiga att teckna olycksfallsförsäkring och för anställda hos dessa arbetsgivare. Arbetskyddsfondens verksamhet övervakas av social- och hälsovårdsministeriet.

Fonden får sina inkomster av de lagstadgade olycksfallsförsäkringspremier som betalas av arbetsgivarna. Av premierna redovisar Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund årligen 1,75 % till fonden. För 2012 uppgick beloppet till sammanlagt 11,17 miljoner euro, vilket är 1,90 miljoner euro, dvs. 20 % mer än året innan.

Fonden tog emot och behandlade 369 ansökningar, vilket är två ansökningar mindre än 2011. Det ansökta beloppet, 23,5 miljoner euro, var cirka 1,9 miljoner euro, dvs. nio procent högre än föregående år.

År 2012 beviljade Arbetskyddsfonden sammanlagt 6,7 miljoner euro i anslag, dvs. cirka 53 % mer än 2011. Antalet godkända ansökningar var 162. Stödet för Arbetskyddscentralens verksamhet var 3,1 miljoner euro, dvs. detsamma som året innan. Sam-

manlagt beviljade Arbetarskyddsfonden 9,8 miljoner euro för forskning och utveckling i arbetslivet, dvs. cirka 31 % mer än 2011.

I slutet av 2012 pågick cirka 257 projekt med stöd av Arbetarskyddsfonden. Den beviljade finansieringen uppgick till sammanlagt 16,3 miljoner euro. Fonden övervakar att innehållet, tidtabellen och ekonomin följer projektplanen. Under året slutfördes 228 projekt som fördelar sig enligt finansieringsform på följande sätt: 57 forsknings- och utvecklingsprojekt, 25 utbildnings- och informationsprojekt och 36 projekt med utvecklingsunderstöd. Dessutom utdelades 110 stipendier.

Utbildningsfonden

Utbildningsfonden är en fond som administreras av arbetsmarknadsparterna och vars uppgift är att stödja yrkesutbildningen av personer i arbetslivet genom att bevilja vuxenutbildningsstöd och att stödja utvecklingen av arbetslivets examenssystem genom att bevilja yrkesexamensstipendier. Fondens uppgift är dessutom att informera om förmåner, ge rådgivning och ge förslag till utveckling av lagstiftningen på verksamhetsområdet.

Fondens verksamhet grundar sig på lagen om Utbildningsfonden, lagen om vuxenutbildningsstöd och förordningen om Utbildningsfondens stadgar. Utbildningsfondens verksamhet övervakas av Finansinspektionen.

Finansieringen av vuxenutbildningsstödet, förtjänstdel, yrkesexamensstipendiet och Utbildningsfondens förvaltningsutgifter handhas av Arbetslöshetsförsäkringsfonden, vars verksamhet finansieras med de arbetslöshetsförsäkringspremier som tas ut av arbetsgivarna och löntagarna. Vuxenutbildningsstödet grunddel finansieras med statliga anslag. Staten ansvarar också för finansieringen av yrkesexamensstipendierna för dem som är i statlig tjänst.

År 2012 betalade Utbildningsfonden ut sammanlagt 102,9 miljoner euro (78,7 miljoner euro 2011) i förmåner. Av beloppet var vuxenutbildningsstödet 94,7 miljoner euro (69,8) och yrkesexamensstipendierna 8,3 miljoner euro (8,8). Fondens förvaltningsutgifter för 2012 var 2,2 miljoner euro (2,0). Utbildningsfondens utgifter 2012 uppgick till sammanlagt 105,2 miljoner euro (80,5).

År 2012 mottog fonden sammanlagt 18 745 (15 930) ansökningar om vuxenutbildningsstöd, vilket är 17,7 % fler än året innan. Totalt 13 456 personer (11 104) beviljades vuxenutbildningsstöd. Fonden tog emot 24 390 ansökningar (25 627) om yrkesexamensstipendier, vilket är en minskning med 4,8 % från föregående år. Stipendier betalades till 23 179 personer (24 113).

Arbetslöshetsförsäkringsfonden

Arbetslöshetsförsäkringsfonden är en fond som förvaltas av arbetsmarknadsparterna och vars verksamhet bygger på lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och vissa andra lagar, såsom lagen om Utbildningsfonden, lagen om arbetslöshetskassor och arbetsavtalslagen. Statsrådet har utfärdat en förordning om reglementet för Arbetslöshetsför-

säkringsfonden. En ändring av förordningen trädde i kraft den 1 januari 2013. Fondens verksamhet övervakas av Finansinspektionen.

Arbetslöshetsförsäkringsfondens verksamhet finansieras med de arbetslöshetsförsäkringspremier som uppbärs av arbetsgivare och löntagare. Den genomsnittliga procentsatsen för de premier som tas ut av arbetsgivarna var 2,31 % (2,27 %) och av löntagarna 0,60 % (2011 likaså 0,60 %). Höjningen av arbetsgivarnas genomsnittliga procentsats beror på universitetens nya högre procentsats.

År 2012 betalade arbetsgivarna sammanlagt 1 695 miljoner euro i arbetslöshetsförsäkringspremier till fonden (året innan var beloppet 1 582 miljoner euro) och löntagarna 450 miljoner euro (427). I bokslutet för 2012 redovisades 48 miljoner euro (25,6) i självriskpremier som betalas av arbetsgivarna för tilläggsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa. Antalet avgiftsbeslut uppgick till 3 312 (1 926).

Med stöd av bestämmelserna i arbetsavtalslagen lämnade Arbetslöshetsförsäkringsfonden 968 yttranden om ersättningsfrågor i tvistemål som gällde arbetsavtals upphörande till domstolar, konkursbon och förhandlingsparter. Året innan lämnades 901 yttranden. På basis av domstolsbeslut eller avtal mellan parterna betalade arbetsgivarna 1 162 908 euro (927 363) till Arbetslöshetsförsäkringsfonden i ersättningar för inkomstrelaterad dagpenning som betalats till kändanden. Cirka hälften av beloppet kommer att redovisas till social- och hälsovårdsministeriet.

Arbetslöshetsförsäkringsfondens tillgångar, dvs. i praktiken beloppet av den konjunkturbuffert som avses i lagen, uppgick i föl till 600 miljoner euro, vilket är en ökning med 307 miljoner euro jämfört med året innan. År 2012 var den lagstadgade maximigränsen för konjunkturbufferten totalt 1 180 miljoner euro.

Uppgiften att fastställa och bära upp arbetslöshetsförsäkringspremierna övergår från olycksfallsförsäkringsanstalterna till Arbetslöshetsförsäkringsfonden från och med uppbörden av arbetslöshetsförsäkringspremierna för 2013. Lagändringen trädde i kraft den 10 oktober 2012 och förberedelserna för faktureringen av förskotten för 2013 inleddes direkt.

Arbetslöshetsförsäkringsfonden finansierar arbetslöshetsdagpenningens förtjänstdel till den del den inte finansieras av arbetslöshetskassan. Staten finansierar en andel som motsvarar grunddelen av den inkomstrelaterade dagpenningen, med undantag för tilläggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa av vilka Arbetslöshetsförsäkringsfonden finansierar 94,5 %. År 2012 finansierade staten undantagsvis också ett belopp motsvarande grunddagpenningen för de inkomstrelaterade dagpenningar som betalats för permitterings-tid. Fondens andel av finansieringen av de förmåner som betalas via arbetslöshetskassorna uppgick 2012 till 1 160 miljoner euro, medan den 2011 var 1 210 miljoner euro.

Arbetslöshetsförsäkringsfonden svarar för betalningen av den avgift för pensionsskyddet som avses i lagen om pension för arbetstagare och lagen om statens pensioner för personer som 2012 erhållit inkomstrelaterade arbetslöshetsförmåner, vuxenutbildningsstöd eller altemneringsersättning. Försäkringsavgiften betalas till Pensionsskyddscentralen och därifrån vidare till pensionsanstalterna och i motsvarande mån till Statens pensionsfond. År 2012 var den sammanlagda avgiften till Pensionsskyddscentralen 555 miljoner euro (597) och till Statens pensionsfond 5,7 miljoner euro (6,3).

Arbetslöshetsförsäkringsfonden svarar för finansieringen av yrkesexamensstipendiet och förtjänstdelen av vuxenutbildningsstödet som betalas ur Utbildningsfonden och för Utbildningsfondens förvaltningskostnader. År 2012 uppgick utgifterna till sammanlagt 69 miljoner euro (52).

Av de lönegarantiärenden som sköts av arbets- och näringsministeriet blev Arbetslöshetsförsäkringsfondens andel 29 miljoner euro (27).

Av det sammanlagda beloppet av löntagarnas arbetslöshetsförsäkringspremier redovisade Arbetslöshetsförsäkringsfonden via social- och hälsovårdsministeriet till Folkpensionsanstalten beloppet av de medel som använts för finansiering av grunddagpenningen inom utkomstskyddet för arbetslösa och det grundstöd som betalas under tiden för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Finansieringen motsvarar i snitt beloppet av arbetslöshetsförsäkringspremierna för arbetstagare som inte hör till en arbetslöshetskassa. Dessutom finansierade fonden de förhöjningar av dagpenningförmånerna som betalats av Folkpensionsanstalten. De ovan nämnda utgifterna uppgick 2012 till sammanlagt 58 miljoner euro (64).

EU:s strukturfonder

Under programperioden 2007—2013 har social- och hälsovårdsministeriet inriktat sin strukturfondsverksamhet på finansieringen av omfattande projekt som stöder ministeriets långsiktiga strategiska riktlinjer. År 2012 pågick sammanlagt 14 projekt och dessutom fyra projekt för tekniskt stöd (mellan 2009 och 2011 räknades projekten för tekniskt stöd inte in i antalet pågående projekt). Genom reformen av regionförvaltningen överfördes från början av 2010 de funktioner som gällde de regionala delarna av ESF-programmet på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till närings-, trafik- och miljöcentralerna och ERUF-funktionerna i sin tur till förbunden på landskapsnivå.

TABELL 133. EU:s strukturfondsprojekt som administreras av SHM; anslag och personalresurser 2007—2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pågående projekt	162	172	8	13	14	18
Bundna till projekt vid SHM (ESF/ERUF + staten, 1 000 euro)	7 193	1 210	2 016	3 414	3 120	2 025
Bundna till projekt vid länsstyrelsen i Östra Finland (ESF/ERUF + staten, 1 000 euro)	844	54	-	-	-	-
Personalresurser (årsverken)	7,1	6,5	5,5	4,5	4,5	4,2

12 Miljöministeriet

Ministrarnas översikt över verksamheten och de största förändringarna i omvärlden

Den försämrade konjunkturen i världsekonomin och skuldskrisen i EU ställde också miljöministeriets förvaltningsområde inför stora utmaningar. Trots den utbredda ekonomiska krisen uppfyllde miljöministeriet de miljö- och bostadspolitiska målen i regeringsprogrammet och medverkade till att genomföra spetsprojekten i regeringens strategiska verkställighetsplan.

Klimatförhandlingar i Doha i december nådde ett tillfredsställande slutresultat. Mötet beslutade gå in i den andra åtagandeperioden för Kyotoprotokollet och undersöka konkreta åtgärder för att minska utsläppen de närmaste åren. Här hemma bereddes marken för att starta förberedelserna för en nationell klimatlag med målet att målmedvetet och effektivt minska utsläppen.

FN:s toppmöte om hållbar utveckling (Rio+20) i juni gav inte det förväntade resultatet. Slutdokumentet "The Future We Want" utgör dock underlag för arbetet med hållbar utveckling de närmaste åren. Sett ur Finlands och EU:s perspektiv var det ett viktigt resultat att mötet antog ett tioårigt ramprogram för konsumtion och produktion. Programmet ger staterna ett konkret verktyg för att ge grön ekonomi större synlighet och större vikt.

Inom miljöskyddet hörde en genomgripande reform av miljöskyddslagen till de viktigaste projekten. Dessutom fortsatte den stora reformen av avfallslagstiftningen med att ministeriet utarbetade en lång rad förordningar.

Strategin för skydd av naturens mångfald och hållbar användning i Finland uppdaterades för 2012—2020. Samtidigt fortsatte åtgärderna för att genomföra programmet för mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO). Under året lades nitton förslag fram till att inrätta nya nationalparker och utvidga gamla. Fyra valdes ut för fortsatt beredning. Ett angeläget beslut på den elfte partskonferensen för biodiversitetskonventionen i Indien var att avsevärt öka penningströmmarna för att stoppa utarmningen av biodiversiteten fram till 2020.

Konventionen om skydd av Östersjöns marina miljö (HELCOM) och handlingsprogrammet för Östersjön (BSAP) genomfördes i överensstämmelse med målen. EU-parlamentet antog svaveldirektivet om marina bränslen och det träder i kraft 2015. Vidare blev EU klar med översynen av sin strategi för Östersjöområdet och uppdaterade handlingsplanen för området. Ett resultat av ett HELCOM-projekten var att det upptäcktes att Finska viken

belastas hårt av fosfor från floden Luga. Miljöförvaltningen arbetar aktivt för att minska fosforbelastningen, dels genom bilateralt samarbete, dels via HELCOM-samarbete. Avtalet om oljeolyckor och oljeskyddsberedskap i Arktis blev klart och det kommer att undertecknas 2013.

Statsrådet godkände den första delen av Finlands havsvårdsplan, nämligen bedömning av tillståndet i haven, definition av god status och bestämning av indikatorer och mål.

Som ett led i arbetet med vattenvårdsplanerna, som sträcker sig fram till 2021, ordnades det en utfrågning för allmänheten om de största frågorna inom vattenvården. Finland avrapporterade framstegen i vattenvården till EU beträffande planerna fram till 2015. Bedömningen var att vi har gjort framsteg på många punkter, men att vi ligger efter i genomförandeplanerna, särskilt inom lantbruket och behandlingen av avloppsvatten i glesbygd. Mot slutet av året lade kommissionen fram ett meddelande om den kommande vattenpolitiken (Blueprint) som lägger upp riktlinjerna för arbetet.

Statsrådets principbeslut om hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av myr- och torvmarker tar sikte på att bevara vår mest värdefulla myrnatur. I anknytning till detta startade arbetet med ett kompletterande program för myrskydd.

Den allvarliga miljöolyckan i Talvivaara i november föranledde miljöministeriet och hela miljöförvaltningen att göra gemensamma ansträngningar för att klara av särskilda situationer. Det gäller att understryka vikten av att företagen tar sitt ansvar för att kompromisslöst hålla sig till miljölagstiftningen och miljötillstånden. Vidare måste de brister som kommer fram i utredningarna av olyckan åtgärdas och anslagen till miljöförvaltningen tryggas – allt detta för att vi ska skonas från fler liknande olyckor.

Under våren antog regeringen ett bostadspolitiskt åtgärdsprogram som ska vara rättsnöre för bostadspolitiken hela regeringsperioden. Ett av de viktigaste målen för den byggda miljön var att satsa på bostäder till ett rimligt pris. Framför allt sökte regeringen tillsammans med tjänstemännen, kommunerna och branschaktörerna utvägar för att bygga fler rimliga hyreslägenheter i Helsingforsområdet. Det behövs dessutom fler som bygger allmännyttiga hyreslägenheter. Under året låg bostadsproduktionen på den lägsta nivån i relation till målen, om man ser till det senaste decenniet.

Avsiktsförklaringar om markanvändning, boende och trafik (MBT) undertecknades med stadsregionerna Helsingfors och Åbo. Dessutom förbereddes avsiktsförklaringar för statsregionerna Tammerfors och Uleåborg. Avsiktsförklaringarna innehåller också riktlinjer för bostadsproduktionen.

Under årets gjordes stora ansträngningar till förmån för energiprestanda. Till riksdagen lämnades en proposition om markanvändnings- och bygglagen som föreslogs innehålla ett bemyndigande att utfärda förordning om föreskrifter om energiprestanda vid reparationer, en proposition med förslag till lag om produktgodkännanden av vissa byggprodukter som inte kan CE-märkas och en proposition med förslag till lag om energicertifikat. Förberedelserna för förordningen om energiprestanda vid reparationer kom igång.

Under året startade en utvärdering av markanvändnings- och bygglagen. Utifrån den avgörs det 2013 om det finns direkta ändringsbehov. Miljöministeriet stödde fortsatt planläggningen av vindkraftsbyggande med målet att öka vindkraftsproduktionen senast 2020.

Programmet för fukt- och mögelskador och Programmet för en energismart byggd miljö (ERA17) avancerade enligt planerna. Inom ramen för programmet för fukt- och mögelskador har det startat inemot 60 projekt för att ta fram verktyg och informera om hur skador kan förebyggas. Programmet ERA17 firade tvåårsjubileum hösten 2012. En av de stora uppgifterna är att snabbt få fram ny kompetens och nya attityder till energismart och hållbart byggande.

I styrningen av miljöförvaltningen är det fortfarande ett viktigt mål att ge den statliga regionförvaltningen adekvata verksamhetsmöjligheter. I slutet av året färdigställdes en utredning som ministeriet hade beställt om alternativen för att organisera de regionala miljöuppgifterna. Den tar fasta på andra sätt att ordna uppgifterna än det görs i dag, och med siktet inställt på att lagstadgade uppgifter med stor relevans för tillståndet i miljön ska kunna ordnas effektivare. Under 2013 blir det klart om åtgärder kommer att vidtas.

Ville Niinistö
Miljöminister

Krista Kiuru
Bostads- och kommunikationsminister

12.1 Uppfyllelsen av effektmålen och resursanvändningen

Miljöministeriet satte upp målen nedan för de samhälleliga verkningarna 2012. Ministeriet har bedömt måluppfyllelsen med hjälp av en självskattning som har utarbetats av ledningen. Vid den här typen av effektmål är tidsperspektivet ofta mycket långt och man kan först om flera år se om målen har uppfyllts eller inte. Följaktligen bygger bedömningen på de åtgärder och resultat från 2012 som medverkar till att skapa förutsättningar för att målen ska kunna uppnås. Effektmålen verkställs dels på ämbetsverken inom miljöministeriets förvaltningsområde, dels inom ansvarsområdet miljö vid närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionförvaltningsverken samt Forststyrelsens naturtjänster.

TABELL 134. Hur miljöministeriets mål för de samhälleliga verkningarna har uppfyllts
(skala: utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig)

Miljöministeriets mål för de samhälleliga verkningarna inom förvaltningsområdet	Betyg
Staterna lyckas införa en tillräckligt heltäckande och rättsligt bindande internationell konvention om åtgärder för att motverka klimatförändringen och anpassa oss till den med målet att begränsa den genomsnittliga globala uppvärmningen till två grader Celsius.	Nöjaktig/God
Produktionen och konsumtionen ska vara hållbara och ansvarsfulla i syfte att öka materialeffektiviteten och minska koldioxidavtrycket från konsumtionen.	Nöjaktig/God
Det kommunala avfallet reduceras, avfallsåtervinningen effektiviseras och deponiavfallet minskar och är högst 20 % av det kommunala avfallet 2016.	Nöjaktig/God
Förekomsten av de farligaste kemikalierna och små partiklar i miljön och exponeringen för dem minskar gradvis. Åtgärderna för att förebygga och beredskapen för att bekämpa olje- och kemikalieolyckor i Östersjön räcker till för att effektivt bekämpa en oljeskada omfattande ungefär 30 000 ton.	God
För att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden säkerställer programmet för mångfalden i skogarna i södra Finland 2008—2016 (METSÖ) skyddet av naturtyper med skog och skogsarter. Naturvårdsnätverket kompletteras med hjälp av frivilliga skyddsåtgärder och det ekologiska tillståndet på skyddsområdena förbättras tack vare återställande åtgärder och vård.	God
Trycket på Östersjön och ytvattenförekomsterna minskar och tillståndet i vattendragen förbättras. Risken för förorening av grundvattenförekomster reduceras. Genomförandet av verkställighetsprogrammet på grundval av vattenvårdsplanerna, havsvårdsplanen och handlingsprogrammet för Östersjön (HELCOM) fortsätter i ett brett samarbete.	Nöjaktig/God
I stadsregioner fungerar samordningen av markanvändning, boende, trafik och tjänster så att livsmiljön får bättre kvalitet, människornas vardag fungerar smidigare, samhällstrukturen blir mer integrerad, utsläppen från trafiken minskar och både kollektivtrafiken och gcm-trafiken ökar.	Nöjaktig
Samhällenas och byggnadernas energiprestanda förbättras. Energismarta lösningar och förnybara energiformer införs.	God
I Helsingforsregionen blir utbudet på bostadstomter större och bostadsbyggandet ökar. Därmed förbättras förutsättningarna för boende till rimligt pris och större stabilitet på hyres- och ägarbostadsmarknaden.	Nöjaktig
Tillgången till och möjligheterna att utnyttja miljöinformation förbättras genom satsningar på elektroniska tjänster och datalager.	Nöjaktig/God
Den internationella miljöförvaltningen stärks och stöder verkställigheten av internationella miljökonventioner.	Nöjaktig

Miljöskydd och naturvård

Klimatförändringen

Klimatkonferensen i Doha i december 2012 fattade beslut om den andra åtagandeperioden för Kyotoprotokollet, som startade i början av 2013 och pågår i åtta år. Dessutom beslutade konferensen om ett nytt arbetsprogram för att förhandla fram ett heltäckande avtal. Samtidigt slopades förhandlingarna om Kyotoprotokollet och en klimatkonvention. I stället fortsätter förhandlingarna om en enda ny överenskommelse. Målet är att förhandlingarna ska vara avslutade 2015. Åren 2013 och 2014 omvärderar parterna nivån för utsläppsminskningarna 2020.

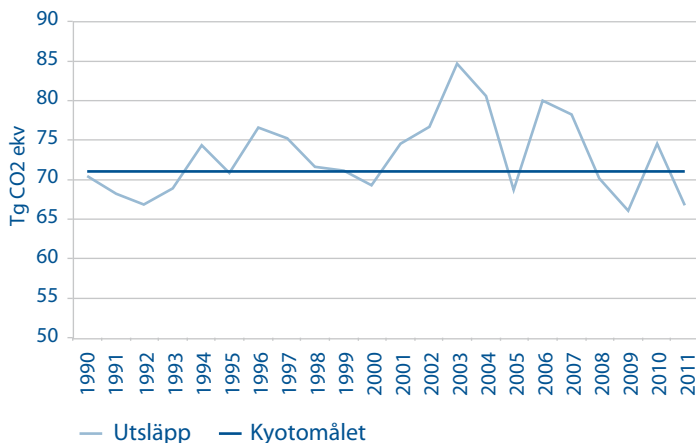
Arbetet med att genomföra EU:s klimat- och energipaket fortsatte bland annat genom nya åtgärder för handel med utsläpp och bördefördelning. I överensstämmelse med regeringsprogrammet utreddes det i stor omfattning vilka konsekvenser det kan ha för Finland om EU inför målet att minska utsläppen med 30 %. Finlands generella riktlinjer för strängare utsläppsminskning 2020 ingår i en uppdatering av den nationella klimat- och energistrategin, som statsrådet enligt planerna ska anta i början av 2013.

Finland medverkade till att EU förberedde ett beslut om att slå fast utsläppsminskningar (2013–2020) enligt beslutet om bördefördelning. Genomförandet av beslutet planeras för närvarande både i EU och på nationell nivå. Beslutet innebär att det årligen läggs fast mål för hur många ton utsläppen ska minska med. Det nationella genomförandet av direktivet om geologisk lagring av koldioxid (CCS) avslutades med att en lag bereddes.

De åtgärder inom klimatpolitiken som ingår i regeringsprogrammet förbereddes och stöddes. Klimatpanelen inledde sitt arbete och startade bland annat projekt för en klimatlag och för energisystem. En förstudie kring klimatlagen blev klar och expertutlåtanden om den inhämtades, också från klimatpanelen. Vidare utarbetade ministeriet ett förslag till riktlinjer för hur en klimatlag kan börja beredas och det presenterades för ministergruppen för energi- och klimatpolitik. Uppdateringen av den nationella klimat- och energistrategin fortsatte.

Våra utsläpp av växthusgaser uppgick till 66,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter, enligt förhandsuppgifter för 2011. Utsläppen började peka neråt 2011 och var 12 % lägre än året innan. I genomförandet av Kyotoprotokollet låg Finland under målet för utsläppsminskning i en kumulativ analys 2009–2011.

FIGUR 13. Utvecklingen i Finlands utsläpp av växthusgaser 1990—2011 relation till åtagandena i Kyotoprotokollet

Miljöskydd

En revidering av den nationella strategin för hållbar utveckling startade och arbetet blir klart 2013. Mål och principer läggs upp och ett förslag till samhällsåtagande om hållbar utveckling utarbetas. Samtidigt tas det fram indikatorer för måluppfyllelsen inom förvaltningsområdena. Strategiarbetet samordnas för att få en nära koppling till andra strategier och handlingsprogram med relevans för hållbar utveckling.

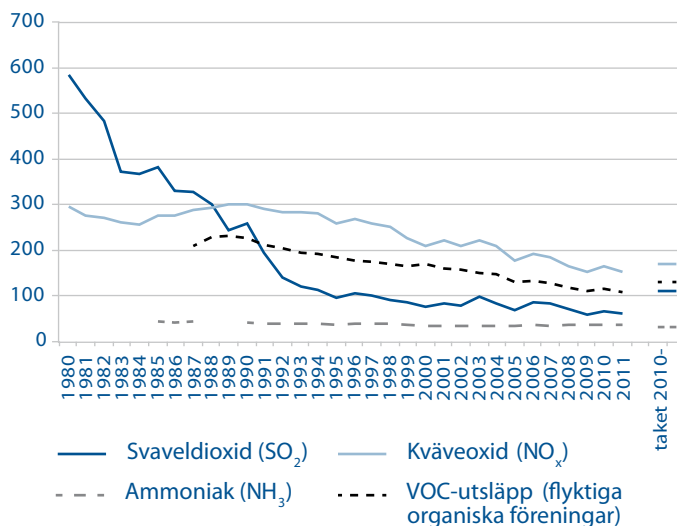
Revideringen av det nationella programmet för hållbar konsumtion och produktion ”Smartare konsumtion” (KULTU) blev klar. Ett principbeslut av statsrådet kommer att beredas utifrån programmet. För att genomföra programmet har det startas åtta projekt där ekoeffektiva lösningar inom resande, boende och kosthåll testas. Ett av försöken innefattar rådgivning för hållbar upphandling och det ska satsa på mer miljökompetens inom offentlig upphandling.

Temana för FN:s toppmöte om hållbar utveckling (Rio+20) i juni var det institutionella ramverket för hållbar utveckling och grön ekonomi. Mötet enades om att lägga upp gemensamma mål för hållbar utveckling. Sett ur Finlands och EU:s perspektiv var det ett viktigt resultat att mötet antog ett tioårigt ramprogram för konsumtion och produktion. Också skrivningen om att avskaffa stöden till fossila bränslen var ett stort framsteg.

Utvärderingsprojektet för potentialen inom materialeffektivitet blev klart. Ministeriet började bereda en nationell strategi för bioekonomi i samarbete med flera andra ministerier. Den ska enligt planerna vara klar våren 2013.

Ett förslag till proposition om revidering av miljöskyddslagen skickades på remiss i november. Samtidigt meddelade ministeriet en ny anvisning om tillsyn över tillståndet i miljön. Ett av de viktigaste målen med revideringen är att införliva EU:s direktiv om industriutsläpp i vår nationella lagstiftning. Direktivet måste genomföras senast den 7 januari 2013, men Finland kommer inte att kunna hålla tidsplanen.

FIGUR 14. Utsläppsutvecklingen mot utsläppstaken 2010

Under höstsessionen antog riksdagen regeringens proposition med förslag till lag om ändring av bestämmelserna om stora förbränningsanläggningar i miljöskyddslagen och statsrådet fattade beslut om en nationell övergångsplan för stora förbränningsanläggningar över 50 megawatt. Därmed kan befintliga anläggningar tillåtas avvika från de nya utsläppskraven under en övergångsperiod (1.1.2016—30.6.2020). I slutet av december skickades planen till EU-kommissionen. Den är ett led i de flexibla mekanismerna för att i energiproduktionen gradvis minska utsläppen enligt direktivet om industriutsläpp.

EU:s direktiv om luftföroreningar (NEC-direktivet) innehåller regler för högsta tillåtna nationella utsläpp per år för medlemsstaterna och de får inte överskridas från och med 2010. Utsläppstaken gäller svaveldioxid, kväveoxid, flyktiga organiska föreningar (utom metan) och ammoniak. År 2011 var de årliga utsläppen av ammoniak (NH₃) avsevärt större än utsläppstaket 31 kiloton. Det berodde på att utvärderingsmetoden hade ändrats 2009. Trots det har utsläppen utvecklats i det närmaste på det sätt som förutsågs 2009, om man jämför med läget på 1990-talet. De övriga utsläppsmålen uppnådde Finland redan i god tid före 2010.

Protokollet om tungmetaller till den internationella konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar avseende tungmetaller reviderades. Dessutom reviderades protokollet om att minska försurning, övergödning och marknära ozon och det innehåller nu utsläppsbestämmelser för olika sektorer, nationella utsläppsmål för 2020 och förpliktelser beträffande små partiklar och sot.

En halvtidsutvärdering av det nationella kemikalieprogrammet och ett förslag till nya åtgärdsrekommendationer blev klara. Programmet preciserades på följande punkter:

- Åtgärder för att nå målen i EU:s kemikalieförordning (Reach) och utnyttja ny kunskap ska vidtas.
- Det behövs adekvat information om exponering och utsläpp.
- Verksamhetsutövare ska ha adekvata uppgifter och förfaranden för riskbedömning och riskhantering.
- Kemikalieriskerna med produkter måste minska.
- Vi ska satsa på internationellt inflytande.

Bestämmelser om den tillsyn som Reach kräver togs in, när anvisningen om tillsyn över miljötillstånd reviderades.

Det massiva utsläppet från gipsbassängen i gruvan i Talvivaara, miljöskadan och riskhanteringen krävde en lång rad åtgärder från miljöministeriets sida. Så inrättade ministeriet bland annat en specialgrupp för att på riksnivå samordna miljöskyddsåtgärderna, gav Kajanalands närings-, trafik- och miljöcentral ett tillfälligt resurstillskott och tillsatte en utredare med uppdrag att utreda miljöproblemen i gruvan i Talvivaara och myndigheternas tillsyn i sammanhanget. Dessutom planerade ministeriet ett stresstest för gruvor och svarade på EU-kommissionens begäran om information om miljöfrågorna i Talvivaara.

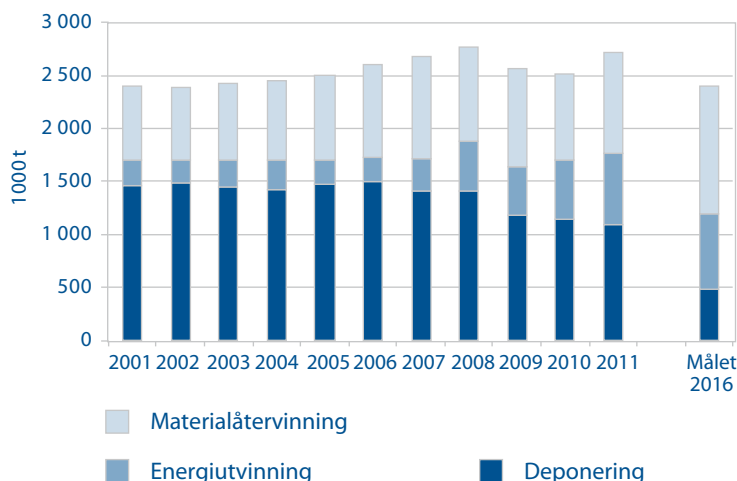
Den nya avfallslagen trädde i kraft den 1 maj 2012. Samtidigt trädde också ändringar av avfallsförordningen och miljöskyddsförordningen i kraft. I början av 2013 kommer ministeriet att utfärda en förordning om avstjälningsplatser och statsrådet en förordning om avfallsförbränning. Statsrådets förordning om miljöskyddskrav för asfaltstationer reviderades och den träder i kraft den 1 januari 2013 (SRf 846/2012). Dessutom beredde ministeriet en proposition med förslag till lag om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning (RP 6/2013 rd).

År 2011 sjönk det kommunala avfallet till samma nivå som tre år tidigare, 2,7 miljoner ton. Det var 35 kilo mer än året innan, det vill säga i medeltal 503 kilo per invånare och år. De ökade avfallsmängderna till följd av den ekonomiska utvecklingen 2011 ger en fingervisning om att det fortfarande finns ett samband mellan avfallsmängder och ekonomi.

Avfallsåtervinningen steg till ungefär 60 %. Andelen kommunalt avfall som deponeras har sjunkit de senaste åren och 2011 transporterades 40 % av det kommunala avfallet till deponier. Enligt målen i den nationella avfallsplanen ska högst 20 % av det kommunala avfallet transporteras till deponier 2016. Målet för energiutvinning nås sannolikt senast 2016 tack vare tidigare beslut om investeringar i förbränningsanläggningar, men för att målet för materialåtervinning ska nås måste återvinningen öka markant.

EU har ett mål för minskad deponering av biologiskt nedbrytbart kommunalt avfall för 2009 och 2016. Statistiken pekar på en positiv utveckling och vi nådde målet för 2009 redan 2007. Ett generellt förbud mot deponering av organiskt och annat biologiskt nedbrytbart avfall är under beredning. Det ska träda i kraft 2016 och då kommer utsläppen av växthusgaser från avfallshantering att minska ytterligare.

FIGUR 15. Målet för behandling av kommunalt avfall

Under året blev femton projekt beträffande förorenad mark klara, där statliga medel för miljöarbete användes. Närings-, trafik- och miljöcentralerna fick 2,7 miljoner euro för att kartlägga, undersöka och restaurera områdena. Restaureringarna gjordes till största delen av närings-, trafik- och miljöcentralerna och kommunerna i gemensamma projekt. Hur stor den totala volymen av restaureringarna var framkommer av att centralerna fattade 222 förvaltningsbeslut om restaurering av förorenad mark. Restaureringen av förorenad mark vid obemannade bensinstationer fortsatte i projektet SOILI. Under året överläts elva fondobjekt, där centralerna hade godkänt att restaureringsarbetet var klart.

Beredskapen för oljebekämpning förbättrades i överensstämmelse med en genomgripande utredning. I budgeten för 2013 ingår medel för trafikverkets nya isbrytare som också ska utrustas för oljebekämpning och för planering av reparationen av oljebekämpningsfartyget Hylje. Riksdagen godkände fortsatt höjd oljeskyddsavgift för tre år framåt.

Avtalet om oljeolyckor och oljeskyddsberedskap i Arktis blev klart. Miljöministeriet föreslog att det arktiska partnerskapsprogrammet för Finland och Ryssland ska innehålla bestämmelser om företagets samhällsansvar. I slutet av året inledde statsrådets delegation för arktiska frågor arbetet med att uppdatera Finlands arktiska strategi.

Förpliktelserna i avtalet om skydd för Östersjön (HELCOM) och handlingsprogrammet för skydd av Östersjön (HELCOM) fortsatte i överensstämmelse med målen. Internationella sjöfartsorganisationen IMO fattade beslut om restriktioner i utsläppen av toalettavfall i Östersjön. EU-parlamentet antog svaveldirektivet och det träder i kraft 2015.

I juni blev EU klar med revideringen av sin strategi för Östersjöområdet och handlingsprogrammet för strategin uppdaterades under höstens lopp. Prioritetsområdet (Nutri) som samordnades av Finland och Polen arbetade aktivt för att motverka övergödningen av Östersjön. I en rad flaggskeppsprojekt samlades uppgifter in om drygt hundra exempelgårdar och kartlades kostnadseffektiva metoder för att minska näringsutsläppen i Vitryssland.

Avloppsvattensamarbetet med S:t Petersburg fortsatte i projekt inom ramen för miljöpartnerskapet i den nordliga dimensionen. De sista leveranserna av anläggningar från Finland startade. Projekten ska vara klara 2013 och 2014, när S:t Petersburg uppfyller HEL-COM-rekommendationerna till 98 %. Det vidtogs åtgärder för att förbättra hanteringen av spillning i husdjursproduktionen i Leningradområdet och därmed också vattenvården dels i pilotprojekt, dels metodmässigt.

Eutrofieringen är fortfarande utbredd över hela Östersjön, utom Bottenviken och delar av det öppna havet i Kattegatt. Näringsbelastningen i Östersjön påverkas kraftigt av de hydrologiska förhållandena och resultaten av åtgärderna kommer ofta fram först långt senare. Näringsbelastningen i Finland visar ännu inga betydande tecken på att minska.

Vattenvårdsplanerna sträcker sig fram till 2015 och genomförandet fortsatte i ett brett upplagt intressentgruppssamarbete. I slutet av året blev en utvärdering till kommissionen klar och den visade att åtgärderna inom ramen för planerna hade kommit igång bra i många sektorer. Under året startade arbetet med att sammanställa planerna för den andra planeringsperioden som sträcker sig fram till 2021.

Planeringen av havsvårdsförvaltningen framskred enligt målen och tidsplanerna, även om statsrådets beslut om bedömning av havets nuvarande tillstånd och goda status samt om uppställande av miljömål fördröjdes och inte kom i juli utan i december. Den första delen av utfrågningen kring havsförvaltningsplanen genomfördes och statsrådet fattade ett beslut om detta. Under året nåddes enighet om att skydda den biologiska mångfalden i havsområden utanför nationell jurisdiktion.

Det ingicks ett avtal med rekommendation för att näringsbelastningen från avloppsvatten från samhällen skulle ligga under kraven i miljötillstånden för reningsverken. Avtalet innefattar mål för näringsbelastningen 2015. På senare år har den årliga totala belastningen från kväve och fosfor pekat neråt. År 2011 var den sammanlagda fosforbelastningen 157 ton och den totala kvävebelastningen 10 700 ton.

Med hjälp av statliga stöd till vatten och avlopp startade nio projekt för transportavloppsprojekt. Tack vare projekten kan föråldrade mindre reningsverk tas ur drift och avloppsvattenreningen koncentreras till effektiva regionala centralreningsverk. Med investeringsstöd i kombination med bidrag från jord- och skogsbruksministeriet stöddes gemensamma avloppsprojekt i glesbygden, när minst 5 000 fastigheter kopplades till avloppsnäten. I samarbete med jord- och skogsbruksministeriet upprättade miljöministeriet ett nationellt avloppsprogram. Det preciserar de rikstäckande huvudprinciperna och kriterierna för användningen av bidrag de närmaste åren samt analyserar stödbehovet och stödeffekterna.

Anslaget på två miljoner euro för rådgivning om avloppsvatten i glesbygden användes till projekt som alla närings-, trafik- och miljöcentraler genomförde i sina verksamhetsområden. En halvtidsutvärdering visar att ungefär 8 000 fastigheter får rådgivning.

Behovet av att ändra lagstiftning och procedurer i grundvattenfrågor utreddes. Arbetsgruppens förslag till bestämmelser om avgränsning och klassificering av grundvattenområden och till skyddsplaner skickades ut på remiss. Kommunerna beviljades efter ansökan 250 000 euro i bidrag för att upprätta skyddsplaner.

Inventeringarna av den marina undervattensmiljön genomfördes mycket samordnat i de områden som anges i handlingsplanen. Projektet tog fram kostnadseffektiva kartläggningsmetoder.

I översynen av jordbrukspolitiken samordnades målen för vattenvården och strategin för naturens mångfald med programmet för landsbygdsutveckling. Nitratförordningen kommer att anpassas till nitratdirektivet och målet är att införa effektivare begränsningar för utsläpp från gödsling, husdjurshållning och från lagring och hantering av gödsel och organiska gödselmedel.

I sydöstra Finland fortsatte det treåriga pilotprojektet (TEHO Plus) för att effektivisera vattenvården inom lantbruket. Det finansierades gemensamt av miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet.

Projektet TEHO (Effektivare vattenskydd inom lantbruket) pågick 2008–2011 och det utvärderades under året. Utvärderingen visade att projektet var lyckat och pragmatiskt. Till de stora fördelarna hörde att rådgivningen och försöken var förlagda till gårdarna. En annan styrka var att gårdarna i projekten fick testa åtgärder av olika slag. En svaghet var dock att projektet inte lyckades med målet att engagera jordbrukarna att i fler fall ansöka om särskilt miljöstöd. En brist var det också att projektet inte följde upp åtgärderna. I Mellersta Finland fortsatte det treåriga pilotprojektet för vattenvård inom torvproduktion och skogsbruk (TASO). Målet är att de mest effektiva åtgärderna för att minska belastningen ska införas och att torvproduktionen och skogsbruket ska testa nya vattenvårdsmetoder.

Programmet för att främja återvinning av näringsämnen och förbättra tillståndet i Skärgårdshavet (RAKI) upprättades för 2012–2015. Målet är att sätta in intensifierade åtgärder för att nå god status i Skärgårdshavet fram till 2020. De godkända projekten handlar om minskad halt näringsämnen i avrinning från små avloppsreningsverk och jordbruket, organiska gödselmedel, bioekonomi och energiproduktion. Sammanlagt pågår 21 projekt som fått ungefär fyra miljoner euro i bidrag.

Naturvård

Statsrådet fattade ett principbeslut om en strategi för skydd av naturens mångfald och hållbar användning i Finland 2012–2020. Den går under namnet ”För naturen – För människans bästa” och sträcker sig alltså fram till 2020. Strategin har förankring i regeringsprogrammet och den är en uppdatering av strategin för 2006–2012. Klimatförändringens konsekvenser för naturens mångfald bedöms mer på djupet, kunskapsunderlaget stärks, kopplingen till naturvården förbättras och förutsättningar för en handlingspolicy anpassad till föränderliga förhållanden skapas.

Statsrådets principbeslut om handlingsprogrammet för mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO) blev klart mot slutet av året och det kommer att föreläggas statsrådet i april 2013. Syftet är att förbättra det nuvarande nätverket av skyddsområden och naturvården i ekonomiskogar. Utifrån bud från markägarna köpte staten in 3 085 hektar METSO-områden i skyddssyfte. Vidare inrättades privata naturskyddsområden omfattande 4 248 hektar inom ramen för programmet, och 170 hektar fridlystes för en begränsad tid. Värdet av områdena uppgår till 33,9 miljoner euro.

Samtidigt med genomförandet av programmet METSO slutförs statsrådets så kallade gamla naturvårdsprogram eller motsvarande skyddsreserveringar. Under året var det 4 691 hektar, vilket är nästan 90 % av målet. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland och närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten hade de största målen, men de lyckades inte nå dem. Cirka 15 miljoner euro av anslagen för förvärv och ersättningar används för naturvårdsprogrammen.

Arbetet med att ändra naturvårdslagstiftningen inleddes. För den första fasen tillsattes en arbetsgrupp och utarbetades en promemoria om EU-lagstiftning som väntar på att bli genomförd.

En proposition med förslag till utbyggnad av Kolovesi nationalpark lämnades till riksdagen och förordningar om Suomussalmi naturskyddsområden bereddes. Vidare var förordningar om vissa områden i Egentliga Finland ute på remiss. En utvidgning av nationalparkerna med nya områden bedömdes med utgångspunkt i propositionerna.

Åtgärder för att regionalt verkställa artskyddet kom igång. Prioritetsförhandlingarna om skydd, vård och bevakning av regionala arter var av central betydelse. De regionala närings-, trafik- och miljöcentralerna, Finlands miljöcentral och ministeriet började förhandla i fem regioner med målet att få fram de arter som kräver skyndsamt skydd.

Statsrådet fattade ett principbeslut om hållbar och ansvarfull användning av myrar och torvmark. Åtgärderna för att komplettera myrskyddet kom igång. Staten förvärvade fem myrar av stort värde för naturvården av Vapo Oy och de ska skyddas. En anvisning om miljöskyddet inom torvproduktion utarbetades och förslaget var ute på omfattande remiss. Förslaget blir klart våren 2013.

Forststyrelsens naturtjänster

Forststyrelsen är ett affärsverk inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde och den styrs och finansieras av miljöministeriet till den del det gäller naturtjänster som ingår i de offentliga förvaltningsuppgifterna. Forststyrelsens naturtjänster ska förvalta och vårda det statsägda nätverket av naturskydds- och ödemarksområden inom miljöministeriets förvaltningsområde. Enheten har dessutom en del rikstäckande expertuppgifter. Verksamheten spelar en central roll för att bromsa upp utarmningen av biodiversiteten i naturen i vårt land.

År 2012 uppgick de totala utgifterna för naturtjänsterna till 62,6 miljoner euro (2011: 51,7 miljoner euro). Basfinansieringen via statsbudgeten täckte genom miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet in cirka 38,7 miljoner euro (2011: 33,3 miljoner euro) av utgifterna. Årsverkerna var totalt 560 (2011: 482). Hela affärsverket Forststyrelsen avrapporteras i avsnitt 8.1 om jord- och skogsbruksministeriet.

TABELL 135. Nyckeltal för Forststyrelsens naturtjänster 2008—2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Naturaområden som fick vård- och användningsplan, antal	37	32	22	20	16
Restaurering av skogar och myrmarker inom METSO-området, ha	2 690	2 561	2 245	2 148	2 190
Vård och restaurering av vårdbiotoper, ha	2 314	2 610	2 695	3 071	2 965
Inventering av den marina undervattensmiljön, ha	5 795	5 632	6 200	5 345	ca 10 000
Besök i nationalparker	1 755 500	1 943 000	1 958 500	2 086 500	2 050 000
Besök i naturum och på andra kundserviceställen	859 000	866 000	849 400	833 000	865 000

De pengar som staten satsar i rekreationsanvändning av nationalparker och strövområden genererar företagsverksamhet och arbetstillfällen. Med en metod som har tagits fram av Forststyrelsens naturtjänster och Skogsforskningsinstitutet kunde det påvisas att nationalparkerna och strövområdena 2012 tillförde den lokala ekonomin 125 miljoner euro och sysselsatte omkring 1 600 årsverken.

Hållbar samhällsutveckling, hållbart byggande och hållbart boende

Områdesanvändning

Under året gick miljöministeriet aktivt in för att säkerställa att statsrådets rikstäckande mål för områdesanvändningen fullföljdes och att de integrerades i både den kommunala planläggningen och landskapsplanläggningen. Tre landskapsplaner fastställdes. Vidare styrdes 24 aktuella landskapsplaner. Styrningen var fokuserad på frågor kring insatser för att motverka klimatförändringen, särskilt samhällsstrukturen i stadsregioner, placeringen av detaljhandelsenheter och lösningar för att använda områden för vindkraft och torvproduktion. Också en del stora projekt inom trafikinfrastrukturen spelade en framträdande roll.

En arbetsgrupp tillsatt av miljöministeriet utvärderade hur de rikstäckande målen för områdesanvändningen hade genomförts. Den visade att målen är en integrerad del av planläggningen i kommunerna och landskapen och att de i allt högre grad också spelar en roll i statlig myndighetsverksamhet. Effektiviteten kan och måste förbättras bland annat genom att systemet för planering av områdesanvändningen börjar fungera bättre. Dessutom måste de statliga myndigheterna samarbeta bättre och ta fram nya verksamhetsmetoder. I målen för områdesanvändningen gäller det dessutom att sätta större fokus på ekonomiska styrmedel och annan verksamhet med indirekta men viktiga effekter för områdesanvändningen. Åtgärdsförslagen kommer att vägas in bland annat vid utvärderingen av hur markanvändnings- och bygglagen fungerar och senare i en översyn av målen.

Miljöministeriet stödde planläggningen och utredningar av vindkraftsbyggande på flera olika sätt och arbetade därmed för att fullfölja målet i regeringens klimat- och energistrategi, som innebär att vindkraftsproduktionen ska öka från nuvarande cirka 20 till 2 000 megawatt fram till 2020. Under året avsattes 1,4 miljoner euro i statsstöd till kommunerna och landskapsförbunden för planläggning som styr utbyggnaden av vindkraft.

Vidare utarbetades en ny handledning om planering av vindkraftsbyggande och en sammanfattande rapport om vindkraftsutredningar som begärts av landskapen. Utredningarna visade att den sammanlagda ytan för potentiella vindkraftsområden är omkring 3 400 kvadratkilometer och att de kan stå för en kapacitet på totalt 12 000 megawatt vindkraft. Minst sexton landskap utarbetar för närvarande landskapsplaner för vindkraft, där de avsätter de mest lämpade områdena för vindkraft samtidigt som de tar hänsyn till andra behov av att använda områdena. Dessutom är planer för att styra vindkraftsbyggandet aktuella i ett stort antal kommuner.

En genomgripande utvärdering av markanvändnings- och bygglagen pågår och den förväntas vara klar i slutet av 2013. Den fokuserar bland annat på hur styrningen av områdesanvändningen fungerar. Under året utarbetades en rad utredningar i anslutning till utvärderingen och de kommer att vara klara våren 2013. Bland de viktigaste märks enkäter om hur styrningen av områdesanvändningen fungerar och en studie kring överklagande som garanti för att besluten följer lag.

Miljöministeriet deltog aktivt i förberedelserna för kommunreformen. Miljöförvaltningen tog fram ett stort antal analyser till stöd för reformen, bland annat om pendlingsområden. Ett utkast till lag om kommunstrukturen är för närvarande ute på remiss.

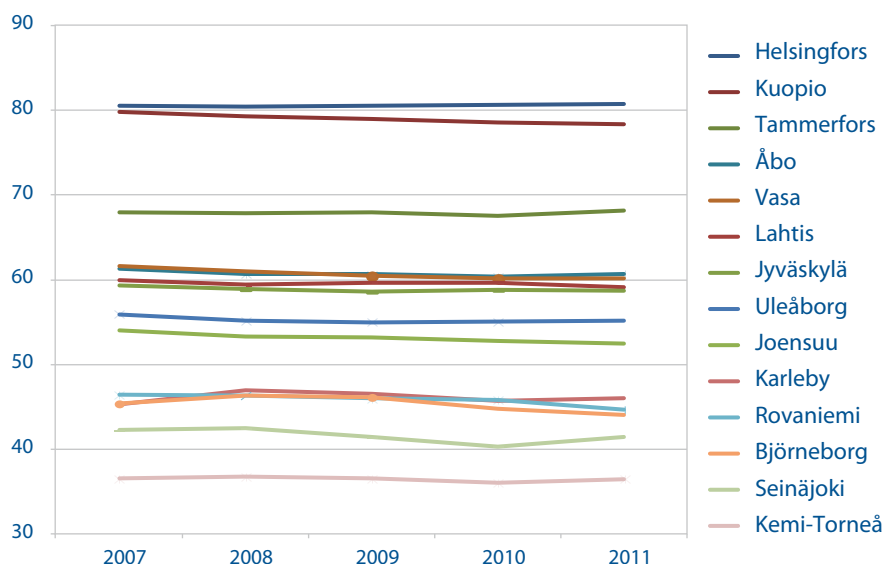
Kommunerna i Helsingfors och Åbo stadsregioner och staten undertecknade avsiktsförklaringar om markanvändning, boende och trafik (MBT). Dessutom kommer avsiktsförklaringar om Tammerfors och Uleåborgs stadsregioner att undertecknas i början av 2013. I överensstämmelse med regeringsprogrammet fortsatte satsningarna på att konsolidera metropolpolitiken. Bland de viktigaste projekten märktes att en avsiktsförklaring om markanvändning, boende och trafik (MBT) i Helsingforsregionen undertecknades den 20 juni 2012. Ett ramutkast till en strategi för konkurrensförmågan i metropolområdet blev klart i oktober och ansökningarna till förfarandet med tillväxtavtal pågår. Vidare inleddes arbetet med ett partnerskapsprogram för social integration. Också en förstudie om metropolområdet är under arbete.

Kommunikationsministeriet samordnade arbetet med den trafikpolitiska redogörelsen och miljöministeriet förberedde i synnerhet frågorna om markanvändning, boende och servicestruktur. De trafikpolitiska frågorna analyserades särskilt med avseende på förutsättningarna för markanvändning, boende, servicestrukturer, hållbar utveckling och närings- och områdesutveckling, precis som regeringsprogrammet avser. Redogörelsen innehåller riktlinjerna för trafikpolitiken 2012—2022.

Som stöd för planläggningen och styrningen av planerna togs det fram material om samhällsstruktur och klimatmål. Samtidigt utarbetades en mall för energiplanläggning för detaljplaner. Ett utkast till anvisning om styrning av placeringen av enheter inom handeln blev klar och var ute på remiss. Dessutom utfärdade ministeriet en anvisning om bedömning av hur tidsenliga detaljplaner är.

De tre senaste decennierna har andelen invånare i de tätast befolkade områdena i stadsregionerna av alla invånare i tätortsområdena i stadsregioner som regel minskat, det vill säga samhällsstrukturen har splittrats. En sammanhållen samhällsstruktur spelar emellertid en stor roll för att kollektivtrafiken ska fungera bra och tjänster vara tillgängliga.

FIGUR 16. Andelen personer bosatta i statistikrutor där befolkningstätheten är minst 20 invånare per hektar av invånarna i tätortsområden i stadsregioner 2007—2011, %

Boende

I överensstämmelse med regeringsprogrammet fattade statsrådet ett principbeslut om ett bostadspolitiskt åtgärdsprogram 2012—2015 och om åtgärderna i programmet. Åtgärderna ska medverka till att bostadsmarknaden fungerar bättre i och med att hindren för en fungerande marknad undanröjs på bred front och aktörerna erbjuds en rad incitament. Under året startade åtgärder inom alla sektorer i programmet. Bland de viktigaste åtgärderna inom boende var infrastrukturbidraget som ska göra avsiktsförklaringarna mer bindande och programmen för att förbättra boendeförhållandena för äldre och grupper med särskilda behov.

Under året var det byggstart för ungefär 29 000 nya bostäder (2011: 31 500 bostäder). Den mycket kraftiga nedgången berodde framför allt på den ökande ekonomiska osäkerheten som påverkar efterfrågan på ägarbostäder, men också på att statens åtgärder för att stimulera bostadsbyggande tog slut. Dessutom minskade efterfrågan på fritt finansierade bostäder på grund av den höga prisnivån och konsumenternas minskade förtroende.

Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) fattade beslut som möjliggjorde byggstart för drygt 6 179 bostäder (2011: 6 655 bostäder) och om borgenslån för 239 bostäder (2011: 0 bostäder). Besluten om normal produktion av hyresbostäder med räntestöd gällde 1 240 bostäder, 3 768 bostäder för grupper med särskilda behov och 1 170 bostadsrättslägenheter. Av bostäderna var 1 917 i kommuner med avsiktsförklaring och 2 513 i övriga tillväxtcentra. Godkännandefullmakten för räntestödslån till statligt subventionerad bostadsproduktion var 1 025 miljoner euro (2011: 975 miljarder euro) och drygt 39 miljoner euro blev över.

I avsiktsförklaringen 2012—2015 om markanvändning, boende och trafik (MBT) mellan staten och Helsingforsregionen är målet för bostadsproduktionen 12 000 bostäder om året. Under året byggdes uppskattningsvis 10 500 bostäder och målet kunde således inte nås. Helsingforsregionen fattade beslut som möjliggjorde byggstart för färre än 400 normala ARA-hyresbostäder. Det årliga målet i avsiktsförklaringen (2013—2015) är cirka 2 500 ARA-hyresbostäder och tyngdpunkten ligger på normala hyresbostäder. Vidare avsåg Helsingforsregionen att planlägga 1,4 miljoner kvadratmeter ny våningsyta för bostäder, men utfallet var ungefär 1,1 miljoner kvadratmeter våningsyta, enligt förhandsuppgifter.

De statliga åtgärder som ingick i avsiktsförklaringen om markanvändning och boende 2008—2012 har i stort sett vidtagits. Däremot har de fjorton kommunerna i Helsingforsregionen uppfyllt de gemensamt överenskomna målen i mycket varierande omfattning. Om man ser till hela regionen, fattas det knappa 20 % av målet för ARA-hyresbostäder. Det berodde till stor del på att målen för huvudstadsregionen överskreds 2009 och 2011. Under perioden 2008—2011 uppnåddes inget år hela målet för bostadsproduktion. Staten stödde måluppfyllelsen genom att bevilja bidrag till kommunalteknik när kommunerna introducerade nya bostadsområden.

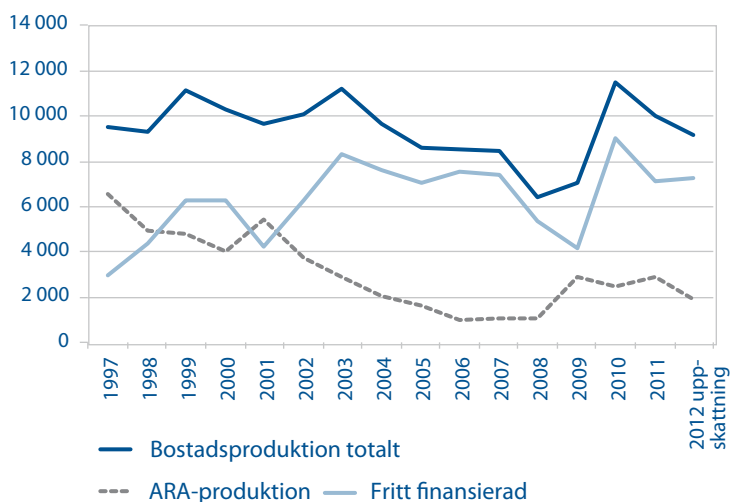
Programmet för boende och service till utvecklingsstörda fortsatte. Under året färdigställdes 415 ARA-bostäder (28,2 miljoner euro) för utvecklingsstörda. Målet var att bygga 470 nya bostäder, och det nåddes alltså inte fullt ut. Vidare startade en översyn av tillgänglighetsföreskrifterna, som innebar att ändringsbehovet bland intressentgrupperna kartlades och en utredning om tillgängligheten i den byggda miljön gjordes som bakgrundsmaterial.

Programmet för att minska långtidsbostadslösheten fortsatte med målet att den långvariga bostadslösheten ska vara avskaffad 2015. I slutet av året fanns det 7 847 bostadslösa (2011: 7 572) och 2 669 (2011: 2 730) var långvarigt bostadslösa. Av dem bodde 2 203 i städer med avsiktsförklaring (10 städer). Perioden 2008—2012 byggdes det 2 143 bostäder för långvarigt bostadslösa. Målet för den nya programperioden (2013—2015) är 1 250 bostäder och det förefaller att vara en stor utmaning att nå målet.

Arbetsgruppen för ett program för att förbättra äldres boende överlämnade sitt förslag. Det är viktigt att kunna förutse de äldres bostadsbehov, ansåg gruppen. Kommunerna ska satsa på större effektivitet i sin genomgripande planering och sina åtgärder för att förbättra boendeförhållandena för äldre. Det är dock de äldre själva som har huvudansvaret för sitt boende. Arbetsgruppen föreslog att staten ska stödja åtgärder för att utveckla och införa välfärds- och kommunikationsteknik som underlättar för de äldre att bo kvar hemma.

Under året blev rapporterna från två utredare klara inom området boende. Sari Eskola utredde missförhållandena i stödåtgärderna och sättet att ordna serviceboende för grupper med särskilda behov. ARA har preciserat sina anvisningar utifrån rapporten och Finlands Kommunförbund har utarbetat en vägledning för hur serviceboende ska ordnas och konkurrensupphandlas. Olavi Syrjänen utredde möjligheterna att utveckla verksamheten vid Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA). Han ansåg att ARA starkare ska koncentrera sig på att få till stånd rimliga hyreslägenheter. Utredningen resulterade i att en arbetsgrupp tillsattes för att förbereda förslag till en omorganisering av ARA.

FIGUR 17. Bostadsproduktionen i kommuner som är parter i avsiktsförklaring

Byggande

Byggnationen minskade, och de främsta orsakerna var konjunkturedgången och skuld-krisen i EU. Företagens och byggherrarnas osäkerhet kring ekonomin ökade trots att räntan var låg. I januari—november 2012 minskade de beviljade byggloven med 14,2 % räknat i kubikmeter och jämfört med samma period året innan. Den största minskningen räknat i kubikmeter var i industri- och lagerbyggnader (-39 %), följt av fritidshus och affärs- och kontorshus (-15 %). Däremot ökade byggloven för offentliga byggnader (+16 %).

De nya byggbestämmelserna för större energiprestanda i nybyggnader trädde i kraft den 1 juli 2012. Den största förändringen är att det införs en modell för totalenergi för all energiförbrukning i byggnaderna, det vill säga den inbegriper bland annat uppvärmning, ventilation, belysning och varmt bruksvatten. Det finns koefficienter för olika energiformer som anger hur naturresurserna utnyttjas. De uppmuntrar till att använda fjärrvärme och förnybara energikällor. Bestämmelserna stramas åt och det innebär att energiprestanda i medeltal förbättras med 20 %, om man ser till de gällande bestämmelserna. Det första utkastet till en färdplan för energibestämmelser i nybyggnader blev klart.

I anknytning till genomförandet av EU:s direktiv om byggnaders energiprestanda bereddes bland annat ett förslag till en ny lag om energicertifikat och den träder i kraft den 1 juni 2013. Den största ändringen gäller gamla småhus som gradvis kommer att införlivas i förfarandet. Samtidigt upphävdes lagen om inspektion av energieffektiviteten hos kylanläggningarna i en byggnads luftkonditioneringssystem. Ett förslag till lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen med bestämmelser om energiprestanda vid reparationer stadfästes. Ett förslag till miljöministeriets förordning om bestämmelser om energiprestanda vid reparationer skickades ut på remiss. Bestämmelserna ska tillämpas på reparationer som kan förbättra energiprestanda när reparationer och ombyggnader görs av andra orsaker.

I budgeten för 2012 avsattes det 56,3 miljoner euro för reparations- och energiunderstöd. Det var 34,2 miljoner euro mindre än för 2011. Av beloppet kunde 10 miljoner euro användas för stöd till förnybar energi, medan beloppet var 30 miljoner euro 2011. Det minskade stödet gjorde det svårare att framför allt ändra uppvärmningsmetod, exempelvis att införa värmepump och pelletuppvärmning. Det minskade också möjligheterna att nå målen för användningen av förnybar energi.

Programmet för fukt- och mögelskador fortsatte och samordnades av miljöministeriet. Under året sattes fokus på information till allmänheten, bland annat via en ny webbsida, utbildning och en teveserie. Under året blev bland annat läromedel om hur man känner igen riskkonstruktioner, anvisningar för beställare om problem med inomhusluften, ett projekt för utbildning och behörighet och ett projekt för större säkerhet vid bostadsköp klara.

Programmet för en energismart byggd miljö (ERA17) sågs över hösten 2012 och verksamheten kommer 2013–2014 att fokusera på sju särskilt prioriterade områden. Ordförandeskapet för uppföljningsgruppen överfördes från miljöministeriet till förbundet Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto (RAKLI ry) den 1 januari 2013.

I anknytning till åtgärderna för en mer högkvalitativ livsmiljö uppdaterades informationsmaterial om en hälsosam och säker byggd miljö i ett förvaltningsövergripande samarbete. Materialet verkställer samtidigt statsrådets principbeslut om den inre säkerheten respektive hälsofrämjande åtgärder. I de åtta största städerna mätt enligt invånartal och invånartäthet gjordes bullerutredningar enligt direktivet om miljöbuller.

I överensstämmelse med regeringsprogrammet startade ett förvaltningsövergripande arbete för att utarbeta den första strategin om kulturmiljöer och strategin förväntas bli klar i juni 2013. Under året beviljade ministeriet 1,35 miljoner euro i bidrag till vård av byggnadsarvet. Bidrag sökes för 1 209 objekt och medel kunde beviljas för 548 objekt.

Projektet för e-tjänster inom boende och byggande bygger upp tjänster i anknytning till dels ansökan om tillstånd och bidrag, dels information och analys. E-tjänsterna kommer företrädesvis att omfatta tillstånd, boende och data om livsmiljö. Under året infördes tjänsten Bostadshyror.fi och ett offentligt kartgränssnitt. E-tjänsterna blir klara stegvis 2013 och 2014.

Informationshantering och webbtjänster

Arbetet med informationssystemet för naturskyddsområdena var mer omfattande än beräknat och projekten ligger efter de planerade tidsramarna. Systemet kan införas 2013. Systemet för miljötillstånd väntade på att regionförvaltningsverken skulle införa dokument- och ärendehanteringssystemet USPA och systemet blir färdigt 2013. Datalagret inom miljöområdet blev klart under året.

Tjänsten Bostadshyror.fi lanserades inom ramen för projektet e-tjänster inom byggande och boende i programmet SADe (programmet för e-tjänster och e-demokrati). De övriga data- och kommentartjänsterna för livsmiljön och tjänsten för energicertifikat ligger efter tidsplanen och blir klara stegvis 2013–2015.

Forsknings- och utvecklingsverksamhet och uppföljning av tillståndet i miljön

Sammanslutningen för naturresurs- och miljöforskning (LYNET) inrättades 2009. Det är ett samarbetsorgan för forsknings- och utredningsinstituten inom jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets förvaltningsområden. LYNET representerar en samsarbetsmodell baserad på nätverkande och är tänkt att ge forskningen större genomslag och effektivitet. Under året avancerade programmen för klimatförändring, bioekonomi, Östersjön och hållbar markanvändning från planering till genomförande. Planeringen av ett nytt forskningsprogram om ett hållbart livsmedelssystem startade. Vidare fick LYNET en gemensam öppen policy för material och bestånd, och strategin och prioriteringarna för sammanslutningen uppdaterades.

Miljöministeriets FoU-strategi 2020 verkställdes bland annat genom att det utarbetades en handbok i projektadministration inom FoU, informationen om FoU förbättrades med hjälp av gemensamma evenemang på forum för miljöinformation och man deltog aktivt i det strategiska arbetet för att förbereda och genomföra planen för strategisk utredning och utvärdering, som stöder regeringsprogrammet.

Arbetet med att verkställa strategin för uppföljning av tillståndet i miljön 2020 startade med programmet Monitor-2020 på Finlands miljöcentral. Programmet är samtidigt miljöförvaltningens spetsprojekt VATU. Målet är bland annat att modernisera uppföljningen av tillståndet i miljön och optimera verksamheten mellan olika aktörer (framför allt Finlands miljöcentral, LYNET och närings-, trafik- och miljöcentralerna). Dessutom utarbetades ett utkast till miljöministeriets smartstrategi.

Lagberedning och utvärdering av hur lagstiftningen fungerar

Lagberedningen vid miljöministeriet utvecklades med utgångspunkt i metoderna i statsrådets gemensamma projekt Smidigare lagstiftning. För alla påbörjade lagstiftningsprojekt fattades ett projektbeslut. De viktigaste parterna deltog i beredningsprocessen och de hördes under beredningens gång. Under året fäste miljöministeriet extra stort avseende vid att utnyttja dokumenterad information i lagstiftningsprojekt och ordnade dessutom ett seminarium om temat. Ministeriet tog också fram gemensamt material som stöd för verkställigheten.

Vårssessionen 2012 lämnade ministeriet tre propositioner och höstsessionen 2012 sex propositioner till riksdagen. Vidare fastställdes tolv förordningar under året.

Utvärderingen av lagstiftningen om miljökonsekvensbedömning utnyttjades i projektet för revidering av miljöskyddslagen. Utvärderingen av marktäcktslagen fortsatte 2012, och det strategiska projektet för att förbättra förhandsbedömningen av vilka effekter författningar, planer och program har avancerade enligt planerna.

Resurser

I miljöministeriets förvaltningsområde ingår utöver ministeriet också Finlands miljöcentral och Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet. Ministeriet styr och närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionförvaltningsverken inom sitt ansvarsområde. Dessutom styrs och finansieras Forststyrelsens naturtjänster av miljöministeriet.

TABELL 136. Hur budgetanslagen har använts inom miljöministeriets förvaltningsområde, mn euro

	2010	2011	2012
Miljöförvaltningens omkostnader	83,2	75,4	78,9
Miljöskydd och naturvård	121,3	109,3	122,4
Samhällen, byggande och boende	139,2	127,5	78,2
TOTALT	343,7	312,3	279,6

TABELL 137. Personal inom miljöministeriets förvaltningsområde, årsverken

	2010	2011	2012
Miljöministeriet	288	279	279
Finlands miljöcentral	652	645	665
Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet	58	55	52
TOTALT	999	979	997

År 2012 var det andra gången som miljöministeriet räknade ut sitt koldioxidavtryck med hjälp av WWF:s klimatkalkylator. Koldioxidutsläppen var totalt 1 717,61 ton, vilket är en aning mindre än jämförelseåret 2011 (1 730,56 ton koldioxid). Utsläppen var i snitt 6,06 ton koldioxid per anställd. Totalt sett motsvarar ministeriets koldioxidutsläpp 730 898 liter bensin eller de genomsnittliga utsläppen från 390 egnahemshus.

12.2 Sammanfattning och bedömning av ekonomin och de samhällseliga verkningarna vid de fonder, affärsverk och bolag som ingår i ministeriets förvaltningsområde

Statens bostadsfond

Statens bostadsfond är underställd miljöministeriet och ingår inte i statsbudgeten. Fonden ska stödja bostadsproduktion och ombyggnad och förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande genom att bevilja bidrag till kommunalteknik. År 2012 betalade fonden ut totalt 169 miljoner euro i bidrag och räntestöd. Under året överfördes 130 miljoner euro från fonden till budgeten. I slutet av året var fondens skulder 875 miljoner euro. Aravalånen minskar stadigt, men samtidigt ökar statens åtaganden i form av statsborgen för lån till sammanslutningar.

TABELL 138. Statens förbindelser i statligt subventionerad bostadsfinansiering, md euro (31.12.)

	2008	2009	2010	2011	2012
Aravalån	9,4	9,1	8,5	8,1	7,5
Borgensansvar för statsborgen för hyres- och bostadsrättshus	4,2	4,5	6,0	7,3	8,2
Borgensansvar för statsborgen för ägarbostadslån	1,8	1,8	1,8	1,8	2,0

Oljeskyddsfonden

Oljeskyddsfonden ersätter i vissa fall oljeskador på land och vatten och arbete för att bekämpa dem. Dessutom ersätter den de lokala räddningsverken och staten för en del kostnader för att bekämpa oljeskador och upprätthålla beredskapen. Vidare kan fonden ge bidrag till kostnaderna för att sanera mark som förstörts av olja. Av fondens interna finansiering består 24 miljoner euro av oljeskyddsavgifter som tas ut vid import av oljeprodukter. Oljeskyddsavgiften tas ut till det tredubbla beloppet, 1,5 euro per ton olja, 2013—2015.

Utgifterna för ersättningar var 22 miljoner euro, och 8,3 miljoner euro gick till ersättningar för utrustning till de lokala räddningsverken, 11 miljoner euro till statens bekämpning av oljeskador från fartyg och 2,1 miljoner euro till sanering av förorenad mark.

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANSGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn 0295 16001
fax 09 1602 2165
julkaisut@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut

ISBN Tryck 978-952-287-021-6
ISBN PDF 978-952-287-022-3
ISSN 2323-962X